

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

T.C.
ÇANAKKALE VALİLİĞİ

T.C.
ÇANAKKALE BELEDİYESİ

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

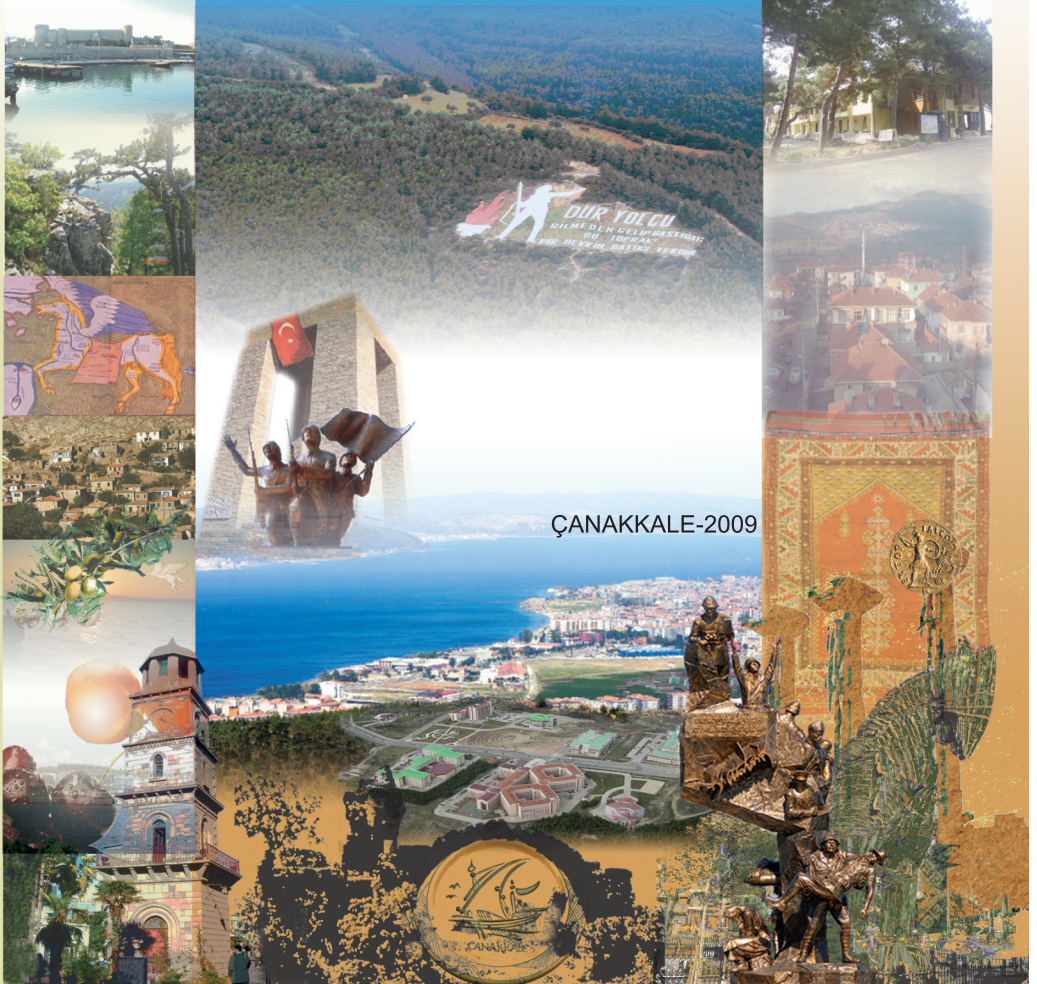
1929

1992

ÇANAKKALE DEĞERLERİ ENVANTERİ

Arkeoloji, Mitoloji, Etnografya, Sosyoloji, Felsefe, Tarih, Coğrafya, Turizm, Sanat, Mimari, Tarım, Ekoloji, Çevre, Eğitim, Sağlık, Dil ve Edebiyat, Strateji, İnsan Kaynakları, Ekonomi, Girişimcilik.

ÇANAKKALE DEĞERLERİ ENVANTERİ

2009

ÇANAKKALE İLİ DEĞERLERİ ENVANTERİ

Çanakkale.2009

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yayınları
No: 94

ISBN: 978-605-4222-00-1

© 2009 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Editörler

Prof. Dr. Ali AKDEMİR
Prof. Dr. Osman DEMİRCAN
Prof. Dr. Selhattin YILMAZ
Doç. Dr. Turan TAKAOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Cengiz AKBULAK

Kapak Tasarım
Gülhan APAK

Baskı
Pozitif Matbaa
Ankara

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ali AKDEMİR
Prof. Dr. Osman DEMİRCAN
Prof. Dr. Selehattin YILMAZ
Prof. Dr. Ali Osman UYSAL
Prof. Dr. Telat KOÇ
Prof. Dr. Türker SAVAŞ
Prof. Dr. Ahmet GÖNÜZ
Prof. Dr. Hüseyin EKİNCİ
Doç. Dr. Turan TAKAOĞLU
Doç. Dr. Rıdvan YURTSEVEN
Doç. Dr. Murat GÜMÜŞ
Yrd. Doç. Dr. Mithat ATABAY
Yrd. Doç. Dr. Ömer ÇAKIR
Yrd. Doç. Dr. Emel CAN
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Aydın BAŞAR
Yrd. Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL
Yrd. Doç. Dr. Gül SARIDİKMEN
Yrd. Doç. Dr. M. Fatih KARAGÜL
Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel ÖZDİLEK
Yrd. Doç. Dr. Dilek DÖNMEZ

ÇANAKKALE VALİSİ SAYIN ABDÜLKADİR ATALIK'IN ÖNSÖZ'Ü

Valiliğimiz, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası, ÇASIAD işbirliği ve Onsekiz Mart Üniversitemizin bilimsel öncülüğünde 25-31 Ağustos 2008 tarihleri arasında “**Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları**” tüm ilçelerimiz ile İntepe ve Küçükkuyu Beldelerimizde gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlik, İlimizin kalkınması için önemli bir çalışma olarak değerlendirilmiş; Valiliğimizce, diğer kuruluşlarla beraber Üniversitemize gerekli destekler verilmiştir. Sempozyumlarla ilgili akademisyen, uzman ve araştırmacıların bildirileri ayrı ayrı yayın haline getirilerek kamu ve özel sektör kişi ve kurumların kullanımına sunulmuştur.

Anadolu ve Trakya yakasında toprakları bulunan Çanakkale İlimiz, en az 5000 yıllık tarihinin bütün evrelerinde yerleşim yeri vasfını korumuştur. Destanlara konu olan, dünyanın ilgisini çekecek önem ve özellikte coğrafi, tarihi ve kültürel özelliklere sahiptir.

Çanakkale'nin bilinen özellik ve değerlerinin yanı sıra ilimiz ve ilçelerimizin; tarihi, kültürel, turistik, sosyal, ekonomik ve çevresel potansiyelinin bilimsel açıdan araştırılıp incelenmesine imkan veren bu sempozyumlar ile sonucunda yapılan çalışmaları ve ortaya çıkan değerleri içeren “**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**” yayını, tüm kullanıcılar için önemli bir kaynaktır. Bu kaynakta ortaya çıkan değerlerin kamu ve özel sektör kişi, kuruluş ve müteşebbislerce kolektif çalışmaya dönüştürülmesiyle ilimizin geleceği için büyük katkı sağlanacağına inanıyorum. Düzenlenen Sempozyumların ve yayınlanan eserlerin başlangıcından son aşamasına kadar geçen süreçte, organizasyonda katkısı ve desteği olan; Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası, ÇASIAD gibi kuruluşlara ve işbirliği içerisinde olan tüm kuruluşlarımıza, bildirileriyle katkı sunan akademisyen, uzman ve araştırmacılara ve tüm emeği geçenlere,

Bu çalışmada aktif rol üstlenen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Ali AKDEMİR** başta olmak üzere, Bilim Kurulları üyelerine ve Valiliğimiz koordinatörlüğünde görev yapan Merkez ve ilçelerdeki Düzenleme Kurulları üyelerine teşekkür ediyorum.

Abdülkadir ATALIK
Çanakkale Valisi

ÇANAKKALE BELEDİYE BAŞKANI SAYIN ÜLGÜR GÖKHAN'IN ÖNSÖZ'Ü

Çanakkale, eşine ender rastlanır güzelliklere sahip coğrafyasında sakladığı dünya tarihinin ve kültürünün önemli miraslarıyla değerleri yüksek bir kenttir. Coğrafi olarak ülkemizin en batısında yer alan kentimiz, çağdaş, demokrat ve aydın insanlarıyla da yüzünü batının aydınlığına çevirmiştir.

Geçtiğimiz yıl, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin önderliğinde Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, İlçe Kaymakamlıkları, İlçe Belediye Başkanlıkları ve STK'ların da işbirliği ile 25-31 Ağustos 2008 tarihleri arasında organize edilen "**Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları**" ilin bütününe ait değerlerin tanıtımı, bilimsel açıdan değerlendirilmesi adına son derece önemli bir görev üstlendi.

Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları'nın düzenlenmesinin en önemli amaçlarından biri olan, uzmanlarca oluşturulmuş değerler envanteri kitabıyla, gerçekleşen 14 sempozyuma ait değerler bir çatı altında toplanmıştır.

İlin soyut, somut pek çok tarihi ve kültürel mirasının, değerinin toplandığı bu envanter kitabı, araştırmacılar için de önemli bir açığı kapatacak ve eşsiz bir kaynak olarak yerini alacaktır.

Çanakkale Belediyesi olarak, kentleşme sürecinde entelektüel bakış açısı, paylaşım ve katılımcılığın yüksek olduğu kentimizde, "Barışın Kenti Uygur Çanakkale'yi Yaşatan ve Yöneten Belediye" vizyonumuzla kentin tüm değerlerine sahip çıkmak, korumak, geliştirmek, çağdaş ve mutlu bir kent yaratmak başlıca amacımızdır.

Sahip olduğumuz sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel değerlerinin saptanması, bu değerlerin korunması adına, üniversitemiz öncülüğünde yapılan sempozyumların sonucunda ortaya çıkan, "**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**" kitabının oluşturulmasında emeği geçen herkesi kutluyor, teşekkürlerimi sunuyorum.

Saygılarımla,

Ülgür GÖKHAN
Çanakkale Belediye Başkanı

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRÜ PROF. DR. ALİ AKDEMİR'İN ÖNSÖZ'Ü

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, “**Dünya Üniversitesi Olmak**” vizyonuna ulaşmak için 9 Fakültesi, 5 dört yıllık Yüksekokulu, 11 Meslek Yüksekokulu, 15 Araştırma Merkeziyle eğitim-öğretim, araştırma ve kamu hizmeti sunma, entelektüel etkinlik gerçekleştirme misyonlarını en etkin bir biçimde gerçekleştirmek için azami çabayla çalışmaktadır.

Diğer yandan ÇOMÜ, tüm dünyanın takdirini kazanmış Troya, Assos, Çanakkale Boğazı, Çanakkale Savaşları, Çanakkale Seramiği, Kaz Dağları, Adalar, Tarım v.b. Çanakkale değerlerine duyarlı etkinlikler yapmayı da kendisine görev edinmiş bir üniversitedir.

Tüm fakültelerde, tüm bilim dallarında akademisyenler anılan değerlere duyarlı etkinlikler planlayıp gerçekleştirmektedir.

Üniversitemiz Valilik, Belediye, Ticaret ve Sanayi Odası, ÇASIAD ve STK'larla işbirliği içinde çalışmaktadır. Üniversitemiz, Sivil Toplum ile etkileşim içinde olmayı da kendisine misyon edinmiştir. Tüm misyonlarının bir bileşeni olarak “**Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları**” fikrine ulaşılmıştır.

Çanakkale'nin tüm ekonomik, tarihi, mitolojik, arkeolojik, tarımsal, coğrafik değerlerini ortaya çıkarmak, tanımlamak, değeri korumak ve geliştirmek stratejisini belirlemek amacıyla interdisipliner bir projeyi gerçekleştirme fikrimiz öncelikle dönemin Çanakkale Valisi “**Sayın Orhan KIRLI**”yla paylaşılmıştır. **Sayın KIRLI**'nin desteği alındıktan sonra Belediye, Ticaret ve Sanayi Odası, ÇASIAD Başkanlarıyla görüşülüp onların da desteği alındıktan sonra çalışmalara başlanmıştır. Projeye tüm Kaymakamlıklar ve Belediye Başkanlıkları ve ilçelerdeki Meslek Yüksek Okulları dahil edilmiştir.

Tüm ilçelerde ayrı ayrı değerler sempozyumları düzenlenmiş ve gerçekleştirilmiştir. Çanakkale Merkez, Lapseki, Biga, Gelibolu, Çan, Yenice, Bayramiç, Ayvacı, Ezine, Gökçeada, Bozcaada, Eceabat, İntepe ve Küçükkuyu'da gerçekleştirilen sempozyumların ayrı ayrı bildiri kitapları yayımlanmıştır.

Sonraki süreçte bu bildiri kitaplarından yararlanılarak Çanakkale'nin geneldeki değerlerinin envanterini ortaya daha somut bilgiler ışığında çıkaracak “**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**” kitabının yazılmasına karar verilmiştir. Oluşturulan uzman komisyon, tüm bildiriler kitaplarını tarayarak makro ve mikro değerlerin dökümünü çıkarmıştır.

Tüm değerler; “**değer adı, değer öyküsü, değer kategorisi, değeri koruma ve geliştirme stratejisi, koruma ve geliştirme stratejisini gerçekleştirecek kurumlar**” sistematigiyle yazılmıştır.

Böylelikle “**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**” adını verdiğimiz okumakta olduğunuz 15. kitaba ulaşılmış oldu. Sempozyumlar ve bildiriler aracılığıyla değerleri interdisipliner olarak ortaya koymak uğraşısı, yeni bir metodolojinin geliştirilmesine de aracılık etmiştir. Bu metodoloji, ÇOMÜ tarafından geliştirilmiştir. Bu orijinal metodolojiye göre hazırlanan Değerler Envanteri, Merkezi Yönetime, Yerel Yönetime, Çanakkale’yi ziyaret edenlere, Çanakkale’yi tanımak isteyenlere, yatırımcılara katkı verecek niteliktedir.

Bu tarz çalışmaların hazırlanması ve gerçekleştirilmesi, gerçekleştiren geniş bir ekibin, çok sayıda kurumun işbirliğiyle, koordinasyonu ile doğal olarak gerçekleşmektedir. “**Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları**” ve “**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**” kitabı da bu tür bir çalışmanın ürünüdür.

Öncelikle bu tarz bir çalışmanın Valilikle koordineli bir şekilde başlatılması ve gerçekleştirilmesine anlamlı katkı sunan dönemin Çanakkale Valisi **Sayın Orhan KIRLI**’ya bir kez daha teşekkür ediyorum.

“**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**” kitabına önsöz yazma lütfunda bulunan ve çalışmamıza Valilik desteğini sürdüren **Sayın Valimiz Abdülkadir ATALIK**’a da içtenlikle teşekkür ediyorum.

Çalışmalarımızı sürekli olarak destekleyen Çanakkale Belediye Başkanı **Sayın Ülgür GÖKHAN**’a teşekkür ediyorum.

Tüm sempozyumlara katılarak sahada desteğini de sürdüren Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı **Sayın İlhami TEZCAN**’a ve ÇASIAD Başkanı **Sayın Hüseyin YALMAN**’a teşekkür ediyorum.

İlçe Kaymakamlarına, İlçe Belediye Başkanlarına ve Basına katkıları için bir kez daha teşekkür ediyorum. Belde Belediye Başkanlarına da teşekkür etmeliyim.

“**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**” kitabının yazımına katkı veren değerli yazarlara içtenlikle teşekkür ediyorum. Bu yazım çalışmasını koordine eden değerli öğretim üyeleri **Sayın Prof. Dr. Osman DEMİRCAN**’a, **Sayın Prof. Dr. Selahattin YILMAZ**’a, **Doç. Dr. Turan TAKAOĞLU**’na, **Yrd. Doç. Dr. Cengiz AKBULAK**’a ve **Öğr. Gör. Gülhan APAK**’a teşekkür ediyorum.

Çalışmanın yöneticilere, kurumlara, karar verenlere, Çanakkale’ye, Çanakkale’yi ziyaret edenlere yararlı olmasını diliyorum.

20 Mart 2009

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörü

ÇANAKKALE TİCARET VE SANAYİ ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI İLHAMİ TEZCAN'IN ÖNSÖZ'Ü

Dünya uygarlık tarihinde oynadığı rol ile Çanakkale tarih boyunca hep dikkatleri üzerine çeken bir il konumunda olmuştur. Türk tarihinde de benzer durum söz konusudur. Osmanlı'nın imparatorluk haline gelmesinin ilk adımı da bu topraklarda başlamıştır. Yakın tarihimizde ise Çanakkale yine Dünya'ya ismini bir kez daha hatırlatmış; tarihin en büyük savaşlarından birisi bu topraklarda yaşanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Yüce Atatürk'ün de yer aldığı bu başlangıçtan misak-ı milli sınırları ortaya çıkmıştır.

Çanakkale Boğazı'yla, Troya'sıyla, Çanakkale Deniz Zaferi'yle başka bir yerde olmayan doğasıyla, Assos'uyla, Kaz Dağları'yla, yöreye özgü bitki örtüsüyle, sağlık turizmine imkan tanıyan potansiyel kaynaklarıyla, öncü girişimcileri ile yalnızca Türkiye'de değil, tüm dünyada marka olmayı hak eden bir potansiyele sahiptir.

Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Onsekiz Mart Üniversitesi ile işbirliğine de büyük önem vermektedir. Birlikte Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası üyeleri çeşitli konularda eğitilmekte ve yeni projeler üretilmeye çalışılmaktadır. Üniversitemiz için çok önem taşıyan Tıp Fakültesi'nin açılışını hızlandırarak için önemli bir işbirliği gerçekleştirmiştir. Ayrıca 25-31 Ağustos 2008 tarihlerinde Çanakkale'nin il ve ilçelerde değerlerini tespit için yapılacak toplantıların en büyük destekçilerinden biri Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası olmuştur.

Tabii ki başlamış ve başlayacak olan bu güzel hizmetlerin sürekli olması gayesiyle biz Çanakkalelilere büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı olarak, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde tarafından organize edilen **“Çanakkale İli Değerleri Sempozyumları”** büyük memnuniyet duymamıza sebep oldu. Bu sempozyumlar ardından değerli araştırmacılar tarafından ortaya konulan **“Çanakkale İli Değerleri Envanteri”** kitabının yayınlanması bizleri ayrıca mutlu etmiştir. Çanakkale'nin geleceğinin şekillenmesinde bu kitap çalışmasında ortaya konulan bilgi ve değerleri geliştirme stratejilerinin Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası olarak şehrimize yararlı olmasını diliyoruz.

İlhami TEZCAN

Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı

ÇASIAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI HÜSEYİN YALMAN'IN ÖNSÖZÜ

Çanakkale İli Değerleri Sempozyumu fikrinin yaratılıp organize etmenizden memnuniyet duymamızla birlikte, Çanakkale Sanayici ve İşadamları Derneğinin düşünce ve değerlendirmelerinin bu yayında paylaşılmasından mutluluk duymaktayız. Bu çalışmayı değerlendirmek bizim açımızdan çok önemli olduğu kadar da kolay olmaktadır.

Çanakkale kentini oluşturan tüm aktörlerinin katılımıyla kent vizyonu; sürdürülebilir gelişme içinde, altyapı ve ulaşım sorunlarını çözmüş, tarımı ve tarıma dayalı sanayisi gelişmiş, dünya mirası varlıklarını, doğasını, tarihini ve kültürel değerlerini koruyan ve geliştiren, yaşam kalitesi yüksek, turizm, üniversite ve barış merkezi Çanakkale olarak belirlenmiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ise; eğitim ve öğretim veren, bilimsel araştırma yapan bir kurum olma özelliğinin yanı sıra, küresel, ulusal ve yerel sorunlara yönelik çözüm önerileri de üreten bir kurum konumunda olmayı misyon edinmiştir. Buradan da anlaşılacağı gibi belirlenen vizyon ve bu vizyonu gerçekleştirmeyi amaç edinen bir kurum var. Bu kurum da Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'dir. Çanakkale'yi daha iyi yarınlara hazırlamayı ve yörenin ekonomik, sosyal ve kültürel hareketliliğine önemli katkılar sağlamayı amaçlayan bu "**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**" kitabının yararlı olacağına yürekten inanıyoruz. Çanakkale merkezi, ilçeler ve beldelerde yapılan sempozyumlar sonucunda oluşturulan bu envanter kitabı, halk ve iş dünyası nezdinde geniş kesimlere hitap edecektir.

Çanakkale tarihi, kültürü, tarımı, coğrafi konumu ve üniversitesiyle Türkiye'nin gözde illerinden biri konumuna gelmektedir. Bunu hızlandırmak ve daha ileriye götürmenin birlikte çalışmaktan geçtiğinin bilincinde olan ÇASIAD, sonuçlardan Çanakkale'ye sağlanacak kazanım çalışmalarında da sizlerin her zaman yanında olacaktır. Bu bakımdan, "**Çanakkale İli Değerleri Sempozyumu**" ardından yayınlanan bu "**Çanakkale İli Değerleri Envanteri**" kitabının Çanakkale için yeni projeler geliştirilmesi konusunda faydalı olmasını diliyorum.

Hüseyin YALMAN
ÇASIAD Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ - Abdülkadir ATALIK (Çanakkale Valisi).....	i
ÖNSÖZ - Ülgür GÖKHAN (Çanakkale Belediye Başkanı).....	iii
ÖNSÖZ - Prof. Dr. Ali AKDEMİR (ÇOMÜ Rektörü)	v
ÖNSÖZ - İlhami TEZCAN (Çan. Tic. ve San. Od. Yön. Kur. Başk.)..	vii
ÖNSÖZ - Hüseyin YALMAN (ÇASİAD Yönetim Kurulu Başkanı)...	ix
İÇİNDEKİLER.....	xi

ÇANAKKALE İLİ DEĞERLERİ

A

1. Abdülhamit II	1
2. Abydos Antik Kenti	2
3. Adalet Cimcoz	3
4. Adatepe Köyü	4
5. Adatepe Zeytinyağı Müzesi	5
6. Aineias	6
7. Ahududu (<i>Rubus idaeus</i>)	7
8. Akivades (Kum Midyesi)	8
9. Akköy Osmanlı Seramik Atölyeleri	9
10. Aleksandria Troas Antik Kenti ve Aziz Paulus	10
11. Altıkulaç Köyü Çingenetepe Tümülüsü	11
12. Anaksagoras	12
13. Apollon Smintheus Kutsal Alanı (Smintheion)	13
14. Arif Damar	14
15. Aristoteles	15
16. Aristoteles Felsefe Okulu	16
17. Assos Antik Kenti	17
18. Atatürk Çanakkale’de	18

19. Atikhisar Barajı	19
20. Atikhisar Kalesi	20
21. Aynalı Çarşı	21
22. Ayvacık Arazi Kaynakları	22
23. Ayvacık Halısı	23
24. Ayvacık Kadırğa Koyu	24
25. Ayvacık Midilli Atı	25
B	
26. Babakale Osmanlı Kasabası	26
27. Babakale Geleneksel Bıçakçılığı	27
28. Balaban Çeşmesi	28
29. Bayramiç Barajı	29
30. Bayramiç Arazi Kaynakları	30
31. Behramkale Osmanlı Kasabası	31
32. Beyaz Nektarin/Evciler Nektarini/Bayramiç Tüysüzü	32
33. Biga Geleneksel Hasır ve Sepetçiliği	33
34. Biga Ece Gölü	34
35. Biga Ovası Toprak ve Su Kaynakları	35
36. Bigalı Aydın Said Bey	36
37. Bigalı Kalesi	37
38. Bigalı Baston Ustası Beytullah Başaran	38
39. Bigalı Kısplet Ustası İrfan Şahin	39
40. Biga'nın Kültürel Mirası	40
41. "Bir Yolcuya" Şiiri	41
42. Bozcaada	42
43. Bozcaada Aya Paraskevi Ayazması	43
44. Bozcaada Bağcılığı	44

45. Bozcaada Bağ Evleri	45
46. Bozcaada Çavuş Üzümü	46
47. Bozcaada Eolinit	47
48. Bozcaada Kalesi	48
49. Bozcaada Kilisesi	49
50. Bozcaada Koyları	50
51. Bozcaada Mimarisi	51
52. Bozcaada Mutfağı	52
53. Bozcaada Organik Bağcılığı	53
54. Bozcaada Şarapçılığı	54
55. Bozcaada'lı Yakar Kaptan	55
56. Bozcaada Yerel Tarih Müzesi	56
C	
57. Cevat Çobanlı	57
58. Cevat Paşa Okulları	58
59. Cezayirli Hasan Paşa Köşkü	59
60. Coşkun Özgünel	60
61. Coşkuntepe Neolitik Dönem Yerleşimi	61
Ç	
62. Çan Yöresi Bitkileri	62
63. Çan Tıbbi Bitkileri	63
64. Çan Ekonomik ağaçlar	64
65. Çan El sanatları	65
66. Çan, Karalca ve Bardakçılar Jeotermal Sahası	66
67. Çan Kömür Hammaddesi	67
68. Çan Yöresi Hammaddeleri	68
69. Çanakkale I	69

70. Çanakkale II	70
71. Çanakkale Arkeoloji Müzesi	71
72. Çanakkale’de Bağcılık	72
73. Çanakkale Balıkları ve Balıkçılığı	73
74. Çanakkale Basını	75
75. Çanakkale Bitkisel Su Ürünleri	76
76. Çanakkale Boğazı	77
77. Çanakkale Boğazında Akıntıdan Elektrik Üretimi	78
78. Çanakkale Canlı ortamı (bitki ve hayvanlar) ve özel alanları (sulak alanlar)	79
79. Çanakkale Deniz Yosunları	80
80. Çanakkale Efsaneleri ve Menkıbeleri	81
81. Çanakkale’nin Endemik ve Tıbbi Bitkileri	82
82. Çanakkale Eski Su Deposu	83
83. Çanakkale’de Güneş Enerjisi İle Elektrik Üretimi	84
84. Çanakkale Gravürleri	85
85. Çanakkale Halk Bahçesi	86
86. Çanakkale Hastane Bayırı Şehitliği	87
87. Çanakkale’de İyi Tarım Uygulamaları	88
88. Çanakkale Kent Müzesi ve Arşivi	89
89. Çanakkale Kıyıları	90
90. Çanakkale Kongre Turizmi	91
91. Çanakkale Konumu	92
92. Çanakkale Makroalgleri	93
93. Çanakkale Merkeze bağlı Köylerdeki Türk Eserleri	94
94. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	95
95. Çanakkale Osmanlı Camileri	98
96. Çanakkale Rüzgârı	99

97. Çanakkale Rüzgâr Enerjisi	100
98. Çanakkale Saat Kulesi	101
99. Çanakkale Seramiği	102
100. Çanakkale Sinagog'u	103
101. Çanakkale Su Kalitesi	104
102. Çanakkale Surp Kevork Ermeni Kilisesi	105
103. Çanakkale Şehitler Anıtı/Abidesi	106
104. Çanakkale Tarihi Okul Binaları	107
105. Çanakkale Türküleri ve Manileri	108
106. Çanakkale Türküsü 1	109
107. Çanakkale Türküsü 2	110
108. Çanakkale Ulupınar Gözlemevi	111
109. Çanakkale Yalı Hanı	112
110. Çanakkaleli Yazar ve Şairler	113
111. Çanakkale'de Zeytincilik	114
112. Çimenlik Kalesi	115
113. Çöp Kompostu	116
D	
114. Dardanos Tümülüsü	117
115. Davulga Ağacı	118
116. Dedetepe Tümülüsü	119
117. Deniz Fenerleri	120
118. Denizler ve Çanakkale Boğazı	121
119. Deve Güreşleri	122
120. Doğal Boyarmadde Kaynakları	123
E	
121. Ece Ayhan	124

122. Eceabat Toprak Kalitesi	125
123. Ekolojik Tarım	126
124. Ekoturizm	127
125. Elif Naci	128
126. Erguvan bitkisi - (<i>Cercis siliquastrum</i>)	129
127. Eski Su Değirmenleri	130
128. Eski Yel Değirmenleri	131
129. Eski Zeytinyağı Fabrikaları	132
130. Ezine Arazi Kaynakları	133
131. Ezine Peyniri	134
132. Ezine ve Çevresi Türk Mimarlık Eserleri	135
F	
133. Fernur Sözen	136
G	
134. Gelibolu ve Çevresi Türk Eserleri	137
135. Gelibolu Kalesi	138
136. Gelibolu Mevlevihanesi	139
137. Gelibolulu Mustafa Âli	140
138. Gelibolu Toprakları ve Arazisi	141
139. Gelibolu Yarımadası Nüfus Potansiyeli	142
140. Gökçeada Avlakları	143
141. Gökçeada Aydıncık Tuz Gölü	144
142. Gökçeada Bağcılık ve Şarapçılığı	145
143. Gökçeada Çamaşırhaneleri	146
144. Gökçeadalı Dimitri Fokas	147
145. Gökçeada Film Festivali	148
146. Gökçeada Kahvehaneleri ve Dibek Kahvesi	149

147. Gökçeada Kaleköy Kalesi	150
148. Gökçeada Keçisi	151
149. Gökçeada Kekik Balı	152
150. Gökçeada Kıyı Balıkçılığı	153
151. Gökçeada Kiliseleri	154
152. Gökçeada (İmroz) Koyunu	155
153. Gökçeada Kumsalları	156
154. Gökçeada Marmaros Ormanı ve Şelalesi	157
155. Gökçeada Mutfağı	158
156. Gökçeada Organik Tarımı	159
157. Gökçeada Osmanlı Kültürel Mirası	160
158. Gökçeada Peynir Kayalıkları	161
159. Gökçeada Rum Köyleri	162
160. Gökçeada'da Fener Rum Patriği Bartholomeos'un Evi	163
161. Gökçeada Rüzgarı	164
162. Gökçeada Sualtı Mili Parkı	165
163. Gökçeada Tıbbi Aromat Bitkileri	166
164. Gökçeada Yeni Bademli Höyük	167
165. Gökçeada Zeytinciliği	168
166. Granikos Savaş Alanı	169
167. Gülpınar Kalkolitik Dönem Yerleşimi	170
168. Gümüşçay (Polyksena) Antik Lahti	171
H	
169. Hayri Çizel	172
170. Hektor	173
171. Hektor Ayini	174
172. Hero ve Leandros	175

İ

173. İbrahim Bodur	176
174. İda (Kaz) Dağı Mitolojisi	177
175. İda (Kaz) Dağı Güzellik Yarışması	178
176. İklim ve su Özellikleri	179
177. İlhan Demiraslan	180
178. İmroz Antik Çağı	181
179. İmroz Deniz Savaşı - Osmanlı'nın Son Deniz Başarısı	182
180. İntepe (Erenköy) Bağcılığı	183
181. İntepe (Erenköy) Şarabı	184
182. İntepe/Güzelyalı	185

J

183. Jeolojik, Jeomorfolojik Yapı ve Toprak Özellikleri	186
---	-----

K

184. Karağaçtepe (Protesilas) Prehistorik Yerleşimi	187
185. Karamenderes'in Doğal ve İstilacı Balıkları	188
186. Kaymakam Köprülü Hamdi Bey	189
187. Kaz (İda) Dağı	190
188. Kaz Dağı'nın Bitki Çeşitliliği	191
189. Kaz Dağı'nın Coğrafyası	192
190. Kaz Dağı Ekoturizm Taşıma kapasitesi	193
191. Kaz Dağı Köknarı	194
192. Kaz Dağı'nın Yabani Hayvan Çeşitliliği	195
193. Kemal Bilbaşar	196
194. Kestanbol Jeotermal Sahası	197
195. Kilisetepe/Maydos Yerleşimi	198
196. Kilitbahir Osmanlı Kasabası	199

197. Kilitbahir Ağadere Mecruhın Hastanesi ve Şehitliği	200
198. Kilitbahir Kalesi	201
199. Kebren Antik Kenti	202
200. Kocabaş Jeotermal Sahası	203
201. Koçali ve Kestanbol Antik Sütün Ocakları	204
202. Köy Hayırları	205
203. Kumkale Kalesi	206
204. Küçükkuyu Beldesi	207
205. Küçükkuyu Zeytinciliği	208
206. Küçükkuyu Sosyal Faaliyetleri	209
207. Külçüler ve Palamutoba Jeotermal Sahası	210
208. Lamponia Antik Kenti	211
209. Lampsakos Antik Kenti	212
210. Lampsakoslu Bilgin ve Düşünürler	213
211. Lapseki Bilim Parkı	214
212. Lapsekili Asteğmen Muharrem	215
213. Lapseki Meyve Üreticileri Birliği	216
214. Lapseki Organik Tarımı	217
215. Lapseki Soğuk Hava Depoları	218
216. Lapseki Su Kaynakları ve Sulu Tarım Arazileri	219
M	
217. Manfred “Osman” Korfmann ve Kütüphanesi	220
218. Mehmet Ali Laga	221
219. Metin Erksan	222
220. Mümtaz Zeki Taşkın	223
N	
221. Namık Kemal	224

222. Nara Kalesi	225
223. Neandria Antik Kenti	226
224. Nusrat Mayın Gemisi	227
P	
225. Palamut Meşesi	228
226. Parion Antik Kenti	229
227. Peynir Helvası	230
228. Piri Reis	231
229. Piri Reis Çeşmesi	232
230. Piri Reis Deniz Müzesi ve Galerisi	233
231. Piri Reis Haritası	234
232. Pirina	235
233. Priapos Antik Kenti	236
R	
234. Refet Angın	237
235. Reşat Nuri Güntekin	238
S	
236. Salbaş Ağacı-Çardak	239
237. Sâmih Rifat	240
238. Sandal Ağacı	241
239. Saniye Can	242
240. Seddülbahir Kalesi	243
241. Selahattin Batu	244
242. Seramik	245
243. Skepsis Antik Kenti	246
244. Sualtı Kültürel Mirası	247
245. Su Ürünleri Üretim Birimleri	248

T

246. Tatlısu İstakozu (Kerevit)	249
247. Telli Baba Çeşmesi	250
248. Tenedos Antik Çağı	251
249. Tenedos’lu Kleostratos	252
250. Teoman Alpay	253
251. Tigem Tarım İşletmeleri-Hanay Tepe	254
252. Troya	255
253. Troya Tarihi Milli Parkı	256
254. Troya Müzesi Projesi	257
255. Troya Meşesi	258
256. Tuzla Osmanlı Kasabası	259
257. Tuzla Jeotermal Sahası	260
258. Türk Saanen Keçisi	261
259. Türk Resminde Çanakkale Savaşları	262

U

260. Umurbey Ovası	263
261. Umurbey Ovası Çevre Kalitesi	264

Ü

262. Ümit Serdaroğlu	265
----------------------	-----

W

263. Wollastonit Minerali	266
---------------------------	-----

Y

264. Yalova Zabitan Şehitliği	267
265. Yedinoktalı gelin böceği (<i>Coccinella septempunctata</i> L.)	268
266. Yenice Agonya Evleri	269
267. Yenice Çal Köyü Pomak Kültürü ve Çorapları	270

268. Yenice Halıları	271
269. Yenice Issız Cuma Camisi	272
270. Yenice Kültürevi (Etnografya Evi) Projesi	273
271. Yersistemi Bakışı ve Çanakkale	274
272. Yeşilyurt (Küçükkuyu) Köyü	275
273. Yıldız Ecevit	276
RESİMLER	277
ÖRNEK ENVANTER FORM	355

**ÇANAKKALE İLİ DEĞERLERİ
ENVANTERİ**

1. Envanter No	1
2. Değer Adı	Abdülhamit II
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1880 sonrası Boğazların durumu yeniden ele alındı. Oluşturulan askeri komisyonlar birçok defa Boğaz'a gelerek incelemelerde bulundu; taktik planlar geliştirildi. Bu çalışmalar sonunda Topçu ve İstihkâm Komisyonu, Boğaz savunmasını dört hat üzerine düzenledi. 1890'a gelindiğinde buralardaki kale ve sahil bataryalarına Tophane'de dökülenlerden başka, Avrupa'dan (özellikle Almanya'dan) alınan Krupp, Armstrong v.s. cinsi toplar yerleştirilmeye devam edildi. Buna ek olarak modern savaş gemilerinin ateşlerine dayanıklı istihkâm ve tabyaların inşası da sürdürüldü. Hakkı ve Cemil Paşalar bizzat bu işleri organize için II. Abdülhamit tarafından görevlendirildi. Ayrıca Boğazlarda 1 nci ile 2 nci Topçu Alayları ile 564 mevcutlu bir torpido bölüğü oluşturuldu. Bir diğer önemli gelişme olarak, Boğazları gece projektörlerle aydınlatma çabaları başlamış ve yerli fabrikalarda bu aletlerin üretimine geçilmiştir. 1890'larda savunma bakımından istihkâmın üç kısma ayrılması uygun görülmüştür. Buna göre birinci kısım, 200 top içeren Seddülbahir, Kumkale ve Eskihisarlık kaleleri; ikinci kısım 58 top mevcutlu Kepez burnu, Kuşburnu ve Mecidiye tabyaları ile Boğaz ve Nara kalelerinden oluşmaktaydı. 1907'de Petersburg'da basılan bir eserde Boğaz'ın savunması şöyle tasvir edilmekteydi: "Dünyanın en büyük istihkâmı olan Çanakkale ili Gelibolu Osmanlı topçuları, Deniz Kuvvetleri için önemli bir ordugah haline konulmuş, Avrupa yakasında Seddülbahir ile Kilitbahir ve Asya yakasında Kumkale ile Kale-i Sultaniye arasında demir atmış savaş gemileri güçlü bir set oluşturmuş, her iki sahili kuşatan dağlara, bayırlara ve tepelere baştanbaşa inşa edilen istihkamlar Gelibolu limanına kadar uzanmıştı." Anadolu Hamidiye, Dardanos, Mesudiye, Rumeli Mecidiye, Çimenlik, söz konusu 35 istihkâmdan sadece bir kaçtıydı."</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Abdülhamit II, başkent İstanbul için güneyden gelecek tehlikeleri önleme adına, kendisinden önce yapılan askeri yatırımlardan çok daha fazla Boğaz sahil savunmasına büyük önem vermiş; 18 Mart 1915 zaferinin kazanılmasında başta güçlü toplar olmak üzere, bu savunma stratejisinin ortaya koyduğu başarı çok büyük olmuştur. Bu hizmetler genç nesillere aktarılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Orman Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gönüllü Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Esenkaya
Telefonu: 2171303, 3107	e- posta adresi: aesenkaya@comu.edu.tr

1. Envanter No	2
2. Değer Adı	Abydos Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Abydos antik kenti Çanakkale'nin kuzeyindeki Nara Burnu üzerine kurulmuştur. Homeros'un İlyada destanında sözünü ettiği Abydos, Miletoslular tarafından, Lidya kralı Gyges'in izni ile M.Ö. 670 yılında kurulmuştur. M.Ö. 546 yılında sonrasında kent Pers kontrolüne geçer. Pers kralı Dareios, İskitlere karşı yaptığı sefer dönüşü M.Ö. 511 yılında gemi ile Sestos'tan Abydos'a geçer. M.Ö. 499 yılında İonya ayaklanmasına katılan Abydos Perslere boyun eğer. Pers kralı Kserkses M.Ö. 480 yılında Abydos-Sestos arasına gemilerden bir köprü inşa ettirir ve askerlerini Avrupa yakasına geçirir. M.Ö. 334 baharında Büyük İskender'in orduları Sestos'tan Abydos'a geçerek bölgedeki Pers egemenliğine son verir. Büyük İskender'in ölümünden sonra Abydos, Lysimachos Krallığı, M.Ö. 188 yılında Pergamon Krallığı ve M.Ö. 133 yılında da vasiyet yolu ile Roma İmparatorluğu topraklarına dahil olur. Bizans Çağı'nda önemini koruyan ve piskoposluk merkezi olan Abydos'da gümrük merkezi kurulur. Leandros ile Hero'nun sonu ölümle biten tutkulu bir aşk hikâyesin geçtiği Abydos M.Ö. 5. yüzyılda güçlü bir sur ile çevrilmiştir. Abydos'da Gymnasium, agora, Artemis tapınağı ve Aphrodite kutsal alanı bulunmaktaydı. Osmanlı Dönemi'nde boğazın kontrolü için Avrupa Asya yakasındaki kalelerden biri olan Nara Kalesi Abydos'a inşa edilir.</p>
5. Değerin Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Abydos'un askeri bölge içinde yer alması nedeni ile arkeolojik kazı yapmak mümkün değildir. Bununla birlikte uzun gelecekte burada kazılar yapılarak antik yapılar ortaya çıkartılarak turizme kazandırılabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniveritese (Arkeoloji Bölümü), T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Arkeolojisi Müzesi</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. Nurettin Arslan
Telefonu: (286) 218 00 18, 1692	e- posta adresi: narslan@hotmail.de

Çanakkale İli Değerleri Envanteri

1. Envanter No	3
2. Değer Adı	Adalet Cimcoz
3. Değer Kategorisi	Dil ve Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Cumhuriyet dönemi yazarlarından. 25 Temmuz 1910 – 13 Mart 1970. Doğ. Çanakkale, ölm. İstanbul. Ortaokul ve lise öğrenimini Almanya’da yaptı. Uzun yıllar 1951’de kurduğu Maya Sanat Galerisi’ni yönetti. Fil dublajlarında çalıştı. Ünlü sinema oyuncularını beyaz perdede seslendirdi. 1950-1970 yılları arasında Varlık, Yeditepe, Yeni Ufuklar dergilerinde şiir, öykü, çeviri ve kitap tanıtım yazıları yayımlandı. “Fine-Fücur imzasıyla Aydede, Salon, 20. Asır, Hafta, Tef dergilerinde ve Cumhuriyet gazetesinde yazdı. Franz Kafka’dan Milena’ya Mektuplar” ile Türk Dil Kurumu 1962 Çeviri Ödülü’nü kazandı.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel
Telefonu: 0(286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgecgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	4
2. Değer Adı	Adatepe Köyü
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Adatepe Çanakkale il sınırlarında Ayvacık ilçesine bağlı Küçükkuyu beldesinin kuzeyinde bir yerleşimdir. Adatepe, kıyı yerleşimlerinin önemli örneklerinden birisidir. Yüksekçe bir tepenin içindeki bir vadiye yerleşmesi ve bu tepeye her yönden ulaşmanın zor olması, bir ada şeklindeki konumu dolayısıyla adının olduğu gözlenir. Mübadeleyle birlikte giden Rumların köyün güney bölümünde, Müslümanların ise kuzey bölümünde yer aldığı sözlü kaynaklardan öğrenilmektedir. Müslüman ve Rum Mahallelerinin kesişim noktaları, büyük konakların ve idareyi de elinde tutan gösterişli mekânların yer aldığı bir bölgedir. Adapte köyünün 800 haneyi barındırdığı ifade edilir, ancak yapılan yüzeysel araştırmalardan ve yapı izleri üzerinden gidildiğinde bu sayının 400 haneyi bulduğu gözlenmektedir. Bütün yapılar iç avlulu ve bahçeli konumdadır. Sokakla organik ilişkisi bulunur. Eklenti ve müstemilatlı yapı yoktur. Adatepe evlerinin ana binaları iki katlıdır, müstemilatlar ise tek katlıdır. Ana bina ve bahçe ile ilişkili mutfak-helâ-yıkama yeri eklenti olarak bahçede yer alır. Ayrıca birçok yapıdaki müstemilatlar, hem hayvanlarının barındığı ağır-ağır, hem de ürünlerin konulduğu ambar-kilerden oluşur. Her iki yapı türünde de dış duvarlar taş malzemedir, kaba yontu ve kamalı örgü sistemine sahiptir. Çatıların ana binalarda kiremitle örtüldüğü ve kırma sitem olduğu gözlenir. Müstemilatlarda ise, mutfak-ambar-kiler mekânlarının çatısı toprak damdır, yazın bu toprak damın, kışlık erzak kurutmaları için kullanıldığı görülür. Yerleşim kültürü ve mimari değerler açısından Adatepe önemli olduğu kadar, özgün kimliğe sahiptir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Sit alanı ilanı sonrası hiçbir planlama, yani koruma imar planı çalışması yapılmamıştır. Üstelik 2007 yılı Temmuz ayından bu yana yeni yasaklarla yapılaşma olanakları sınırlanmaya yakın hale gelmiştir. Koruma ve gelişme bakışıyla ve hızla Adatepe Köyünün Koruma İmar Planı yapılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, T.C. Çanakkale Valiliği, Çanakkale Bayındırlık ve İskan İl Müdürlüğü, Çanakkale Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Müdürlüğü, Küçükkuyu Belediyesi, Kazdağı Otelciler Derneği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Mimar İsmail Erten
Telefonu: (286) 217 61 51	e- posta adresi: iserten@yahoo.com

1. Envanter No	5
2. Değer Adı	Adatepe Zeytinyağı Müzesi
3. Değer Kategorisi	Etnografya, kültür, tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Adatepe Zeytinyağı Müzesi zeytincilik kültürünün yok olmakta olan örneklerini toplayıp tanıtmayı ve gelecek kuşaklara aktarmayı hedefliyor. Türkiye’de zeytinciliğin kalbi olarak bilinen Edremit körfezinin kuzeyinde, Küçükkuşu’da Eski bir sabunhanenin restorasyonu ile açılan Adatepe Zeytinyağı Müzesini yüz binden fazla yerli ve yabancı ziyaretçi ziyaret edip zeytin ve zeytinyağı ile ilgili bilgi almış. Yöre halkı da müzeye sahip çıkıyor. Edremit körfezinin civarındaki köylerden nesillerden beri zeytincilik yapan pek çok üretici müzeye evlerindeki eski fotoğrafları, zeytinle ilgili faturaları, zeytincilikte kullanılan elek, sepet, filtre gibi eşyayı hediye etmişler. Müzenin girişindeki panoda yer alan isimlerini arkadaşlarına gururla gösteriyorlar ve yıllardır ihmal edilen zeytinciliğin müzesine katkıda bulunmuş olmaktan haklı bir gurur duyuyorlar. Müzede zeytinyağı teknolojisinin Romalılardan beri geçirdiği evreler eski preslerle anlatılıyor. Türkiye’deki zengin zeytincilik geleneğine ait pek çok obje de Türkçeve İngilizce açıklama panoları eşliğinde sergileniyor. Ayrıca müze personeli yerli ve yabancı turist gruplarına İngilizce ve Türkçe olarak açıklamalar yapıyor ve sorulara cevap veriyor. Adatepe Zeytinyağı Müzesi binası “Yaşayan Müze” anlayışıyla aynı zamanda zeytinyağı üretimi için de kullanılıyor. Zeytin toplama zamanı müzeyi ziyaret edenler geleneksel yöntemle zeytinyağı üretimini ve geleneksel usulle zeytinyağı sabunu yapımını da görebiliyorlar.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Geleneksel zeytincilik ile ilgili eşyaları koruma hedefine sahip olan bu müze, yöre halkının kültürel mirasına yönelik farkındalık bilinci geliştirmesine sebep olmuştur. Bu da Adatepe Zeytinyağı Müzesinin yöre halkı tarafından “kendi müzeleri olarak benimsenmesi çok önemliydi. Bu bakımdan Adatepe Zeytinyağı müzesi geleneksel zeytincilik ile ilgili mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli bir rol oynayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı: Mahmut Boynudelik (Adatepe Zeytinyağı Müzesi Kurucusu)	
Telefonu:	e- posta adresi:

1. Envanter No	6
2. Değer Adı	Aineias
3. Değer Kategorisi	Mitoloji, Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Batı uygarlığının ilk edebî eserleri arasında yer alan ve ozan Homeros'un İlyada destanına konu olan Troya Savaşlarında yer alan Troyalı kahramanlardan Aineias Roma Medeniyeti için çok özel bir yere sahiptir. Roma İmparatorluğu bu mitolojik veya yarı tarihi olaya dayandırarak köklerini Troya'ya bağlama yolunu seçmiş ve kendisine kimlik yaratma yolunu seçmiştir. Roma'nın ilk imparatoru olan Augustus'un isteği ile M.Ö. 1. yüzyıl sonlarında yaşamış Latin şair Vergilius, kaleme aldığı Aineias destanında Roma ile Troya arasında bağlantılar kurmuştur. Bu efsaneye göre Troya'nın tahrip olması aşamasında prens Aineias babası ve oğlunu yanına alarak Roma'yı kurmak için Anadolu'dan ayrılmıştır. Buda bize Roma medeniyeti ile Troya arasında bir bağlantı oluşturmaktadır. Efsaneye göre Troya savaşları sırasında kahraman Aineias'ın askerlerini Ophryneion ve Dardanos kentlerinde seçmesi ise bu ilişkiler zincirine bugün İntepe/Erenköy'de bulunan Ophryneion'u eklemektedir. Çünkü efsaneye göre Troyalı kahraman Aineias Troya savaşları sırasında yönettiği ordunun askerlerini Ophryneion ve hemen yakındaki Dardanos kentlerinden seçmiştir. Bu bakımdan Troyalı kahraman Aineias Roma medeniyeti için çok önemli olduğu görülmektedir. Bu anlamda Erenköy ve çok yakınında bulunan Troya önemli bir yer tutması yöreyi daha da ilgi çekici hale getirmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Mitolojik ve arkeolojik bir değer olan Kahraman Aineias'ın Roma medeniyeti için önemli olduğundan dolayı Anadolu ve Roma arasındaki bu efsanevi bağlantıyı güçlendirmek için Ophryneion antik kentinin bulunduğu Erenköy (İntepe) de bir temsili anıt yapmak kültürel bilinçlenme açısından önemli olabilir. Bu kapsamda İntepe Belediyesi ile İtalya'da Nemi belediyesi arasındaki kabul gören kardeş kasaba uygulaması önemli bir adımdır. Bu ilişkilerin güçlendirilerek bilimsel çalışmaların teşvik edilmesi bu amaca hizmet edebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İntepe Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	<p>Doç. Dr. Turan Takaoğlu</p>
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

Çanakkale İli Değerleri Envanteri

1. Envanter No	7
2. Değer Adı	Ahududu (<i>Rubus idaeus</i>)
3. Değer Kategorisi	Tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü:	Adını Anadolu mitolojisinde yer alan İda Dağı'ndan (Kaz Dağları) alan ahududu İda Dağı böğürtleni olarak da tanınır. Ahududu (<i>Rubus idaeus</i>), gülgiller (<i>Rosaceae</i>) familyasından, yaz ve sonbahar mevsiminde kırmızı renkli ve tatlı meyveler veren bir bitki türüdür. Genelde ormanların açık verdiği yerlerde veya önceden yangın ya da ağaç kesimi ile açılan alanlarda büyür. Nemli iklime sahip bölgelerde kolayca üretilebilir ve kesilmedikçe kendiliğinden çoğalabilir. Boyu iki metreye kadar ulaşabilen bu bitkinin çiçekleri beyaz, yapraklarının alt yüzleri tüylüdür. Böğürtlene benzeyen meyveleri olgunlaşınca kızarır. Türkiye'de özellikle Karadeniz ve Marmara Bölgelerinde yabani olarak yetişen ahududu, İngiltere ve Amerika'da yaygın biçimde üretilmektedir. Ahududu, C vitamini, demir ve organik asitler içeren meyveleri nedeniyle son derecede faydalıdır. Ahududu yaprakları, taze veya kurutulmuş olarak bitki çaylarında kullanılır.
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi:	Kaz Dağlarında ahududu seleksiyon ıslahı çalışmaları yapılmalı ve yöre adına tescil edilmelidir
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı:	Doç. Dr. Murat Şeker
Telefonu: 218 00 18, 1262	e- posta adresi: mseker@comu.edu.tr

1. Envanter No	8
2. Değer Adı	Akivades (Kum Midyesi)
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Dünya denizlerinde <i>Bivalvia</i> sınıfı içerisindeki <i>Veneridae</i> familyası 500 yaşayan çift kabuklu türü içeren en geniş familya olup, bazıları ekonomik değere sahiptir. Bu familyadaki türlerden değerli bir besin maddesi olarak kabul edilen ve ekonomik değeri büyük olan kum midyeleri grubuna ait akivades (<i>Tapes decussatus</i>) ülkemiz sularında da dağılım göstermektedir. Dünya genelinde yetiştiricilik yoluyla akivades üretimi devamlı bir artış göstermiş olup, 2005 yılında dünyada akivades üretim miktarı 6.282 tona ulaşmıştır. Akivadesin ülkemizde tüketimi yaygın olmamakla beraber ihracat yolu ile önemli gelir sağlamaktadır. Akivadesler çeşitli Avrupa ülkelerine ihraç edilmektedir. Türkiye’de akivades üretimi doğal popülasyonların hasatı ile yapılmaktadır ve yetiştiricilik (akuakültür) ile üretim henüz gerçekleştirilmemektedir. Kum midyelerinin yetiştiriciliği, genellikle lagün alanları gibi korunaklı ve sığ alanlarda gerçekleştirilmektedir. Gel-gitin güçlü olduğu ve uzun sürdüğü ülkelerde ise sığ kıyasal alanlara ekilen akivadesler suların çekilmesiyle kolaylıkla hasat edilir. Türkiye’de çeşitli kum midyeleri türlerinin bulunduğu toplam 36.000 hektar alana sahip 72 adet lagün bulunmaktadır. Çardak Lagünü (Lapseki, Çanakkale) ülkemizde akivadesin doğal olarak bulunduğu lagünlerden bir tanesidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Aşırı avlama çift kabuklu stoklarını dengesizce azaltmakta, kirlenme ise yaşam alanlarını sınırlamakta ve pazarlanmalarında zorluk çıkarmaktadır. Bu kabuklu deniz ürünlerinin doğadan toplanarak tüketilmesi yaygın bir uygulama olmakla beraber son yıllarda doğal stoklardaki azalma nedeniyle yetiştiriciliğe olan ilgi artmıştır. Üretimde istikrarın sağlanması ve azalan stokları korumanın bir alternatifi de yetiştiricilik çalışmalarının yapılmasıdır. Bu amaçla, ülkemizde akivadeslerin de dahil olduğu bir çok kum midyesi türünün üretilmesi için çift kabuklu kuluçkahanelerinin kurulması gereklidir. Böylece doğal popülasyonların korunması ve üretim miktarlarının artırılması mümkün olacaktır. Ayrıca, ülkemizdeki lagünlerin büyük bölümü akivades yetiştiriciliğine uygun değildir ve başarılı bir yetiştiricilik için ortam şartları özellikle akıntı, substrat ve su kalitesi bakımından optimize edilmeli, lagünlere ulaşan kirlilik engellenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, KOBİ
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Umur Önal
Telefonu: (286) 218 0018, 1570	e- posta adresi: umuronal@yahoo.com

1. Envanter No	9
2. Değer Adı	Akköy Osmanlı Seramik Atölyeleri
3. Değer Kategorisi	Arkeoloj, Tarih, Mimar, Sanat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ezine yakınlarındaki Akköy, yörenin en erken Türk yerleşmelerinden birisidir. Geçmişî XIII. yüzyıl sonlarına kadar inen Akköy'de XIV. yüzyılda Hebe Gazi'nin yaptırdığı külliyyeden geriye bir çeşme ile hamam kalıntısı kalmıştır. XIX. yüzyılda yaptırılan mescit yıkıktır. Aynı dönemden kalan İshak Efendi Türbesi'nin duvarlarında Klasik Osmanlı devrinden bir mezarın mermer levhaları da kullanılmıştır. Köy camisinin haziresindeki ve mezarlıktaki mezar taşları, yerleşimin tarihî dokusunu tamamlamaktadır. Akköy'ü tarihî ve arkeolojik açılardan asıl değerli kılan unsura seramikçiliğidir. Burada hâlâ tarlaların içerisinde görülebilen sırlı seramik parçalarının bazıları Beylikler devri üslubundadır. Özellikle tek renk türkuaz sırlı olanlar ile sgraffito teknikli ve Milet işi gruptaki parçalar, İznik ve Kütahya gibi geçmişî XIV. yüzyıla kadar inen merkezlerle paralel bir seramikçiliğin varlığına işaret etmektedir. Çok sayıda yarı mamûl seramik parçası ile zengin bir çeşitlilik gösteren üç ayaklar, burada uzun süreli ve nitelikli bir seramik üretiminin varlığını kanıtlamaktadır. Akköy seramik ustalarının XVII. yüzyılda Çanakkale merkezine göç ederek, buradaki seramikçiliği başlattıkları kabul edilmektedir. XVII. yüzyıldan sonra da köyde seramikçilik devam etmekle birlikte; üretim daha çok sırsız çanak çömleğe yönelmiş ve XX. yüzyıl ortalarından sonra, bu işle uğraşanlar azalmıştır. Bugün sadece ilkokulun bahçesindeki iki fırında zaman zaman üretim yapılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Akköy özellikle seramikçiliği bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu önem, bir taraftan Beylikler devrine kadar inen geçmişî; diğer taraftan bilinen geç devir Çanakkale seramikçiliğinin atası olması dolayısıyladır. Bu nedenle Akköy'deki seramik fırınlarının bulunduğu alanda acilen kurtarma kazısı yapılmalı; seramikler ayrıntılı biçimde tanıtılmalı ve köyde seramikçiliğin yeniden canlandırılması için girişimlerde bulunulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. A. Osman Uysal
Telefonu: (286) 218 00 18, 1662	e- posta adresi: aouysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	10
2. Değer Adı	Aleksandria Troas Antik Kenti ve Aziz Paulus
3. Değer Kategorisi	Kültür, Turizm, Arkeoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Aleksandria Troas antik Kenti Çanakkale kültür tarihi içinde çok önemli bir yere sahiptir. Büyük İskender'in ölümünden sonra da bölge onun generallerinden Antigonos'un kontrolüne giren M.Ö. 310 yılında "Antigonia" adıyla adlandırır. Kent Roma hakimiyetine girdikten sonra, özellikle de Augustus döneminde önemli bir gelişim göstermiş, koloni unvanını almasıyla da bölge kentleri arasında önemli bir konuma gelmiştir. Roma İmparatorluğunun Anadolu'da koloni statüsü verdiği bir kaç şehirden bir olan ve bu dönemde nüfusu 100 bini aşan birkaç Anadolu kentinden bir olan Aleksandria Troas arkeolojik kalıntıları ile bölge için önemli bir kültür ve turizm potansiyeline sahiptir. Özellikle Roma çağının sonlarına doğru Aziz Paulus'un Hıristiyanlığı batı dünyasına yayma konusunda bu kent çok önemli roller oynamıştır. Bu açıdan Hıristiyanlık dini açısından bir Hac kenti olma özelliğine de barındırmaktadır. Kent, Hıristiyanlık döneminde önemini koruyarak Erken Hıristiyanlık merkezlerinden biri konumuna gelmiştir. Yazılı kaynaklardan M.S. 50/51 ve 56/57 yıllarında Aziz Paulus'un ikinci ve üçüncü misyonerlik yolculukları sırasında Aleksandria Troas'ı ziyaret ettiğini öğreniyoruz. Aziz Paulus'un Aleksandria Troas'tan deniz yolculuğuna çıkarak Makedonya'ya doğru yola çıktığı bilinmektedir. Bir diğerinde ise Aleksandria Troas'ta yedi gününü geçirdiği belirtilmektedir. Bu yüzden Ezine'nin sahip olduğu arkeolojik bir değer olan kent aynı zamanda inanç turizmi için büyük bir potansiyele sahiptir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ezine ilçesi Dalyan köyü sınırlarında içinde bulunan Aleksandria Troas antik kenti antik çağ için olduğu kadar Hıristiyanlık açısından önemli bir şehirdir. Bu noktada, şehrin adının daha çok duyurulması ve Hıristiyanlık tarihindeki önemi ve rolünü vurgulamak oldukça önemlidir. İnanç turizmi kapsamında önemli bir yer teşkil edebilecek konumda olan bu kentin adının daha geniş alanlarda duyulması ve bölgenin turizmine, ekonomisine sosyal ve kültürel yapısına katkı sağlaması hem bölge hem de kent için önem taşımaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları.
7. Yazarı:	Arkeolog Deniz Başar Öztürk
Telefonu:	e- posta adresi: thalassa@hotmail.com

1. Envanter No	11
2. Değer Adı	Altıkulaç Köyü Çingene-tepe Tümülüsü
3. Değer Kategorisi	Arkeolojik Değer
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çan ilçe merkezinin yaklaşık 10 km. kuzey doğusunda bulunan Altıkulaç, Çan-Bıga yolunun (Granikos Vadisi) 2 km. kadar kuzey tarafındadır. Köyün önemi 1999 yılında kaçakçılar tarafından kazılan Çingene-tepe tümülüsü ve bu tümülüste ele geçirilen Greko-Pers etkili boyalı lahtın ortaya çıkmasıyla artmıştır. Ancak köyün üzerindeki Kozalan mevkiinde İlk Tunç Çağı'ndan Hellenistik Dönem'e dek uzanan bir yerleşme, Bağdat dere boyunda antik yol kalıntısı ile 20 tümülüs ve Kazalan mevkinde arkaik dönem kutsal alan ile değirmen deresi boyunca elde edilen arkeolojik bulgular önemlidir. Çingene-tepe Tümülüsü ve Lahti, Çan için olduğu kadar Troas Bölgesi için de önemlidir Çanakkale Arkeoloji Müzesinde sergilenen en önemli lahitlerden biridir. Altıkulaç Çingene-tepe tümülüsü iki açıdan çok önemlidir. Bunlardan ilki lahtın yerleştirilmiş olduğu Tümülüs tholos planlı yapısıyla bölgedeki diğer tümülüslerden ayrılır. Lahtın yerleştirildiği bölüm literatürde tholos plan olarak isimlendirilen yuvarlak planlı bir yapıdır. Bu yönüyle Troas Bölgesinde tek örnektir. Diğer önemli bir nokta ise, Lahtın kendisidir. Çünkü lahit üzerinde boyalı kabartmalar üslupsal açıdan Grek- Pers etkisindedir ve üzerinde av sahnesi işlenmiştir. Eserin boyalı olması da Greko-Pers etkili lahtın Çanakkale Bölgesi için ayrıcalıklı konuma taşınması anlamına gelmektedir. Bu yönleriyle Çan- Altıkulaç Çingene-tepe tümülüsü ve lahti, Çan için çok önemli olduğu kadar gerek Altıkulaç Köyü'nde gerekse diğer köylerde zengin arkeolojik buluntuların gelecekte gün ışığına çıkabileceğinin habercisidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Altıkulaç Köyü, daha ayrıntılı araştırılması gereken önemli merkezlerden biridir. Yörede yapılacak olan bilimsel çalışmalar buradaki arkeolojik eserlerin tesbit ve tesciline yönelik önemli katkılar sağlayacaktır. Ortaya çıkarılacak olan buluntular bir taraftan bilim çevrelerince değerlendirilirken diğer taraftan da yöre insanı tarafından tarih ve arkeoloji bilincinin oluşmasına katkı sağlayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Arkeolog Ertan Küçükkefe (Erzurum Arkeoloji Müzesi)
Telefonu: (533) 718 47 65	e- posta adresi: ertankucukefe@gmail.com

1. Envanter No	12
2. Değer Adı	Anaksagoras
3. Değer Kategorisi	Bilim, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Anaksagoras, (Yunanca: <i>Ἀναξαγόρας</i>, M.Ö. 500-428), Urla (İzmir) yakınında Klazomenai'da doğup ömrünün son 22 yılını Lampsakos/Lapseki (Çanakkale) de geçiren, evren görüşlerini Lapseki'de geliştiren, Sokrates öncesi düşünürlerden biridir. Bütün servetini, hayatını adadığı bilimsel araştırmalar uğruna tüketmiştir. M.Ö. 468 yılında düşen bir gök taşı incelemiş ve onun bir gök cisminden kopup gelen kızgın bir gök taşı kitlesi olduğu ifade etmiş. Gök cisimlerini incelemesi ve gök taşının düşmesi onu evrensel düzenle ilgili yeni kuramlar geliştirmeye itmiştir. Ay ve Güneş tutulmaları, gök taşları, gök kuşağı ve Peloponnesos'dan daha büyük ve ışık saçan bir kütle olarak tanımladığı Güneş ile ilgili bilgiler vermeye çalışmıştır. Gök cisimlerinin Dünya ile aynı yapıda olduğunu ileri sürmüş ve bu bilgilerle bir bakıma fiziğin temellerini atmıştır. Anaksagoras eğitimini Atina'da yapmış ve orada felsefe dünyasına girmiştir. Atina'da dönemin en güçlü kişisi olan Perikles'in dostu olmuştur. Devrin başka bir önemli siması olan tragedya yazarı Euripides'le de dostluk kurmuştur. Güneş ve diğer gökcisimleriyle ilgili görüşleriyle halkın inançlarına ters düşmüştür. Zira o dönemde güneş Yunanlılar için bir tanrıdır ve onu bir taş olarak nitelendirmek büyük saygısızlıktır. Bu nedenle M.Ö. 450'de Anaksagoras, Perikles'in siyasi karşıtları tarafından, yerleşik inanca karşı geldiği gerekçesiyle mahkemeye verilmiştir. Perikles sayesinde serbest bırakılmışsa da yine de Atina'dan ayrılıp Lampsakos'a (şimdiki Lapseki/Çanakkale) gitmeye zorlanmıştır. M.Ö. 428'de Lampsakos'da ölmüştür. Ölümünden sonra Lampsakos agorasına heykelinin dikildiği ve de öğrencilerinin onun ölüm yıldönümlerinde anma törenleri düzenledikleri söylenir. Anaksagoras'tan sadece bazı kırıntılar günümüze ulaşmıştır. Bunların sayısı 22'dir. Bu kırıntılar <i>Doğa Üzerine</i> adlı yapıtıdan kalmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bilimin temellerinin atıldığı topraklar olarak Çanakkale'de Anaksagoras gibi antik dönemin bilim adamlarına sahip çıkılmalı. Örneğin Lapseki'de Anaksagoras anısına bir bilim anıtı yapılmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Lapseki Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	<p>Prof. Dr. Osman Demircan</p>
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	13
2. Değer Adı	Apollon Smintheus Kutsal Alanı (Smintheion)
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Mitoloji, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü:	<p>Ayvacak İlçesi Gülpınar beldesinde yer alan Apollon Smintheus Kutsal alanı (Smintheion) Troas bölgesinin en önemli antik alanlarından biridir. Apollon Smintheus Kutsal alanında 1980 yılından beri Ankara Üniversitesinden Prof. Dr. Coşkun Özgünel başkanlığında arkeolojik kazı çalışmaları sürdürülmektedir. Apollon Smintheus kutsal alanının en önemli yanlarından biri M.Ö. 8. yüzyılda yaşamış batının ilk ozanı Smyrnalı (Eski İzmir) Homeros'un ünlü İlyada destanının ilk dizelerine konu olan mitolojik olayların betimlendiği heykeltıraşlık eserlerine sahip bir tapınağı içermesidir. Apollon Smintheus ("Farelerin Efendisi"), İlyada destanının başlangıç aşamasında kilit bir rol oynaması ile ön plana çıkmaktadır. Mitolojiye göre Kral Agamemnon liderliğindeki Akha donanmasının Anadolu sahiline geldiğinde Khryse (Gülpınar) kentinde yer alan Apollon tapınağını yağmalaması ile başlar. İzleyen yüzyıllarda antik çağda Khryse yakınında yer alan bugünkü Gülpınar beldesine M.Ö 2. yüzyılda çok görkemli bir mermer tapınak inşa edilmiştir. Apollon Smintheus Kutsal alanının (Smintheion) önemli bir parçası olan bu tapınak kehanet merkezi olarak hem antik Troas bölgesi halklarına hem de uzak coğrafyalarda yer alan kentlerden gelen insanlara antik çağ boyunca hizmet etmiştir. Homeros'un İlyada destanında nefes bulan Troya savaşları Arkaik dönemden başlayarak Bu kutsal alanda tapınak dışında burasını komşu kentlere bağlayan kutsal yol, hamam, su depoları ve çeşitli konut yapıları bulunmaktadır. Kutsal alanın içinde bulunan küçük depo müze, burada yapılan kazılarda gün ışığına çıkarılan heykeltıraşlık eserlerinin korunması işlevinin yanı sıra belde ve çevre köy halklarının eski eser bilincini geliştirme görevini de üstlenmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Apollon Smintheus Kutsal alanında arkeolojik kazılar T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı desteğiyle sürdürülmektedir. Arkeolojik kazı çalışmaları yanı sıra restorasyon ve konservasyon çalışmaları sürdürülmektedir. İzleyen 5-10 yıl içinde daha da önemli bir turizm destinasyon noktası olması beklenmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	14
2. Değer Adı	Arif Damar
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür, Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Düzyazılarında “Ece Ovalı” takma adını kullanan Arif Damar, Çanakkale’nin yetiştirdiği önemli sanatçılardan biridir. 23 Temmuz 1925 tarihinde Çanakkale’nin Gelibolu ilçesine bağlı Karainebeyli köyünde doğdu. Babası doğduğu köyün hocası Hacı Hüsnü Efendi, annesi Mükerrerem Hanım’dır. Beş yaşında iken babasını, 11 yaşında da annesini kaybetti. Köy ilkokulunda başladığı ilköğreniminin son sınıfını, bir yıl bakımını üstlenen teyzesinin yanında, Çanakkale Cumhuriyet İlkokulu’nda tamamladı (1937). Henüz 15 yaşındayken yazdığı toplumcu gerçekçi çizgide şiirlerle adını duyurmuş, bu akımın önde gelen temsilcilerinden biri olmuştur. İlk şiirini yayımladığı 1940’tan bugüne sanat yaşamını işçiliği titiz şiirleriyle sürdürmektedir. Damar, 1960’tan sonraki şiirlerinde, özellikle biçim ve söyleyiş özellikleri yönünden toplumcu gerçekçilerden ayrılır. Toplumcu gerçekçilerin “halk için yazmak” anlayışına karşı çıkar ve bunun “halkın anlayacağı biçimde yazmak” anlamına gelmediğini savunur. Bu şekilde yazılmayan ürünlerin “kapalı şiir” olarak değerlendirilmesini doğru bulmaz. Dünya görüşünü ve şiirin toplumcu özünü değiştirmeden yazdığı bu şiirler; kendine özgü buluş ve imge gücüne, uzak çağrışıma ve dolaylı anlatıma yaslanmaktadır. Bazı temsilcilerinin işi anlamsızlığa kadar götürdüğü İkinci Yeni şiirinden, toplumcu içeriğiyle belirgin bir biçimde ayrılır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, Arif Damar’ın yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgccgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	15
2. Değer Adı	Aristoteles
3. Değer Kategorisi	Felsefe
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>M.Ö. 384-322 tarihleri arasında yaşamış filozof ve bilim adamı olan Aristoteles Platon ile birlikte Batı düşüncesini en çok etkileyen en önemli iki kişiden biridir. Aristoteles'in Çanakkale için değer oluşturması Ayvacık Assos'ta Atina Akademisi'nin kolu olan bir okul kurması ve Platon'un ölümünden sonra, Assos'a gelerek bu okulda görev alması ve üç yıl boyunca burada çalışmış olması, bu okulda Assos'lu gençlere düşünmeyi, tartışmayı ve fikir üretmeyi öğretmesidir. Bu dönemde Aristoteles Assos Kralı Hermenias'ın yeğeni Pythias ile evlenmiş ve bir çocuğu olmuştur. Aristoteles, Ege Denizi'nin kuzeyinde bulunan Stageria'da doğmuştur. 17 yaşında Atina'ya gelen Aristoteles Platon'un öğrencisi olarak Akademi'ye girmiş ve hocasının ölümüne kadar burada kalmıştır. Aristoteles bilimleri matematik, fizik ve metafizik olarak üç bölüme ayırırken, Platon gibi, matematiğe bir öncelik tanımıştı. Süreklilik ve sonsuzluk hakkında yaptığı olduğu temkinli tartışmalar, matematik tarihi açısından oldukça önemlidir. Sonsuzluğun gerçek olarak değil, gizil olarak var olduğunu kabul etmiştir. Aristoteles, astronomiye ilişkin görüşlerini Fizik ve Metafizik adlı eserlerinde açıklamıştır; bunun nedeni, astronomi ile fiziği birbirinden ayırmanın olanaksız olduğunu düşünmesidir. Aristoteles'e göre, küre en mükemmel biçim olduğu için, evren küreseldir ve bir kürenin merkezi olduğu için evren sonludur. Yer evrenin merkezinde bulunur ve bu yüzden, evrenin merkezi aynı zamanda Yer'in de merkezidir. Bir tek evren vardır ve bu evren her yeri doldurur; bu nedenle evren-ötesi veya evren-dışı yoktur. Ay, Güneş ve gezegenlerin devinimlerini anlamlandırmak için Eudoxos'un ortak merkezli küreler sistemini kabul etmiştir. Aristoteles'in bu ve diğer görüşleri ortaçağ boyunca bir çok filozofu etkilemiş ve daha sonraki dönemleri de şekillendirmiştir. Belki de felsefenin temel ilkeleri Aristo mantığı üzerine kurgulanmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale'de ve özellikle Assos'ta parklarda bahçelerde meydanlarda Aristoteles'i hatırlatacak kendisinin ve düşüncesinin yer aldığı büstler, anıtlar, yapılar oluşturulabilir. Yine bu bağlamda Assos'ta Aristoteles Felsefe Okulu yeniden canlandırılmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	<p>Prof. Dr. Osman Demircan</p>
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	16
2. Değer Adı	Aristoteles Felsefe Okulu
3. Değer Kategorisi	Felsefe, Eğitim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Aristoteles Ayvack Assos'ta Atina Akademisi'nin kolu olan bir okul kurmuş ve Platon'un ölümünden sonra, Assos'a gelerek bu okulda görev almış ve üç yıl boyunca burada çalışmış, bu okulda Assos'lu gençlere düşünmeyi, tartışmayı ve fikir üretmeyi öğretmiştir. Bu dönemde Aristoteles Assos Kralı Hermenias'ın yeğeni Pythias ile evlenmiş ve bir çocuğu olmuştur. Uzun süre yörenin en önemli okulu olan Assos Aristoteles Felsefe Okulu'nun önemi ve değeri Çanakkale ve Assos için çok büyük olmalıdır. Eğitime de verilen önem nedeniyle bu okulun Assos'ta uygun bir konumda yeniden canlandırılması gerekir. Bu bağlamda Aristoteles'in üzerinde çalıştığı, düşünce geliştirdiği alanlarda üst düzeyde ve farklı dillerde Avrupa gençliği için kurs, seminer, konferans, ders, uygulama, sempozyum gibi etkinlikleri planlayan, düzenleyen bir felsefe okulunun yaşama geçirilmesi hedeflenebilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Avrupa gençliği için kurs, seminer, konferans, ders, uygulama, sempozyum gibi etkinlikleri planlayan, düzenleyen bir felsefe okulunun yaşama geçirilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvack Kaymakamlığı, Ayvack Belediyesi</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	17
2. Değer Adı	Assos Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü:	Antik Troas Bölgesi'nin güneyinde, Ayvacık İli, Behram Köyü'nde yer alan Assos'da en eski iskânın izleri M.Ö II. bine kadar uzanmaktadır. M.Ö 7. yüzyıldan itibaren bir kent devletine dönüşen Assos, M.Ö. 347-345 yılları arasında Aristoteles'in burada yaşaması, St. Paulos'un ziyareti gibi tarihi olaylar ile günümüze ulaşabilmiş zengin kalıntıları yüzünden çok bilinen bir kenttir. 1881-1883 yılları arasında Amerikan Arkeoloji Enstitüsü'nü kuruluşundan sonra, kazı gerçekleştirdiği ilk antik kenttir. Kazı sonuçlarının üç kitap halinde yayınlanması, Assos'un bilim dünyasında ön plana çıkmasına katkı sağlamıştır. İlk kazılardan yüz yıl sonra 1981 yılında Prof. Dr. Ümit Serdaroğlu çalışmalarına yeniden başlar ve 2005 yılına kadar bu görevi sürdürür. 2006 yılından itibaren Assos kazılarını yürütme görevi Bakanlar Kurulu Kararı ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Nurettin Arslan'a verilmiştir. Halen arkeolojik kazı çalışmaları kendisi tarafından sürdürülmektedir. Kazı çalışmaları Kültür ve Turizm Bakanlığı, Efes Pilsen ve Amerikan Arkeoloji Enstitüsü gibi kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmektedir.
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi:	Assos, bozulmamış doğal yapısı, eski eserleri, iklimi, temiz denizi ve barınma imkânlarını bünyesinde barındıran çok özel bir kenttir. Bu özellikler ziyaretçi sayısının her yıl artmasına neden olmaktadır. İklim yapısı, coğrafi güzellikleri, köy kültürü, antik kalıntılar ve yollar farklı yaş grubundaki insana hitap etmektedir. Bütün bunlar, her mevsimde turizm faaliyetlerinin yapılmasına olanak sağlamaktadır. Assos çevresindeki antik yollar kullanılarak, diğer kentlerin yürüterek ziyaret edilmesi için konaklama ve mola yerleri konusunda çalışmalar yapılmalıdır. Bu sayede yol güzergâhındaki köylerin de turizmden pay almaları sağlanacağı gibi, ziyaretçileri bölgede uzun süre tutmak ve yöre kültürünü tanıtmak mümkün olacaktır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar:	Üniversite (Arkeoloji, Peyzaj, Turizm ve Sosyoloji dalından uzmanlar), Proje sınırlarında kalan Köy Muhtarlıkları, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ayvacık Kaymakamlığı
7. Yazarı:	Doç. Dr. Nurettin Arslan
Telefonu: (286) 218 00 18, 1692	e- posta adresi: narslan@hotmail.de

1. Envanter No	18
2. Değer Adı	Atatürk Çanakkale’de
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Atatürk'ün Cumhurbaşkanı olarak Çanakkale'ye ilk gelişleri, 1 Eylül 1928 tarihine rastlar. Bu tarihte Atatürk Ertuğrul Yatı ile Dolmabahçe'den Çanakkale'ye hareket etmiştir. O gün Çanakkale'de Valiliği ve Belediyeyi ziyaret etmiş, yeni harflerin öğretimi konusundaki çalışmaları denetleyip halkla konuşmuş, kalabalıktan pek çoğunu kara tahtanın başına çağırarak Latin harfleriyle cümleler yazdırmıştır. Halkın yeni harfleri öğrenme heyecanı ve isteklerinden çok memnun olmuştur. Saat 16.00' da Arıburnu, Conkbayırı ve Anafartalar'ı gezerek harp anılarını tazeleyip geceyi Ertuğrul Yatı'nda geçiren Atatürk, 2 Eylül günü Gelibolu'da yeni harfler konusundaki çalışmaları izleyip akşam İstanbul'a dönmüştür. Atatürk Çanakkale'ye 14 Temmuz 1933 günü bir daha gelmiştir. O gün Ertuğrul Yatı ile İstanbul'dan Marmara'ya açılmış, Ece Limanına çıktıktan sonra Çanakkale'ye uğramış; Vali, Belediye Başkanı ve şehrin ileri gelenleri ile bir süre görüştüğünden sonra Yalova'ya hareket etmiştir. Atatürk, İran Şahı Rıza Şah Pehlevi Atatürk'ün konuğu olarak gelmeden önce 1934 Nisan'ının ilk haftasında Batı Anadolu gezisine çıkmış; İzmir'den sonra otomobille Edremit, Ayvacık, Ezine yolu ile 14 Nisan 1934 günü Çanakkale'ye girmiştir. Yanındaki komutanlarla birlikte askeri birlikleri denetlemiş, gece Orduevi'nde düzenlenen baloya katılmış, geceyi Çanakkale'de geçirdikten sonra Balya üzerinden Balıkesir'e hareket etmiştir. Beklenen konuk Ankara'ya gelmiş, Atatürk ve Şah Rıza Pehlevi yurt gezisine çıkmışlardır. 24 Haziran gecesini Balıkesir'de geçirdikten sonra 25 Haziran 1934 sabahı körüklü otomobillerle Biga üzerinden Çanakkale'ye hareket etmişlerdir. Konvoy, yolda Balaban Tepesi üzerinde kısa bir mola verilmiş, burada çaycı Ahmet'in yaptığı kahveler içilmiş, saat 15.30'da Çanakkale'ye girilmiştir. Çanakkale'de askeri birlikler denetlendikten sonra Erenköy/İntepe'ye gidilmiş, Atatürk konuklarına burada konuklarına Çanakkale savaşı hakkında bilgiler vermiştir. Saat 19.15'te iskeleye yaklaşan Gülcemal Vapuru Atatürk ve konuklarını İstanbul'a götürmüştür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	“Anafartalar kahramanı”, “büyük halaskar” Atatürk'ün Çanakkale ziyaretleri Genç nesillere aktarılmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Gönüllü Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Esenkaya	
Telefonu: (286) 217 13 03, 3107	e- posta adresi: aesenkaya@comu.edu.tr

1. Envanter No	19
2. Değer Adı	Atikhisar Barajı
3. Değer Kategorisi	Doğa, Tarih, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale İlinde, Sarıçay üzerinde, sulama ve taşkın kontrolü amacı ile 1964-1966 yılları arasında inşa edilmiş bir barajdır. Çanakkale'nin kullanma suyu bu barajdan gelmektedir. Toprak gövde dolgu tipi olan barajın gövde hacmi 1.990.000 m³, akarsu yatağından yüksekliği 43,00 metre, normal su kotunda göl hacmi 40 hm³, normal su kotunda göl alanı 3,30 km²'dir. 5200 hektarlık bir alana sulama hizmeti vermektedir. Su toplama havzasının yeteri kadar geniş olmaması ve zamanla yağışların azalması nedeniyle Atikhisar Barajı'nda yıldan yıla gittikçe daha az su tutulabilmektedir. Bu nedenle son yıllarda sulamaya daha az su ayrılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kente ve anayola yakınlığı ve doğa güzellikleri nedeniyle kültür balıkçılığı, su sporları yapılabilir, gezi alanı olarak kullanılabilir, Atikhisar kalesiyle beraber kolayca turizme açılabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Devlet Su İşleri Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

Çanakkale İli Değerleri Envanteri

1. Envanter No	20
2. Değer Adı	Atikhisar Kalesi
3. Değer Kategorisi	Tarih, Arkeoloji, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Atikhisar Kalesi Çanakkale'ye 10 Km. uzaklıkta Çan yolu üzerinde yüksek ve sarp bir tepenin üzerinde kurulmuştur. Osmanlı yapı tekniğini taşıyan gözetleme kuleleri, surlar ve sarnıçlar bulunmaktadır. Bugün sur ve kulelerin büyük bir kısmı ayakta. Halk dilinde buraya Gavurhisar'da denilmektedir. Kalenin değeri tarihi, turistik ve Atikhisar Barajını da gören çevre güzelliğinden kaynaklanmaktadır.</p>
5. Değerin Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kente ve anayola yakınlığı, tarihi önemi ve doğa güzelliklerinin içinde olması nedeniyle kolayca turizme açılabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Osman Demircan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	21
2. Değer Adı	Aynalı Çarşı
3. Değer Kategorisi	Tarih, Mimari, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1889 yılında II. Abdülhamid'in padişahlığı sırasında, Çanakkale'nin önde gelen Yahudi ailelerinde birine mensup İlya Halyo tarafından inşa edilmiştir. Kesinliği olmayan bir başka görüşe göre ise, Evliya Çelebi ünlü Seyahatnamesi'nde çarşıdan söz etmiş, dolayısıyla da çarşının varlığı daha eskiye dayandırıldığı için İlya Halyo bu çarşısı inşa ettirmemiş, sadece onartıp kullanıma açtığı da öne sürülmektedir. Çarşı 1915 Mart'ında Gelibolu çıkartması sırasında bombardıman ve yangınlarla tahrip olmuştur. 1918-1921 yılları arasında İngiltere'nin Çanakkale'yi işgali sırasında İngilizler, Aynalı Çarşı'yı atları için "ahır" olarak kullanmıştır. Aynalı Çarşı 1921 yılından sonra bir dönem giriş kapısı dışında büyük oranda yıkık bir yapı olarak kalmış ve çarşı olarak kullanılmamıştır. 1934 yılında Yahudilere yönelik saldırı ve yağma olayları sırasında kapının üzerindeki kitabe sıvayla kapatılmış, 1967 yılında Sadı Fenereciğil tarafından temizlenen kitabe, bugünkü görünümüne kavuşmuştur. Çarşı içinde eskiden atlar için koşum ve süs eşyası yapan dükkanlar yer alıyordu. "Ayna" denilen "at gözlükleri"nin çarşıda satılmasından dolayı bir tür benzetme olarak "Aynalı Çarşı" adının kullanıldığı rivayet edilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale İliyle bütünleşmiş olan ve türküsü de tüm ulus tarafından bilinen bu tarihi yapının, daha fazla ilgi çekebilmesi için dükkân sayısının fazlaştırılması, içindeki esnafa yabancı dil eğitimi verilerek özellikle Asya ve Avrupa'dan gelen turistlerle daha fazla ilgilenilmesinin sağlanması öncelikli strateji olmalıdır. Ayrıca Aynalı Çarşı'nın içinde herkesin görebileceği bir yere, Çanakkale Aynalı Çarşı ve uzantısında tarihi geçmiş platformu açılmalı, burada sinevizyon gösterileri, fotoğraflı sergiler yapılmalı ve sürekli olarak görevlendirilen rehber, gelenlere buranın tarihini görsel efektlerle anlatmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	Gamze Aydın
Telefonu: (542) 399 31 31	e- posta adresi: gamzeyaydintr@hotmail.com

1. Envanter No	22
2. Değer Adı	Ayvacık Arazi Kaynakları
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ayvacık ilçesi toplam 87157 ha'lık bir alana sahiptir. Bu arazilerin sadece %13.69' u işlemeli tarıma uygun, %86.31 (75217 ha) gibi büyük bir kısmı işlemeli tarıma uygun olmayıp genellikle VI. ve VII. sınıf arazilerden oluşmaktadır. Ayvacık dağlık ve eğimli arazilerden oluşan bir coğrafi yapıya sahip olduğu için tarımsal kullanıma uygun arazi miktarı son derece düşüktür. İlçenin %55.56'sı orman ve funda %15.32 si de çayır mera arazisidir. Toplam arazi varlığının 81146 ha' ı (%93.77) orta, dik, çok dik ve sarp arazilerden oluşmakta, buna bağlı olarak arazilerin %9.16'sı orta ve %86.51'i şiddetli ve çok şiddetli erozyon tehlikesi ile karşı karşıyadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ayvacık ilçesinin fazla eğimli arazi yapısına sahip olması nedeniyle erozyon etkisi ve dolayısı ile toprak sığılı en önemli sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorun ilçe topraklarının yeteneklerine göre kullanılmalarını zorunlu kılmaktadır. Ancak ilgili tablolardan durumun böyle olmadığı görülmektedir. İlçede işlemeli tarıma uygun arazilerin toplamı 11935 ha (%13.70) iken toplam 24032 ha'lık bir alanda tarım yapıldığı görülmektedir. Bunun anlamı 12097 ha'lık bir arazi yeteneğinin üstünde kullanılarak tarıma açılmış bulunmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak erozyon etkisi de artmaktadır. Söz konusu arazilerde kontur toprak işleme, şeritsel ekim veya teraslama gibi toprak koruma önlemleri alınarak tarım yapılmalıdır. Gübreleme, toprak analizlerine göre yapılmalı, aşırı otlatmadan kaçınılarak meralar kontrollü olarak otlatılmalıdır. Araziler nitelik ve yeteneklerine uygun kullanılmalı, ayrıca mevcut araziler turizm amaçlı veya çarpık kentleşme gibi nedenlerle amaç dışı kullanılmamalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Tarım İl/İlçe müdürlükleri
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Orhan Yüksel	
Telefonu: (286) 773 25 12	e- posta adresi: oyuksel@comu.edu.tr

1. Envanter No	23
2. Değer Adı	Ayvacık Halısı
3. Değer Kategorisi	Etnografya, Sanat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Ayvacık yöresinde dokumacılık bölgeye yerleşen Türk boylarıyla başlamaktadır. Bu dokumaların zamanla kendi karakteristik özelliklerini kazandıkları görülmektedir. Ayvacık yöresinde dokumacılık, Türklerin bölgeye yerleştiği XV. yüzyıldan itibaren başlamıştır. XIII.-XIX. yüzyılda halkın konargöçer halde yaşadığı bilinmektedir. Günümüzde bu gelenek halen devam etmektedir. Çevrede yaşayanlar kendilerinin Yörük olduğunu, Balabanlı (balabanlu) ve Sarıkeçili Yörüklerinden olduklarını ifade etmektedirler. Dokumalarda kullanılan gereçlerin hepsi yün olup bunlar geleneksel yöntemlerle elde edilmektedir. Ayvacık yöresi dokumalarında kullanılan ipler geleneksel yöntemlerle elde edilen doğal boylarla renklendirilmektedir. Dokumalarda yaygın olarak kırmızı, mavi, sarı, yeşil, beyaz renkler kullanılmıştır. Halı dokumalar dikey sarma tezgâhlarda yapılmaktadır. Tezgâhlara çözümler dışarıda hazırlanarak aktarılır. Ayvacık yöresi halıları Türk Gördes düğümüyle dokunmuşlardır. Bergama halılarının bir uzantısı olarak devam etmektedir. Yörede motiflere, yaniş, örnek gibi isimler verilmektedir. Bitkisel ve hayvansal objeleri geometrikleştirilerek, stilize ederek kullanmışlardır. Kullanılan motifler arasında en çok yıldız motifi vardır. Kuş motifleri, çiçekler, karanfiller, çınar yaprakları, geometrik şemaya uydurulmuş stilize bitki ve hayvan motifleri, çengeller vardır. Halılarda, genelde ortada geometrik bir madalyon, köşebentlerde bu madalyonların dörtte biri veya desene uygun bir köşebent kullanılmıştır. Bir büyük bordür ve iki küçük bordürleri mevcuttur. Bordürleri çevreleyen sedefler vardır. Bazen zemine geometrik motifler serpiştirilmiştir. Halıların hepsi köşe göbekli olmayıp seccade tipleri de vardır. Bunlarda ortada seccade boyutunda desen veya bir göbek motifi vardır. Turnalı, çalkı elekli, oklu, altın tabak, sarıbaş, baratlı gibi halı isimleri vardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale Ayvacık yöresi, Türk dokuma sanatında önemli dokuma merkezlerden biridir. Dokumacılığın devam etmesi için bazı teşviklerin ve projelerin yapılması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Belediyesi</p>
7. Yazar: Öğr. Gör. Coşkun Yanar	
Telefonu: (286) 474 28 68, 115	e- posta adresi: cyanar@comu.edu.tr

1. Envanter No	24
2. Değer Adı	Ayvacık Kadirga Koyu
3. Değer Kategorisi	Coğrafya, Doğa, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kadirga Koyu, Assos'un birkaç km doğusunda Büyük Usun Köyü'nün altında geniş kumsalıyla Doğu yönüne bakan uzun ve geniş bir kumsaldır. Koyun değeri, kumunun kalitesi, sahilin genişliği ve denizin temizliğinden gelmektedir. Kumsal iri taneli renkli taşlardan oluşmakta ve vücuda yapışmamaktadır. Koyun oldukça geniş olan sahil bandı yer yer yüz metre genişliği bulmaktadır. Yörede köyler sahilten oldukça uzakta olduğu için, tarım arazilerinden geçerek koya akan büyük dereler olmadığı için, sahilde büyük turizm tesisleri olmadığı için ve çevrede geniş tarım arazileri olmadığından koya tarım ilaçları ulaşmadığı için koy her bakımdan oldukça temizdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>İyi korunmalı, Sahil yerleşime açılmamalı, turistik tesisler büyütülmemeli, Koyda var olan turistik tesislerin sahil bandına sahip çıkması engellenmeli, koy halka açık olmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Ayvacık Kaymakamlığı, Ayvacık Belediyesi, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu</p>
7. Yazar:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	25
2. Değer Adı	Ayvacık Midilli Atı
3. Değer Kategorisi	Hayvancılık, Turizm, At Sporlu, Alternatif Turizm, Gen Kaynağı
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ayvacık Midillisinin bacaklarının kısa ve kalın, toynaklarının geniş, tırnakların ise sert ve dayanıklı olduğu, genellikle rastlanan donların da doru ve demirkırı olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca Ayvacık Midillisinin uysal olması nedeniyle hâkimiyet ve idare konularında sıkıntı yaratmayacağı, bu özellikleri nedeniyle çocuklar için binek atı olarak uygun olduklarına vurgu yapılmaktadır. Dünya'da atçılık sektörünün, atla ilgili çeşitli faaliyetlerle (binicilik, gezinti, eğitim vb.) bölge ekonomisine önemli katkıları olduğu bilinmektedir. Ata ilgi, Türkler için önemli bir slogandır. Atın bir turizm girdisi olarak değerlendirilmesi, özel ilgi turizmi içinde At Turizminin geliştirilmesi bir yörede diğer alternatif turizm faaliyetleriyle beraber, sürdürülebilir bölgesel turizm gelişmesine katkı sağlayabilir. İlkel ve yetersiz yetiştirme koşullarında beslenen ve barındırılan bu Ayvacık Midilli atlarının kanaatkârlıkları, uysallıkları ve yürüyüş (rahvan) şekilleri, Ayvacık Midillisinin yetiştirilmesi kolay, iyi bir binek atı potansiyeline sahip olabileceğini düşündürmektedir. Bu atın yöresel bir değer olabileceğinden hareketle evcil hayvan çeşitliliğinin korunması temelinde alternatif yetiştiricilik alanlarının bulunması önem arz etmektedir. Bu açıdan bakıldığında yörede binicilik sporu geliştirilerek özellikle at turizmi bağlamında bu at ırkından yararlanılabilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Ayvacık Belediyesi, Ayvacık Kaymakamlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım İl Müdürlüğü, Tarım İlçe Müdürlüğü
7. Yazarı:	Prof. Dr. Türker Savaş
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: tsavas@comu.edu.tr

1. Envanter No	26
2. Değer Adı	Babakale Osmanlı Kasabası
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Mimari, Sanat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Baba Burnu'nda Lale devrinin renkli simalarından Kaymak Mustafa Paşa'nın inşa ettirdiği Hırzû'l-bahr kalesi, Babakale ismiyle meşhur olan yerleşimin çekirdeğini teşkil etmektedir. Kaymak Mustafa Paşa kaleden başka; kale içinde cami, hamam ve çeşmeler; kale dışında Ulu Camii, Çifte Hamam, Çarşı Çeşmesi ve Yalı Çeşmesi'ni yaptırmıştır. Mustafa Paşa'nın eserleri M. 1723-1729 yılları arasında inşa edilmişlerdir. Bunlardan başka Ahmed Ağa Çeşmesi (M. 1738-39), Hanım Çeşmesi ve Yukarı Çeşme de XVIII. Yüzyıldan kalmış anıtlardır. Kalede yapılan sondaj ve restorasyon çalışmaları yarım kalmış görünmektedir. Ulu Cami yakın zamanlarda onarılmıştır. Buna karşılık Çifte Hamam'ın yarısı yıkılmış ve bu alana bir konut yapılmıştır. Sahildeki Yalı Çeşmesi de bakımsız durumdadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Babakale'de Hırzû'l-Bahr kalesinin içerisindeki kazı çalışması tamamlanarak çevre düzenlemesi yapılmalıdır. Babakale hamamının bulunduğu alan kamulaştırılarak, yapının restorasyonu gerçekleştirilmeli, hamamın duvarlarındaki gemi tasvirli graffitiler özenle korunmalıdır. Yalı çeşmesinin çevresi düzenlenmelidir. Bu şekilde Babakale turizm açısından bir cazibe merkezi haline gelebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. A. Osman Uysal
Telefonu: (286) 218 00 18, 1662	e- posta adresi: aouysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	27
2. Değer Adı	Babakale Geleneksel Bıçakçılığı
3. Değer Kategorisi	Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ayvacık ilçesine Gülpınar Beldesi yakınlarında bulunan Babakale köyünde Osmanlı döneminden beri badana oğul ağı geçerek günümüze ulaşan geleneksel el yapımı bıçakçılık iki ustanın gayretiyle günümüzde sürdürülmektedir. Bu geleneğin en az 300 yıldır sürdüğü bilinmektedir. Eskiden 20 civarında bu işle uğraşan atölye varken bu sayı günümüzde sadece bir örnek kalmıştır. Kemik sapı ve taktadan yapılan deri kaplı kınıyla küçük el yapımı bıçaklar Çanakkale yöresi tüm çobanlarının vazgeçilmezidir. Bu bıçaklar özellikle süslemeleriyle dikkat çekmektedir. Son yıllarda turistik anı niteliğiyle de dikkat çeken bu el yapımı bıçaklar tamamen eski el aletleriyle geleneksel yöntemlerle üretilmektedir. Yaklaşık 60 yıldır bıçakçılıkla uğraşan ve emekliye ayrılan dede Davut Tosun, babasından devraldığı bu mesleği oğlu Doğan Tosun'a öğretmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu bıçak üreten atölye ile ilgili sanat tarihçi veya arkeologlarca bir bilimsel yayın çalışması yapılarak belgelenebilir. Ayrıca bu konuda tanıtım çalışmaları yapılabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Ayvacık Belediyesi, Ayvacık Kaymakamlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı: R. Can Sayınar	
Telefonu: (535) 663 17 72	e- posta adresi: canadad@gmail.com

1. Envanter No	28
2. Değer Adı	Balaban Çeşmesi
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale-Çan karayolu üzerinde Çanakkale'ye 38 km uzakta Kirazlı Köyü sınırları içerisinde yer alan Gazi Çeşmesi de denen ve sürekli akan Balaban Çeşmesi Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün hatırasını yaşatmaktadır. 25 Haziran 1934 tarihinde İran Şahı Rıza Pehlevi ile birlikte Atatürk'ün Ahmet Balaban'ın elinden kahve içtiği tarihi çeşme Balaban Çeşmesi ve kestane ağacı 1934 ten buyana oradadır. Ancak kestane ağacı 2008 yılında kurumuştur. Burada bulunan eski bina yıkılarak yerine betonarme bir çay bahçesi yapılmıştır. Bu yapılanma sırasında kestane ağacının da dibi doldurularak taşla çevrilmişti. Dibi yaklaşık yarım metre toprakla doldurulan kestane ağacı sonunda 2008 yılında tamamen kurumuştur.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Balaban Çeşmesi ve çevresinin çevre düzenlemesi yapılmalı. O alanda Atatürk'ün ziyaretini anlatan bir bilgi panosu ve bir anıt olmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	29
2. Değer Adı	Bayramiç Barajı
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Çevre, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bayramiç Barajı ve havzası Kaz Dağı kuzeyinde, Karamenderes Nehri yukarı kesiminde bulunmaktadır. Su toplama havzası olarak yaklaşık 440.8 km² lik alandan, zengin su kaynaklarıyla bilinen Kaz Dağı kuzeyinin, sularını toplaması nedeniyle önemli bir su kaynağı potansiyeli olarak algılanmaktadır. Bayramiç Barajı Havzası metamorfik ve volkanik kayalar, engebeli topografyası, yoğun akarsu ağı, zengin bitki örtüsü ve meyveciliğin ön plana çıktığı tarımsal etkinlikleri ile özellikle dikkat çekmektedir. Bayramiç Barajı sahip olduğu doğal ve sosyal potansiyel ile titizlikle korunması gereken bir kaynaktır. Kaz Dağı'nın su potansiyelinin kullanılabilir duruma getirilmesinde önemli bir aracı olan Bayramiç Barajı yeni kullanıma açılmış olmakla birlikte karşılaştığı riskler ve bunların çözümleri konusunda yeterli bilgi yoktur. Bayramiç Barajı su toplama havzasında olduğu gibi Çanakkale İli diğer baraj ve göletlerinde sürdürülebilir kullanım konusunda bir planlama bulunmamaktadır. Bayramiç Barajı su toplama havzası başta olmak üzere Çanakkale İli baraj ve gölet yapıları; potansiyellerinin yeterince tanınmaması, yönetim planlarının olmaması, sorumluluk kargaşasının olması gibi temel nedenlerle sürdürülebilir kullanımın gerçekleştirilemediği kaynaklar olarak dikkat çekmektedir. Bayramiç Barajı su toplama havzası başta olmak üzere Çanakkale İli baraj ve gölet yapılarının sürdürülebilir kullanımının gerçekleştirilmesi için ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi, havza yönetim planlarının hazırlanması ve yöre halkının da işin içinde olduğu havza yönetim planlarının uygulanması gerekir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Havzaların özelliklerinin belirlenmesi3. Havza yönetimi planlarının oluşturulması4. Toplumun bütün kesimlerinin doğal ve sosyal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda bilgilendirilmesi5. Toplumun bütün kesimlerinin kaynakların belirlenmesi, planlanması ve bu planların uygulanması sırasında sürecin içinde olmasının sağlanması6. Su kaynaklarının bozmadan kullanımının her yönü ile daha ekonomik olduğunun topluma anlatılması
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Hükümet, Valilik, Belediyeler, Sivil Toplum, Köyler, Bireyler
7. Yazarı:	Prof. Dr. Telat Koç
Telefonu: (286) 218 0018, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	30
2. Değer Adı	Bayramiç Arazi Kaynakları
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bayramiç, tarımsal açıdan zengin bir ilçedir ve nüfusunun temel geçim kaynağı tarımdır. Kaz Dağı'nın etkisi ve verimli toprakları nedeni ile kendine özgü tarımsal ürünlerin yetiştiği bir bölgedir. Bayramiç ilçesi toplam 115553 ha'lık alanı ile Çanakkale ilinin %11.87 sini oluşturmaktadır. Bu arazilerin %33.91' i işlemeli tarıma uygun, %66.09' u ise işlemeli tarıma uygun değildir. İlçenin büyük çoğunluğu (%58.21) orman-funda arazileridir. Toplam arazi varlığının 81142 ha' ı (%70.74) orta, dik, çok dik ve sarp arazilerden oluşmakta, buna bağlı olarak arazilerin %28.83'ü orta ve %65.22'si şiddetli erozyon riski altındadır. Bir başka ifade ile orta ve şiddetli erozyon riski toplam %94.05dir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bayramiç topraklarının en büyük sorunu eğim ve buna bağlı olarak erozyon ve toprak sığılıdır. Dik, çok dik ve sarp arazilerin oranının % 69.34 olduğu yörede, kaçınılmaz olarak orta ve şiddetli erozyona sahip alanların oranı da (%94.05) yüksektir. Bunun sonucu olarak eğimli arazilerde topraklar erozyonla taşınarak sığ ve çok sığ topraklardan oluşan arazi yapısı ortaya çıkmaktadır. Böyle arazilerde topraklar yeteneklerine uygun kullanılmalı, kontur toprak işleme, şeritsel ekim veya teraslama gibi toprak koruma önlemleri alınmalıdır. Toprakların organik madde düzeylerini artırıcı uygulamaların (ahır gübresi ilavesi, yeşil gübreleme, anızın yakılmaması gibi) yapılması gerekir. Yapılan analizlere göre bazı topraklarda fosfor ve potasyumun fazla miktarda bulunması aşırı gübrelemeden kaynaklanabilir. Bu nedenle gübrelemenin, toprak analizlerine göre yapılması uygun olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım İl/İlçe Müdürlükleri, Çanakkale Valiliği</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Orhan Yüksel	
Telefonu: (286) 773 25 12	e- posta adresi: oyuksel@comu.edu.tr

1. Envanter No	31
2. Değer Adı	Behramkale Osmanlı Kasabası
3. Değer Kategorisi	Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ayvacak ilçesinin güneyinde yer alan Behramkale Köyü antik Assos harabelerinin eteklerinde kurulmuştur. Antik şehrin Akropolünün kuzey yöndeki burçlarından birinin hemen önünde Osmanlı Behramkalesi'nin günümüze ulaşabilen tek mimari kalıntısı Hüdavendigâr Cami bulunmaktadır. Osmanlı dönemine ait köprü ise kasabanın kuzey kısmında harap bir durumdadır. Bugünkü yeni kasaba, akropolün eteklerinden deniz kıyısına doğru uzanır. Son yıllarda turizmin gelişmesiyle pansiyon otel gibi turizm işletmeleri çoğalmış, Behramkale'nin tarihi ve turizm potansiyeli artmıştır. Behramkale Hüdâvendigâr Camisi, yakınındaki köprü ile birlikte bölgenin fetih sonrası Türk iskânına ait en önemli mimarlık faaliyetidir. Cami asli durumunu bugün kısmen korumaktadır. Ancak iç mekândaki grafitto gemi tasvirleri yanlış restorasyon faaliyetleriyle neredeyse yok edilmiştir. Köprü ise kısmen ayakta olup yakın tarihlerde gerçekleştirilen onarımlarla tarihi hüviyetini yitirmiştir. Tuzla'nın dışında Ezine Kemallî ve Lapseki Umur Bey Camiinde de bu erken dönem mimarlık ürünlerinin izlerine rastlamaktayız. Bu camilerin, çevresinde köprü veya hamam gibi gelir sağlayan yapılarla bir külliye şeklinde inşa edildiği görülür. Bu mimarlık faaliyetlerinin bölgeye yeni yerleşen Türkmenlerin dini ihtiyaçlarını karşılamanın dışında, yeni yerleşimin merkezini oluşturan en önemli sosyal buluşma yeri şeklinde bir fonksiyon taşıdığı da anlaşılmaktadır. Ayrıca bölgenin en işlek ticari yollar üzerinde bulunmasının getirdiği avantajlar düşünülerek, bölgedeki iskân yerlerinin dikkatle seçildiği ve burada bilhassa Türk yerleşimlerinin yoğunlaşmasının istendiği dikkati çekmektedir</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bugün Behramkale kasabası Antik Assos harabeleriyle bilinir. Ancak Osmanlı dönemi Behramkalesine ait izler neredeyse silinmiştir. Gelişen turizm faaliyetinin kasaba için önemi büyüktür. Ancak aynı zamanda artan pansiyon ve otellerin tarihi Behramkaleyi yok etmesi gibi bir tehlike de söz konusudur. Bu konuda gerekli koruma anlayışının gözden kaçırılmaması gereklidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakakale Valiliği, Çanakakale Onsekiz Mart Üniversitesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	<p>Yrd. Doç. Dr. Alptekin Yavaş</p>
Telefonu: (286) 218 00 18, 1694	e- posta adresi: alptekinyavas@hotmail.com

1. Envanter No	32
2. Değer Adı	Beyaz Nektarin/Evciler Nektarini/Bayramiç Tüysüzü
3. Değer Kategorisi	Tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>'Beyaz Nektarin' Ülkemizde sadece Çanakkale'de ticari olarak yetiştiriciliği yapılan ve değişik tiplerden oluşan bir popülasyon özelliği taşımaktadır. Meyveleri Temmuz sonu ile Eylül başı arasında olgunlaşmaktadır. 'Beyaz Nektarin' popülasyonu özellikle Bayramiç ilçesine bağlı Evciler yöresinde yoğunluk göstermektedir. Son yıllarda İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerde yüksek fiyatlarla alıcı bulması nedeniyle yetiştiriciliği önemli bir düzeye ulaşmıştır. Bu ilgiyle birlikte birçok farklı tipi olan 'Beyaz Nektarin'in en iyi tiplerinin belirlenmesi ve yöre adına tescil edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. 'Beyaz Nektarin' ağaçlarının morfolojik özellikleri bakımından şeftali ve diğer nektarinlere çok benzemesine karşın meyve özellikleri büyük farklılıklar sergilemektedir. Özellikle tipler içinde tat, aromatik bileşikler, irilik ve olgunlaşma zamanı bakımından bir varyasyon gözükmektedir. 'Beyaz Nektarin' özellikle meyve rengi ve aromatik yapısındaki farklılıklar nedeniyle dikkat çeken, uluslar arası literatüre Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü tarafından tanıtılan bir nektarindir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü tarafından yapılan çalışmalar ile incelemeye alınan popülasyondan 15 farklı tip seçilmiş ve bunlardan bazılarının gelecekte ekonomik değeri yüksek çeşit olarak nitelenebileceği sonucuna varılmıştır. Bölümde yapılan çalışmalarla 'Beyaz Nektarin' lerin bazı pomolojik, morfolojik ve genetik bilgileri ortaya konmuştur. Çanakkale İl Özel İdaresi ve Bayramiç Ziraat Odası tarafından desteklenen bir proje ile de 'Beyaz Nektarin' tiplerinin Çanakkale ve Bayramiç adına tescil edilmesi ile ilgili olarak hazırlıklar başlatılmış ve ıslah parselleri kurulmuştur.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı:	Doç. Dr. Murat Şeker
Telefonu: (286) 218 00 18, 1262	e- posta adresi: mseker@comu.edu.tr

1. Envanter No	33
2. Değer Adı	Biga Geleneksel Hasır ve Sepetçiliği
3. Değer Kategorisi	Etnografya
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga yöresi geleneksel el sanatlarının en önemlilerinde biri olan hasırcılık ve sepetçilik neredeyse yok olma noktasına gelmiştir. Hasırcılık ve sepetçilik geleneğinin bugün yöredeki en son temsilcisi Ağaköy olarak kabul edilebilir. Bu mesleğin en önemli ustaları ise Mehmet Ali Usta ile oğlu Mehmet Karanfil'dir. Ağaköyde artık sürdürülmeyen hasırcılık ve sepetçilik geleneği artık Kaldırımbaş köyüne gelin giden kızı ve ailesi tarafından devam ettirilmektedir. Ağaköy Köyünde bir zamanlar sürdürülen ve halen Kaldırımbaş Köyünde devam ettirilen hasırcılık ve sepetçiliğin dışında Biga ilçesi merkezinde de özellikle Hamdibey ve Turan mahallelerinde de bu el sanatı geleneğine ait izlerin varlığı bilinmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Hasırcılık ve sepetçilik gibi kökleri Anadolu'da binlerce yıl öncesine uzanan geleneksel el sanatları endüstrileşmenin de etkisiyle son yıllarda hızla yok olmaya başlanmıştır. Çanakkale onsekiz Mart Üniversitesi Fen/Edebiyat Fakültesi Arkeoloji bölümü burada gerçekleşen ilkel üretim ile ilgili belgeleme çalışması yaparak bununla ilgili bir yazılı belge ortaya koymak için bilimsel çalışmalar sürdürülmektedir. Fakat bu tür el sanatlarında uzmanlaşmış yerel insanların Biga kültürel mirasının bir parçası olarak benimsenmesi için özellikle Kaymakamlık ve Belediye vasıtasıyla girişimler yapılması durumunda bu geleneğin sürmesi sağlanabilir. Hasırcılık ve sepetçilik benzeri el sanatlarında uzman ustaların üretim ve pazarlama konusunda sorunları üzerinde durulabilir ve bu tür ustaların belirlenebilecek tarihi bir mekân veya çarşıda üretimlerini sürdürmelerini sağlanabilir. Bu hem turizm hem kültürel mirasa sahip çıkma adına önemlidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga Kaymakamlığı, Biga Belediyesi
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	34
2. Değer Adı	Biga Ece Gölü
3. Değer Kategorisi	Doğa, Su Kaynakları
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Doğal kaynakları yerinde mümkün olduğunda korumak ve daha da ilerisini düşünerek olası ise geliştirmek tüm dünyada tartışılan bir olgudur. Çanakkale su kaynakları açısından özellikle son yıllarda sıkıntılarla karşılaşmakta olan bir ildir. Tarihte belirli dönemlerde adı geçen Biga İlçesi sınırları içinde bulunan Ece Gölü'nde 1960'larda kurutulmuş, 2005 yılına kadar sadece yağışların yeterli olduğu kış döneminde su tutmuş ancak bu seneden sonra artık üzerinde tarım yapılan bir kara parçasına dönüşmüştür. Gerek sunduğu canlı kaynaklar (ördek, yılan balığı, sazlar) gerekse iklimi düzenleyici ve rekreasyonel katkılarında dolayı sulak alanların (göller, halicler ve sazlıklar gibi) kaybının önüne geçilmesi gerekmektedir. Avcılık ve balıkçılık bakımından eskiden kayda değer öneme sahip alanlar insan eliyle kurutulduğunda geriye dönülemez zararlar verebilirler.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tarımsal toprak eldesi amacıyla mevcut sulak alanların kurutulmasından vazgeçmek gerekmektedir. Küresel iklim değişikliği nedeniyle mevcut su kaynaklarının optimum düzeylerde kullanılması bilim çevrelerce salık verilmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları, Tarımsal İşletmeler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel Özdilek
Telefonu: 0286 218 00 18, 2179	e- posta adresi: hgozdilek@comu.edu.tr

1. Envanter No	35
2. Değer Adı	Biga Ovası Toprak ve Su Kaynakları
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre, Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga ilçesi toplam 134075 ha'lık bir alana sahiptir. Bu arazilerin %44.21'i işlemeli tarıma uygun, %55.79' u işlemeli tarıma uygun değildir. İlçenin %39.53'ü i orman arazisi olup Kireçsiz Kahverengi Orman toprakları 43.901 ha ile en yaygın topraklardır. İşlemeli tarıma uygun arazilerin de % 70.42'si (41634 ha) I. ve II. sınıf arazilerden oluşmaktadır. Bu durum Biga ilçesinin tarımsal potansiyelinin ne denli yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Toplam arazi varlığının 79.214 ha 'ı (% 74.18) orta, dik, çok dik ve sarp arazilerden oluşmaktadır. Arazilerin %33.87'sinde taşlılık ve kayalılık, %10.7'sinde yaşlık ve çoraklık görülmektedir. Biga ovası yaklaşık 73187 ha tarım arazisi varlığı ile Çanakkale ilinin tarımsal yönden en önemli ilçesidir. Bununun 3015 hektarı (%4.1) sulanabilir 10042 hektarı (%13.7) ise sınırlı sulanabilir özelliktedir. Biga İlçesinde yaklaşık 35 000 hektarlık bir alan kaplayan 1.ve 2. derecede önemli tarım alanları sırasıyla; Alüviyal, Vertisol, Kırmızımsı Kahverengi Akdeniz, Kireçsiz Kahverengi Orman ve Kolüviyal Büyük Toprak Gruplarına ait çeşitli haritalama birimleri içerisinde yer almaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Toplam arazi varlığının 79.214 ha 'ı (% 74.18) orta, dik, çok dik ve sarp arazilerden oluştuğundan erozyona karşı dikkatli olunmalıdır. Yapılan analizlere göre Biga Ovası topraklarının kireç içeriklerinin çok düşük olduğu ve bir çok örneğin eser miktarda kireç içerdiği saptanmıştır. Bu değerlere göre toprakların kireçlemeye gereksinim duyabilecekleri ortaya çıkmakta ve bu konunun daha detaylı olarak irdelenmesi ve kireç ihtiyacının belirlenmesi gerekmektedir. Vertisollerde rastlanılan yüksek kil içerikleri bu toprakların yönetilmesinde dikkatli olunmasını zorunlu kılmaktadır. Toprakların büyük çoğunluğunun düşük ve çok düşük fosfor içerdiği saptanmıştır. Analiz sonuçlarına göre toprakların yarıdan fazlasında yararlı potasyum miktarının düşük olduğu belirlenmiştir. Biga Ovası topraklarında potasyum probleminin olduğu söylenebilir. Özellikle sebze ve meyve tarımı yapılan alanlarda potasyumlu gübrelerin kullanımına özen göstermek gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kamu Kuruluşları (Tarım il ve İlçe Müd).
7. Yazarı:	Prof. Dr. Hüseyin Ekinci, Prof. Dr. Veysel S. Çavuşgil, Prof. Dr. Hasan Özcan, Doç. Dr. Yasemin Kavdır, Yrd. Doç. Dr. Orhan Yüksel, Arş. Gör. Yusuf Yiğini
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: hekimci@comu.edu.tr

1. Envanter No	36
2. Değer Adı	Bigalı Aydın Said Bey
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Baha Said Bey, Osmanlı Devleti'nin en çalkantılı döneminde dünyaya geldi. Bir Devlet sona ererken yeni bir devletin kurulmasına tanıklık etti ve tüm bu olayların içinde ve aynı zaman da da yönlendiricisi olarak yer aldı. Bahâ Said Bey, 1882 yılında Biga'da doğdu. Harp Okulu'nu bitirdi sonra kurmay sınıfına ayrıldı. Harp Akademisi'nden 1906 yılında Kurmay Yüzbaşı olarak mezun oldu ve ordu saflarına katıldı. Ancak 1907 yılında kısa bir süre sonra Osmanlı Ordusu'ndaki uygulamaları eleştirmesi ve komutanlarıyla anlaşamaması nedeniyle emekli edildi. Bahâ Said Bey, Meşrutiyetten Cumhuriyetin ilânına kadar geçen sürede gerek siyasal gerekse toplumsal yaşamda oldukça aktif olduğu görülmektedir. Bu süre zarfında İttihat ve Terakki Cemiyeti, Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Türk Ocağı, Millî Talim ve Terbiye Cemiyeti, Millî Kongre ve Karakol Cemiyeti gibi kuruluşlarda aktif ve önemli görevler üstlendi. Hayatını milletine adadı ve hiç evlenmedi. Hayatının son yıllarını İstanbul Samatya'daki evinde resim yaparak ve okuyup yazarak geçirdi. 16 Ekim 1939 tarihinde vefat etti. Bahâ Said Bey, Arapça, Farsça, Rusça, Almanca, Fransızca dillerine tamamen vakıftı. Bu dillerin yanında Urduca ve Çağatay Türkçesi'ne de tamamen hakimdi. Entelektüel bir kişiliğe sahip olan Baha Said Bey, Çanakkale'nin yetiştirdiği ancak bugün unutulmuş bir kişidir. Onun yazdığı eserlerin tekrar irdelenmesi, yaptığı faaliyetlerin bilimsel bir yöntemle ortaya konulması gerekmektedir. Ayrıca iyi bir ressam olan Baha Said Bey'in tabloları Çanakkale'ye kazandırılmalıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Baha Said Bey'in yeni nesillere anlatılması ve tanıtılması yaptığı ve yazdığı eserlerin ortaya çıkarılması.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga Belediye Başkanlığı, Biga Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Mithat Atabay	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1715	e- posta adresi: matabay@comu.edu.tr

1. Envanter No	37
2. Değer Adı	Bigalı Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>18. yüzyıldan itibaren gelişen teknoloji ile birlikte boğazın savunması yetersiz kalmıştır. Bunu sonucunda, III. Selim Fransız mühendisi Jochereau de Sanit Dans'ı boğazın savunmasını iyileştirmek ve buradaki yapıları incelemek üzere görevlendirmiştir. Yaptığı çalışmalar sonucunda Jochereau de Sanit Dans, Nara burnuna bir kale yapılmasını önermiştir. Böylece, boğazda karşılıklı olarak Anadolu yakasında Nara Kalesi ve Avrupa yakasında Bigalı Kalesi inşa edilmiştir. Kalelerin inşası ise ancak II. Mahmut döneminde tamamlanmıştır. Bundan dolayı yapılar Mahmudiye Kaleleri olarak anılırlar. Bigalı kalesi, 1820 yılında bitirilebilmiştir. Eceabat-Gelibolu karayolu üzerinde deniz kıyısında yer almaktadır. Yapının sadece dış duvarları mevcut olup içinde bulunan birimlerin yıkıntıları ayakta kalabilmiştir. Düzgün olmayan dikdörtgen bir plana sahiptir. Kaleye giriş Kuzeydoğu yönünde birbirine simetrik iki taç kapıdan sağlanmaktadır. Kuzeyde ikiburç bulunmaktadır. Kalenin güneysur duvarı boyunca seyirdim yeri yer alır. Kalede mescit, su deposu, tonozlu mekan ve kışla binası bulunmaktadır. Kışla binasının sadece temelleri kalmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Kale aslına uygun restore edilerek işlev kazandırılmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Eceabat Belediyesi, Çanakkale Boğaz Komutanlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
7. Yazarı: Dr. Veysel Tolun	
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtulun@yahoo.com

1. Envanter No	38
2. Değer Adı	Bigalı Baston Ustası Beytullah Başaran
3. Değer Kategorisi	Tarih, Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>El yapımı baston üretimi el sanatlarımız içerisinde önemli bir yere sahiptir. Anadolu'da baston üretimi ile amatörce uğraşan pek çok usta ve sanatkar da bulunmaktadır. Bu ustalar ya yeterli pazarlama ve tanıtım imkanları bulamamalarından ya da bu mesleği hobi olarak sürdürmelerinden dolayı tanınamamakta, ancak çalışmalarını büyük bir istek ve ince zevkle sürdürmektedir. Bu ustalardan biri de Çanakkale'nin Biga ilçesinde yaşayan Beytullah Başaran'dır. Beytullah usta, Bulgaristan'ın Şumnu kazasına bağlı Terbiçköy'de doğmuş ve 1950 yılında ailesiyle birlikte Türkiye'ye göç ederek, önce Yeniçiftlik köyüne sonra Biga ilçe merkezine yerleşmiştir. Biga ilçesi ve çevresinde oğluluyla birlikte geçimini 45 yıl marangozluk yaparak sağlamış, çalışkanlık ve becerisiyle bu meslekte aranan ustalar arasında yerini almıştır. Beytullah ustanın ürettiği bastonların boyu kullanacak kişinin boy özelliklerine göre değişim göstermesine rağmen ortalama 90 cm. boyundadır. Gelişen teknoloji, değişen yaşam koşulları nedeniyle terk edilen yöresel değerlerin orijinal özellikleri bozulmadan yaşatılması ve bilimsel araştırmalarla literatüre kazandırılarak tanıtılması her geçen gün biraz daha büyük önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, yaklaşık 65 yılını ahşap işleriyle geçiren, emekli olduktan sonra zamanını baston yaparak değerlendiren Beytullah Başaran tanıtılmış, ürünleri belgelenmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Anadolu'nun her yerinde çeşitli malzeme ve özelliklerle karşımıza ihtişamla çıkan el sanatı ürünleri, bu işe gönülden bağlı olan ve eserlerini içlerinden gelen tasarım gücüyle ve becerileriyle şekillendiren ustaların azmi ve bağlılığı ile sürdürülebilmektedir. Dolayısıyla pazar sorunu yaşamaları, yeterli kazanç sağlayamamaları, hatta bazen ürünlerini değerinin altında satmalarına rağmen sanatlarını icra eden bu ustaların araştırılarak, çalışmalarıyla birlikte literatüre kazandırılması, birçoğu kaybolma aşamasına gelen el sanatlarımız açısından büyük önem taşımaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Biga Belediyesi, Biga Kaymakamlığı
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Fatma Nur Başaran
Telefonu: (312) 212 64 60, 124	e- posta adresi: nurbasaran@hotmail.com

1. Envanter No	39
2. Değer Adı	Bigalı Kışpet Ustası İrfan Şahin
3. Değer Kategorisi	Tarih, Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yağlı güreşin en büyük simgesi olan “Kışpet” güreş esnasında giyilen ve deriden üretilen özel bir giysidir. Bugün Türkiye’nin en önemli kışpet ustası Çanakkale’nin Biga ilçesi sakinlerinden olan İrfan Şahin’dir. İrfan usta, gençlik yıllarında dönemin iki kışpet ustasından biri olan Saraç Mustafa Ötünç’ün (lakabı Turabi Mustafa) yanına çırak olarak girmiştir. İlk yıllarda pehlivan sayısının az olması nedeniyle yeterince gelir elde edemeyen İrfan usta, zamanla Kırkpınar sevgisi ve pehlivanın artmasından dolayı siparişlerini yetiştiremez duruma gelmiştir. Bugün 63 yaşında, evli ve iki çocuk babası olan İrfan usta, 45 yıllık meslek hayatı boyunca bir çırak (Mehmet Derse) yetiştirmesine ve emekli olmasına rağmen halen küçük atölyesinde yaz aylarına doğru hummalı çalışmalara girmekte ve hatırını kıramadığı pehlivanlar için çok özel kışpetler dikmektedir. İrfan usta asıl ününü titiz çalışmasına, ölçü, sağlamlık ve dikiş konusunda taviz vermemesine borçludur. Başlangıçta mesleğinde tek söz sahibi olacağını tahmin dahi etmeyen İrfan usta, günümüz Türkiye’sinde kışpete bu kadar ilgi ve bir o kadar işsizlik sorunu varken kimsenin kışpetçiliği meslek edinmemesine anlam verememektedir. Er meydanlarında “İrfan Şahin” imzası hem pehlivanlar hem de güreş severler için ayrı bir anlam taşımaktadır. Bu çalışmada, yıllarını bu mesleğe adayan, emekli olduktan sonra küçük atölyesinde kışpet üretimine devam eden İrfan Şahin tanıtılmış, ürünleri belgelenmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Anadolu’nun her yerinde çeşitli malzeme ve özelliklerle karşımıza ihtişamla çıkan el sanatı ürünleri, bu işe gönülden bağlı olan ve eserlerini içlerinden gelen tasarım gücüyle ve becerileriyle şekillendiren ustaların azmi ve bağlılığı ile sürdürülebilmektedir. Dolayısıyla pazar sorunu yaşamaları, yeterli kazanç sağlayamamaları, hatta bazen ürünlerini değerinin altında satmalarına rağmen sanatlarını icra eden bu ustaların araştırılarak, çalışmalarıyla birlikte literatüre kazandırılması, birçoğu kaybolma aşamasına gelen el sanatlarımız açısından büyük önem taşımaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Biga Belediyesi, Biga Kaymakamlığı
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Fatma Nur Başaran
Telefonu: (312) 212 64 60, 124	e- posta adresi: nurbasaran@hotmail.com

1. Envanter No	40
2. Değer Adı	Biga Kültürel Mirası
3. Değer Kategorisi	Tarih, Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kültür varlıkları tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlara konu olmuş bilimsel ve kültürel açıdan özgün değeri olan taşınmaz varlıklardır. Mağaralar, höyükler, tümülüsler, sarnıçlar, kale izleri, kuyular tarihi yol kalıntıları, şadırvan, çeşme ve sebiller, konut olarak kullanılan Cumhuriyet öncesi izler taşıyan yapıların Biga'nın anıtsal yapıları olarak tescillenmesi gerekmektedir. Korunarak kullanılması ve yaşatılması yönünde ilgili kurumların yerinde çalışmalarla detaylı araştırmalarla kentsel kimlik niteliğini taşıyan bu tür belgesel izlerin korunmasında çalışmaları olmalıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kültür Varlıklarının korunmasında en önemli araçlar olarak kullanılan görsel belgelerin hazırlanması, Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu tarafından yapı tespiti ve tescili için sınıflandırmanın yapılması, tarihi ve kültür yapılarının tescil işlemlerini acilen gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Çanakkale Belediyesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinin de katkıları ile Koruma Bölge Kurulu ile işbirliği içinde Biga'nın sahip olduğu tarihi ve kültürel yapılar korunmalıdır. Bu şekilde, Biga kentinin özgün sokak biçimlenmesinin ve özgün biçimde oluşmuş yapı adalarının ortaya çıkarılarak korunmasına da katkıda bulunulacaktır. Özgün sokak biçimlenmesini korumak; tarihi binaların korunması yoluyla yapı yüksekliklerinin denetlenmesi gereğini, böylelikle sokak ve meydanların, bütünde ise kentsel biçimlenmenin gereği gibi algılanmasını da beraberinde getirmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Biga Kaymakamlığı, Biga Belediyesi, Yerel Yönetimler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Derya Altunbaş
Telefonu: (286) 335 87 38, 1155	e- posta adresi: daltunbas@comu.edu.tr

1. Envanter No	41
2. Değer Adı	“Bir Yolcuya” Şiiri
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Necmettin Halil Onan, Kurtuluş Savaşı sırasında şiirler yazmaya başlamış ve şiirlerinde yurtseverlik, kahramanlık gibi ulusal duyguları yansıtmıştır. Böyle bir dönemde kaleme alınan “Bir Yolcuya” adlı şiir de Kurtuluş Savaşı’nın bütün cephelerini yansıtan bir şiir olma özelliğini göstermiştir. Bu şiirin, Çanakkale için önemli bir yeri vardır. Çünkü “Dur Yolcu! Bilmeden gelip bastığın bu toprak bir devrin battığı yerdir.” dizeleri, Çanakkale’nin Eceabat ilçesi ile Kilitbahir köyünün arasındaki boğaza bakan bir yamaçta yer almaktadır. Savaştan yaklaşık kırk yıl sonra yamaca yazdırılan bu yazı, Çanakkale’nin simgelerinden biri haline gelmiştir. Savaş yıllarından kesitlerin, betimlemelerin, gözlemlerin ve değer yargılarının aktarıldığı bu şiirin, başta Çanakkale olmak üzere tüm Anadolu’nun ve kurtuluşun şiiri olduğu söylenebilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale’nin bir simgesi haline gelen bu şiirin tam metni, kentnin içinde bir yerde sunulmalı, bu sunumda şiirin içeriği ve şair hakkında da bilgi verilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Zeynep Çetinkaya	
Telefonu: (286) 217 13 0, 3182	e- posta adresi: zeynepckaya@comu.edu.tr

1. Envanter No	42
2. Değer Adı	Bozcaada
3. Değer Kategorisi	Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada bir Kültür adasıdır. Binlerce yıllık tarihi geçmişinde bir çok Kültüre ve Uygarlığa ev sahipliği yapmış ya da uğrak yeri olmuştur. Bu yoğun Kültürel etkileşim sonucunda çok Kültürlülük ve hoşgörü iklimi doğmuştur. Gerçek hayatta sürekli didişen kedi ile köpek bile Bozcaada'da aynı kaptan birlikte yemek yemeyi tecrübe etmişlerdir. Bozcaada'nın bu hoşgörü Kültürünün zenginliği, onun eşsiz Bağları ve Üzümlerinden tutun da pırıl pırıl deniz ve doğası, flora ve faunasına varıncaya kadar geniş bir yelpazede kendini gösterir. Bozcaada Kalesi boğazdan transit geçen gemileri dimdik ve vakur bir şekilde bütün ihtişamı ile selamlar. Bozcaada butik bir adadır. Adeta ünlü heykeltıraş Rodin'in eserlerindeki mükemmeliyeti açıklarken kullandığı fazla ve gereksiz olanı atıyorum geriye eserim çıkıyor dediği gibi Bozcaada da gereksiz ve fazla ne varsa atılmış ve ortaya mükemmel Bozcaada çıkmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bozcaada'nın zengin Kültürel mirası gelecek kuşaklara aktarılmak sureti ile yaşatılacaktır. Elbette yenilik ve gelenek harmonisi yaşamı da zenginleştirecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Belediye Başkanlığı, Yüksekokul, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	İbrahim Çenet (Bozcaada Kaymakamı)
Telefonu: (286) 697 80 18	e- posta adresi: Ibrahim.cenet@mynet.com

Çanakkale İli Değerleri Envanteri

1. Envanter No	43
2. Değer Adı	Bozcaada Aya Paraskevi Ayazması
3. Değer Kategorisi	Kültür, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada'nın güney kıyıları ortasında bulunan Rum Ortodoks Cemaatine ait bir manastırdır. 8 çınarın altında küçük bir şapel, iki küçük yapı ve çift oluklu bir çeşmeden meydana gelmektedir. Her yıl 25-26-27 Temmuz günlerinde burada Türk ve Rum vatandaşlarımızın ortak katılımıyla Ayazma Panayırı yapılmaktadır</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Aya Paraskevi Ayazmasında çevre düzenlemesi ve aslına uygun restorasyonu yapılarak Panayır dışında da kullanılması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	44
2. Değer Adı	Bozcaada Bağcılığı
3. Değer Kategorisi	Tarım, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bağcılık Bozcaada'da neredeyse Bozcaada tarihi kadar eskidir. Ada bağcılığının ve şarapçılığının bu denli gelişmiş olmasının iki temel nedeni vardır: Adanın bağcılığa son derece uygun olan, andezit ağırlıklı, kumlu, killi, taşlı tabakalardan oluşan farklı tipte toprak yapıları ki, bu topraklar belli bölgelerde birbirleriyle iç içe geçerler. Diğer yandan, iklim yapısının ve özellikle kuzeyden gelen hakim rüzgarlarla adanın, gündüz ve gece sıcaklık farklılıklarının şarap üretimi için bağcılığa son derece uygun olmasıdır. Bağ alanları 11850 dekar ile tarım arazilerinin ise % 80'ini oluşturmaktadır. Toplam 5 milyon bağ kütüğünden 1600 ton sofralık, 3900 ton şaraplık üzüm alınmaktadır. Sofralık üzüm çeşitlerinden Bozcaada Çavuşu, Cardinal, Atasarı, Uslu, Yalova İncisi, Alphonse Lavallee ve Amasya, şaraplık üzüm çeşitlerinden Karasakız (Kuntra), Altınbaş (Vasilaki) ve Karalahna yetiştirilmektedir. Son yıllarda özellikle kaliteli şarap elde edilen ve getirisi yüksek olan Cabernet Sauvignon, Shordone, Merlot ve Gamei gibi Fransız şaraplık üzüm çeşitlerine yönelme vardır. Ada bağcılığı dendiğinde, akla ilk adanın sembolü haline gelmiş olan Bozcaada Çavuş üzümü gelmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>İlçe ekonomisinde önemli bir yeri olan bağcılığın geliştirilmesi yönünde devlet desteğinin artırılarak devam etmelidir. Bağ yetiştiriciliği ve modern tarımsal üretimin geliştirilmesi ve verimlilik artışı sağlama açısından bağ yetiştiricilerine yönelik eğitim faaliyetlerinin sistemli olarak yürütülmesi de bağcılığın gelişmesi açısından faydalı olacaktır. Son yıllarda turizm açısından gelişen Bozcaada'da bu durumun bağcılarının lehine bir gelişme haline döndürülmesi, bu gelişmeden bağ alanlarının olumsuz yönde etkilenmesinin önüne geçilmelidir. Adı Bozcaada'yla bütünleşen Çavuş üzümünün üretimine önem verilerek, ada dışında ki pazarlarda yerini alabilmesi için saklama ve taşımadan kaynaklanan sorunların çözülebilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, İlçe Tarım Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	45
2. Değer Adı	Bozcaada Bağ Evleri
3. Değer Kategorisi	Mimari, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Şehir merkezi dışında genelde tamamen taştan yapılan bu yapıları bu evler zamanında ada halkının bağda çalışırken sezonluk olarak konakladığı küçük ve basit yapılarıdır. Bu bağ evleri Osmanlı döneminden beri üzüm üretimi ile bağlantılı olarak Bozcaada kasabasında yaşayan insanlar tarafından yıl boyunca belirli zamanlarda kullanılmışlardır. Bağ evleri görünüşlerine göre ikiye ayrılır. Çatısız tek katlı olanlara “dam”, iki katlı olanlara “kule” denir. Bağ evleri günümüzde restore edilerek daha çok yazlık olarak kullanılmaktadır. Kırsal alanda henüz koruma amaçlı imar planı yok. Ancak geçici yapılanma koşulları çerçevesinde tarım arazileri ve tarım potansiyeline zarar vermemek kaydıyla minimum 1500m² ve %3, 80m² yi geçmemek üzere ve tek kat olarak inşaat izni verilmektedir.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gerek bağ alanlarının korunması, gerekse amacı dışında yapılaşmanın engellenmesi açısından Bağ Evlerinin özelliklerinin tanımlanması ve bu çerçevede onarım ve inşaat izinlerinin verilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca koruma amaçlı imar planlarının biran önce hazırlanarak uygulamaya konması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	46
2. Değer Adı	Bozcaada Çavuş Üzümü
3. Değer Kategorisi	Tarım, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ada bağıcılığı dendiğinde, akla ilk adanın sembolü haline gelmiş olan Bozcaada Çavuş üzümü gelmektedir. Çavuş üzümü Türkiye’de ve Dünyadaki en kaliteli sofralık üzüm çeşitlerinin başında gelmektedir. Kabuğu ince, kendine has aroması, çekirdek sayısı az ve içi boş olduğundan yemesi kolaydır. İnce kabuğu ve kendine has aroması, çekirdek sayısının azlığı içinin boş olması nedeniyle yemesi kolaydır. Ancak bu özellikleri beraberinde saklama ve taşıma sorunlarını beraberinde getirmektedir. Uzak pazarlara ulaştırılması ile ilgili sorunlar ve tüketim eğilimlerinin çekirdeksiz üzüme kayması son yıllarda talebi olumsuz etkilemiştir. Üreticinin pazarlama sorunları yanında üretim sürecinde gereken özeni göstermemesi kalitesinin düşmesini beraberinde getirmiştir. Ayrıca, son yıllarda bağ alanlarında azalma ve farklı üzüm çeşitlerine yönelme adı Bozcaada ile bütünleşen çavuş üzümü üretiminde nitelik ve nicelik olarak düşmesi sonucunu getirmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Adı Bozcaada’yla bütünleşen Çavuş üzümün üretimine önem verilerek, ada dışında ki pazarlarda yerini alabilmesi için üreticilerin desteklenmesi, saklama ve taşımadan kaynaklanan sorunların çözülebilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, İlçe tarım Müdürlüğü</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Emel Can	
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	47
2. Değer Adı	Bozcaada Eolinit
3. Değer Kategorisi	Coğrafya
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Charles Darwin'in Afrika batı kıyısı açıklarında yer alan St Helena Adası'ndaki ilk keşfi ile (Darwin 1851) bilim dünyasının tanıdığı ve ilk kez Sayles (1931) tarafından Bermuda'da "eolinite" olarak isimlen fosil kumullar, bol miktarda sığ denizel biojenik karbonat çimentonun kıyı kumullarına taşınması sonucunda oluşan bir kıyı kireçtaşıdır (Brooke 2001). Bu oluşuklar Kuaterner süresince kıyı ortamlarındaki kalsiyum karbonat ile çimentolanmış kumul çökellerini (kumul kalkarenit) açıklar (Fairbridge and Johnson 1978). Orta Doğu'da "Kurkar", Hindistan ve Arabistan'da "Miliolite", Doğu Akdeniz'de "Grès dunaire" olarak bilinen bu taşlaşmış eski kumulların literatürde kayda geçmiş başlıca dağılış alanları Avustralya'nın güney ve batı kıyıları, Bermuda ve Bahamalar ile Güney Afrika ve Batı Akdeniz kıyılarıdır ve dünyada 89 ayrı lokalitede eolinit oluşumları rapor edilmiştir (Brooke 2001). Türkiye kıyılarından bir eolinit bulgusu ilk kez Erginal (2008) tarafından Bozcaada'da Ayazma Plajını batıdan sınırlandıran Zunguma Burnu'nda tespit edilmiş ve Bozcaada Değerleri Sempozyumu (2008) bildiriler kitabında tanıtılmıştır. Taşlaşmış bitki kökü kalıntısı (rizolit) içeren bu eolinitler Ayazma plajı kuzey batısında rüzgâr aktivitesinin onbin yıllar ölçeğindeki geçmişine ayna tutmaktadır. Eolinitlerin ışık uyarmalı lüminesan (Optically Stimulated Luminescence-OSL) yöntemi ile yapılan tarihlemelerine göre yaşları 24.21 ± 1.53 bin yıl ve 16.18 ± 1.70 bin yıl arasındadır. Bu yönleriyle Oxygen Isotope Stage 2 safhasında oluşmuşlardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Eolinitler çok sınırlı koşullarda oluşan ve Paleocoğrafya ve Paleoiklim analizlerinde büyük öneme sahip oluşuklar olduklarından birer jeolojik ve coğrafi miras olma özelliğine sahiptirler. Bozcaada eolinitleri günümüzde karasal ve denizel kaynaklı kirliliğe maruz kalmaktadır. Tanıtım levhaları oluşturularak eolinitin bileşimi ve oluştukları ortam konusunda yerel ve yabancı turistlerin bilgilendirilmeleri sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediye Başkanlığı</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Ahmet Evren Erginal
Telefonu: (286) 218 00 18, 1801	e- posta adresi: aerginal@comu.edu.tr

1. Envanter No	48
2. Değer Adı	Bozcaada Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ada'nın kuzeydoğu burnu üzerine kurulmuş olan kale, ilk olarak Bizans, Venedik ve Ceneviz dönemlerinden beri kullanıldığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde önemli konumu sebebiyle Fatih Sultan Mehmet tarafından esaslı bir şekilde onarılmıştır. Venedikliler'e geçip geri alındıktan sonra esaslı bir tamir görüp genişlemiştir. Kale 1703, 1706 yıllarında ve 1714 'de Kaptan-ı Derya Süleyman Paşa tarafından tamir ettirilmiştir. En önemli tamirinin 2. Mahmut tarafından 1815 yılında yaptırılmıştır. Kale, dış ve iç olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Dış surun içindeki Dış Kale'de iki cephanelik, bir kuyu, iki tabya yeri, kamacı atölyelerinin bulunduğu bina temelleri, tören ve eğitim alanları ve eskiden kale içinde yaşayanların evlerinin bulunduğu şimdi boş bir alan vardır. İç Kale iki bölümden oluşur. Birincisi giriş bölümü olup İç Kale'nin doğusundadır. Biri doğuda biri batıda iki rampaya açılan iki kapısı vardır. Bu bölümde şimdi yıkılmış olan revir, cami, minare, zindanlar ve kışla bulunmaktaydı. Asıl İç Kale olan ikinci bölüme doğudaki küçük bir kapıdan girilir. İç Kale'nin biri baş burç olmak üzere sekiz burcu vardır. Ortada levazım deposu, cephanelik ve sarnıç yer alır. Bozcaada Fatih Sultan Mehmed döneminde ilk defa Türklerin eline geçtiğinde, kale içine bir cami yaptırılmıştır. Temelleri hala görünür bir şekilde durmakta olan bu cami Kanuni Sultan Süleyman zamanında yenilenmiştir. En büyük değişikliği ise 1657 yılında ada Venediklilerden geri alındığında görmüştür. Kale içindeki bir diğer caminin varlığını ise 1800'lü yıllardan kalma gravürlerden anlamaktayız. Kalenin iç bölümünde Bozcaada ile ilgili tarihi ve etnografik eserlerin sergilendiği bir sergi mekânı bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Müze, Belediye, Üniversite ve Sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile hazırlanacak geçici sergiler ve kültürel etkinlikler ile bir gelişim süreci yaşayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	49
2. Değer Adı	Bozcaada Kilisesi
3. Değer Kategorisi	Din, Turizm, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada'daki Rum Ortodoks Cemaatine ait, ibadete açık olan tek kilisedir. Diğer adı Kimisis Teodoku Rum Ortodoks Kilisesi olan kilise Rum Mahallesi'nin tam ortasına konumlanmıştır. Giriş kapısında 1869 tarihi okunan kilisenin bu tarihte yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bir rivayete göre Venedik döneminden kalmaz. Avlusundaki 1895 yapımı 4 katlı çan kulesi zamanın aşındırmasıyla orijinal yüksekliği 23.8 m olan çan kulesi 2006 yılı içinde restore edilmiştir. Kilisenin içini görmek için tek fırsatınız pazar sabahları 8.00'de yapılan ayindir. Kilise onun dışında kapalıdır.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kilise özellikle turizmin yoğun olduğu yaz dönemlerinde Pazar günleri dışında da açık tutulması sağlanarak ziyarete olanak sağlanarak turizme kazandırılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	50
2. Değer Adı	Bozcaada Koyları
3. Değer Kategorisi	Doğa, Turizm, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Adanın irili ufaklı pek çok koyu vardır ve tümünden denize girilebilir.. Ayazma, Sulu Bahçe, Habbele ve Mermer Burnu'na minibüs seferleri bulunmaktadır. Diğer koylara gitmek için, bisiklet, motosiklet kiralanabilir ya da uzun yürüyüşler yapılabilir. “Ayazma” Adanın en popüler ve dolayısıyla en kalabalık plajıdır. Ulaşım kolaylığı sebebiyle, özellikle hafta sonu günübirlik gelenlerin tercih ettiği bir plajdır. Uzun kumsalı ve masmavi denizi oldukça etkileyicidir. Plaj boyunca şemsiye ve şezlong kiralamak mümkündür. Ayrıca duşlar ve soyunma kabinleri de bulunur. Yol boyunca sıralanmış restoranlarda öğle ve akşam yemeği için birçok alternatif mevcuttur. “Sulu bahçe” Ayazma ile Habbele arasındaki eşsiz doğal güzelliği olan bakır koydur. Bu plajda günübirlik tesis yoktur. Ancak hemen yukarısında bulunan çadır kamp yerinden ve Ayazma sahilindeki tesislerden hizmet alabilirsiniz. “Habbele” ise Ayazma’dan sonra gelen Sulu Bahçe Koyu’nun bitişiğindeki koydur. Daha sakin bir yer arayanların tercih ettiği bu plajda da yiyecek-içecek servisi alabileceğiniz, şezlong-şemsiye kiralayabilecek tesisler bulunmaktadır. “Mermer burnu” halk arasında, etrafta yüzen çeşitli balıkların çokluğundan dolayı “Akvaryum Koyu” diye de bilinir. Herhangi bir plaj tesisi olmayan küçük bir koydur. Adadaki profesyonel dalış noktalarından biridir. Ama şnorkelle yüzerek de deniz altındaki bin bir çeşit canlıyı ve amfora kalıntılarını görebilmek mümkündür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Koylarda yer alan mevcut günübirlik tesislerin turizm talebini karşılayacak nitelikte bakım ve onarımının yapılması gerekmektedir. Günübirlik tesislerin olmadığı koylara ada dokusuna uygun günübirlik tesisler yapılarak mevcut tesislerin yoğunluğu dağıtılabilir ve turizmin hizmetine sunulabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Bozcaada Kaymaklığı, Bozcaada Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	51
2. Değer Adı	Bozcaada Mimarisi
3. Değer Kategorisi	Mimari, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Genel olarak Bozcaada mimarisine baktığımızda, Türk ve Rum kültürlerinin izlerine rastlarız. Önceleri kasaba merkezini Rum ve Türk Mahallesi olarak ikiye ayıran derenin yerine günümüzde Çınar Çarşısı Caddesi bulunmaktadır. Ada merkezi şu anda Cumhuriyet (Rum) ve Alaybey (Türk) Mahallesi diye iki mahalleden oluşmaktadır. Cumhuriyet Mahallesinde Rum, Alaybey Mahallesinde Türk mimarisine ait izler taşıyan yapılar mevcuttur. Türk Mahallesi tek katlı taş ve iki katlı cumbalı evlerden oluşuyor. Türk mahallesinde alt katlar biraz daha yüksek ve dar pencerelidir. Bunu sebebi alt katın erzak deposu ya da taşlık olarak kullanılmasıdır. Evlerin avlularında genelde üstü toprak damla örtülü mutfak ve çamaşırılık vardır. Evlerin içinde yerli dolaplar, gusülhaneler, ahşap tavanlar bulunur. Tuvalet avludadır. Çatılar alaturka kiremitli ve kirpi saçaklıdır. Zaman içinde değişen ihtiyaçlar ve yenilikler sonucunda, günümüzde bu sayılan özellikleri koruyabilmiş çok az örnek vardır. Rum mahallesinde sokaklar genelde Grid sistem denilen genişçe ve birbirini dik kesen yapıdayken, Türk mahallesinde dar ve giriftir. Rum mahallesinde evlerin bodrumları vardır. Mutfak, banyo, çamaşırılık burada bulunur. Pencere yüksek, geniş ve genelde kepenklidir. Türk evlerinden farklı olarak bazı evler balkonludur. Bir çok evin mağaza adı verilen binaya bitişik yüksek duvarlı yapıları bulunmaktadır. Bunlar sarap imalatı ve muhafazası yanı sıra kişilik erzakların depolandığı yerlerdir.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bozcaada'nın doğal ve tarihi sit alanı olması mevcut mimarinin büyük ölçüde korunmasına imkân vermektedir. Halen harap halde olan birçok ev mevcuttur. Bu evlerin aslına uygun restore edilmesi özendirilmelidir. Ancak bu evlerin onarım maliyetlerinin yüksek olması göz önüne alınarak uygun onarım kredileri verilmesi sağlanmalıdır. Evlerden birer örnek zamanın yaşam tarzını ve kültürünü yansıtacak şekilde onarılıp dekore edilerek yaşam kesitlerinin sergilendiği müze haline dönüştürülmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	52
2. Değer Adı	Bozcaada Mutfağı
3. Değer Kategorisi	Turizm, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada mutfağı ege mutfağı izlerini taşımakla birlikte her türlü deniz ürünlerini farklı pişirme yöntemlerine sahiptir. Izgara ahtapot, kalamar dolma, yaprakta sardalya, adaya özgü otlardan hazırlanan mezeler ve zeytinyağlı çeşitleri sofralarınıza lezzet katar. Adadan toplanan meyvelerle yapılmış çeşitli reçeller, değişik otlarla yapılan ometler veya gözleme ile oluşan kahvaltılar ada mutfağının vazgeçilmezleridir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ada mutfağına ait geleneksel pişirme teknikleri kayıt altına alınarak kitaplaştırılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	53
2. Değer Adı	Bozcaada Organik Bağcılığı
3. Değer Kategorisi	Tarım, Sağlık, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada'nın tarihi ile özdeşleşmiş olan bağcılık tarımında önemli bir yer tutan sofralık üzüm çeşitlerinden bozcaada çavuşunun en uygun iklim isteği Bozcaada'da karşılanmaktadır. Bunun yanında diğer şaraplık çeşitleride bu alanda istenilen kalite ve kantiteye ulaşmaktadırlar. Dolayısıyla toplam ada yüz ölçümünün 1/3'ünde bağcılık tarımı yapılmaktadır. Bir taraftan doğal koşullarda üzümde ulaşılan kalitenin hastalık ve zararlılarla mücadelede kullanılan pestisitlerin bıraktıkları kalıntı nedeniyle insan sağlığını olumsuz etkilemesi bozcaada'da bağcılık tarımının gelişmesini istenmeyen bir durum yaratmaktadır. Bu neden ilk kez bozcaada bağ alanlarında zararlılarla mücadelede pestisit kullanılmadan biyoteknik mücadele yöntemi ile Salkım güvesinin zararı ortadan kaldırılmış ve bozcaada organik bağcılığın sertifikasını almaya hak kazanmıştır. Bu örnek bir başarıdır. Aynı zamanada pestisitlerin yaban hayatı ve yararlı böcekler üzerindeki olumsuz etkisi bertaraf edildiğinde bu alanda doğal denge yeniden işlevsellik kazanmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Organik bağcılığın devamı için araştırmaların sürdürülmesi gerekir. Üreticilerin rasgele uygulamalardan kaçınması ve öneriler doğrultusunda hareket etmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Ayrıca organik olarak üretilen üzümün mutlaka pazara ulaştırılması için gerekli alt yapı sağlanmalıdır. Aksi halde tüketilemeyen bir organik üretimin sürdürülebilirliği düşünülemez. Gerek şarap üretiminde ve gerekse sofralık üzümün güvenli olarak tüketileceği bir Bozcaada'nın varlığı devam ettirilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım kuruluşları Sivil Toplum Kuruluşları, Bağcılık kooperatifi (STK), Özel şarap tesisleri</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ali Özpınar
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: aozpınar@comu.edu.tr

1. Envanter No	54
2. Değer Adı	Bozcaada Şarapçılığı
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada'da şarapçılık bağcılık kadar eski üretim faaliyetidir. Bozcaada'da 1925 yılına kadar sadece üzüm yetiştirip şarap üretiminden uzak duran Türkler, bu yıldan sonra şarap işiyle ilgilenmeye başlamışlardır. 1956 yılında makineli üretime geçilmesi ile birlikte şarapçılık gelişmeye başlamıştır.1960-1980 yılları arasında Bozcaada'da irili ufaklı 13 şarap fabrikası bulunmaktaydı.1980 sonrası dönemde şarapçılığın gerilediği ve birçok şarap fabrikasının kapanmaya başladığı görülmektedir. 1998 yılı şarapçılıkta bir atılım yılı olmuştur. Şarapçılık sektörünün idamesi amacıyla 1998 yılında mevcut 3 şarap fabrikasına yapılan Devlet yardımı ile şarap fabrikaları modernizasyonlarını gerçekleştirerek daha kaliteli şarap üretmeye başlamışlardır. Yeni şaraplık üzüm çeşitlerinin de yetiştirilmeye başlanması ile Ada'da şarapçılık son yıllarda bir gelişim sürecine girmiştir. Adada bugün 4 şarap fabrikası bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bozcaada şarapçılığı açısından gelişen turizm sektörü önemli bir pazar yaratmaktadır. Bozcaada'da faaliyet gösteren şarap firmalarının şarap tadım ve satış noktalarında yer alan elemanlarının şarap ve şarap kültürü konusunda eğitmeleri gelen turistlerin şarap talebini olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca adadaki yiyecek-içecek işletmelerinde hizmet sunan servis elemanlarının Bozcaada'da üretilen şaraplar ve şarap sunumu konusunda eğitilmesi, konukların talebini ve memnuniyetini arttıracaktır. Bunlar yanında Türk ve Dünya şarap pazarında Bozcaada şarapları hakkettiği yeri alabilmesi açısından şarap firmalarının işbirlik içinde tanıtım faaliyetlerinin artırılması, örneğin ulusal ve uluslar arası fuarlarda yer alınması, halen yapılmakta olan şarap tadım günlerinin daha geniş kitlelere ulaşacak organizasyon haline getirmesi, bu organizasyonda şarap uzmanlarının davet edilmesi, basının desteğinin alınması yönünde faaliyetler etkili olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bozcaada Belediye, Bozcaada Kaymaklığı, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	55
2. Değer Adı	Bozcaada'lı Yakar Kaptan
3. Değer Kategorisi	Sosyal değer
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>02.01.1924'de Bozcaada'da doğmuş olan ve babası da kaptan olan Yakar Kaptan, dokuz kardeşin en büyüğüdür. Yakar Kaptan 15 yaşından 65 yaşına kadar elli yıl boyunca Bozcaada'nın ana karaya ulaşımını motorlarla neredeyse tek başına sağlamıştır. O, adanın temel ihtiyaçlarını, postasını, insanların, üzümünü, şarabını en sert poyrazlarda, lodoslarda taşımıştır. Gece yarısı çalınan kapısını her zaman açmış, hastalarıkışı kıyıya yetiştirmiş, doğum sancısı çeken kadınları bezen doktora yetiştiremeden teknede doğum yapmalarına dahi yardım etmiştir. 1983 de hizmete giren çıkartma gemisinden sonra birkaç yıl daha çalışarak emekli olmuş 23.04.2007 'de vefat etmiştir. Halen sert havalarda gemilerin sefere almadığında Yakar Kaptan hasretle anılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Elli yıl boyunca adanın anakarayla bağlantısını sağlayan Yakar Kaptan'ın adının yaşatılması gereklidir. Bu anlamda halen hizmet veren bir gemiye adının verilmesi adının yaşatılmasını sağlayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Bozcaada Kaymaklığı, Bozcaada Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	56
2. Değer Adı	Bozcaada Yerel Tarih Müzesi
3. Değer Kategorisi	Tarih, Arkeoloji, Etnografya, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bozcaada sevdalısı sayın Hakan Gürüney'in özel girişimleri sayesinde ortaya çıkan Yerel Tarih Müzesi, 2006 yılında Bozcaada Kaymakamlığı tarafından tahsis edilen yaklaşık 130 yıllık tarihi binada ziyarete açılmıştır. Müzede yer alan koleksiyon, tamamı Bozcaada'ya yönelik arkeolojik ve etnografik nitelikte eser, harita ve gravürler, posta ofisi damgaları ve filatelik ürünler dikkat çekmektedir. Özellikle 1915 Çanakkale Savaşları sırasında Seddülbahir Cephesinde savaşıyan ve Bozcaada'yı askeri üs olarak kullanan Fransız askerleri tarafından Fransa'ya gönderilen ön yüzü Bozcaada görüntülü arka yüzünde ise Seddülbahir Cephesi savaşları, Bozcaada veya ailelerine olan özlemlerini yazdıkları kartpostallar önemli yer tutar. Burada ayrıca bu savaşlar esnasında Fransız ve Osmanlı askerlerince kullanılmış savaşa yönelik malzemeler de bulunmaktadır. Bozcaada ve Bozcaadalıların fotoğrafları, bağcılık ve şarapçılık tarihine yönelik şarap şişeleri, etiketler, şarap yapımında kullanılan çeşitli objeler, Osmanlıca, İtalyanca, Yunanca, Fransızca ve İngilizce Bozcaada hakkında yazılmış orijinal kitap, belge ve dokümanlar, mineral, fosil ve deniz kabukları da bu müzede sergilenmektedir. Bozcaadalılar tarafından kullanılmış ve Merkeze bağışlanmış günlük kullanım ve bir dönemin üretim biçimini de yansıtan farklı meslek gruplarına ait eşyalardan oluşmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bozcaada'nın tarihi, sosyal, kültürel, doğal varlıklarının sergilendiği müze adayı tanımak ve anlamak açısından önemli bir işlev gören müzenin devamlılığını sağlamak açısından ilgili kurumlarca (yerel yönetimler, üniversiteler vb.) desteğinin artırılarak sürdürülmesi gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm bakanlığı, Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 697 03 30	e- posta adresi: emelcan@comu.edu.tr

1. Envanter No	57
2. Değer Adı	Cevat Çobanlı
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Cevat Çobanlı, Çanakkale'ye en çok hizmet eden kişilerden biridir. Çanakkale müdafaasındaki yararlığı ile meşhur bir asker olan Orgeneral Cevat Paşa İstanbul'da doğdu. Babası Maiyeti Seniye Erkan-ı Harbiye Reisi Müşir Şakir Paşa'dır. Galatasaray Lisesinde okuduktan sonra Harbiye'den Kurmay Yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu. Saray maiyetinde ve muhtelif memuriyetlerle Avrupa'da görev yaptı. Hassa Ordusu'nda Fırka Komutanı ve Ferik (Korgeneral) oldu. 1908 inkılabından sonra çabuk ilerleyenlerin rütbeleri tasfiye edildiği zaman, o da Kaymakamlığa (Yarbaylığa) indirildi. Erkan-ı Harbiye Mektebi Müdürü, Balkan Harbinde Şark Ordusu Erkan-ı Harbiye Reisi, Birinci Dünya Harbinde Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığı yaptı. 5-18 Mart zaferinin kazanılmasında büyük etkisi oldu. Bundan dolayı kendisine 18 Mart Kahramanı unvanı verildi. Savaş yıllarında Çanakkale'de askeri vali olarak 7 tane okul binası yaptırmıştır. Bu okul binaları bugün hala Cevat Paşa Okulları olarak bilinmekte ve hala kullanılmaktadır. Cevat Paşa Çanakkale'den sonra Galiciya ve Filistin cephelelerinde görev yaptı. 7 inci Ordu Komutanı oldu. Mütarekede Malta'ya gönderildi, oradan dönüşte Adana ve Di-yarbakır mıntıkasında Komutanlık yaptı. Sonra Yüksek Askeri Şura Azalığına tayin edildi. Bu görevi sırasında İstanbul'da öldü ve Erenköy'e gömüldü.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kentte Cevat Çobanlı anısına bir park ve bir anıt düzenlemesi yapılmalı. O alanda Cevat Çobanlı'nın kente katkılarını anlatan bir bilgi panosu olmalı</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Garnizon Komutanlığı, Çanakkale Belediyesi</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Emel Can
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	58
2. Değer Adı	Cevat Paşa Okulları
3. Değer Kategorisi	Eğitim, Mimari, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale’de bir mahalleye ve bir ilköğretim okuluna adını verilmiş olan Cevat Paşa’nın Çanakkale Savaşlarındaki başarıları kadar, Çanakkale eğitimine yaptığı katkılarla da dikkat çeken bir askerdir. 1870’de İstanbul’da doğup 1938’de İstanbul’da ölmüştür. Ağustos 1914’de Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığına atanmış, 18 Mart 1915 zaferinin kazanılmasında payı büyük olmuştur. 10 Ağustos 1914’te bir destanın yazılacağı Çanakkale Müstahkem Mevki Komutanlığı görevine gelir gelmez boğaz tahkimatını düzenlemeye koyuldu. Bütün tabyaları elden geçirerek savaşa hazır hale getirdi. İtilaf donanmasının çeşitli defa üstün kuvvetiyle boğaz tahkimatına saldırması sonucu adeta etten duvar ördürmüştür. Nusret Mayın Gemisi’ne o tarihi görevi olan; “26 mayını kıyıya paralel olarak döşeme” emrini vererek düşman donanmasını adeta bozguna uğrattı. Düşman gemilerini boğazdan geçirmeyerek tarihe “Çanakkale Geçilmez” mührünü vuracak olan Cevat Paşa bu zaferden dolayı “18 Mart Kabramanı” unvanı ile anılacaktır. 18 Mart akşamı boğazdan geri çekilen düşman donanmasını seyreden Cevat Paşa şu sözleri söyler: “<i>Gittiler, Geçemediler, Geçemeyecekler</i>” 9 Ekim 1915’te Seddülbahir’deki 14’üncü Kolordu Komutanlığı’na atandı, 6’ncı ve 14’üncü Kolordulardan oluşan Güney Grubu Komutanı oldu. Düşmanın yarımadaı tahliyesinin ardından 11 Ocak 1916’da Çanakkale Grubu komutanı oldu. Çanakkale’de bulunduğu dönemde, eğitim hizmetlerine de önemli katkılarda bulunmuş, Merkez ilçe ve köylerinde çeşme ve okulların yapılmasına, hizmetin yaygınlaştırılmasına çalışmıştır. Cevat Paşa, savaşın yoğun olarak yaşandığı bu dönemde, Çanakkale merkez ilçe ya da köylerinde yedi okul açmıştır. Bu okullar, 18 Mart İlköğretim Okulu, Saraycık, Kurşunlu, Çınarlı, Sarıcaeli, Ulupınar ve Yalova İlköğretim Okullarıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Cevat Paşa tarafından yaptırılmış ya da adına yapılmış okulların kayıt altına alınması, öykülerinin çıkarılması; kullanılmayan binaların kültürel amaçlı kullanımlarının sağlanması.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Milli Eğitim Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Aydın Başar	
Telefonu: (286) 2171303, 3162	e- posta adresi: mbasar@comu.edu.tr

1. Envanter No	59
2. Değer Adı	Cezayirli Hasan Paşa Köşkü
3. Değer Kategorisi	Tarih, Arkeoloji, Sanat Tarihi, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ezine ilçesi Üvecik ve Mahmudiye köyleri arasında ova içinde bulunan Cezayirli Hasan Paşa Köşkü Çanakkale ilinin önemli kültürel mirasları arasında yer alır. Osmanlı tarihinin 18. yüzyılının önemli karakterlerinden biri olan Kaptan-ı Derya Cezayirli Hasan Paşa tarafından 1770 ve 1776 yılları arasında Yerkesiği olarak bilinen çiftlik alanında yaptırılmış bu köşk günümüze en sağlam kalan mimari yapılardan biridir. Choiseul-Gouffier ve Lechevalier gibi ünlü gezginler bu köşkün tanımlanmasına oldukça yardımcı olmuştur. Cezayirli Hasan Paşa köşkü Osmanlı eyaletlerinde görev yapan seçkin kişilerin çiftlik ve köşk yapılarına en güzel örneklerden birini teşkil etmektedir. Boğazın girişini kontrol eden bir konumda da yer alan bu köşk sahip olduğu etkileyici manzara ile de dikkat çekmektedir. 1720 yılında Gelibolu’da doğan ve 1790 yılında yaşamını yitiren Cezayirli Hasan Paşa Osmanlı devletinin önemli devlet ve asker adamları arasında yer almıştır. “Palabıyık” lakabı ile de anılan Cezayirli Hasan Paşa şahsi mal varlığını hep Osmanlı devlet işlerine harcaması ile dikkat çekmiştir. Cezayirli Hasan Paşa’nın en ilginç özelliklerinden biride evcilleştirdiği aslanı ile dolaşmasıdır. Nitekim Çeşme kalesi önünde Cezayirli Hasan Paşa’yı aslanı ile betimleyen bir heykel mevcuttur. Kule biçimli köşkün zemin katında hayvanların saklandığı bir bölümdür. Bunun üzerine iki katlı bir bölüm bulunmaktadır. Kule biçimli köşkün dışardan en üst köşelerinde kulecik biçiminde çıkıntılar bulunmaktadır ve üst yapı kale biçimini andırmaktadır. Bu yapının alçı siva ile kaplı iç duvarlarında değişik gemi motifleri kazıma bezeme olarak betimlenmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Köşkü çevreleyen alanda yer alan mimari yapılar ve mezarlık alanı tarımsal faaliyetlerden oldukça zarar görmektedir. Bu alanın bir an önce koruma altına alınarak burada koruma ve kurtarma çalışmaları yapılması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	60
2. Değer Adı	Coşkun Özgünel
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ayvacık İlçesi Gülpınar beldesinde yer alan antik çağın önemli yerleşimlerinden olan Smintheion (Apollon Smintheus Kutsal Alanı) arkeolojik kazılarını son 30 yıl boyunca yürüten Prof. Dr. Coşkun Özgünel bu süre zarfında Çanakkale antik çağ tarihinin aydınlatılmasına çok önemli katkılar sağlamıştır. 1967 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Klasik Arkeoloji bölümünden mezun olan Coşkun Özgünel, Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal ile birçok arkeolojik kazıda bulundu. 1972 yılında “Bayraklı Geometrik Seramiği” başlıklı doktora tezini ve 1979 yılında “Anadolu’da Miken Seramiği” başlıklı doçentlik çalışmasını tamamladı. Ankara Üniversitesinde 1988 yılında profesör olan Coşkun Özgünel 1980 yılından beri Gülpınar Smintheion arkeolojik kazılarının başkanlığını sürdürmektedir. Smintheion daha çok Homeros’un İlyada destanına konu olan Troya Savaşlarını betimleyen şaheser niteliğindeki heykeltıraşlık eserlerine sahip tapınağı ile ünlüdür. Coşkun Özgünel, <i>Karia Geometrik Seramiği I</i> (1979), <i>Mykenische Keramik in Anatolien</i> (1996) ve <i>Smintheion. Troas'ta Kutsal Bir Alan</i> (2001) adlı kitaplar ile çok sayıda makale yayınladı. UNESCO Türk Millî Komitesi Yönetim Kurulu üyeliği ve TAÇ Vakfı Mütevelli Heyet Üyeliği görevlerinde de bulunan Coşkun Özgünel, kültürel mirasın korunması, onarılması ve yönetilmesi anlamında Türkiye’de önemli görevlerde bulunmuştur. Bunun yanı sıra, Pamukkale, Urfa, Erzurum, Kars, Ahlat/Bitlis, gibi bazı tarihi kent alanı ve mekânların korunması ve onarımı projelerini sürdürdü. Coşkun Özgünel, Smintheion (Apollon Smintheus Kutsal Alanı) arkeolojik kazılar yanı sıra 1999 yılından beri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bulunan ünlü Salamis Antik Kenti arkeolojik kazılarını da yürütmektedir. Türk arkeolojisine ve Anadolu Kültür tarihinin araştırmalarına sonsuz emek veren Coşkun Özgünel’in Çanakkale kültür tarihinin aydınlatılmasına son 30 yıl boyunca verdiği katkı özel bir anlam taşımaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	61
2. Değer Adı	Coşkuntepe Neolitik Dönem Yerleşimi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale bölgesinin bilinen ilk Neolitik (Yeni Taş Çağı) yerleşimlerinden biri olan Coşkuntepe Ayvacık İlçesi Bademli köyü yakınlarında yer alır. Günümüzden yaklaşık olarak 8000 yıl öncesinde, yani M.Ö. 6000 yıllarında iskân gören Coşkuntepe, Çanakkale yöresinin bilinen en eski arkeolojik yerleşimlerinden biridir. İnsanların avcılık ve toplayıcılığa dayalı göçebe yaşam biçiminin bırakıp toprağa bağlı yaşamayı seçtiği Neolitik Dönem (M.Ö. 8000-5500) insanlık tarihi açısından önemli bir dönüm noktasını temsil eder. Şu anda Çanakkale'nin yerleşik düzen özelliği sergileyen ilk köy yerleşimi olarak kabul edilen Coşkuntepe bu döneme aittir. Buda Coşkuntepe'nin yöre ile özdeş olmuş Troya yerleşiminden 3000 yıl daha eski olduğu anlamına gelir. Coşkuntepe aynı zamanda Çanakkale yöresinde ilk tarım toplumlarının ortaya çıkışı konusunu anlamamıza yardımcı olur. Coşkuntepe yerleşim ilk kez 1980'li yıllarda Prof. Dr. Coşkun Özgünel tarafından keşfedilmiştir. Bu yerleşimde ele geçen arkeolojik buluntuları önce Alman arkeolog Jürgen Seeher ardında da burada ayrıntılı yüzey araştırmaları gerçekleştiren Turan Takaoğlu tarafından değerlendirilerek yayınlanmıştır. Coşkuntepe Çanakkale tarihinin başlangıcı aşamasında içinde önemli bir yere sahiptir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ayvacak İlçesinin bulunduğu Biga Yarımadasının (antik Troas Bölgesi) güneybatı köşesi doğu kültürleriyle batı kültürleri arasında tarih öncesi dönemlerden günümüze kadar her zaman bir köprü görevini üstlenmiş ve geçiş bölgesi konumunda olmuştur. Ayvacık yöresi aynı zamanda farklı coğrafyaların kültürlerini de barındıran ve bölgenin kendine özgü özelliklerini de buna katarak bir kültürel harmanlaşmanın görüldüğü nadir bölgeler arasında yer almaktadır. Bu tarih öncesi arkeolojik yerleşimde bir an önce arkeolojik kazılar başlatılarak Çanakkale kültür tarihinin az bilinen bu yönü detaylı olarak aydınlatılması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 2180018, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	62
2. Değer Adı	Çan Bitkileri
3. Değer Kategorisi	Doğa, Ekonomi, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çan yöresi Kirazlı ve Ağı Dağı çevresinde doğal olarak yetişen tıbbi ve ekonomik değerleri yüksek olan; Kaz Dağı endemiği olarak bilinen <i>Abies nordmanniana</i> subsp. <i>equi-trojani</i> (Aschers, et, Sint. Ex Boiss) Coode et Cullen (Kaz Dağı göknarı), <i>Quercus cerris</i> L. var. <i>cerris</i> (tüylü meşe), <i>Q. frainetto</i> Ten. (macar meşesi), <i>Q. petraea</i> subsp. <i>iberica</i> (Stevon ex Bieb) Krasslin (şapsız meşe), <i>Q. infectoria</i> subsp. <i>boissieri</i> (Reuter) O.schwarz. (mazı meşesi), <i>Q. robur</i> subsp. <i>robur</i> L. (saplı meşe), <i>Castanea sativa</i> Miller. (kestane), <i>Carpinus betulus</i> L. (gürgen), <i>Corylus avellana</i> L. (findık), <i>Cornus mas</i> L. (kızılcık), <i>Juniperus oxycedrus</i> L. (ardıç), <i>Pistacia terebinthus</i> L. (menengiç), <i>Asphodelus aestivus</i> Brot. (çiriş otu) türlerinin yerel halk tarafından günümüz şartlarında yeterince değerlendirilemediği ve bu türlerden tıbbi açıdan, eczacılık açısından, doğal boyama açısından, parfümeri ve kozmetik sanayi açısından yüksek oranda ekonomik olarak faydalanılabileceği ve faydalanılması gerektiği rapor edilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Adı geçen türlerin bazıları (Karaçam, Kızılçam, Kazdağı Göknarı) için Dünya Bankası Küresel Çevre Fonu (GEF) hibe katkısı ile “Genetik Çeşitliliğin Yerinde Korunması” projesi (28632-TU) Kazdağları’nda, Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne başlatılmıştır. GEKYA (Gen Koruma ve Yönetim Alanları) kapsamı içerisinde değerlendirilen bu bitki türlerinin sayılarının günümüzde tespit edilenlerden çok daha yüksek olduğu, bu çalışmada hatırlatılmaktadır. Çan Yöresi birçok bitki türünün GEKYA kapsamına alınarak korunması sağlanmalı, bugünkü yayılış potansiyeli genişletilerek, gerek gıda, gerek ilaç, gerek sanayi malzemesi elde edilmesi yönündeki çalışmalara ağırlık verilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, Çan İlçe Orman Müdürlüğü, Çan Tarım İlçe Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ahmet Gönüz
Telefonu: (533) 336771	e- posta adresi: ahmetgonuz2@yahoo.com

1. Envanter No	63
2. Değer Adı	Çan Tıbbi Bitkileri
3. Değer Kategorisi	Doğa Ekonomi, Ekoloji, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale-Çan yöresi endemik bitkiler açısından ülkemizin değerleri arasında önemli bir yere sahiptir. Bu bitkiler ilaç endüstrisi, gen teknolojisi ve farmakoloji alanında söz sahibi olmamızı sağlayabilecek özelliklere sahiptir. Günümüzde bitkilerle tedavi "Fitoterapi" olarak bilinmekte ve kökeni geleneksel halk ilaçlarına dayanmaktadır. Dünya üzerinde bulunan 750.000 – 1.000.000 arasındaki bitki türünden yaklaşık 20.000'inin tıbbi amaçlarla kullanıldığı bildirilmekte, hatta bu sayının 100.000'e kadar çıkabileceği ileri sürülmektedir. Türkiye'de yetişmekte olan 10.000 kadar bitki türünden ise ancak 500 kadarının tedavide kullanıldığı bildirilmektedir. Çanakkale yöresi endemik bitkiler kadar endemik olmayan nadir bitkiler açısından da zengindir. Bu bitkilerden bazıları yöre halkı tarafından hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Doğal yayılış gösteren yöre bitkilerinin antioksidan içerikleri açısından değerlendirilmesi, tıbbi, eczacılık ve ekonomik açıdan yüksek oranda katkı getirecektir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale yöresindeki doğal bitki örtüsünden yeteri kadar faydalanılmadığı görülmektedir. Bunu sağlamak için şu öneriler dikkate alınmalıdır: öncelikle bitkilerin yöredeki sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkaracak bitki örtüsü haritası yapılmalıdır, bitkilerin deneysel biyolojik verimlilik çalışmaları yapılmalı ve bitkiler kültüre alınmalıdır, yöre halkı bilinçlendirilerek bu bitkilerden sadece ekonomik anlamda değil, aynı zamanda estetik kullanım bakımından da yararlanma yoluna gidilmelidir, yeşil alanlarda, ev bahçelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarının bahçelerinde estetik ve halkı bilgilendirme amaçlı kullanılmalıdır, yararlı bitki türlerinin endüstriyel üretimi yapılmalıdır, bitkilerde istenen özellikleri arttırmaya yönelik hibridasyon çalışmaları yapılmalı ve bitkiler kimyasal içerikleri yönünden araştırılmalıdır, bitki turizmde turistlere rehberlik yapacak elamanların yetiştirilerek ülkemizden bitki kaçırılmasının önüne geçilmesi gerekmektedir, ekonomik değeri olduğu belirlenen bitkilerin yurt içi ve yurt dışı pazarda uygun fiyat bulabilmesi için kooperatiflerin kurulması gerekmektedir, ekonomik değeri olduğu belirlenmiş bitkilerin üretimi ve pazarlanması için sözleşmeli yetiştiricilik alternatifi sunulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, Çan İlçe Orman Müdürlüğü, Çan Tarım İlçe Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ahmet Gönüz
Telefonu: (533) 336771	e- posta adresi: ahmetgonuz2@yahoo.com

1. Envanter No	64
2. Değer Adı	Çan Ekonomik Ağaçlar
3. Değer Kategorisi	Doğa, Ekonomi, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çan yöresine Kazdağı Göknaarı (<i>Abies equi-trojani</i> Ashers et Sinten), Kızılcıam (<i>Pinus brutia</i> Ten.), Karaçam (<i>Pinus nigra</i> Arnold.), Anadolu meşesi (<i>Quercus petraea</i> (Matt.) Liebl. subsp. <i>iberica</i> (Steven ex M. Bieb.) Krassiln), Macar meşesi (<i>Quercus frainetto</i> Ten.), Kestane (<i>Castanea sativa</i> Mill.), Kızılağaç (<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn. subsp. <i>glutinosa</i>), Çınar (<i>Platanus orientalis</i> L.), Titrek kavak (<i>Populus tremula</i> L.) ve Ihlamur (<i>Tilia argentea</i> Desf.) ağaç türleri, Çan Orman İşletme Müdürlüğü tarafından ekonomik gelir kaynağı olarak kullanılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>2007 – 2013 dönemini kapsayacak olan 9. Kalkınma Planında, özel ihtisas komisyon raporu içeriğinde, ülkemizin tüm beşeri ve iktisadi varlıklarını etkin bir şekilde değerlendirilmesi anlayışı ile hazırlandığı ifade edilmektedir. Planın aynı zamanda, istikrarlı bir ortamda sürdürülebilir büyümenin sağlanması, ekonomide rekabet gücünün artırılması, insan kaynaklarının geliştirilmesi, sosyal içermenin güçlendirilmesi, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması, kamuda iyi yönetim uygulamalarının yaygınlaştırılması ve fiziki altyapının iyileştirilmesi şeklinde özetlenebilecek temel gelişme eksenlerini ortaya çıkarması beklenmektedir. Günümüzde egemenliğini gittikçe arttıran sanayileşmeye odaklanmış kalkınma anlayışı içerisinde yerli doğal kaynaklarımızın ekonomik potansiyelinin önemi ilave edilmelidir. Dünyada aç insan sayısının bugünkünün çok üzerine çıkacağı, temiz ve yeterli su bulamayanların, işsizlerin, enerji sıkıntısı çekenlerin, her yıl çöle dönüşen 6-7 milyon Ha ‘lık alanların gittikçe genişleyeceği, her yıl kaybedilen 10-12 milyon Ha orman alanlarının ve içlerindeki soyu tükenen milyonlarca canlı ve varlığa ait kayıpların katlanarak artacağı, küresel ısınma ve iklim değişimlerinin temel nedeni olan atmosferdeki sera gazlarının miktarının tahmin edemeyeceğimiz boyutlara ulaşacağı düşünüülürse, ormanlarımızın ve doğal biyolojik çeşitliliğimizin öneminin anlaşılması net bir şekilde sağlayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Üniversite, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, Çan İlçe Orman Müdürlüğü, Çan Tarım İlçe Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Ahmet Gönüz	
Telefonu: (533) 336771	e- posta adresi: ahmetgonuz2@yahoo.com

1. Envanter No	65
2. Değer Adı	Çan Yöresi El Sanatları
3. Değer Kategorisi	Etnografya, Sanat tarihi, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çalışma, Geçmişten günümüze kadar gelmiş olan ve kaybolmaya yüz tutmuş el sanatları değerlerinin sürdürülebilirliği konusunu içermektedir. Araştırmalar ve yüz yüze konuşmalar sonucunda ilçe köylerinde 26 farklı el sanatının sürdürüldüğünü ortaya koymuştur. Bunlardan en yüksek oranda işlevsel olan çeşitli motifler ile süslü “çorap ve çetrik örücülüğü” olduğu belirlenmiştir. 59 köyde halen bu el sanatları devam ettirilmektedir. “Nazarlık ve çömlekçilik” sanatı ise sadece tek bir köyde sürdürülmekte olup en düşük orana sahiptir. Yakın geçmişe kadar, 6 köyde fıçıcılık, 2 köyde hasırcılık, 6 köyde kolan dokumacılığı olarak sürdürülen el sanatları bugün kaybolma aşamasındadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Öz değerlerimiz arasında yer alan el sanatları ürünleri; işlevleri, yararlılıkları, ekonomik ve kültürel yapımızdaki etkinlikleri, sanatçısı, malzemesi üretim koşulları, özgün örneklerinin çağlarına tanıklık etme nitelikleri ile tanıtılıp değerlendirilebilmeleri için geniş kapsamlı ve farklı boyutlarda çalışmalar gerektiren kompleks bir yapıya sahiptir. İnsanların el sanatı üretiminde, üretimin sonraki kuşaklara aktarılması için, örgütlenme ve kurumsallaşmaya gitmeleri bu alana büyük yenilikler getirecektir. 1991 Rio konferansı ile gündeme gelen “sürdürülebilir kalkınma” kavramı, tüm sektörlerin kendi iş kollarında sürdürülebilirlik faaliyetlerini şekillendirmeleri gereğinin altını çizmiştir. Halıcılık, kilimcilik ve kumaş dokumacılığının geliştirilmesi ekonomik değer olarak fayda sağlayacaktır. Ağaç oymacılığı, pipo oymacılığı ve günümüzde tava ve tencerelerin çizilmemesi için tahta kaşık kepçe gibi ürünlerin üretilmesinin de katkı sağlayacağı açıkça görülmektedir. Özel sektör, Belediye ve Üniversite destekleri ile İlçede el sanatlarının satışa sunulabileceği bir mağazanın açılmasının ürün artışını sağlayacağını düşünmekteyiz.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ahmet Gönüz
Telefonu: (533) 336771	e- posta adresi: ahmetgonuz2@yahoo.com

1. Envanter No	66
2. Değer Adı	Çan, Karailıca ve Bardakçılar Jeotermal Sahası
3. Değer Kategorisi	Jeotermal enerji, yenilenebilir enerji, termal turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Jeotermal enerji, sıcaklığına bağlı olarak birçok alanda değerlendirilmekle birlikte Türkiye’de daha çok bölgesel ısıtma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde ilk merkezi ısıtma sistemleri jeotermal enerjiye dayalı olarak kurulmuştur. Doğru uygulama ve teknoloji seçimi yapıldığında, jeotermal merkezi ısıtma sistemleri ilk yatırım ve işletme giderleri açısından en ucuz, çevreye en duyarlı sistemlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dünyada her konuda hızlı yenilikler olurken jeotermal enerjinin kullanılmasında da araştırmalar ve yenilikler çok hızlı gelişmektedir. Bu sektörde hizmet vererek ve bu gelişmeleri çok yakından takip ederek, kendi kaynaklarımızın özelliklerine uygun değerlendirmeleri gerçekleştirme, yenilikleri uygulama ve bilgi alışverişi sağlamanın getireceği faydalar büyüktür. Bu nedenle, Çan ilçesi sınırları içerisinde yer alan Çan, Karailıca ve Bardakçılar Jeotermal kaynakları yöre ekonomisi için son derece önemli bir değerdir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Alper Baba	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: alperbaba@comu.edu.tr

1. Envanter No	67
2. Değer Adı	Çan Kömür Hammaddesi
3. Değer Kategorisi	Kömür, Çan Linyiti, Çevre Kalitesi, Isınma
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yetmiş milyon ton işletilebilir rezervi olan Çan linyitleri, son yıllarda artan çevre kalitesi kaygılarıyla genellikle ilçe sınırları içinde kurulu bulunan ülkemizin tek akışkan yataklı termik santralinde değerlendirilmektedir. Çan'ın topografik yapısı nedeniyle kalorifer yakıtı olarak kullanılması durumunda kayda değer oranda kükürt dioksit salımı yapan bu rezerv, uygun yakma teknolojileri (örneğin akışkan yataklı kazan sistemli kalorifer kazanları), etkin bir şehir planlama, binalarda uygulanabilecek optimum ısı yalıtımının gerçekleştirilmesi gibi unsurlar göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Nüfus artışının 2-3 katı daha fazla hızla artan ülkemiz enerji gereksinimi bize mevcut koşullarda enerji-çevre kalitesi seçimini zorunlu kılmakta gibi görünse de, bilimsel değerlendirmeler ışığında çevre kalitesi açısından gerekli tedbirler alınarak ulusal kaynakların değerlendirilmesi kaçınılmazdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Linyitin kalitesinin artırılması, yakma ve yanma teknolojilerinde çevre kalitesi bakımından optimum tedbirlerin alınması, etkin bir şehir planlama ve bina yalıtımı ile Çan linyitleri il ve ülke ekonomisine katkı sağlayabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Çan Linyit İşletmesi, Ticari Kömür İşletmeleri, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel Özdilek
Telefonu: (286) 2180018, 2179	e- posta adresi: hgozdilek@comu.edu.tr

1. Envanter No	68
2. Değer Adı	Çan Yöresi Hammaddeleri
3. Değer Kategorisi	Mühendislik, Malzeme, Seramik
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Seramik endüstrisinin en önemli özelliği birçok diğer endüstrilerin temel taşlarından biri olmasıdır. Örneğin refrakterler metalurji endüstrisinin, aşındırıcılar makina-takım ve otomobil endüstrisinin, uranyum oksit nükleer güç santrallerinin önemli bileşenlerindedir. Yine çeşitli özel seramikler bilgisayar ve diğer bir çok elektronik devrelerin yapı bileşenlerdir. İleri teknoloji seramikleri geleneksel seramiklerden başlıca hammadde, üretim yöntemleri ve mikro yapı açısından bariz farklılıklar göstermektedir. Geleneksel seramikler doğal hammaddelerden üretilirken, ileri teknoloji seramiklerinin hammaddesi sentezleme yoluyla yapay olarak hazırlanmaktadır. Bunun nedeni yapay hammaddelerin empüritelerinden neredeyse % 100 oranında uzaklaştırılabilmeleridir. İleri teknoloji seramikleri başlıca alümina (Al_2O_3), zirkonya (ZrO_2), magnezya (MgO) berilya (BeO) saf oksitlerden ve oksit olmayan seramiklerden oluşmaktadır. Günümüzde ileri teknoloji seramiklerinin % 60'dan fazlası elektromanyetik parçalarda, % 25-26'sı makina parçası olarak ve % 6-7'side biyokimyasal amaçlı olarak kullanılmaktadır. Çan yöresi ileri teknoloji hammaddelerini karşılayabilecek kapasitedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çan bölgesi oksit, nitrür ve karbür malzemelerin işlenmesi açısından zengin hammadde kaynaklarına sahiptir. Yöre için yeni istihdam alanlarının yaratılabilmesi, yörede bulunan Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik Sanayi şirketler grubunun teknolojiyi takip ederek üretim gücünü artırabilmesi için ileri teknoloji seramikleri konusundaki girişim ve yatırımlarını mutlaka yapması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ ve şirketler</p>
7. Yazarı: Öğr. Gör. Dr. Serkan Abalı	
Telefonu: (286) 416 77 05, 109	e- posta adresi: sabali@comu.edu.tr

1. Envanter No	69
2. Değer Adı	Çanakkale I
3. Değer Kategorisi	Tarih, Doğa, Arkeoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale, Türkiye Cumhuriyetinin kuzeybatısında, topraklarının büyük bölümü Marmara Bölgesi sınırları içinde kalan, 25° 40' - 27° 30' doğu boylamları ve 39° 27' - 40° 45' kuzey enlemleri arasında 9.887 km²'lik bir alan kaplayan, Asya ve Avrupa kıtalarında toprakları bulunan, kendi adını taşıyan boğaz ile ikiye bölünmüş olan bir ildir. Anadolu'nun en batı noktası olan Baba Burnu ile Türkiye'nin en batı noktası Gökçeada'daki Avlaka Burnu il sınırları içindedir. Ege Denizi'nde Türkiye'ye ait en büyük adalar, Bozcaada ve Gökçeada, Çanakkale iline bağlıdır. Millattan önce 336 yılında bölgede en önemli güç hâline gelen Pers İmparatorluğu Helenizm'i tüm dünyaya yaymak amacındaki Büyük İskender <i>Granikos Çayı</i> (Biga Çayı) kıyılarında büyük bir bozguna uğratılmıştır. Osmanlı Devleti döneminde de Karesioğulları Beyliğinin yıkılması ile ilin bugünkü topraklarının büyük bir bölümü ele geçirilmiş, Bizans'a yardım karşılığı ödül olarak alınan Gelibolu'daki kaleler sayesinde ilin fethi daha da kolaylaşmış ve Boğazlar ile birlikte kontrol Osmanlı Devleti'ne geçmiştir. Çanakkale ilinin topraklarının bütününe bakıldığında, üzerinde kurulmuş olduğu yarımada Troas Bölgesi veya Biga Yarımadası olarak bilinir. Bu bölgede üç büyük savaş olmuştur: Troya Savaşı, Granikos Savaşı ve Çanakkale Savaşları. İl içindeki en kayda değer yükselti Kaz Dağları'dır. İlin eski merkezi Biga olup, Cumhuriyet döneminde, kazanılmış olan başarılarından dolayı ilin ismi ve merkezi Çanakkale olarak değiştirilmiştir. İlin isminin kökeni yörede çok gelişmiş olan çanak - çömlek zanaatine dayanır. Şehrin iki simgesi hâline gelen Kale-i Sultaniye ile çanakçılık özdeşleşince de şehir Çanakkale olarak adlandırıldı. Çanakkale iline bağlı 568 köy, 21 bucak, 12 ilçe belediyesi ve 22 belde belediyesi vardır. Çanakkale ilinin ilçeleri ile birlikte nüfusu 476,128 kadardır. İl merkezinin köyler hariç nüfusu 186,544'tür. (tr.wikipedia.com).</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gelişim planı gözden geçirilmeli, Arazi kullanım planı (master plan) oluşturulmalı, Çevreye zarar vermeyen Sanayi geliştirilmeli</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Garnizon Komutanlığı, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	70
2. Değer Adı	Çanakkale II
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Kültür, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Türkiye'nin en gelişmiş bölgesinde-Marmara Bölgesi- yer alan Çanakkale, bölgedeki sosyo-ekonomik ve mekansal gelişmelerden etkilenmektedir. 1998-2007 yılları arasında ülkenin en büyük kenti İstanbul başta olmak üzere, bölgedeki tüm iller için –Çanakkale dışında- 1/100 000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planları üretilerek, üst ölçekli plan kararları alınmıştır. Diğer illerin kendileri için tanımladıkları vizyonlar, benimsedikleri stratejiler ve bölgesel gelişme dinamikleri, Çanakkale'ye olabilecek olumlu ve olumsuz etkiler açısından değerlendirilmelidir. Çanakkale İlinin değerlerinin korunması, geliştirilmesi ve Çanakkale için oluşturulacak gelişme ve koruma stratejileri için bu gereklidir. Tarihi, arkeolojik, ekolojik çok sayıda ve küresel ölçekte önemli sayılabilecek değere sahip Çanakkale İli, tüm bu değerlerin korunması, geliştirilmesi ve Çanakkale halkının sosyo-ekonomik koşullarının iyileştirilmesine olanak sağlamaları açısından bütüncül bir şekilde ele alınmalıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Küresel, bölgesel gelişmelerin irdelenerek yerel ölçeğin değerlendirilmesi; Çanakkale İli değerlerinin sektörel ve mekansal gelişmelere olabilecek katkılarının il ölçeğinde bütüncül değerlendirilmesi; İl ölçeğinde üst ölçekli plan kararlarının oluşturulması</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale İl Özel İdaresi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlgili STKlar</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Arzu Başaran-Uysal
Telefonu: (286) 2180018, 2177	e- posta adresi: basaran@comu.edu.tr

1. Envanter No	71
2. Değer Adı	Çanakkale Arkeoloji Müzesi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Barbaros Mahallesinde, Atatürk caddesi ile Yüzüncü yıl caddesinin kesiştiği alanda yer almaktadır. Çanakkalede Müzecilik 1936 yılında Atatürk'ün emri ile, Zafer meydanındaki yıkık durumdaki kilise onarılarak başlanır. 1986 yılında da bu günkü modern bina yapılarak müze buraya taşınır. Çanakkale müzesinde 1865 yılından başlayarak sürdürülen kazılarda (F. Calvert ve H. Schlemann'ın kazıları) ortaya çıkartılan buluntular ve tüm Çanakkale il sınırları içindeki ve Erdek (Kyzikos) antik kentine ait 30 bin eser koruma altındadır. Müze de sekiz sergi salonu bulunmakta, birinci salonda Troya'dan bulunan eserler, ikinci salonda Bozcaada eserleri, üçüncü salon Assos eserleri, dördüncü salon, lahitler salonu olup Poliksena ve Altıkulaç lahitleri sergilenmektedir. Beşinci salon da, Dardanos tümülüsü buluntuları, altıncı salonda, çeşitli Tümülüs buluntuları ve cam eserler, yedinci salonda anforalar ve sekizinci salonda taş eserler sergilenmektedir. Müzenin yaklaşık 4000 m karelik bir bahçesi olup, antik kentlerden gelen mimar, parçalar, lahitler ve mezar stelleri sergilenmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Müzenin etrafında mimari düzenlemeler yapılarak, otopark sorunu çözülmeli, bahçesinde halkın yararlanabileceği, dinlenme ve hediyelik eşya satış mekânları geçici sergi alanları oluşturularak, yaşayan müze haline getirilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Arkeolog Musa Tombul (Çanakkale Arkeoloji Müzesi)
Telefonu: (286) 217 67 40	e- posta adresi: musatombul@hotmail.com

1. Envanter No	72
2. Değer Adı	Çanakkale’de Bağcılık
3. Değer Kategorisi	Ekonomik değerler ve tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bağcılık Türkiye genelinde olduğu gibi Çanakkale’de de üreticinin geçimi için önemli bir rol oynamaktadır. Çanakkale gerek şaraplık bağ alanları ve gerekse de şaraplık üzüm çeşitleri ile en önemli illerden biridir. 1995 yılında Türkiye’nin toplam bağ alanlarının %1,28’si Çanakkale ilinde iken bu oran 2004 yılında %1,24’ e düşmüştür. Bu yıllar arasında Türkiye’de bağ alanları %8 daralırken Çanakkale’de bu oran %11 olmuştur. Türkiye’nin toplam üzüm üretiminin %1,47’si Çanakkale ilinde iken bu oran 2001 yılında %1,13’e kadar gerilemiş ve 2004 yılında %1,31 olmuştur. Çanakkale’de üzüm çeşitliği açısından zengin bir bölgededir. Çanakkale bağcılığını dört ana bölgeye ayırabiliriz; Merkez-İntepe, Bayramiç, Bozcaada ve Lapseki-Umurbey ilçeleridir. Bu dört bölge 2006 yılında Çanakkale toplam bağ alanlarının %79’unu ve üretimin ise %84’ünü gerçekleştirmektedir. Çanakkale’de yaş üzüm üretiminin yaklaşık %50’si şaraplık çeşitlerdir. 1960 yılında kurulan Çanakkale Tekel Şarap ve Kanyak Fabrikası’nın kurulmasıyla birlikte şaraplık karasakızı üzüm çeşidi üretimi artmaya başlamıştır. Fabrika 2003 yılında 16.000 ton üzüm satıl alabilmekteydi. Aynı zamanda bu fabrika o yıllarda Çanakkale’ye istihdam olanağı sağlamıştır. Fakat, 2004 yılında Tekelin özelleştirilmesiyle Çanakkale Tekel Şarap ve Kanyak Fabrikası, 27.2.2004 tarihinde yapılan özelleştirmeye MEY İçki San. ve Tic. A.Ş.’ye devredildi. 2006 MEY İçki hisseleri çoğunluğu Texas Pacific Group’a devredildi. Ne yazık ki günümüzde özelleştirilen ve sonra da kapatılan bu kamu iktisadi kuruluş, Çanakkale boğazın en değerli yerinde rant konumuna düşürülmüştür. Çanakkale’de özellikle karasakızı çeşidi üreten bağ işletmelerinin üzümünü Tekirdağ ve İzmir’den gelen araçlara vermekte ve tahsilat sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Çanakkale Tekel Şarap ve Kanyak Fabrikası’nın özelleştirilip kapatılması bölgedeki bağ üretim alanlarının farklı amaçla kullanılmasını etkileyecek diğer bir faktördür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale iline özellikle yaş üzüm üretiminde avantajlı bir durum sağlanabilir. Bunun için bölgede soğuk hava depoları teşvik edilmeli ve üretici örgütleri daha etkin bir hale dönüştürülmelidir. Aynı zamanda bölgede şarapçılık ile ilgili yatırımlara öncelik verilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım İl Müdürlüğü, Çanakkale Valiliği
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Erkan Aktaş
Telefonu: (286) 335 8738	e- posta adresi: erkan@comu.edu.tr

1. Envanter No	73
2. Değer Adı	Çanakkale Balıkları ve Balıkçılığı
3. Değer Kategorisi	Sosyo-ekonomi, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale, Boğazi, Edremit-Saroz Körfezi, Bozcaada, Gökçeada, Gelibolu–Kemer ve Karabiga gibi geniş ve farklı ekosistemleri içermesinden dolayı çok sayıda balık türü ve kabuklu-yumuşakçayı barındıran ülkemizin önemli bir balıkçılık bölgesidir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde özellikle lüfer, palamut, kolyoz ve orkinos gibi ekonomik değeri yüksek balık türleri için göç yolu teşkil etmesi nedeniyle avcılığı cazip hale getirmekte ve Türkiye su ürünleri üretimine önemli katkılar sağlamaktadır. Çanakkale bölgesi, 2007 yılında toplam 10.696 ton luk toplam su ürünleri üretimi ile Türkiye su ürünleri üretiminin yaklaşık %2'sini karşılamaktadır. Çanakkale bölgesinde üretilen su ürünleri 26 balık, 8 kabuklu ve yumuşakça olmak üzere 34 türden meydana gelmektedir. Türler, ahtapot, akya, barbunya, böcek, çipura, dil-pisi, gümüş, hamsi, isparoz, istakoz, istavrit, istiridye, işkine, izmarit, kalamar, karagöz, karides, kefal, kolyoz, kupez, kum midyesi, levrek, lüfer, melanurya, mercan, mezigit, mırmır, midye, orkinos, palamut, sardalya, sarpa, tekir, torik, uskumru, kalkan şeklinde sıralanmaktadır. 1996-2007 yılları arasında deniz balıkları avcılık üretimi 1996-2002 yılları arasında yaklaşık 5 kat artarak, 22.323 tona ulaşmıştır. Ancak, 2003 yılından itibaren üretim düşerek, 2007 yılında 10.696 ton olarak gerçekleşmiştir. Çanakkale’de en çok avlanan türler içerisinde birinci sırada sardalya gelmektedir. Bunu, sırasıyla lüfer, palamut, hamsi, orkinos, kolyoz, kefal, istavrit, tekir ve barbun balıkları izlemektedir (Şekil 3). Sardalya balığının yıllara göre av miktarı incelendiğinde 2002 yılına kadar sürekli bir artış (9054 ton) ve sonrasında ise bir azalış olduğu görülmektedir. 2007 yılında üretim 7008 ton olarak gerçekleşmiştir.</p> <p>Çanakkale, su ürünleri üretimi içerisinde avcılık ile yapılan üretimin yanında özellikle işleme ve değerlendirme sanayinin gelişmişliği ile endüstriyel anlamda ülkeye önderlik yapan bir kenttir. Çanakkale’den ihracatı yapılan su ürünleri arasında en önemli yeri yumuşakçalar oluşturmakta, özellikle kum midyesi, kara midye karides ve deniz salyangozu donmuş olarak; istiridye, akivades, kidonya ise canlı olarak pazarlanmaktadır. Balık ihracatı ise genelde taze-soğutulmuş, dondurulmuş ve konserve edilmiş şekilde gerçekleştirilmektedir. Çanakkale’den 2006 yılı itibarıyla su ürünleri konservesi ihracatı 33.807.526 \$, dondurulmuş su ürünleri ihracatı 8.303.545 \$ olarak gerçekleşmiştir. 2004 yılında kum midyesi ihracatı ise 2.088.703 \$’ a ulaşmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Türkiye deniz balıkları üretimindeki azalmanın nedenleri genel olarak balık stoklarının aşırı avcılığı, suların kirlenmesi ve ekolojik değişimlerdir. Kirlilik, su ürünlerinin yaşamı üzerine doğrudan etkili olan önemli bir tehlikedir. Hiçbir</p>

arıtımına tabi tutulmayan evsel atıklar, sanayi tesislerinin atıkları ve boğazdaki yoğun deniz trafiğine bağlı olarak gemi sintine atıklarının doğrudan denize deşarjı, su ürünlerinin yaşamını ve gelişmesini bir zincir halinde etkilemektedir. Av teknolojisindeki gelişmelerin de etkileriyle uzun yıllar boyunca artan filo kapasitesi ve av çabasının yol açtığı aşırı avcılık, birçok önemli ticari balık türü stoklarında azalmaya yol açmıştır. Bu durum güçlü balıkçılık yönetimi ile tamamlanan, sorumlu bir balıkçılığın hayata geçirilmesi yönündeki politikaların uygulanmasını zorunlu hale getirmiştir. Politikaların temel ilkesi stoklar üzerindeki av baskısının azaltılması ve avcılığın sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. İstenilen amaca ulaşabilmek için kamu ve sektör paydaşları arasındaki işbirliği büyük önem taşımaktadır.

Balıkçılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği çeşitli yönetim önlemleri ile artırılabilir. Bunların başında “Teknik Önlemler” ve “Av Çabasının/Kapasitesinin Sınırlanması” yer almaktadır. Stokların kendilerini yenileyebilmelerini sağlayacak sayıda balığın bulunması için yavru balıkların avlanması engellenmeli, büyümeleri ve üremelerine imkan tanınmalıdır. Bu amaçla; Asgari ağ gözü açıklığının belirlenmesi, Balık stoklarını korumak için belirli alanların avlanmaya kapatılması, daha seçici av donanımının kullanılması sağlanarak yavru balıkların av sahası dışına çıkmasının kolaylaştırılması, diğer türlerin avlanmasının sınırlandırılması, asgari balık boyları belirlenerek, bunun altındaki balıkların avlanmasının yasaklanması önlemleri alınmaktadır

Ayrıca bölgede çok sayıda tekne ile yoğun bir avlanma söz konusu olduğu için av çabası veya kapasitesinin azaltılması gerekir. Av çabası veya kapasitesinin azaltılması için av yasalarının balık türlerinin yumurtlama dönemlerinde olması, yeni tekne eklenmesine yalnızca eşdeğer bir kapasitenin filodan geri çekilmesi karşılığında izin verilmesi, filodaki teknelerden bir kısmının balıkçılık faaliyeti dışına çıkarılması ve yasadışı avlanmanın önlenmesi gerekmektedir.

6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Tarım İl Müdürlüğü, Belediye, Su Ürünleri Kooperatif ve Birlikleri, İşleme Sektör

7. Yazarı: Prof. Dr. Ali İşmen

Telefonu: (286) 218 00 18, 1533

e- posta adresi: alimsen@yahoo.com

1. Envanter No	74
2. Değer Adı	Çanakkale Basını
3. Değer Kategorisi	Basın, kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale yöresinde gazete yayımlanmasının tarihi Osmanlı basın hayatı dikkate alındığında oldukça eskilere uzanır. Zira, 1870’li yıllarda Basiret Gazetesi’nde Cezayir-i Bahr-i Sefid Vilayet-i Celilesi’ne mahsus olmak üzere “Kale-i Sultaniye” adlı bir gazetenin yayımlanacağı (Basiret, Nu.1280, 12 Temmuz 1290/24 Temmuz 1874, s.1) haberi yer almaktadır. Söz konusu bilgiler Osmanlı döneminde Çanakkale yöresinde bir basın hayatının var olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonraki döneme gelindiğinde ise, Çanakkale’de birkaç gazete ve derginin yayınlandığı görülmektedir. Özellikle, Atatürk döneminde yayımlanmış bazı gazete ve dergiler bulunmaktadır. Tespit edebildiğimiz kadarıyla 1923-1938 arası Çanakkale’de toplam altı çeşit süreli yayın yayımlanmıştır. Bunlardan üç tanesi gazete üçü de dergi niteliğindedir. Gazete niteliğinde olanların isimleri şöyledir: “Çanakkale”, “Örnek” ve “Çanakkale”. Dergiler ise, “Yeni Adım”, “Çanakkale Muallimler Birliği” ve “Anafarta” adını taşır. Çanakkale gazetesi, 1921 yılında yayım hayatına başlamıştır. Bu gazetenin tespit edebildiğimiz tek nüshası 10 Mayıs 1339 tarihli 11. sayıdır. Yeni Adım, Çanakkale’nin ilk ilmî, edebî, ictimâî, iktisadî mecmuasıdır. Kütüphanelerimizde Yeni Adım’ın iki adet nüshasını tespit edebildik. Bunlar 2. ve 3. sayılardır. İkinci sayının üzerinde 16 Temmuz 1923 Pazartesi günü yayımlandığı yazılıdır. Çanakkale Muallimler Birliği dergisinin ilk sayısı da 28 Mayıs 1341[1925] Perşembe günü yayımlanmıştır. Anafarta’nın Çanakkale’de yayımlanan diğer gazete ve dergilerden en önemli farkı yeni yazı ile yani Lâtin alfabesi ile yayımlanmış olmasıdır. Zira, Anafarta yeni yazının kabulünden sonra yayım hayatına başlamıştır. Anafarta’nın ilk sayısı 1 Temmuz 1934 tarihinde okurla buluşmuştur. Çanakkale’de sonraki yıllarda da daha pek çok gazete ve dergi yayımlanmıştır. Geçmişten günümüze Çanakkale basını, Çanakkale’deki siyasi, sosyal ve kültürel hayatın akislerini sayfalarında bulundurması yönüyle son derece önemli bir değerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale basınına ilişkin kent merkezinde bir arşiv bulunmamaktadır. Çanakkale’de Mehmet Âkif İl Halk Kütüphanesi’nde veya Kent Müzesi’nde oluşturulabilecek bir arşiv son derece yararlı olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Basın Yayın Organları, Üniversite, Belediye, Valilik, Sivil Toplum Kuruluşlar
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Ömer Çakır
Telefonu: (286) 218 0018, 1787	e- posta adresi: ocakir2000@yahoo.com

1. Envanter No	75
2. Değer Adı	Çanakkale Bitkisel Su Ürünleri
3. Değer Kategorisi	Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Makro ve mikro algler denizlerdeki oksijenasyonu sağlamlarının yanı sıra, hücre içi metabolitleri ve besin içerikleri nedeniyle ekonomik olarak değerlendirilmektedir. Çanakkale ili sınırları içerisinde dağılım gösteren makro alg türleri 2004 -2007 yılları arasında DPT projesi kapsamında sürdürülen projede saptanmış olup, bu alglerden <i>Cystoseira barbata</i> (Stackhouse) C. Agardh ve <i>Ulva rigida</i> C. Agardh alglerinin balık beslemede kullanımına yönelik araştırmalar yapılmıştır. Ayrıca, ekonomik öneme sahip olan kırmızı alglerden <i>Gracilaria verrucosa</i> (Hudson) Papenfuss'nun farklı kültür ortamları kullanılarak entansif yetiştiriciliği ile elde edilen agarın özellikleri Ç.O.M.U. Bilimsel Araştırmalar projesi (2007/24) kapsamında belirlenmiştir. Makro alg yetiştiriciliği ve ekstraksiyonu ile ilgili çalışmaları yanı sıra il sınırları içerisinde bulunan Gelibolu Suvla Tuz gölü, Gökçeada tuz gölü ve Alexandria Troas tuz göllerinden örnekler alınarak önemli bir β-karoten üretici olan mikro alglerden <i>Dunaliella salina</i> (Dunal) Teodoresco ve <i>Dunaliella viridis</i> Teodoresco 'in tayinleri yapılmıştır. Bu alglerin izolasyonları gerçekleştirilerek gerek laboratuvar gerekse dış ortam koşullarında üretimleri yapılarak büyüme koşulları belirlenmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bölgeye uygun alg kültür tekniklerinin gelişmesiyle birlikte özel sektörle iş birliği yapılarak bu türlerinden elde edilen ürünlerin miktarının ve kalitesinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmamıştır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, KOBİ'ler
7. Yazarı:	Prof. Dr. Şükran Cirik & Arş. Gör. Dr. İlknur Ak
Telefonu: (286) 2180018, 1589	e- posta adresi: ilknurak@gmail.com

1. Envanter No	76
2. Değer Adı	Çanakkale Boğazı
3. Değer Kategorisi	Coğrafya, Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Boğazı, Marmara'yı Ege'ye bağlayan boğazdır. Çanakkale'yi Çanakkale yapan en önemli birkaç değerden biridir. Asya ile Avrupa kıtalarının birbirine bağlayan bu boğazda köprü yoktur. Kıtalar arasında ulaşım feribotlarla sağlanır. En derin noktasının derinliği 167 metre olan boğazın ortalama derinliği 65 metredir. Çanakkale Boğazı I. Dünya Savaşı'nda tarihte ender rastlanan bir savaşa ev sahipliği yapmış; bu savaş sonucunda Boğaz'da toplam 150,000 kişi hayatını kaybetmiştir. Çanakkale Boğazı, İstanbul Boğazı'nın iki katıdır ve en dar yeri orta tarafında 1200 m'dir. Burası güneyde Çanakkale kenti kuzeyde Kilitbahir'in olduğu yerdir. Boğazın en geniş yeri 7 km, uzunluğu 60 km'dir.</p> <p>Boğazın her iki yakasında kaleler vardır. İlk defa Türk kuvvetleri 1356'da Süleyman Paşa ile Çimenlikhisar kalesini fethetti, Çardak kalesini yaptı. Yıldırım Bayezid Bizans surlarını yıkıp iç kaleyi düzeltti. Fatih Sultan Mehmet, Rumeli'de Sestos (Kilidülbahir-deniz kilidi), Anadolu'da Aydos (Seddülbahir-deniz seti) kalelerini yaptı. Batıdan boğaza girilirse Rumeli kıyısı boyunca Seddülbahir, Kirte, Kilitbahir, Eccabat, Boğal, Büyük Anafarta, Kumköy, Uzundere, Küçük Anafarta, Cumalı, Bayırköy, Burgaz, Gelibolu, Yeniköy ana yerleşimleri görülecektir. Anadolu tarafında ise Kumkale, Erenköy, Kuzuköy, Çanakkale, Nara, Yapıldak, Bergos, Lapseki, Çardak yerleşimleri vardır. Boğazın Rumeli kıyısı Tekeburun'dan Çankaya burnuna, Anadolu kıyısı Kumkale burnundan Çardak'a uzanır (http://tr.wikipedia.org)</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	İyi korunmalı, kanalizasyonlar doğrudan derin akıntıya verilmemelidir. Geçişler ve balıkçılık daha denetimli ve kurallara uygun yapılmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Valiliği, Garnizon Komutanlığı, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	77
2. Değer Adı	Çanakkale Boğazında Akıntıdan Elektrik Üretimi
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Enerji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Boğazda iki akıntı hakimdir: 10-15 m derinliğe kadar Marmara'dan Ege'ye üst akıntı ve 10-15 metrenin altında zıt yönlü Ege'den Marmara'ya alt akıntı. Üst akıntı hızı 2 m/s nin altında, alt akıntı hızı ise 1 m/s nin altındadır. Üst akıntının debisi saniyede 12600 metreküp, alt akıntının debisi ise saniyede 6500 metreküptür. Bu akıntılar aşağı yukarı 100 MW'lık kinetik enerji taşıdığı halde akıntı hızları düşük görüldüğü için elektrik enerji üretiminde ekonomik olmayacağı düşünülmektedir. Gelecekte jeneratör verimleri geliştirildiğinde elektrik enerjisi üretiminde, daha hızlı olduğu için üst akıntı kullanılabilir. Boğazdaki akıntıdan elektrik üretiminde deniz trafiğinin yoğun olması, akıntı hızının düşük olması, balık sürülerinin boğazı yoğun şekilde kullanıyor olması, tuzlu suda jeneratör bakımının zor olması gibi dezavantajların yanında akıntının sürekli ve kararlı olması, fazla derin olmaması gibi avantajları da vardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Boğazdaki akıntılarının günlük ve mevsimlik değişimleri sistematik ölçümlerle haritalanmalı ve laboratuvar denemeleriyle jeneratör verimini arttırmak için denemeler yapılmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı: Prof. Dr. Osman Demircan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	78
2. Değer Adı	Çanakkale Canlı ortamı (bitki ve hayvanlar) ve özel alanları (sulak alanlar)
3. Değer Kategorisi	Doğa, coğrafya, çevre, kültür, ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale ilinin doğal ortamıyla ilgili olarak bütünü kapsayacak şekilde bir özetleme yapmak gerekirse değişkenlik ve çeşitlilik iki temel özellik olarak vurgulanabilir. Çanakkale ilinin konumu ve diğer doğal ortam özellikleri beraberinde bitki ve hayvan ortamında tür sayısının fazlalığını, yalnız bu sahaya özgü (endemik) türlerin oluşmasını, bu türlerin aynı zamanda ekonomik kaynak olmasını hazırlamıştır. Bu sürecin sonucu olarak özel ekosistemler olarak adlandırılan sulak alanlar yerçekli başta diğer doğal özelliklere göre şekillenmiştir. Lapseki/Çardak lagünü başta olmak üzere sulak alanlar Çanakkale ilinin değerleri arasında sulak alanlarında yer alması gerekmektedir. Çanakkale ilinde bitkiler, hayvanlar ve sulak alanların önemli bir kaynak olduğu bilinmekle birlikte bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda gerekli titizliğin gösterildiğini ifade etmek mümkün değildir. Oysa bu kaynaklarda yaşanan sorunlar yaşamsal, ekonomik ve sosyal sorunlara neden olacaktır</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Sahip olunan potansiyelin taşıma kapasitesiyle birlikte ortaya konulması3. Bitki, hayvan kaynakları ve sulak alanların kullanımıyla ilgili bir politika oluşturulması4. Çanakkale ili ve kenti halkının yaşamında bitki, hayvan varlıklarının ve sulak alanların yerinin tekrar değerlendirilmesi5. Bitki, hayvan varlıklarının ve sulak alanların kaynaklarının sınırsız olmadığını kavranması
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği
7. Yazarı: Prof. Dr. Telat Koç	
Telefonu: (286) 2180018, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	79
2. Değer Adı	Çanakkale Deniz Yosunları
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kaynak zenginliği bakımından balık ve diğer hayvansal canlılar dışında, denizlerin ekonomik ve çevresel değerleri olarak en önemli canlı gruplarından birini algler oluşturur. Deniz alglerinden sadece besin maddesi olarak değil, gübre, hayvan yemi ve tıbbi amaçla da yararlanılmaktadır. Nüfus artışına paralel olarak artan gıda yetersizliği ve hammadde gereksinimini karşılamada algler en önemli kaynaktır. Elde edilen temel ürünler agar-agar ve alginatlardır. Bu ürünler yaşamımızın her alanında kullanılmaktadır. Bunların başında gıda, yiyecek, inşaat, tekstil, boya, kauçuk, kağıt, zararlılarla mücadele, kozmetik, dişçilik, ilaç, alkol, gübre sanayisi gelmektedir. Çanakkale Boğazı'nda ekonomik olarak değerlendirilebilecek yosun sayısı bir hayli fazladır. Küresel ısınmanın etkisinin yanında önemli bir ticaret yolu olması yeni türlerin Çanakkale Boğazı kıyılarında yayılış göstermelerine de sebep olmaktadır. Bu türlerin yararlı olanlarının yanında ekosisteme zararlı olanları da mevcuttur.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ülkemizde henüz makro alglerden ürün elde edilmesine dair bir tesis bulunmamaktadır. Ülkemizden önemli miktarda döviz bu ürünlerin alınması için harcanmaktadır. Bu amaçla Çanakkale veya çevresinde bir tesisin kurulması özendirilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, KOBİ'ler
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Erduğan	
Telefonu: (286) 2180018, 1898	e- posta adresi: herdugan@comu.edu.tr

1. Envanter No	80
2. Değer Adı	Çanakkale Efsaneleri ve Menkıbeleri
3. Değer Kategorisi	Folklor/Halkbilim, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bilindiği üzere Çanakkale yöresi çok eski dönemlerden beri efsane ve menkıbelere mekan olmuş bir yöredir. Bu yörenin bugünkü turistik değeri aynı zamanda bu tür (efsane ve menkıbe) anlatıları olmadan düşünülemez. Kişiler ister inansın ister inanmasın bu anlatıların gerek dilsel gerekse edebi değeri vardır; bu değer aynı zamanda turistik değer ifade etmektedir. Bu değerimizin daha çok siyasi / ideolojik tartışmalar arasında layığıyla ele alınıp işlenemediği, bilgiyi üretmeden hemen ön yargılarla mahkûm edilmiş halk/edebi (sözlü/yazılı) ürünlerin işlevsizleştirilerek toplum hizmetine sunulmadığı ortadadır. Antik efsanelerin yanı sıra 20. yüzyılın başında Çanakkale Savaşları dolayısıyla ortaya çıkan/çıkarılan savaş menkıbeleri de bu kapsamdadır. Tarih öyküleriyle canlı kalır ve geleceğe yön verir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu anlatı değerleri toplanmalı, toplananlar değerlendirilmeli, kitap, resimli kitap, CD ve değişik hediyelik eşyalarda yansıtılarak, insanımıza sunulmalıdır. Çanakkale'nin bir efsane ve menkıbe haritası çıkarılmalı, turizme kazandırılmalıdır. Minyatürk örneği bir alanda bu efsane ve menkıbe kahramanları öyküleriyle ve heykelleri/resimleriyle sergilenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Fen Edebiyat, Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakültesi), Çanakkale Valiliği (İl Kültür Müdürlüğü), Çanakkale Belediyesi (Basın Yayın ve Halkla İlişkiler), Ticaret ve Esnaf Odaları, Sanatçılar</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ali Osman Öztürk
Telefonu: (286) 217 13 03, 3093	e- posta adresi: alosturk@comu.edu.tr

1. Envanter No	81
2. Değer Adı	Çanakkale'nin Endemik ve Tıbbi Bitkileri
3. Değer Kategorisi	Bitkisel Zenginlik, Ekoloji, Ekonomi, Doğa Koruma
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale ve Balıkesir ili sınırları içerisinde yer alan Kazdağı, 1994 yılında ilan edilen onüçüncü Milli Park olup, Akdeniz, Avrupa-Sibirya ve İran-Turan fitocoğrafya bölgelerinin bir geçiş yeridir ve burada 101 familyaya ait yaklaşık 800 bitki taksonu yetişmektedir. Bunların 71 tanesi Türkiye için endemik olmakla beraber sadece Kazdağı'na has endemik sayısı 23 adettir. Tarafımızdan yapılan çalışmada Kazdağı'ndaki bitki zenginliği içerisinde yer alan 198 bitki taksonunun da etnobotanik kullanım değerinin olduğu belirlenmiştir. Bu bitkilerden bazıları hem endemik, hem de etnobotanik değerdedir. Etnobotanik kullanım içinde tıbbi bitkilerin ağırlıklı yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmamızda Çan ilçesi köylerinde yapılan etnobotanik araştırmamızda 45 familyaya ait 102 bitki taksonundan 68 tanesinin halk tarafından tıbbi amaçlı kullanıldığı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bu bitkiler hemoroid, diabet, kanser, mide, barsak, kalp ve böbrek hastalıkları gibi çeşitli hastalıklara karşı yerel halk tarafından infüzyon veya dekoksasyon halinde kullanılmaktadır. Bu bitkiler ilaç sanayinde çok önemli drog hammaddesidirler. Türkiye'de zengin bir floraya sahip olan Kazdağı'nı sınırları içerisinde bulunduran Çanakkale ili endemik ve tıbbi bitkiler yönüyle de zengindir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Öncelikle endemik ve tıbbi bitkilerin in-situ koruma kapsamında doğada kendi habitatlarında korunması için öncelikle halkın eğitimi ve bilinçlendirilmesi gereklidir. Bunun için uzman kişilerce geziler düzenlenerek bitkilerin yerinde tanıtılması ve bitkilerin herbaryum örneklerinin özel günlerde halkın gözlemine sunulması bu değerlerin korunması ve yok olmasının önlenmesi bakımından çok önemlidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Yerel yönetimler, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. İsmet Uysal	
Telefonu: (286) 218 0018, 1868	e- posta adresi: iuysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	82
2. Değer Adı	Çanakkale Eski Su Deposu
3. Değer Kategorisi	Mimari, Endüstri, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>İtalyan tüccar Emilie Vitalis adına 1900'da Çanakkale'nin ilk su deposu ve idari binası yapıldı. Bu bina ve su donanımı dönemseller değişim ve gelişimlerle 1992 yılına kadar kente hizmet etti. Sonra atıllaştı ve önemini yitirdi. Fakat tarihin izlerini ve belleğini hala fiziksel bünyesinde taşıyor. İlgi bekliyor, tarihin izlerinin araştırılmasını istiyor. Çanakkale su kültürünün bugüne taşınarak, geleceğe aktarılmasını diliyor. Mülkiyeti Çanakkale Belediyesine ait olan ve tapu kayıtlarına göre; Çanakkale ili, Merkez ilçesi, İsmetpaşa mahallesinde yer alan yapı, kentin doğu bölümünde ve Sarıçay kenarında yer almaktadır. Tek katlı olan bu yapı, ana kütle ile yapının kuzeyinde yer alan (üstü toprak mekan) su deposunun aynı dönemlerde yapıldığı sanılmaktadır. Daha sonraki dönemlerde trafo binası ile binanın kuzey bitişiğindeki eklentinin ilave edildiği görülmektedir. Ana bina güney girişinden idare bölümüne, doğu girişinden ise dinlenme yatma bölümüne girildiği gözlenmektedir. Ana bina çatısı beşik çatıdır. Ana binanın temelleri taş, duvarları yığma tuğladır. Çatı ve tavan ise ahşap karkas ve kiremit örtülüdür. Sarnıç-su deposu olan yapı ise duvarları taş, tavan topaktır. Trafo betonarmedir. Son ilave edilen bina ise, duvarları yığma tuğla, çatısı çeliktir. Pencere ve kapılar ise, ahşap doğramadır. Ana bina cephe özelliklerinin en önemlisi, pencere-kapı kenarı ile bina köşelerindeki sırlı tuğla kaplamasıdır. Pencere ve kapı bitişleri basık kemerdir. Batı cephesindeki çatı kalkan duvarındaki kitabe orijinal halini korumaktadır. Ayrıca çatı kalkan duvarlarının üst bölümlerinde bölgeye özgü dairesel pencereler bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yapılan inceleme ve tespitler yapının karakteristik özellikleri dolayısıyla önemli olduğu göstermiştir. Korunması ve öneri aşamasında ciddi ve ayrıntılı çalışmaların sürdürülmesi gerektiği tespit edilmiştir. Bir başka durum ise, yapı ve eklentilerinin kentin ilk su deposu olmasıdır. Mimari özelliklerinden öte, bu tarihi su kimliği yapının kent belleğinin geleceğe taşınması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu tarihi kimliğin olabildiğince az fiziksel müdahaleyle korunması, yapı içindeki tarihsel izlerin tahrip edilmemesi gerekir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı: Mimar İsmail Erten	
Telefonu: (286) 217 61 51	e- posta adresi: iserten@yahoo.com

1. Envanter No	83
2. Değer Adı	Çanakkale’de Güneş Enerjisi İle Elektrik Üretimi
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Doğa, Çevre, Eğitim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Güneş enerjisinden elektrik üretme fikri ilk çağlardan itibaren düşünülen ancak yeterli teknolojik gelişmenin olmaması nedeniyle pratiğe geçirilememiş bir düşüncedir. Özellikle son 10 yılda hem üretim hem de verim anlamında güneş enerjisinden elektrik üretme konusunda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Verimli elektrik üretimi için güneş ışınlarının yeterli miktarda olması gerekmektedir. Coğrafi konum olarak Çanakkale yıl boyunca yeterli miktarda güneş ışığının olduğu illerimizden birisidir. Özellikle son dönemde küresel ısınmanın etkilerinin görülmesi ile temiz bir enerji kaynağı olan güneş enerjisinden elektrik üretme uygulamaları hızla yaygınlık kazanmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Güneş enerjisinden elektrik üretiminin çevreye, gelecek nesillere, ekonomiye ve özellikle Çanakkale yöresine sağlayacağı katkılar anlatılmalı, güneş enerjisi teknolojisi tanıtılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çan Belediyesi, KOBİ’ler.</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Gücüyetmez	
Telefonu: (286) 416 77 05, 121	e- posta adresi: mehmetgcy@comu.edu.tr

1. Envanter No	84
2. Değer Adı	Çanakkale Gravürleri
3. Değer Kategorisi	Kültür, Sanat, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale'nin doğal ve mimari örneklerinden görünümeler sunan çok sayıda gravür (baskı resim) vardır. Bir kısmı, bizzat Türkiye'ye gelen bir kısmı ise hayali ya da Türkiye'ye gelerek yapılan resimlerden kopyalar olarak Batılı sanatçılar tarafından yapılmıştır. Bu gravürlerde, Çanakkale Boğazı, özellikle boğazın iki yakasındaki Kilitbahir ve Çimenlik Kalesi, tabyalar, sahildeki yapılar, Gelibolu, Eceabat, Behramkalae, Ayvacık, Assos, Truva, Boğazhisar (Abydos), Baba Burnu (Lecton), Lapseki, Nagara Köyü, Bozcaada başta olmak üzere pek çok yer, doğa ve mimarisiyle gravürlere konu olmuştur. Çanakkale ve çevresi, William Henry Bartlett, Jean Baptiste Hilair, Antoine-Ignace Melling, Eugène Flandin, Charles Texier, Louis-François Cassas, Rouargue, Edmund Ollier, A. Aguado, J. Velazquez gibi pek çok sanatçı tarafından gravürlere aktarılmıştır. 16. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasına tarihlendirilen örnekler vardır. Çoğunluğu seyahatnamelerde yer alan bu gravürler, sanatsal değerleri yanında bunların bir kısmı görsel belge olarak da değerlendirilebilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale'nin doğal görünümelerini ve mimarlık örneklerini yansıtan gravürler, bir albüm halinde toplanarak bölge ve yapı bazında sınıflandırma ile bir katalog hazırlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Gül Sarıdikmen
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsaridikmen@yahoo.com

1. Envanter No	85
2. Değer Adı	Çanakkale Halk Bahçesi
3. Değer Kategorisi	Peyzaj, Kent, Doğa, Rekreasyon
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Halk bahçesinin en eski tarihine ait genel bilgilere Çanakkale’de Calvert konağında yaşamış olan Elizabeth Bacon tarafından verilen sözlü bilgilerden ve resimlerden ulaşılabilmektedir. Calvert ailesi Çanakkale boğazı kenarında yer alan konakta 1840’lı yıllarda yaşamıştır ve bugünkü halk bahçesi, bu konağın bahçesinden geri kalan bir bölümdür. Çanakkale kentinde kent parkı niteliği ile önemli konumda yer alan halk bahçesi, kentlinin kolay ulaşabildiği, rekreasyonel ve sosyal faaliyetleri açısından yoğun olarak kullandığı, bitkisel yönden yoğun dokuya sahip bir alandır. Bu nedenle alanın bitkisel potansiyeli halkın ilgisini çekecek ve doğa ile bağlantısını kurarak bitkileri tanıyıp sevmelerini ve ilgi duymalarını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu çalışmada halk bahçesinin mevcut bitkileri familya, cins ve tür bazında teşhis edilerek, ekolojik istekleri, morfolojik özellikleri ve süs bitkisi nitelikleri açısından yeterliliği, görsel etkinliği araştırılmış, Autocad programında hazırlanan Halk Bahçesi Planı üzerine bitkilerin yerleri, plan görünüşleri ile işlenmiştir. Tespit edilen toplam 85 bitki türünün ekolojik istekleri, morfolojik özellikleri, habitüsleri, süs bitkisi nitelikleri açıklanarak, Çanakkale şartlarına uygunlukları ve estetik fonksiyonel yeterlilikleri tespit edilmiş, yeşil dokunun sürdürülebilir olarak kullanımı için yapılması gerekenler belirlenmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Halk bahçesinde kentlinin, Çanakkale’nin doğal bitki örtüsünü tanınması ve bölge ikliminde yetişebilecek farklı süs bitkisi örneklerinin sergilendiği bir alan konumuna getirilebilmesi için gerekli önlemler alınmalı ve alan Botanik Bahçesi niteliğine dönüştürülmelidir. Gelecek nesillere bozulmadan aktarılabilmesi ve kentlinin sosyal- rekreasyonel ihtiyaçlarına yeterince cevap verebilmesi için bakım, onarım, yenileme çalışmaları yapılması ve hem bölgenin doğal bitkilerinin tanıtıldığı hem de egzotik bitkilerin yer aldığı alan niteliğine dönüşmesi gereklidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Füsün Erduran
Telefonu: (286) 218 0018, 1287	e- posta adresi: fusunerduan@comu.edu.tr

1. Envanter No	86
2. Değer Adı	Çanakkale Hastane Bayırı Şehitliği
3. Değer Kategorisi	Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Şimdiki Şehitler Camisi'nin kuzey doğusunda mütevezi fakat anlamlı bir şehitliktir. Burası Çanakkale Hastanesine tedavi için getirilmiş olan yaralılarından kurtarılmayarak şehit olan Kahramanlarımızın yattığı şehitler bahçesidir. Bilindiği üzere Mustafa Kemal, savaşlardan sonra ilk defa 1928'de Çanakkale'ye gelip, savaş alanlarını gezmiştir. Bu tarihte Arı burnu Cesaret Tepe denilen ve düşmanın ezilip, çekildiği aksam son lağımı ateşlediği yere Çanakkale Jandarma Birlikleri bir şehitlik dikmişlerdir. İşte aynı tarihte bir şehitlik de Çanakkale merkez Hastane Bayırında yapılmıştır. 1934'te ise halk askeri birlikler ve Çanakkale Özel İdare Müdürlüğü'nün gayretleriyle Cesaret Tepe Mehmet Çavuş ve Hastane Bayırı Şehitliği şimdiki halleriyle yenilenmişlerdir. Hatta Hastane Bayırı'nın Şehitliğinin açılışına 740 kişilik bir İngiliz Muharipler Grubu ile Seddülbahir Bölgesi'nde savaşan 8.İngiliz Kolordusu komutanı da katılıp, ilk çelenği de onlar koymuşlardır. Şehrimizin mezar taslarının bulunduğu yerde solda Seddülbahir Batarya komutanlarından Çanakkale Savaşları gazisi Yüzbaşı Şemsettin Çamoğlu'nun mezarı bulunmaktadır. Bu gazimiz ilk bombardımanda (3 Kasım 1914) Seddülbahir batarya komutanlarındandır. Hastane Bayırı Şehitliği'ne hala şehit olan askerlerimiz gömülmektedir. Özellikle pilot ve Hava görevi yürütenler çoğunluktadır. Şehitlik'in tek ve büyük bir kapısı bulunmakta, içeri yatılı olarak kalan bir beki tarafından korunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale hastanebayırı Şehitliği, yıllardır bulunduğu yerde fark edilmekte güçlük çekilen çok basit ve taşıdığı anlam ve önemi gösteremeyen bir yapıda tutulmaktadır. Ancak buraya gösterilecek küçük özenlerle, içinde yatan, bu vatan için canlarını vermiş kişilere en azından gerekli saygı gösterilmiş olacaktır. Bu noktada şehitlik çevresindeki bayır temizlenip, çimlendirilerek en azından görsel olarak sevimli bir yapıya kavuşturulmalıdır. Bunun yanı sıra şehir merkezinden buraya ulaşmak için izlenecek yola tabelalar konulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu</p>
7. Yazarı: Gamze Aydın	
Telefonu: 542 399 31 31	e- posta adresi: gamzeyaydintr@hotmail.com

1. Envanter No	87
2. Değer Adı	Çanakkale’de İyi Tarım Uygulamaları
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>İyi Tarım Uygulamaları, tarımsal üretimin çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyecek şekilde kontrollü olarak yapıldığı, bu üretimin sonucunda elde edilen ürünün sertifikalandırılarak tüketiciye ulaştırıldığı işlemler zinciridir. İTU’nun temel prensipleri; yüksek gıda kalitesi sağlamak, üretim verimini yükseltmek, çevreyi korumak, doğal kaynakların kullanımını optimize etmek, geleneksel tarım yöntemleri ile mevcut en iyi teknolojiyi kombine etmek ve üreticilerin, yerel halkın ve toplumun yaşam kalitesini yükseltmektir. Çanakkale ili meyve ve sebze üretiminde büyük bir potansiyele sahiptir. İlin tarımsal ihracat miktarı meyve ve sebzede toplam 18.183 tondur. Sertifikalandırılmış alan İTU sisteminde 396 dekar ve Eurepgap sisteminde ise 611 dekadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tarımsal ürünlerin dış ve iç pazarlarda rekabet üstünlüğü sağlanması için gıda güvenliği ve kalitesini sağlamaya yönelik üretim sistemlerinin yaygınlaşması gerekmektedir. Özellikle Çanakkale Valiliği ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tarafından acilen “Çanakkale İli İyi Tarım Uygulamaları Eylem Planı” oluşturulmalı ve üretim bu kapsamda teşvik edilmeli, tarım-sanayi bütünleşmesi sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Tarım İl Müdürlüğü, Ziraat Odaları</p>
7. Yazarı:	Başak Egesel
Telefonu: (286) 217 30 19, 126	e- posta adresi: begesel@yahoo.com

1. Envanter No	88
2. Değer Adı	Çanakkale Kent Müzesi ve Arşivi
3. Değer Kategorisi	Mimari, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Müze binası Fetvane sokağın çarşıya dönen köşesinde bulunmaktadır. Burada bir zamanlar otel olarak işletilen yaklaşık 150 yıllık bir yapı belediye tarafından satın alınarak restore edilmiştir. Üç katlı binanın zemin katı süreli sergiler için ayrılmıştır. Yalı Caddesine cephesi olan mekân müze hatıra eşya satış dükkanı ve çıkış mekanı olarak kullanılacaktır. Birinci kat; asıl sergi salonudur. Burada Çanakkale ve eğitim, ekonomi, sanatçılar, efsaneler, mimari gibi konularda, kısa başlıklar ve açıklayıcı bilgilerin resim, gravür ve fotoğraf gibi görseller ile desteklenmiş bilgi panoları ve nesnelere yer alacaktır. Üçüncü katta; kent arşivi ve kütüphanesi oluşturulacaktır. Bunun dışında burada restorasyon atölyesi, kent atölyesi, idari kısım ve çok amaçlı bir salon yer almaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kent Müzesi belediye, Üniversite ve Sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile hazırlanacak geçici sergiler ve kültürel etkinlikler ile bir gelişim süreci yaşayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale İl Kültür Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Çanakkale Belediyesi</p>
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 4509443	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	89
2. Değer Adı	Çanakkale Kıyıları
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Çevre, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale ili toplam 671 km²'yi geçen kıyı uzunluğuyla zengin bir kıyı potansiyeline sahiptir. Jeolojik dönemlerde kara ve denizel ortamlardaki gelişmelere bağlı olarak şekillenen ve özellik kazanan Çanakkale İli kıyıları bu kıyıdan yararlananlara tamamen bir deniz ili olma şansını sunmaktadır. Kaz Dağı, Biga Yarımadası batısı kıyılarında turizm ile ikinci konutlar, Çanakkale Boğazı kıyılarında turizm, ikinci konutlar, yerleşme ve ulaşım, Biga Yarımadası kuzey kıyılarında düşük yoğunluklu ikinci konut ve tarım, kuzey Ege kıyılarında ikinci konutlar kıyı kullanımında dikkat çekmektedir. Kıyı alanları yerçekilleri (katiküre), denizler ile diğer su ortamları (suküre), hava olayları (gazküre), bitki ve hayvanlar (canlıküre) ile insan etkinliklerinin (sosyal küre) birbirine en yaklaştığı alanlardır. Kıyı alanları üretim ve canlı çeşitliliği bakımından en zengin alanlar arasındadır. Çanakkale kıyılarında kıyı kullanımı özellikle son 20-30 yıllık süreçte şekillenmiştir. Bu süreçte kıyıların bu süreçte kıyıların taşıma kapasiteleri dikkate alınmadan ve yalnızca kısa vadeli çıkar amaçlı kıyı kullanımları yasa dışı uygulamalar, kıyının doğal dinamiklerine müdahale edilmesi vb. nedenler ile Çanakkale kıyılarının sürdürülebilir kullanıldığını ifade etmek mümkün değildir. Bununla birlikte Çanakkale kıyılarında yaşanan sorunların geri dönülebilir noktada olması en önemli fırsattır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmalar2. Kıyıları ile ilgili herkesin ayrıntılı bilgilendirilmesi3. Yönetişim, hakçalık ve sürdürülebilirlik ilkelerinin temel hareket noktası olması4. Kıyıların tartışmasız kamu mülkiyetleri olduklarının unutulmaması5. Çanakkale kıyılarının konum özelliklerine de dikkat ederek kullanım imkanlarının ayrıntılı araştırılması6. Kıyıların kullanımında açık deniz ve kıyı geresi bağlantısına dikkat edilmesi7. Kıyıların yönetilmesi konusundaki sorumlulukların netleştirilmesi
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Hükümet, Valilik, Belediyeler, Köyler, Sivil örgütlenmeler, Üniversite
7. Yazarı: Prof. Dr. Telat Koç	
Telefonu: 2180018, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	90
2. Değer Adı	Çanakkale Kongre Turizmi
3. Değer Kategorisi	Turizm değeri
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Dünya turizm gelirlerinin %30'unun kongre turizminden sağlandığı ve bir kongre delegesinin ziyaret ettiği herhangi bir ülkeye sağladığı girdinin normal bir turistin getirdiği gelirin üç misli olduğu gerçeği kongre turizmini tüm dünyada giderek en kazançlı turizm etkinliklerinden biri durumuna getirmektedir.</p> <p>Kongre turizmi, aynı zamanda, Çanakkale gibi deniz- kum- güneşe dayalı kitle turizminden çok fazla yararlanma şansı olmayan, ancak kültürel, tarihi dokusu ile diğer turizm çeşitlerine yönelerek başarı yakalama ihtimali olan bir ilde kısa sürede uygulamaya geçirilebilecek bir turizm türüdür. Ayrıca, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin İl'de bulunması nedeniyle ulusal ve uluslar arası pek çok kongrenin şehre kazandırılmasında önemli rol oynayacağı da kuşkusuzdur. Bu nedenle, Çanakkale İli'nin kongre turizmi potansiyelinin belirlenip, bu turizm türünün gelecekte İl'e kazandıracağı yüksek miktarda ki gelir sağlamasına olanağına dayalı olarak, Kamu ve özel sektörün bu anlamda ki yatırımları gerçekleştirilmesi umulmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Değeri geliştirme stratejisi olarak aşağıdakilerin yapılması uygun olacaktır:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kamu sektörü ve özel sektör desteğiyle Kongre ve Ziyaretçi Bürosu kurulması,2. Düzenlenen ulusal ve uluslararası turizm fuarlarına yerel yönetim desteği de alınması suretiyle iştirak edilmesi ve bölgenin tanıtılmaya çalışılması,3. Kamu sektörün desteği ile Çanakkale İli'nde bir "Kongre ve Sergi Merkezi"nin inşasının gerçekleştirilmesi ve bu binanın hem kongre turizmi hem de şehrin sosyal etkinliklerinde bir merkez olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi,
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Şule Aydın Tükeltürk	
Telefonu: (286) 2180018, 1532	e- posta adresi: suleaydin2002@hotmail.com

1. Envanter No	91
2. Değer Adı	Çanakkale'nin Konumu
3. Değer Kategorisi	Doğa, coğrafya, çevre, kültür, ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale ili, merkez ve diğer ilçeleriyle temel belirleyici özelliği konumudur. Çanakkale ili Akdeniz ve Karadeniz (iki deniz) arasında Akdeniz'e yakın, Çanakkale ve İstanbul boğazları sisteminin üzerinde (iki boğaz), iç deniz olan Marmara Denizine komşu, Akdeniz ve Karadeniz iklimleri geçinde şekillenen bazı durumlarda Marmara Geçiş iklimi olarak adlandırılan iklim özelliklerinde, denizel ve karasal etkiler altında, Asya ve Avrupa kıtaları üzerinde, Asya ve Avrupa kıtaları geçişinde, doğu ve batı kültürünün etkileşim ile birbirine en fazla yaklaşım alanında, Türkiye'nin sanayileşmiş alan özelliğindeki İstanbul bölgesi yakınında ve bütün bunlardan hareketle özellikler arasında geçişin getirdiği çeşitlilik ile çok renklilik ile çeşitlilik özelliklerine sahip.Çanakkale ilinin konum özellikleri daha pek çok ayrıntı ile açıklanabilir. Burada önemli olan özellikler arasındaki geçiş alanındaki konumuyla çeşitlilik ve bunun sonucunda da zenginlik kaynağı olduğunun kavranmasıdır. Çanakkale ilinin konum özelliklerinden kaynaklanana çeşitliliği temel zenginliklerinin başında gelmektedir. Bu zenginliği bitki ve hayvanlarda, toprak özelliklerinde, tarımsal ürünlerde, ekonomik etkinliklerde, kültürel özelliklerde, arkeolojik birikimde başta olmak üzere pek çok alanda görmek mümkündür. Çanakkale ilinin konumundan kaynaklanan çeşitlilik kendi renkleriyle evrensel katkıda bulunan hoşgörünün kaynağı olduğunda büyük bir zenginlik fakat bilim dışı yaklaşımlar ile değerlendirildiğinde önemli çatışma kaynağıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Çeşitlilikler arasındaki etkileşimi kolaylaştıran hoşgörü ortamının korunması3. Çeşitlilikler arasındaki etkileşimi kolaylaştıracak mekan ve etkinliklerin oluşturulması4. Çeşitliliğin oluşturduğu zenginliklerin kazanım haline getirilmesinin yollarının araştırılması
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Hükümet, Valilik, Belediyeler, Köyler, Sivil örgütlenmeler, Üniversite
7. Yazarı:	Prof. Dr. Telat Koç
Telefonu: (286) 218 00 18, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	92
2. Değer Adı	Çanakkale Makroalgleri
3. Değer Kategorisi	Doğa, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Denizlerimizdeki balıklar ve kabuklu su ürünleri gibi tüketim açısından geniş bir alana sahip türler dışında; ekosistemin önemli canlı kaynaklarından biri de alglerdir. Çiçeksiz bitkiler sınıfına giren algler içerdikleri pigment maddelerine göre kırmızı (<i>Rhodophyta</i>), yeşil (<i>Chlorophyta</i>) ve kahverengi (<i>Phaeophyta</i>) algler olmak üzere 3 gruba ayrılmaktadır. Yeşil algler yüksek miktarda protein, vitamin ve mineral içermeleri nedeniyle daha çok gıda olarak, kahverengi algler aljinik asit (alginat) kaynağı olarak, kırmızı alg türleri ise daha çok agar-agar ve karragen üretiminde kullanılmaktadırlar. Deniz bitkileri sağlıklı besin maddesi olarak dünyanın birçok yerinde taze (salata şeklinde), kurutulmuş olarak veya pişirilerek (yemek, çorba, sos şeklinde) tüketilmektedir. Alglerden elde edilen, agar-agar, alginat ve karragen gibi ekstraksiyon ürünleri ise yoğunlaştırıcı, jelleştirici ve süspansiyon haline getirici özellikleriyle reçel, marmelat, krema ve jöle yapımında, krem ve şampuanların hazırlanmasında, dondurmacılıkta kristal oluşumunu engellemede, bakteriyolojide bakteri, mantar, maya vb. organizmaların laboratuvar koşullarında üretilmesinde ve dışçilikte protezlerin yapımı gibi pek çok değişik alanda kullanılmaktadır. Ülkemiz kıyıları içerisinde su ürünleri potansiyeli açısından önemli bir yere sahip olan Çanakkale Boğazı, Akdeniz ve Karadeniz arasında bir geçiş bölgesidir. Çanakkale Boğazında Marmara Denizi'nden gelen ve Ege'ye doğru akan yüzey akıntısı olmak üzere iki yönlü akıntı sistemi mevcuttur. Tüm bu geniş su değişim özellikleri nedeniyle Çanakkale sularında birçok makro alg türü doğal olarak yayılım göstermektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale Boğazında doğal olarak yayılım gösteren makro alg türlerinin belirlenmesi ve kullanım alanlarının tespit edilmesiyle alglerin tanıtılması sağlanmalı. Türlerin sürdürülebilirliği açısından bazı türlerin yetiştiriciliğine önem verilerek alglerin protein takviyesi olarak özellikle insan gıdası ve hayvan yemlerine katkı maddesi şeklinde kullanılması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakakel Onsekiz Mart Üniversitesi, Su Ürünleri İşleme Tesisleri
7. Yazarı: Gözde Ova Kaykaç	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1564	e- posta adresi: gozdeova@hotmail.com

1. Envanter No	93
2. Değer Adı	Çanakkale Merkeze bağlı Köylerdeki Türk Eserleri
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale merkez ilçeye bağlı çok sayıdaki köy yerleşmelerinde çoğu Geç Osmanlı dönemine ait olmak üzere tarihî yapılar ve mezar taşları dikkati çekmektedir. Bunlardan Özbek köyü yakınında bir hamam ve çeşme kalıntısı ile bunların yakınındaki hazire sahihsiz durumdadır. Yörenin en eski Türk yerleşimlerinden olan Karacaören köyündeki hamam (XIX.yy.), bugün yıkılmaya yüz tutmuş olup; foseptik olarak kullanılmaktadır. Köyün geniş mezarlığındaki eski taşlar yıkılıp toprağa karışmıştır. Sarıcaeli’nde, Çanakkale savaşlarına tanıklık eden Cevad Paşa çeşmesi (M. 1915-16), son günlerde geçirdiği onarımla aslı durumunu iyice yitirmiştir. Kuzköy (Çınarlı)’deki geç devir camisi, yanına yeni bir cami yapıldığı için kaderine terk edilmiştir. Caminin yakınındaki eski ilkokul binası ve iki adet tarihî çeşme bakımlı durumdadır. Buna karşılık hem Çınarlı, hem de Karacaören, Sarıcaeli, Kızılören, Kalabaklı ve diğer köylerde birer tapu senedi gibi değerli olan mezarlıklardaki şahideler yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Özbek ve Karacaören köylerindeki harap hamamlar ile köylerdeki çeşmeler ve Çınarlı’daki eski cami koruma altına alınmalı, restorasyonları yapılmalıdır. Tarihî mezarlıklar ise tescillenerek, mezar taşlarının tümünün envanteri çıkarılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. A. Osman Uysal	
Telefonu: 218 00 18, 1662	e- posta adresi: aouysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	94
2. Değer Adı	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
3. Değer Kategorisi	Sosyoloji, Tarih, Bilims, Eğitim, İnsan Kaynakları, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 3 Temmuz 1992 tarihinde ve 3837 sayılı kanun ile resmi olarak kurulmuştur. Trakya Üniversitesi'ne bağlı olan Çanakkale Eğitim Fakültesi, Çanakkale Meslek Yüksekokulu ve Biga Meslek Yüksekokulu, kuruluşuyla birlikte, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'ne bağlanmıştır. Bu birimlerden Eğitim Fakültesi'nin geçmişi 1955 yılına kadar dayanmakta olup "Çanakkale İlköğretmen Okulu", "Çanakkale Eğitim Enstitüsü", "Eğitim Yüksekokulu" ve "Çanakkale Eğitim Yüksekokulu" isimleriyle yarım asrı aşkın süre hizmet vermiştir. ÇOMÜ'ye bağlanan Meslek Yüksekokullarından Çanakkale Meslek Yüksekokulu'nun kuruluşu 1976 yılına, Biga Meslek Yüksekokulu'nun kuruluşu ise 1990 yılına dayanmaktadır.</p> <p>Fen-Edebiyat, Ziraat, Mühendislik-Mimarlık, Su Ürünleri, İlahiyat ve Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Çanakkale Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ile Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü 1992 yılında kurulan birimler olmasına rağmen hemen eğitim-öğretime başlamamıştır. Bu birimlerden Fen-Edebiyat Fakültesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu 1993-1994 Eğitim-Öğretim yılında, eğitim ve araştırma etkinliklerine başlamıştır.</p> <p>Yüksek lisans ve doktora öğretimini yürütmek amacıyla 1992 yılında kurulan Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü ise 1994-1995 Eğitim-Öğretim döneminde araştırma ve çevre etkileşim faaliyete başlamıştır.</p> <p>İlçelerde de yapılanmasını sürdüren ÇOMÜ, 1994 yılında Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine, Gelibolu ve Yenice Meslek Yüksekokullarını bünyesine kazandırmış, bu Meslek Yüksekokulları ile Biga İİBF 1994-1995 döneminde Eğitim-Öğretime açılmıştır.</p> <p>ÇOMÜ'nün ilk kurulan fakültelerinden Ziraat, Su Ürünleri, İlahiyat ve Mühendislik-Mimarlık Fakülteleri donanımlarının tamamlanmasıyla 1995-1996 Eğitim-Öğretim yılında öğrenci kabul etmeye ve bilimsel etkinlikler yapmaya başlamıştır.</p> <p>1996 yılında kurulan Sağlık Yüksekokulu 1996-1997 Eğitim-Öğretim döneminde, 1997 yılında kurulan Gökçeada Meslek Yüksekokulu ise 1998-1999 Eğitim-Öğretim döneminde eğitim ve araştırma etkinliklerine başlamıştır.</p>

2000 yılında kurulan Lapseki Meslek Yüksekokulu ile 1997 yılında kurulan Güzel Sanatlar Fakültesi ise 2000-2001 döneminde kabul ettiği öğrencileriyle filen eğitim-öğretime başlamıştır.

ÇOMÜ'nün 9. fakültesi olarak 2000 yılında kurulan Tıp Fakültesi, eğitim-öğretimini bir süreliğine İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde sürdürmüş, fiziki olanakların tamamlanmasıyla birlikte, 2007-2008 Eğitim-Öğretim döneminde, kendi binasında öğrencilerini yetiştirmeye ve bilimsel faaliyetleri gerçekleştirmeye başlamıştır.

2008 yılına gelindiğinde ÇOMÜ, 2 olan yüksekokul sayısını 4'e çıkarmıştır. 1998 yılında kurulan fakat faaliyete geçmeyen Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 2008-2009 Eğitim-Öğretim döneminde faaliyetlerine başlamıştır. Yine aynı dönemde Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu da ÇOMÜ organizasyon yapısındaki yerini almıştır.

2009 yılında kuruluşu tamamlanacak olan Yabancı Diller Yüksekokulu ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi; 9 Fakültesi, 5 Yüksekokul, 11 Meslek Yüksekokulu, 2 Enstitüsü, 15 Araştırma ve Uygulama Merkezi, 25000'e yaklaşan öğrencisi, 1500'e yaklaşan akademik kadrosu, 1000'i aşan idari personeli, 100'ün üzerinde öğrenci topluluğu, sosyal tesisleri ile Atatürk İlke ve İnkılaplarına bağlı, çağdaş bir "Cumhuriyet Üniversitesi"dir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde, uluslararası yayın yapmak, ulusal ve bölgesel akademik toplantılar organize etmek, organize edilenlere katılmak, Çanakkale değerlerine (Assos, Troya, Çanakkale Boğazı, Kaz Dağları, Çanakkale Savaşları, Çanakkale Seramikleri, Çanakkale Tarımı, Su Ürünleri) duyarlı akademik ve sosyal etkinlikler yapmak, çevre etkileşimi, öğrenci odaklılık, başarı odaklılık, kendi kendine öğrenme, STK'lar ve Girişimcilikte alternatif kariyer olanakları yaratma, entelektüel bireyler yetiştirme ve sürekli öğrenme başlıca kurumsal kültürün değerleri, öğeleridir.

5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi

- "2010 Dünya Üniversiteler Kongresi"ni organize etmek
- Uluslar arası akademik topluluklar ile sürdürülebilir etkileşim sağlayan bir "Dünya Üniversitesi" olmak
- Çanakkale değerlerinin tanıtımına katkı vermek
- "Dünya Kenti Çanakkale" vizyonuna katkı vermek
- Uluslararası yayın bazında "Türkiye'de İlk 10 Üniversite İçinde Yer Almak"
- Kurumsal bağlılığı yüksek kurum kültürü yaratmak
- Fakülteleri, Yüksekokulları, Meslek Yüksekokulları ve Araştırma Merkezlerini bina donanım, laboratuvar açısından uluslararası standartlara çıkarmak.
- "Uzaktan Eğitim"i başlatmak ve geliştirmek
- Uluslararası öğrenci ve öğretim elemanı sayısını artırmak
- Performansı uluslar arası normlarda idealize sayı ve nitelikteki akademik

<p>kadroya ulaşmak</p> <ul style="list-style-type: none">• Eğitim ve araştırma amaçlı olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerini artan oranda yurtdışına göndermek• Su ürünleri, tarım, seramik, çevre, felsefe, arkeoloji ve tarih araştırmalarını derinleştirmek.	
<p>6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar</p> <ul style="list-style-type: none">• Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti• Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü• Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)• Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)• İl Merkezi ve İlçelerdeki Yerel Yönetimler,• Vakıflar, Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar)• Ticaret ve Sanayi Odası• Çanakkale Sanayici ve İşadamları Derneği (ÇASİAD)• Önemli Akademik Sivil Toplum Kuruluşları	
<p>7. Yazar: Prof. Dr. Ali Akdemir (ÇOMÜ Rektörü)</p>	
Telefonu: (286) 218 06 10	e- posta adresi: aliakdemir@comu.edu.tr

1. Envanter No	95
2. Değer Adı	Çanakkale Osmanlı Camileri
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p><i>Fatih (Büyük) Camii:</i> Fatih Sultan Mehmet tarafından 1462 yılında yaptırılmış olan Camii 1862-63'te Sultan Abdülaziz zamanında tamamen yenilenmiştir. Daha sonra 1904 yılında Sultan II. Abdülhamid döneminde esaslı bir onarım daha geçirmiştir. Her iki onarıma ait Osmanlıca kitabeler yapının dış cephesinde yer almaktadır. Caminin batısında hazire olarak adlandırılan küçük bir mezarlık yer almaktadır. Bu hazire de kısa süre Osmanlı sadrazamlığı yapmış Sadrazam Hafız İsmail Paşa ile Sadrazam Ali Paşanın mezarları yer almaktadır.</p> <p><i>Arap İbrahim Paşa(Kurşunlu)Camii:</i> Kitabesinden anlaşıldığına göre cami yanan Çınarlık Camiinin yerine, 1867 yılında Biga sancağı mutasarrıfı Arap İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kare planlı yapının üzeri kurşun kaplı kubbesi nedeniyle halk arasında adı Kurşunlu Camii olarak sadlandırılır.</p> <p><i>Tıflı Camii:</i> Kare planlı kırma çatılı caminin kuzey batı duvarı üzerindeki kitabesinden 1891 yılında Sultan Abdülhamid zamanında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Cami adını Osmanlıca “çocuk” anlamına gelen “Tıfl” kelimesinden almaktadır. Bu kelime daha sonra Tıflı olarak telaffuz edilmiştir. Caminin yakınında bir sıbyan mektebinin olduğu bu mektebin ihtiyacı için buraya daha sonra bir camii yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Şimdi varlığından eser olmayan sıbyan mektebinin kitabesi günümüze kadar gelmiştir. Caminin batı girişinde yer alan bu kitabede mektebin Sultan Abdülaziz döneminde dönemin valisi Kayserili Ahmet Paşa tarafından 1870 yılında yaptırıldığı anlaşılmaktadır.</p> <p><i>Yalı Camii:</i> kare planı, kırma çatısıyla kentin önemli camilerinden biridir. Mevcut onarım kitabesinden anlaşıldığına göre Tavi Ahmet Paşa tarafından yaptırılan ilk caminin yanması üzerine 1854 yılında Miralay Halil Bey'in gayretleriyle yenilenmiştir. Yanında küçük bir Haziresi bulunmaktadır.</p> <p><i>Kayserili Ahmet Paşa (Tatarlar) Camii:</i> Tatarlar Camii olarakta anılan bu caminin 1871 yılında inşa edildiği tahmin edilmektedir. Kare planlı kırma çatılıdır. Sokağa bakan süslü çeşmesi ve bahçesindeki kare planlı piramidal çatılı gösterişli türbe ile diğer camilerden ayrılır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Bu yapıların onarımları sırasında özgün yapıya sadık kalarak onarımlar yapılmalı.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Vakıflar Genel Müdürlüğü
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	96
2. Değer Adı	Çanakkale Rüzgarı
3. Değer Kategorisi	Doğa, Tarih, Turizm, İklim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Rüzgar, Çanakkale için en önemli değerlerden biridir. Çanakkale deyince rüzgar, rüzgar deyince Çanakkale hatırlanır. Çanakkale Türkiye'nin en rüzgarlı kentidir. Yıllık ortalama rüzgar hızı yıldan yıla değişse de 5-8 m/s arasındadır. Bu hız zaman zaman 100 m/s değerini aşabilir. Hakim rüzgar boğazın oluşturduğu vadi boyunca kuzey doğudan güney batıya eser. Zıt yönde zaman zaman esen lodos daha şiddetlidir. Kış aylarında lodos estiğinde çoğu zaman boğaz trafiği durur; Eceabat, Kilitbahir, Gökçeada ve Bozcaada vapurları çalışmaz. 1970 lere kadar yörede çok sayıda yel değirmeni rüzgar ile çalışmıştır. Bunların son örneği Prof Dr Osman Demircan tarafından Suluca Köyünden ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesine taşınmıştır. Troya kentinin rüzgar sayesinde zengin olduğu bilinir. Boğazı geçmek için Troya'da uygun rüzgarı bekleyen yelkenli tekneler Troya'yı zengin etmiştir. Bugün bu rüzgar enerjisinden elektrik enerjisi elde edilmesi Çanakkale'de hızla yaygınlaşmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Rüzgar Çanakkale için marka olabilir. Çanakkale Rüzgar ile tanıtılabilir. Çanakkale'de rüzgar enerjisi santralleri artırılabilir. Yörenin tüm enerjisi rüzgardan sağlanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Meteoroloji Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	97
2. Değer Adı	Çanakkale Rüzgar Enerjisi
3. Değer Kategorisi	Doğa, Tarih, Turizm, İklim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Türkiye'nin en rüzgarlı kentidir. Yıllık ortalama rüzgar hızı yıldan yıla değişse de 5-8 m/s arasındadır. Bu hız zaman zaman 100 m/s değerini aşabilir. Hakim rüzgar boğazın oluşturduğu vadi boyunca kuzey doğudan güney batıya eser. Zıt yönde zaman zaman esen lodos daha şiddetlidir. Bugün bu kararlı kuzey rüzgarları elektrik enerjisi elde etmede kullanılmaktadır. Önce 2000 yılında Bozcaada'da başlatılan 10.2 MW'lık elektrik üretimi 2009 başında 60 MW'a ulaşmıştır. Rüzgardan elektrik üretimi Çanakkale'de hızla yaygınlaşmaktadır. Türkiyede rüzgar enerjisi kurulu gücü 2007 itibariyle 250 MW düzeyinde olup, inşaat halindeki güç 200 MW, başvuru güç toplamı ise 2.5 GW'ı geçmektedir. Çanakkale için başvuruların toplamı ise 600 MW'ı geçmektedir. Çanakkale başvurularının 233.5 MW'ı Gökçeada içindir. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na (EPDK- http://www.epdk.gov.tr/) rüzgar enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak için yapılan lisans başvurularının toplam tutarı yaklaşık 156 milyar YTL'ye, güç teklifleri ise Türkiye'nin mevcut toplam elektrik enerjisi kurulu gücünün iki katına yakın olan 78 GW düzeyine ulaşmıştır. Enerji hatları geliştirildikçe Çanakkale'de rüzgar enerjisi santrallerinin sayısı da artacaktır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Rüzgar Çanakkale için marka olabilir. Çanakkale Rüzgar ile tanıtılabilir. Çanakkale'de rüzgar enerjisi santralleri için teknoloji geliştirilebilir. Yörenin tüm enerjisi rüzgardan sağlanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	98
2. Değer Adı	Çanakkale Saat Kulesi
3. Değer Kategorisi	Tarihi, mimari ve kültürel değer.
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bulunduğu meydana adını veren Saat Kulesi kare planlı, yükseldikçe daralan dört kattan oluşur. Kaide bölümünün bir tarafında çeşme, diğer tarafında üst katlara çıkan kapı vardır. Çeşmenin 1897 tarihli bir kitabesi vardır. Çeşmenin musluğu yeleli bir aslan başı şeklindedir. En üstteki çan kulesi 1953 depreminde yıkılmış, yeniden yapılmıştır. Onun altında günümüzde de çalışan, dört yandan da görülen saat yer almaktadır. Kule en son 1995 yılında restorasyon geçirmiştir. Çanakkale’de fahri İtalya Konsolosluğu yapmış Emilie Vitalis’in ölümünden sonra kente bıraktığı onbin altınla inşa edildiği bilinir. Yan tarafındaki ÇOMÜ Kültür Evine “vitalis” adında da bir cafe yapılmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Saat Kulesi değerinin korunmasının sağlanması bakım restorasyon ve onarım masraflarından kaçınılmaksızın burayı sürekli güncellemek, aynı zamanda da çevresindeki boş alana, kulenin tarihi geçmişini anlatan yabancı ziyaretçiler içinde farklı dillerde yazılmış, ışıklı tabelalar yerleştirmek, daha bol çim alan oluşturmak olacaktır. Aslında yapılması çok güç olan bir fikir de; bu alanı iskeleden inen misafirler için sağlıklı sollu cafeler ve yemek yerleriyle doldurmak aynı zamanda da tüm inşaların yapısını sadece eski mimari şeklinde inşa edilmesi olacaktır. Böylece Çanakkale eski kültür ve tarihini hiç kaybetmeyecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	<p>Dr. Veysel Tolun</p>
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	99
2. Değer Adı	Çanakkale Seramiği
3. Değer Kategorisi	Sanat, Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Geleneksel Çanakkale Seramikleri olarak adlandırılması gereken ve Çanakkale'de 17.-20. yüzyıllarda bir halk sanatı olarak üretilmiş olan seramiklerdir. Türk seramik tarihi içinde İznik ve Kütahya seramikleri gibi önemli bir yere sahiptir. Bu seramikler genellikle sırlı olarak üretilmiş ve günlük kullanımda kendisine yer bulmuştur. Biçim olarak kendine has üslup özellikleri taşımakta, dekor anlayışı ile Türk seramiğinde başka bir benzeri olmayan rölyef, kabara, sıratlı teknikleri ve hatta sır üstüne uygulanan soğuk boya özellikleri ile sıra dışı bir bileşim sergilemektedir. Üretildiği dönemde Çanakkale için önemli bir ihraç ürünü olarak yer tutan bu seramikler, genellikle çömlekçi çarkında elle şekillendirilen, astarlı, kimi zaman sır altı fırça dekorlu ve çoğunlukla, şeffaf yeşil, sarı, kahverengi, mor sırların kullanıldığı ürünlerdir. Bu seramiklerde, ilk örneklerle kıyasla 20 yüzyıla doğru ürün kalitesi düşmüştür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Adını seramikten alan Çanakkale kenti için, bu seramiklerin teşhir edileceği bir seramik müzesinin kurulması ve böylelikle tanıtılması, yerel üreticilerin eğitilerek nitelikli seramik üretiminin sağlanması, seramik kültürünün toplum yaşamında yaygınlaştırılarak, kentin bir seramik kenti haline dönüşmesi sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşla, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. M. Fatih Karagül
Telefonu: (286) 218 0015, 1461	e- posta adresi: fkaragul@comu.edu.tr

1. Envanter No	100
2. Değer Adı	Çanakkale Sinagog'u
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Musevi Mahallesinde yer alan ve Mekor Hayim (Hayat Kaynağı) adını taşıyan Sinagog'un 120 yıl kadar bir geçmişi olduğu söylenir. Dikdörtgen planlı kırma çatılı sinagog küçük bir bahçenin içindedir. Bahçeye kemerli bir giriş kapısından girilmektedir. Musevi cemaatin 10 kişinin altına düşmesiyle artık kullanılmamaktadır. Son zamanlarda yapıda restorasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Belediyesi, Musevi vakfi
7. Yazarı: Dr. Veysel Tolun	
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtulun@yahoo.com

1. Envanter No	101
2. Değer Adı	Çanakkale Su Kalitesi
3. Değer Kategorisi	Su kalitesi, İçsular, Sarıçay
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale’de yer alan bazı akarsu ve iç suların kalitesi mevcut ulusal standartlarla karşılaştırılmıştır. Çanakkale şehir merkezini ikiye ayıran Sarıçay, hem kentin içme suyu ihtiyacını karşılamakta hem de eldeki mevcut su potansiyeline göre tarımsal sulamada kullanılmaktadır. Sarıçay’ın amonyum azotu ve fosfat bakımından kirlilik sınır değerlerini 2001 yılında geçtiği ve çinko ve bakır derişimleri bakımından önceki yıllara göre bir artışın söz konusu olduğu sonucu Sağır-Odabaşı ve Odabaşı tarafından saptanmıştır. Ezine ve Bayramiç’te dağ kaynaklı içme suyu sağlayan çeşmelerin standartları sağlayamadığı; ayrıca, Ezine Köprüsü ve Sarımsaklı Köprüsü altından alınan örneklerde fosfat bakımından kirliliğe rastlandığı rapor edilmiştir. Sürdürülebilir kalkınmasının en önemli unsurlarından olan su kaynaklarının sağlıklı ve kaliteli durumda tutulması vurgulanmıştır.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale kenti için, Sarıçay’ın etrafında kirlilik yükü oluşturabilecek unsurlar eldeki imkanlara göre kontrol altına alınmalı ve ildeki tüm su kaynaklarının kalitelerinin korunması ve mümkünse geliştirilmesi için ortak çaba sarf edilmelidir. Su kaynaklarının korunması ve kalitesinin artırılması bizim gelecek kuşaklara bırakabileceğimiz en önemli miraslardandır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşla, KOBİ’ler, Sulama Birlikleri</p>
7. Yazarı:	Arş. Gör. Serpil Sağır-Odabaşı
Telefonu: (286) 2180018, 1563	e- posta adresi: serpilsagir@yahoo.com

1. Envanter No	102
2. Değer Adı	Çanakkale Surp Kevork Ermeni Kilisesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Zafer Meydanında dikdörtgen planlı ve gösterişli cephesiyle dikkat çeken yapı kilisedir. Çanakkale’de yaşayan Ermeni cemaatine aitti. Kilisenin çevresindeki evler Ermeni mahallesini oluşturuyordu. Kitabesinden anlaşıldığına göre Aziz Surp Kevork adına yapılan kilisenin inşa tarihi 1873 yılıdır. Kilise cemaatinin kenti terk etmesiyle, mülkiyeti hazineye geçmiştir. 1960 yıllarına kadar çevreden bulunan eski eserlerin toplandığı bir müze depo işlevi görmüştür. 1960-1984 yılları arasında arkeoloji müzesi olarak kullanılan bina daha sonra kültür merkezi haline getirilmiştir. 2000 yıllarında etnografya müzesi yapılmak üzere restorasyonu tamamlanmışsa da bu gerçekleştirilememiştir. Halen Üniversiteye tahsis edilmiş durumdadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çevre sakinleri tarafından camları kırılmış, binanın işlevselleştirilerek korunması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale İl Kültür Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	103
2. Değer Adı	Çanakkale Şehitler Anıtı/Abidesi
3. Değer Kategorisi	Kültür, sanat, tarih, turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gelibolu, Morto Koyu'nun doğusunda denize hakim Eski Hisarlık Burnu'nda, denizden 50 metre yükseklikteki alanda yer alan bu anıt, bütün Çanakkale Savaşları şehitlerinin anısına yaptırılmıştır. 1944'te Milli Savunma Bakanlığı tarafından anıt yaptırılması kararlaştırılmış ve aynı yıl Türk mimarlar arasında bir yarışma açılmıştır. Yarışmayı, Y. Mimar Doğan Erginbaş ve Y.Mimar İsmail Utkualan'ın hazırladığı proje kazanmıştır. Anıtın yapımı için halkın da desteği alınmıştır. Anıtın yapımına 19 Nisan 1954'te başlanmış ve birtakım eksikliklerle birlikte 21 Ağustos 1960'ta törenle açılışı yapılmıştır. Dönemin gazetelerinde, Çanakkale Şehitler Anıtı için açılan bağış kampanyaları yer almış ve bu haberlerden halkın anıtın yapımına yoğun ilgi gösterdiği anlaşılmaktadır. 170 x 60 metrelik bir platform ucunda yer alan Anıt'ın Şeref Mekânı, 25.00x25.00 metre ölçüsünde bir kare kaide üzerine 41.70 metre yüksekliğinde oturulmuş dört ayaktan oluşmaktadır. Ayaklar, 7.50 x 7.50 ölçüsünde betonarme olup üzerleri granit taşlarla kaplanmıştır. Bu mekânda, bir Şeref Kitabesi vardır. Anıtın orta yerindeki taş blok burada şehit düşmüş askerlerin toplu mezarlarını sembolize etmektedir. Anıtın ayakları üzerine rölyefler yapılması da düşünülmüş fakat gerçekleştirilememiştir. Kültür Bakanlığı tarafından bunun için bir yarışma açılmış ve yarışmayı heykeltıraş Ferit Özşen kazanmıştır. 1999'da Özşen, rölyeflerini burada bulunan 8 adet granit plaka üzerine uygulamıştır. 2003 sonlarında anıtın eksikliklerinin giderilmesi için bir ihale açılmış ve ihale sonucunda anıtın genel bakımı yapılmış ve 18 Mart 2004'te de açılışı yapılmıştır. Anıtın tavanına projesinde de öngörülen cam mozaiklerle yapılan ay yıldız yerleştirilmiştir. 45x5 metre ölçüsünde mermer kaplı betonarme perde duvara, "Vatan ve İstiklal Panosu" olarak adlandırılan yüksek rölyef heykeller monte edilmiştir. 4.5 metre yüksekliğinde bir Atatürk heykeli de burada yer almıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale Şehitler Anıtı, Çanakkale'de her yıl çok sayıda insanın ziyaret ettiği yerlerin önde gelenleri arasındadır. Bu nedenle onarım, çevre düzenlemelerinin, temizliğinin ve ulaşımının düzenli olarak yürütülmesi gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi r</p>
7. Yazarı:	<p>Yrd. Doç. Dr. Gül Sarıdikmen</p>
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsaridikmen@yahoo.com

1. Envanter No	104
2. Değer Adı	Çanakkale Tarihi Okul Binaları
3. Değer Kategorisi	Eğitim, Sanat Tarihi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale’de tarihsel bir değer kazanmış çok sayıda okul bulunmaktadır. Bunlardan, Cumhuriyet İlk Öğretim Okulu, İstiklal İlk Öğretim Okulu, 18 Mart İlk Öğretim Okulu ve Nedime Hanım Kız Meslek Lisesi merkez ilçede öne çıkan okullar arasındadır. İlçelerde de tarihi bir değer kazanmış okullar bulunmaktadır. Okulların gelişiminde ve başarılarında okul kültürünün etkisi büyüktür. Okulların kültürel kimliklerinin ortaya konulması, okul binalarının tarihsel, mimari ve sanatsal açılarından öne çıkarılması; bu okulların gelişimi kadar, diğer okulların başarılarına da katkı sağlayacaktır.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale genelindeki tarihi mimari açılarından değer kazanan okulların saptanması; tarihi ve mimari özelliklerinin ortaya konulması, eğitim öykülerinin kayıt altına alınması; bu değerlerin diğer okullarla paylaşılması çalışmaları yapılabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Milli Eğitim Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Sanat Tarihi Bölümü), İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Aydın Başar
Telefonu: (286) 2171303, 3162	e- posta adresi: mbasar@comu.edu.tr

1. Envanter No	105
2. Değer Adı	Çanakkale Türküleri ve Manileri
3. Değer Kategorisi	Dil ve Edebiyat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Geleneksel Çanakkale Türküleri ve Manileri olarak adlandırılması gereken ve Çanakkale’de uzun yıllardır süregelen bir halk kültürü olarak üretilmiş türküler ve manilerdir. Çanakkale türküleri ve manileri kendine özgü yaşanmış olayların sözel olarak dile dökülmesi ile önemli bir yere sahiptir. Bu türküler ve maniler genellikle düğünlerde, toplantılarda, önemli günlerde ve günlük yaşamda söylenmektedir. Sözler genellikle insanların yaşamlarından izler taşımaktadır. Bu özgün değerlerin içeriği aşk, sevgi, hüznün, sitem, keder ve sosyal olayları kapsayarak sözel edebiyat ve tarihe katkı sağlamaktadır. Çanakkale türküleri ve manileri karşılıklı söylenerek ve dönerek müzik eşliğinde oynanmaktadır. Bu türküler ve maniler günümüz değerlerinin değişmesiyle artık kaybolmaya yüz tutmuştur.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale türküleri ve manilerinin günümüz değerleri içerisinde kaybolmaması için kayıt altına alınarak bir kitap ve belgesel halinde korunması ve böylelikle tanıtılması, yeni nesillere aktarılması, giderek unutulmuş bir sözel edebiyatın yeniden toplum yaşamında yaygınlaştırılarak, kentlin kültürel değerlerinin zenginleşmesi sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları, halk</p>
7. Yazarı: Fatma Erdem (STK)	
Telefonu: (286) 263 55 60	e- posta adresi:

1. Envanter No	106
2. Değer Adı	Çanakkale Türküsü 1
3. Değer Kategorisi	Folklor, Sanat, Halk Müziği
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1948 yılında TRT kayıtlarına geçen Çanakkale Türküsü (Çanakkale içinde vurdular ben), kayıt yeri Kastamonu'dan dolayı "Kastamonu Türküsü" olarak bilinmektedir. Oysa bu türkünün daha önceki kayıt ve derlemeleri (1915, 1917 ve 1919) Çanakkale yöresine işaret etmektedir. Türk dilinin konuşulduğu tüm coğrafyadan değişik kayıtların da varlığı, bu ürünü yalnızca Kastamonu'ya ait olmadığını, Türk kültürünün bir parçası olarak aslında Çanakkale'ye ait onu temsil eden bir değer olduğunu ortaya koymaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu değerimizin öncelikli olarak mevcut tüm kayıt ve derlemeleri kitap hacminde ortaya konulmalı ve Çanakkale Türküsü'nün artık bir Kastamonu değil, Çanakkale Türküsü olarak ilan edilmesi ve TV ve radyo gibi basın yayın araçlarında anonsun bu şekilde yapılması gerekmektedir. Bu türkünün folklorik popüler hediyelik eşya üretiminde kullanılması ve Çanakkale'ye gelen ziyaretçilere buraya özgü çalgı ve düzenleme (CD vb.) ile sunumu gerçekleştirilmelidir. Tişört, havlu, bandana, kemer üzerine baskı tekniği ile hediyelik eşya üretilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği (İl Kültür Müdürlüğü), Çanakkale Belediyesi (Halkla İlişkiler), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Fen Edebiyat ve Eğitim Fakültesi), Ticaret ve Esnaf Odaları (Hediyelik eşya üreticileri)</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ali Osman Öztürk
Telefonu: (286) 217 13 03, 3093	e- posta adresi: alosturk@comu.edu.tr

1. Envanter No	107
2. Değer Adı	Çanakkale Türküsü 2
3. Değer Kategorisi	Kültür, Edebiyat, Müzik
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Savaşları Türk tarihinin en önemli olaylarından biridir. Bu savaşla ilgili birçok türkü yakılmıştır. Bunlar içinde en meşhur olanı Çanakkale Türküsü adıyla bilinendir. Türkünün doğuşu Çanakkale Savaşları öncesine uzanır. Araştırmalarımıza göre, türkünün aslı Çanakkale’de öldürülen bir gencin ağzından söylenmiş ağıttır. Savaş sırasında bu ağıta o günlerin duygularına tercüman olan mısralar ilave edilmiştir. Yeni türküler yakılırken öncekilerden hazır söz kalıplarının kullanılması halk şürinde bir gelenektir. Çanakkale Türküsü’nün de ilk söyleyeni belli değildir. Çanakkale Türküsü’nün –şimdilik- bilinen en eski metni 1915 yılına aittir. Risâle-i Mûsikîye adlı gazetede yer alan bu güfte Kemânî Kevser Hanım tarafından “Çanakkale Marşı” adıyla bestelenmiştir. Sözleri ikişer mısralı on iki bentten oluşur. Aynı yıl içinde yayımlanan ve bugünkü Çanakkale Türküsü’nün sözlerine benzeyen başka bir metin Destancı Mustafa Şükrü’ye aittir. “Çanakkale Şarkısı” adlı bu şiir biraz daha uzun olup on dört kıtadan oluşmaktadır. Çanakkale Türküsü, harp yıllarında müttefik Alman askerleri ve bilim adamlarının da dikkatini çekmiştir. Zira, harp yıllarında Almanlara ait bazı neşriyatlarda Çanakkale Türküsü ile karşılaşırız. Alman Askerî Yardım Heyeti’nin İstanbul’da çıkardığı “am Bosphorus” adlı asker gazetesinin 10 Mart 1918 tarihli 11. sayısında yer alır ki on sekiz bentten oluşmaktadır. Osmanlı topraklarının değişik yerlerinden Çanakkale’ye gelen askerler, memleketlerine dönerken gittikleri yerlere bu türküyü de götürmüşlerdir. Bu bağlamda, Çanakkale Türküsü’nün Romanya’da yaşayan Gagauz Türklerinin söylediği türküler arasında yer aldığı, Arnavutça söylenişinin olduğu, Makedonya’da millî marş gibi önem verilerek okunduğu bilinmektedir. Çanakkale Türküsü Kerkük türküleri arasında da karşımıza çıkar; hatta Rodop türküleri arasında da geçen bu türkünün iki ayrı varyantının olduğu ifade edilmektedir. Bugün, Çanakkale Türküsü Çanakkale Muharebeleri’ni kazanan kahraman askerlerimizin hissiyatına tercüman olan en kıymetli eserlerden biri olarak, türkülerimiz arasında hak ettiği müstesna yerini almıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale Türküsü’nün bilinen metninin dışında değişik varyantları araştırılmalıdır. Böylece, yapılacak tespitlerle türkünün bilinen metninin dışındakiler de koruma altına alınabilecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Belediye, Valilik, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ’ler
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Ömer Çakır
Telefonu: (286) 218 0018, 1787	e- posta adresi: ocakir2000@yahoo.com

1. Envanter No	108
2. Değer Adı	Çanakkale Ulupınar Gözlemevi
3. Değer Kategorisi	Bilim, Kültür, Bilim turizmi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Astrofizik Araştırma Merkezi (ÇAAM) ve Ulupınar Gözlemevi 2001 yılında kurulmuş, 19 Mayıs 2002 tarihinde resmen açılmıştır. Merkez ve Gözlemevi Çanakkale merkezine 10 km uzaklıkta "Radar Tepesi" nin güney yamacında Ulupınar Köyü'ne yakın bir bölgede, 410 m yükseklikte yer almaktadır. Ulupınar Gözlemevi, ÇAAM'ın etkinlik alanı yani laboratuvarıdır. Merkez üyelerinin uzmanlık alanları Plazma Fiziği, Kozmoloji, Genel Relativite, Matematiksel Fizik, Etkileşen Çift Yıldızlar, Güneş Fiziği, X- Işın Çift Yıldızları ve Gama Işın Patlamalarıdır. Merkez ve Gözlemevi 2009 yılı itibariyle, doktoralı eleman sayısı, indekslere giren dergilerde yayın sayısı, yürüttüğü ulusal ve uluslar arası araştırma projeleri ve kullandığı bilimsel donanım bakımından Türkiye'nin en güçlü astronomi, astrofizik ve uzay bilimleri merkezidir. Merkezin ve Gözlemevi'nin amacı; Astrofizik alanında ulusal ve uluslar arası etkinlikler planlamak ve yürütmektir. Etkinlikler üç grupta toplanmaktadır; 1) Ulusal ve Uluslararası ortak projelerle yürütülen bilimsel araştırmalar 2) Eleman yetiştirmeye yönelik eğitim-öğretim çalışmaları 3) Halkı ve öğrencileri bilgilendirmeye yönelik popüler etkinlikler. Gözlemevi Çanakkale halkına, okul öğrencilerine, turistlere ve araştırmacılara açıktır. Merkezin laboratuvarı durumundaki Gözlemevi'nde üç robotik teleskop ve bir meteoroloji istasyonunu bulunmaktadır. 2009 yılında Gözlemevi'ne 122 cm çaplı Türkiye'nin en büyük teleskobu kurulacaktır. Gözlemevi ana binasında ayrıca kütüphane, atölye, sınıf ve konferans salonu bulunmaktadır (http://physics.comu.edu.tr/caam/)</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yörenin önemli bir bilim merkezi olduğu bilinmeli, kente gelen konukların ziyaret yerlerinden biri olmalı, yörede bilim turizminin gelişmesi için turizm bültenlerine, kataloglarına girmeli.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Şirketleri, Okul Müdürlükleri, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	109
2. Değer Adı	Çanakkale Yalı Hanı
3. Değer Kategorisi	Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yapımı 1860'lı yıllara dayanan, 1980'li yıllara kadar konaklama ihtiyacını karşılayan 800 m² lik ahşap mimari bir yapı olan Yalı Hanı Çanakkale'nin en önemli tarihimekanları arasında yer alır. 1980'lerden sonra konaklama; yerini dinlenme, eğlence ve sanat atölyelerine bırakır. Kentin aydınlarının ve sanatçıların yanı sıra, her yaşta insanların bulunduğu, çeşitli sanatsal ve kültürel aktivitelere de ev sahipliği yapar ve bu hali günümüzde de devam eder. Yalı hanı özel mülkiyettir.</p>
5. Değerin Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir kent belleği olan Yalı Hanı'nın ilk haliyle korunmasına devam edilmekle birlikte, zaman, doğal olarak belli aşınma ve yıpranmayı engelleyememektedir. Özelliği korunarak teknolojik imkanlarla geleceğe taşınacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Mülk sahibi Hasan Temel Turhanlı ve Saim Yavuz
7. Yazarı:	Saim Yavuz
Telefonu: (286) 212 05 52	e- posta adresi: saimnuri@mynet.com

1. Envanter No	110
2. Değer Adı	Çanakkaleli Yazar ve Şairler
3. Değer Kategorisi	Kültür, Sanat, Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Osmanlıdan günümüze Çanakkale’de doğmuş veya Çanakkale ve yöresinde yaşayarak bu bölgeye mal olmuş birçok şair ve yazar bulunmaktadır. Bu bağlamda ismini; Divan edebiyatı, Dini Tasavvufi Türk edebiyatı, Halk edebiyatı ve Modern Türk edebiyatı içinde zikredebileceğimiz Çanakkaleli şair ve yazarlar vardır. Birkaç isim olarak; Gelibolulu Mustafa Âlî, Surûrî, Yazıcıoğlu Ahmed Bîcan, Yazıcıoğlu Mehmed, Talib-i İrşadî, Hüseyin Hüsnü Baba, Cahidî Sultan, Arif Damar, Ece Ayhan, Hilmi Yavuz, İlhan Demirarslan, Selahattin Batu, Süreyya Berfe, Yüksel Pazarkaya, Âfet Ilgaz, Kemal Bilbaşar, Abdürrahim Karadeniz, Adalet Cımcöz, Abdülhak Adnan Adıvar, Celâl Nuri İleri, Ferit Rağıp Tuncor, Yıldız Ecevit zikredilebilir. Ayrıca bunlara, eserlerinde Çanakkale’nin önemli izleri görülen Reşat Nuri Güntekin, Rıza Tevfik gibi sanatçılar da ilave edilebilir. Görüldüğü gibi, Türk edebiyatı tarihinde yer alan birçok isim Çanakkalelidir. Bunlar, Çanakkale değerlerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkaleli şair ve yazarlar hem Çanakkale değerleri hem de Türk edebiyatı açısından son derece önemlidir. O bakımdan bu sanatçıların hayatı ve edebî şahsiyeti üzerinde araştırmalar yapılmalı, özellikle eserlerindeki Çanakkale izleri incelenmelidir. Böylece, bir yandan Çanakkaleli oluşları vurgulanmalı diğer yandan da Çanakkale’nin onlar üzerindeki etkileri üzerinde durulmalıdır. Bunun yanında hayatta olanlar Çanakkale’ye davet edilerek onların birikimlerinden yararlanılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Ömer Çakır & Mümine Çakır
Telefonu: (286) 218 0018, 1787	e- posta adresi: ocakir2000@yahoo.com

1. Envanter No	111
2. Değer Adı	Çanakkale’de Zeytincilik
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale, hem tarih ve doğa turizmi hem de tarımsal altyapısı ile Türkiye ekonomisine katkı sağlamaktadır. Çanakkale özellikle, hayvansal ürünleri ile öne çıktığı gibi yaş meyve sebze tarımı ile de ön plana çıkmaktadır. Dünya’da ve Türkiye giderek artan zeytin alanları, Çanakkale ilinde de bağ alanları yerine ikame etmektedir. Çanakkale zeytin alanları bakımından Türkiye’deki en önemli illerden biridir. 1995 yılında Türkiye’nin toplam zeytin alanlarının %4,8’si Çanakkale ilinde iken bu oran 2007 yılında %4’e düşmüştür. Bu yıllar arasında Türkiye’de zeytin alanları %35 artarken, Çanakkale’deki artış yalnızca %12 olmuştur. 1995 yılında Türkiye’nin toplam zeytin üretiminin %9’u Çanakkale ilinde iken bu oran 2000 yılında %5’e kadar gerilemiş ve 2007 yılında %5,5 olmuştur. Bu yıllar arasında Türkiye’de zeytin üretimi %209 artarken, Çanakkale’de bu oran yalnızca %128 olmuştur. 2001 ile 2006 yılları arasında Çanakkale’de zeytin alanlarında önemli bir artış olmamıştır. Çanakkale Ayvacık ilçesinde son beş yıl zeytin alanlarına göre önemli bir artış olmamakla birlikte; hem alan, hem de üretimde Çanakkale ilinin en önemli ilçesi durumundadır. Ayvacık ilçesini zeytin üretimi bakımından, Eceabat, Bayramiç ve Gökçeada takip etmektedir. Bayramiç ve İntepe ilçelerinde belli oranlarda zeytin ve bağ kombinasyonları yapılmaktadır. Bu durum bu bölgelerde bağ alanlarından zeytin alanlarına kaçıışın devam ettiğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Türkiye zeytinyağı ihracatında dünyada önemli ülkeler arasına yükselmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Türkiye’de özellikle klimatolojik olarak önemli zeytin alanları tespit edilip, kaliteye yönelik desteklemeler artırılarak devam etmelidir. Bununla birlikte, zeytin ve zeytinyağı ile ilgili destek politikaları çok yönlü olarak ele alınmalıdır. Diğer tarım ürünlerinde olduğu gibi zeytin üretiminde de pazar sorunları ön plana çıkmaktadır. Bu yüzden, bölgede zeytinyağı üretim ve pazar amaçlı birlik veya kooperatifler kurulmalıdır. Özellikle Çanakkale ili çevresindeki metropol illere ve yerli turizme yönelik zeytinyağı pazarlama politikaları oluşturulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Tarım İl Müdürlüğü, İl Özel İdaresi, Çanakkale Valiliği
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Erkan Aktaş
Telefonu: (286) 335 8738	e- posta adresi: erkan@comu.edu.tr

1. Envanter No	112
2. Değer Adı	Çimenlik Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale'nin varoluş nedeni, boğaz kenarındaki Kala-i Sultaniye günümüzdeki adıyla Çimenlik Kalesi'dir. Kaleyı, Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u Fethettikten sonra 1462 yılında İstanbul'un savunulması amacıyla Çanakkale Boğazının en dar yerine Anadolu yakasında Kocaçay'ın (Sarıçay) ağzındaki düzlük üzerinde yaptırmıştır. Piri Reis, Kitab-ı Bahriye'sinde kitabını burada tamamladığından bahseder. Kale, kare planlı bir iç kale ve dış kaleden meydana gelmektedir. İç kalenin girişine konulan antik mermer koltuğa Fatih Sultan Mehmet'in oturarak askerlere hitap ettiği söylenir. Kalenin dış duvarları 100x150 m. ölçülerindedir. Surların yüksekliği 11. m.dir. Surların üzerinde köşelerde ve aralarda dışa taşkın olarak 9 adet burç bulunmaktadır. İç kale 29x44 m. Boyutlarında 22 m. Yüksekliğinde görkemli bir yapıdır. Dört katlıdır. İlk kat avludan dört metre yüksekliktedir. Kemerli kapısı kuzeydedir. Kalenin deniz tarafındaki suru III. Selim döneminde yıktırılmış yerine o günün silah teknolojisine uygun olarak top platformları ve cephanelikler yaptırılmıştır. Çanakkale Savaşları sırasında 4 adet top kalede savunma görevi yapmıştır. 18 Mart 1915 günü kale özellikle İngiliz gemisi Queen Elizabeth'in yoğun saldırılarına maruz kalmış ve zarar görmüştür. 1915 Çanakkale savaşında da Merkez savunma Grubu'nun sevk ve İdare Mevkii olmuştur. Kale bahçesinde baruthane binasının yanında Fatih ve Abdulaziz döneminde yapılmış ve kendi adlarıyla anılan 2 adet cami yer almaktadır. Kale bugün, Boğaz Komutanlığı denetimi altında olup, askeri müze olarak kullanılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kale günümüzde periyodik bakımlarla korunmaktadır. Kale için en büyük tehlike işlevsizliktir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Boğaz Komutanlığı, Çanakkale Deniz Müzesi Komutanlığı, Çanakkale Belediyesi</p>
7. Yazarı: Dr. Veysel Tolun	
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtulun@yahoo.com

1. Envanter No	113
2. Değer Adı	Çöp Kompostu
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ülkemizde günde 65000 ton, yılda 23 milyon 400 bin ton çöp üretildiği tahmin edilmektedir. Sosyo-ekonomik duruma, bölgelere ve mevsimlere göre miktar ve içerikleri değişebilen bu çöplerin toplanması ve uygun bir şekilde yok edilmesi, günümüz belediyelerinin en önemli sorunlarından birisidir. Deponi alanlarında toplanması dışında çöplerin yok edilmesinin yollarından birisi yakma diğeri ise kompostlamadır. Çöplerin yakılması, enerji gerektirdiğinden hem pahalı hem de hava kirliliğine sebep olduğundan ve yakma işleminden sonra açığa çıkan cüruf nedeniyle tercih edilmemektedir. Bu nedenlerle çöplerin kompostlanması, hem çöplerin ortadan kaldırılmasını hem de tarımsal açıdan toprakların en önemli ögesi olan organik madde içeriği yüksek bir madde elde edilmesini sağlamaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çöp kompostu kavramı altında, çöplerden ve gerektiğinde çöpe arıtma çamuru ilavesiyle kazanılan ürün anlaşılmaktadır. Çöp kompostunun bir organik madde olarak tarımda kullanılabilirliği yapılan araştırmalarla belirlenmiştir. Buna göre topraklara ilave edilen kompost toprakların fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerini düzenleyici etkisinin yanında bitkilerin verim özelliklerini de artırıcı bir etkiye sahiptir. Çöp kompostunun bu özelliklere sahip olmasına rağmen tarımda kullanımı sınırlıdır. Ülkemizde sayıları artsa da, kompostlama tesislerinin sayısı son derece azdır. Bu durum, çiftçilerimizin komposttan haberdar olmasını en önemlisi de ulaşmasını engellemektedir. Bu nedenle kompostlama tesislerinin yaygınlaşması ve elde edilecek kompostun tarımda kullanılarak toprakların organik madde kapsamalarının artması sağlanabilecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Tarım İl/İlçe Müdürlükleri</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Orhan Yüksel	
Telefonu: (286) 773 25 12	e- posta adresi: oyuksel@comu.edu.tr

1. Envanter No	114
2. Değer Adı	Dardanos Tümülüsü
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1959 yılında tümülüsün içinde bulunduğu arazide çimento fabrikasının hafriyatı sırasında ortaya çıkmış ve dönemin İstanbul Arkeoloji Müzesi arkeologlarından Rüstem Duyuran ve Ergon Ataçeri tarafından kazısı tamamlanarak buluntular Çanakkale Arkeoloji müzesinde koruma altına alınmıştır. Tümülüsler, antik dönemlerde görülen bir gömü şeklidir. Soyluların ve yöneticilerin mezarları genellikle taştan bir oda şeklinde yapılır. İçine gömü yapıldıktan sonra üzeri toprak yığıyla örtülürdü. Yapılan yeni gömülerle bu mezarlar uzun yıllar kullanılırdı. Dardanos Tümülüsü'nün mezar yapısı koridor, ön oda ve asıl mezar odası olmak üzere üç bölümden meydana gelmektedir. Koridor 1.70 m. yüksekliğinde ve 5.20.m. uzunluğundadır. Ön oda 3.22 x 1.24 x 2.64 m. ölçülerindedir. Zemin taş plakalarla kaplıdır. Doğu köşesinde küçük bir lahit ele geçmiştir. Asıl mezar odası 3.23 x 3.65 x 3.48 m. ölçülerinde ve onunda zemini taş kaplıdır. Tavan bindirme tekniğinde sivri bir çatı şeklinde oluşturulmuştur. Mezar odası içinde kumtaşından yapılmış üç yatak (kline) bulunmaktadır. Klinelemler üzerinde iskeletler ve çok sayıda ölü hediyesi ele geçmiştir. Bunlar içerisinde pişmiş toprak heykelcikler, kaplar, kandiller, koku kapları, bronz ve gümüş, kaplar ve sikkeler sayılabilir. Pişmiş toprak buluntular içerisinde bir Aphrodite heykelciği ayrı bir önem taşır. M.Ö. 4. yüzyılın ünlü heykeltıraşlarından Praksiteles'e ait Knidos Aphroditisinin küçük bir kopyasıdır. Heykelcik beyaza boyanmış takıları altın yıldızla işlenmiştir. Buluntular sayesinde tümülüsün M.Ö. 5. yüzyıldan başlayarak M.Ö. 1. yüzyıl sonuna kadar kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu yüzyılın sonunda mezar odasının ağzı büyük taş bloklarla kapatılmış ve bir daha kullanılmayarak günümüze kadar gelmiştir</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Üniversite arazisinde olmasına rağmen defincilerin tahribinden kurtulamamaktadır. İçerisi restore edilmeli ve aydınlatılmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	115
2. Değer Adı	Davulga Ağacı
3. Değer Kategorisi	Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale’de bol miktarda bulunan davulga ağacının değeri sürekli yeşil kalması, zor yanması ve meyvesinin güzelliğinden kaynaklanır. Davulga (Koca yemiş) (<i>Arbutus unedo</i>), fundagiller (<i>Ericaceae</i>) familyasından meyveleri yenen ve yaprakları sandal ağacına benzeyen bir çalı türü. Gençken tüylü olan kızılımsı kahverengi dallar üzerindeki yapraklar tüysüz, üst yüzü parlak yeşil, alt yüzü daha açık yeşil, kenarları testere dişli, uçları sivri ve derimsi bir ayaya sahiptir. Çiçekler beyaz renkli, uç kısımları yeşilimsi, salkım durumları halinde toplanmışlardır. Meyveleri küre biçiminde, 1-2 cm çapında, yüzeyi pürütlü, önceleri yeşilimsi, olgunlukta ateş kırmızısı veya portakal rengindedir. 4-5 tohumlu etli ve lezzetli bir meyvesi vardır. Çanakkale’de kırsal kesimde her alanda bulunan, yaz-kış yeşil kalan ve yapraklarının güzelliği nedeniyle çiçekçiler tarafından kutlama çiçekleri arasında yeşil yaprakları kullanılan bir bitkidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>İslah edilip özel tarlalarda yetiştirilip meyvesi ve dalları değerlendirilebilir. Kent içinde ve dışında parkları, bahçeleri ve ormanları zenginleştirmek için yaygınlaştırılmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Garnizon Komutanlığı, Belediye, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	116
2. Değer Adı	Dedetepe Tümülüsü
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga'nın Gümüşçay Beldesindeki Kargı çifliğinin arazisi içerisinde. Tümülüste Çanakkale Arkeoloji Müzesi tarafından gerçekleştirilen kurtarma kazısı sonucunda büyük dikdörtgen taşlardan inşa edilmiş bir mezar odasına rastlanmıştır. 360x360 cm ölçülerindeki mezar odasının üstünü kapatan dört adet mermer bloğun ölçüleri 365x86x60 cm. ölçülerindedir. Bloklar birbirlerine kırılmaç kuyruğu biçiminde kurşun ve demir kenetlerle bağlanmıştır. Kazı sonucu mezar odasının mermer kapısı güney batı yönünde ortaya çıkmıştır. Mezar odasının uzun yıllar önce soyulduğu anlaşılmıştır. Oda içerisinde duvarlara dayalı halde iki adet klinenin(mermer yatak) ayakları ile ön cepherleri üzerlerinde günümüze kadar gelebilmiş sarı, kırmızı, siyah, yeşil ve mavi renklerdeki bezemeler son derece dikkat çekicidir. Taşıyıcı ayaklar üzerinde üstte sütun başlığını andıran volütlü bezemeler altında da bitkisel motifler ve göz şeklinde bezemeler M.Ö. 6. yüzyıl sonlarının özelliklerini yansıtmaktadır..</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dedetepe Tümülüsü kazıldığından bu yana defneciler tarafından taban taşları dahi kırılarak tahrip edilmiştir. Onarımının yapılarak koruma tedbirlerinin alınması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Gümüşçay Belediye Başkanlığı</p>
7. Yazarı: Dr. Veysel Tolun	
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	117
2. Değer Adı	Deniz Fenerleri
3. Değer Kategorisi	Mimari, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale kıyıları boyunca kilit noktalarda bulunan deniz fenerleri yörenin mimari çehresinin önemli unsurları arasında yer almaktadır. Çanakkale endüstriyel/kültürel mirasının bu önemli ilgi çekici mimari yapıları 19. yüzyılın ortalarından itibaren yörede inşa edilmeye başlamıştır. Çanakkale’de Nara ve Kilitbahir deniz fenerleri 1857 yılında yapılan yörenin ilk deniz fenerleri arasında yer alır. Diğer önemli örnekler arasında Gelibolu deniz feneri, Gelibolu yarımadasının ucundaki Mehmetçik deniz feneri, Çimenlik deniz feneri, Kepez feneri, Ayvacık Sivrice deniz feneri, Bozcaada Batuburnu (Polente) feneri önemli yer tutar. Bu anlamda Türkiye kıyılarında deniz fenerlerinin en yoğun olduğu bölgeler arasında doğal olarak Çanakkale Boğazı kıyılarının bu önemli potansiyeli dikkat çekicidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Deniz fenerleri dünyada genellikle kültürel mirasın endüstriyel miras kategorisinde değerlendirilmektedir. Hatta birçok ülkede yer alan deniz fenerleri ICOMOS tarafından kültürel miras kategorisine alınmıştır. Teknolojinin gelişmesi ile bir zamanlar yaşam içinde aktif rolleri olan deniz fenerleri terk edilip kederleriyle baş başa bırakılmaya başlanmıştır. Bu tarihsel mekânların tescillenip koruma altına alınması ve aslına uygun olarak onarılması kültürel mirasımıza sahip çıkmak adına bir görev olarak kabul edilmelidir. Bunlarla yapılacak bir yayın çalışması bunlara karşı olan ilgiyi artırma adına önemli bir araç görevi görebilir. Deniz fenerleri ve çevresinde peyzaj düzenlemeleri yapılarak bu ilgi çekici mekanlar cazibe alanları haline getirilebilir. Çünkü deniz fenerleri Çanakkale mimari kimliğinin önemli unsurları arasında yer alır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	118
2. Değer Adı	Denizler ve Çanakkale Boğazı
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Çevre, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yaşam ortamımız; yershekileri (katıküre), denizler ile diğer su ortamları (suküre), hava olayları (gazküre), bitki ve hayvanlar (canlıküre) ile insan etkinliklerinin (sosyal küre) karşılıklı etkileşimiyle özellik kazanmaktadır. Konu Çanakkale açısından değerlendirildiğinde bu ortamların hepsinin varlığı ve iç içe geçmişliği dikkat çekmektedir. Çanakkale'yi oluşturan ortamlardan özellikle üzerinde durulması gerekenlerin başında denizler ve Çanakkale Boğazı gelmektedir. Çanakkale çevresinde yer alan deniz ve boğazlar milyonlarca yıllık sürecin ürünü olmakla birlikte güncel özelliklerini kazanması son 15-20 bin yıllık süreç içinde gerçekleşmiştir. Çanakkale'yi oluşturan denizler ve boğaz yalnızca bir doğal ortam olarak düşünülmemelidir. Bu ortam canlı çeşitliliği, görsel zenginliği, barındırdığı batıklarla oluşturduğu kültürel mirası, ekonomik kaynak olması, Çanakkale'nin yaşamını kolaylaştıracak ulaşım seçeneği olması ve başka pek çok özelliğiyle üzerinde ayrıntılı düşünülmesi gereken bir ortamdır. Güncel durumda Çanakkale ili ve kenti denizel ortam ve Çanakkale Boğazıyla yeterli, sağlıklı etkileşim içinde değildir. Çanakkale ili doğal olarak denizel ortam ile iç içe olmakla birlikte güncel yaşamda ve geleceğin planlanmasında denizel ortam üzerine yeterince düşünülmemiştir. Bununla birlikte denizel ortam ve boğaz Çanakkale ili ve kentinin ikliminden kültürüne kadar her şeyini etkilemektedir.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Sahip olunan potansiyelin taşıma kapasitesiyle birlikte ortaya konulması3. Denizel ortamla ilgili bir politika oluşturulması4. Çanakkale ili ve kenti halkının yaşamında denizel ortamın yerinin tekrar değerlendirilmesi
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Hükümet, Valilik, Belediyeler, Sivil toplum, Köyler, Bireyler
7. Yazarı: Prof. Dr. Telat Koç	
Telefonu: 218 00 18, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	119
2. Değer Adı	Deve Güreşleri
3. Değer Kategorisi	Kültür, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale’de de çok eski tarihlerden beri develerle yük taşımacılığı yapılmıştır. Yük taşımacılığında kullanılan deve katarlarının başında yer alan erkek tülü develer kış aylarında birbirleriyle mücadele etiklerinden önceleri deveciler kendi aralarında mahalle veya yakın köyler arası develerini birbirleriyle güreştirmeye başlamışlar daha sonra bu daha yaygınlaşıp genişleyerek il ve bölge çapında organizasyonlara dönüşmüştür. Çanakkale ve çevresinde günümüzde artık deve ile yük taşınmadığından sadece güreştirmek için deve yetiştirilmektedir. Güreştirecek develer daylak iken yurt dışından getirilmekte deveciler tarafından beslenip büyütülerek Aralık – Mayıs ayları arasında Ege ve Marmara bölgesinde çeşitli deve güreşi organizasyonlarında güreştirilmektedirler. Bu bağlamda Çanakkale merkez çevresi, Biga, Çan, Ezine, Ayvacık ve Bayramiç ilçeleri ve bu ilçelere bağlı belde ve köylerde kış döneminde deve güreşi organizasyonları yapılmaktadır. Bu organizasyonlara devecilerin yanı sıra bölge yerel yöneticileri bölgelerini tanıtmak ve bir sosyal aktivitenin getirdiği hareketlilikten yararlanmak için destek vermektedirler. Bu organizasyonlardan kazanılan para genelde devecilerin masrafları karşılandıktan sonra sağlık ocağı, okul, cami, su yolu yapımı vb. için kullanılmaktadır. Bu sosyal aktivite sırasında özellikle kırsal kesim halkı bir araya toplandığından bunlara yönelik çeşitli tanıtımlar yapılmakta ve bölgedeki küçük esnaf mallarını tanıtırak para kazanmaktadır. Kış aylarında bölgedeki iç turizm canlanmakta, bölgeselde tanıtılması gereken bir kısım ürünler tanıtılırken bölgenin ürünleri tanıtılıp kendine pazar bulmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu geleneğin devam edip yaşatılabilmesi için yerel idarelerin desteğine ihtiyaç vardır. Bu geleneği maddi fedakarlıklarla yaşatmaya çalışan deveciler ve deveci derneklerine destek verilmelidir. Bu organizasyonlar yerel küçük festivallere dönüştürülerek hem bölge halkına çeşitli tanıtımlar yapılmalı hem de bölge halkının çeşitli ürünleri katılımcılara tanıtılmalıdır. Ayrıca deve güreşleri yabancı turistlerin de ilgisini çekmektedir. Kış aylarında bölgeye gelen turistlere küçük bir festival havası içinde deve güreşi izlettirme yanı sıra bölgenin çeşitli otantik ürünleri de tanıtılabilir. Kırsal kesimin dışa açılmasına katkı sağlanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Deveci Dernekleri, Yerel Basın Yayın ve Medya Kuruluşları, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Aksoy
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: maksoy@comu.edu.tr

1. Envanter No	120
2. Değer Adı	Doğal Boyarmadde Kaynakları
3. Değer Kategorisi	Sanat, Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Osmanlı İmparatorluğunun hüküm sürdüğü süre içinde birçok olaylar kayıt altına alınmıştır. İş akışı fermanlarla düzenlenen ve idare edilen birçok boyahane ve atölyeler bu kayıtlarda mevcuttur. Anadolu'nun farklı bölgelerinde üretimi yapılan boyarmaddeler ve nerede üretildiği kayıtlarda belirtilir.Tarihten günümüze Türk El Dokumalarını değerli kılan etkenlerin biride boyalarıdır. Çanakkale ve çevresindeki bitki florasının çeşitliliği dokumalarda da kendisini gösterir. Doğal boyarmadde kaynağı olarak genelde bitkisel kökenli Kökboya, Papatya, Sığırkuyruğu, Meşe Palamudu, Çivit otu, Mazı Gobalağı, Ceviz Kabuğu, Karamuk kökü, cehri (cehil), sütleğen, asma yaprağı, Kermes meşesi gibi doğal boyarmaddeler kullanıldığı yapılan analizlerde ve Başbakanlık Osmanlı Arşiv Belgelerinde tespit edilmiştir.</p> <p>A.İMKT. MVL. Dosya No: 128, Gömlek No: 84 ve1277 Za 06 Tarihli belgede Ezine, Ayvacık, Bayramiç kazalarında yetişen palamutdan çuval başına tüccarından rüsum alınmasının uygun olmadığı. Belirtilir. Yine C.ML. Dosya No: 260, Gömlek No: 10684 ve 1255L 10 Tarihli belgede Ayvacık ve Kızılcıca kazası voyvodalığı varidatını, zeytin ve palamut ağaçlarından ve sair bağ ve bahçeler mahsulâtundan kulluk namıyla senede bir defa alınan aşar ve hâsılatını maktuen alınan kırkbin kuruş teşkil ettiğinden, bu varidat ve hâsılat maktuuna bile kâfi gelmediğinden civar kazalarda olduğu gibi semere-i mukayyedesi ahali üzerine tarh ve tevzi olunması hakkında izahı havi. Bilgileri verilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Osmanlı arşiv belgelerinde bile kaydına rastlanan ve önemli bir ihraç ürünü olan bu doğal boyarmadde kaynakları yapılacak çalışmalarla yöreye katkılar sağlayacaktır. Yörede yapılacak projelerle bu katkılar sağlanabilir. Bu tür maddeler doğal olduğundan, çevre açısından da tercih edilmeleri desteklenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Belediye, Valilik, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ'ler
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Genç	
Telefonu: (505) 774 53 89	e- posta adresi: mustafagencart@hotmail.com

1. Envanter No	121
2. Değer Adı	Ece Ayhan
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür, Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ece Ayhan, 1931'de Datça'da doğdu. Babası Behçet Çağlar Gelibolulu; annesi Ayşe Çağlar Eceabatlı'dır. Behzat Çağlar'ın istifasından sonra, aile Çanakkale'ye yerleşti. Ece Ayhan çocukluğunu Çanakkale'de geçirdi. Babasının işi nedeniyle İstanbul'a yerleştiler ve ilk ve ortaöğretimini burada tamamladı. Yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesinde yaptı. Ömrünün son yıllarını Çanakkale'de geçirdi. 22 Temmuz 2002 tarihinde İzmir Gürçeşme Huzurevi'nde öldü. Yeni şiirin bir harekete dönüşmesinde en büyük paya sahip şairlerden biri de, Ece Ayhan'dır. 1954'te yayımladığı ilk şiiriyle birlikte hareketin içinde yer almıştır. Yayımladığı şiirleriyle ve günlük, deneme, söyleşi yazılarıyla, yeni bir şiir anlayışının doğmasında ve bir harekete dönüşmesinde rol oynamıştır. Ece Ayhan, İkinci Yeni şiirinin özgün şairlerinden biridir. Yayımladıkları şiirlerle, bir yandan yeni bir şiir hareketinin oluşmasına katkıda bulunurken, bir yandan da özgün kalabilmeyi başarmıştır. Onun şiirleri, altına imzasını atmasa bile, hemen fark edilebilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, Ece Ayhan'ın yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgeccgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	122
2. Değer Adı	Eceabat Toprak Kalitesi
3. Değer Kategorisi	Tarım, Orman, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale'nin Eceabat İlçesi 116 toprak örneği kullanılarak tarımsal üretimde önemli olan başlıca parametreler bakımından değerlendirilmiştir. Eceabat'ta incelenen toprakların büyük bir kısmı pH (toprak asitliği) yönünden tarıma elverişli değildir. İncelenen toprakların büyük bir kısmı kireçlidir. Örneklerin yarısında fosfor ve mangan bakımından yetersizlik saptanmıştır. Potasyum bakımından ise yeterli derişimler saptanmıştır. Tarımda kabul edilebilir bir verim eldesi için uygulanacak bitki çeşidi, sürüm yöntemleri, ekim teknikleri ve gübrelemede kullanılacak gübre ve miktarının önemine değinilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gelirinin hatırı sayılır bir kısmını tarımdan sağlayan Eceabat için, tarım topraklarının özelliklerinin belirlenmesi ve böylelikle ürünlerden daha yüksek verim elde edilmesi sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları, Tarımsal İşletmeleri</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel Özdilek	
Telefonu: (286) 2180018, 2179	e- posta adresi: hgozdilek@comu.edu.tr

1. Envanter No	123
2. Değer Adı	Ekolojik Tarım
3. Değer Kategorisi	Tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ekolojik Tarım; yanlış uygulamalar sonucu kaybolan doğal dengeyi yeniden kurmaya yönelik, sentetik ilaç, gübre ve büyüme maddeleri kullanmadan, üretimi izin verilen girdilerle yapılan, üretimden tüketime kadar her aşaması “kontrollü ve sertifikalı”, insana ve çevreye dost, alternatif bir üretim sistemidir. Çanakkale gerek uygun ekolojik koşulları gerekse uygun ulaşım olanakları nedeniyle organik tarım için oldukça büyük bir potansiyele sahiptir. Ekolojik olarak üretilen ürünlerin başında; Zeytin, Şeftali, Üzüm, Biber, Domates, Bal, Kayısı, Kiraz ve Badem gelmektedir. Çanakkale de 2000 li yılların başında 701 hektar olan ekolojik tarım alanı bugün 2000 hektarın üzerine çıkmıştır. Üretilen ürünler yaş (taze), kuru, donmuş, konserve ve konsantre olarak pazarlanmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tarım Çanakkale kenti için Tarım ve Hayvancılık temel geçim kaynağı olup, tarıma dayalı sanayi de ilin ekonomisinde önemli rol oynamaktadır. Ekolojik tarımın daha da yaygınlaşması bölge ekonomisinin kalkınmasına katkı sağlayacaktır. İstanbul da örneği bulunan bir organik tarım pazarının Çanakkale de kurulması, organik tarıma uygun paketleme ve işleme tesislerinin kurulması, organik tarımın yaygınlaştırılması için konu ile ilgili yayınların üreticilere aktarılması yararlı olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım İl Müdürlüğü, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar (Ziraat Odası, Ziraat Mühendisleri Odası, Üretici Birlikleri), KOBİ'ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Canan Öztokat Kuzucu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1387	e- posta adresi: coztokat@comu.edu.tr

1. Envanter No	124
2. Değer Adı	Ekoturizm
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Turizm, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale gelişim planları çevrevesinde, öncelikli alanlardan birisi olarak kabul edilen turizm, Çanakkale ilinin gelişmesinde ve sosyo-ekonomik fayda yaratmada genel kabul gören bir anlayıştır. Bu doğrultuda, Çanakkale turizm değerleri içerisinde, tarih, kültür, arkeoloji, sanat, seramik gibi envanter zenginliği yanında, insan eliyle üretilmemiş, doğal niteliği ile öne çıkan doğal-çevresel kaynaklara da sahiptir. İşte bu doğal çevresel kaynakların Çanakkale ilindeki potansiyel zenginliğini, sürdürülebilir gelişme anlayışı doğrultusunda, kullanmak gereği bilinmektedir. Kazdağları başta olmak üzere ekoturizm kapsamına giren doğal dokusu, deniz kum güneş temelindeki kitle turizmine alternatif oluşturan fırsatlar sunmaktadır. Özellikle küresel ısınmanın etkilerinin tüm alanlarda tartışıldığı bir süreç içerisinde, Çanakkale’de ekoturizm çabaları, doğal ortamlardan yararlanma, dinlenme gibi ihtiyaçları gidermek isteyen yerli ve yabancı turistler için önemli bir destinasyon haline gelmektedir</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Sürdürülebilir gelişme ilkesine uygun hareket etmek, çevre koruma programları geliştirmek, merkezi ve yerel yönetimlerin aktif katılım ve bağlıklarını sağlamak</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Bakanlığı, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Yerel Halk</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Murat Gümüş	
Telefonu: (286) 2180018, 1548	e- posta adresi: muratgumus@yahoo.com

1. Envanter No	125
2. Değer Adı	Elif Naci
3. Değer Kategorisi	Sanat, kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ressam, müzeci, yazar, gazeteci kimlikleriyle çok yönlü bir kişilik olan Elif Naci, 10 Ağustos 1898'de Çanakkale'de Gelibolu'da doğmuştur. Modern Türk resminin önde gelen isimlerinden biridir. 1914'te Sanayi-i Nefise Mektebi'ne girerek kısa süre Warnia Zarzecki ve sonrasında İbrahim Çallı'nın öğrencisi olur. 1916 yılında gazeteci olarak görülür. İleri, İkdam, İfham, Milliyet, Tan, Son Telgraf ve sonrasında Cumhuriyet gazetelerinde yer alır. Çok uzun yıllar Cumhuriyet Gazetesi'nde arşiv uzmanı olarak çalışır. Sanatçı, sanat yazıları alanında çok üretkendir, İkdam, İfham, İleri, Tan, Milliyet, Son Telgraf, Cumhuriyet, Türk Düşüncesi, Türk Sesi, Türk Yurdu, Varlık, Yedi Tepe, Yeni İnsan, Hayat, Hayat Tarih, Sanat Çevresi gibi pek çok gazete ve dergide yazıları yayımlanmıştır. "On Yılda Resim 1923-1933", "Şarkta Resim" ve "Anılardan Damlalar" adlı kitapları yazmıştır. Sanatla ilgili konferanslar vermiştir. Türk resim sanatı içinde, D Grubu'nun kurucuları arasındadır ve gerek sergilere katılımı gerekse yazılarıyla grubun sözcüsü, savunucusu olmuştur. Müzecilikle ilgili bir kişilik olarak da önemlidir. Türk ve İslam Eserleri Müzesi müdürlüğü, Fatih Müzesi'ni kurma görevi, Topkapı Sarayı Müzesi müdür muavini ve Rumelihisarı onarımı emanet komisyonu başkanlığı ile görevlendirilir. 1963'te Topkapı Sarayı Müzesi müdürlüğünden emekli olmuştur. Çok sayıda kişisel sergi açmış, yurtiçi ve yurtdışında karma sergilere katılmıştır. 8 Mayıs 1987'de İstanbul'da vefat etmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Modern Türk resmi için önemli bir isim olduğu kadar müzecilik, gazetecilik ve yazarlık alanında da aynı öneme sahip olan Elif Naci, Gelibolu'da doğan önemli şahsiyetlerdendir. Çanakkale ve Gelibolu için hazırlanabilecek önemli kişileri ele alan biyografik çalışmalarda yer alması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Gül Sandıkmén	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsarıdikmen@yahoo.com

1. Envanter No	126
2. Değer Adı	Erguvan bitkisi - (<i>Cercis siliquastrum</i>)
3. Değer Kategorisi	Doğa, Ekoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Erguvanlar, boylu çalı veya ağaççık, ender olarak da ağaç halinde bulunan ve kışın yapraklarını döken bitkilerdir. Kentsel tasarım çalışmalarında estetik ve fonksiyonel özellikleri ile önemli tasarım bitkilerindedir. Erken ilkbahar döneminde açan çarpıcı renkli çiçekleri, yapraklarının şekli ve meyvelerinin kış dönemi görüntüsü ile kentün monoton ve sıkıcı ortamına hareket ve canlılık kazandırır. Aynı zamanda ekolojik istekleri açısından kent ortamına iyi adapte olması, kuraklığa ve kirliliğe dayanıklılığı tercih edilmesinde önemli etkenlerdir. Erguvanların dünyada Kuzey Amerika, Güney Avrupa ve Batı Asya'dan Doğu Asya'ya kadar doğal yayılım gösteren 7 farklı türü bulunmaktadır. Erguvan ülkemizde kuzey, batı ve güney Anadolu sahillerinde doğal olarak yetişir. Akdeniz kıyılarındaki maki formasyonunun tipik elemanlarından biridir. Özellikle güneye bakan bölgelerde ve kalkerli arazilerde daha çok bulunurlar. Türkiye'nin güney, batı ve bazı yerlerde de kuzey sahillerinde yayılım gösterirler.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kentleşme gelişimlerinde doğal alanların korunarak kent ortamlarında yeşiltilmesi ve mevcut kent dokusunda yeni yeşil alan kullanımına daha fazla yer verilmesi zorunludur. Kentsel mekanlar, kentsel yaşamın gerekli unsurlarını barındırmanın yanı sıra ekolojik ortamları ile de insan sağlığı ve ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir. Kentlerde en önemli yeşil alanlar yeşil koridorlar oluşturan yollar, bölgeler ve üniteler arasında yer verilecek yeşil kuşaklar, kamu binaları çevresindeki yeşil alanlar, kent, semt ve mahalle parkları ve temahı parklar dediğimiz kentlinin tüm kesimine hizmet verebilecek alanlardır. Bu alanlara yapılacak bitkisel tasarımlarda, Erguvan gibi bölgenin doğal bitki örtüsünde mevcut türlere yer verilmesi uzun ömürlü, dayanıklı yeşil alanlar oluşturulmasında önemli bir etken olacaktır. Aynı zamanda günümüzde dünyada yaşanan iklim değişimlerinin su kaynaklarının kullanımında yarattığı sınırlayıcı etki doğrultusunda en az su tüketimi ihtiyacı olan ve uzun ömürlü bitkisel tasarım ortaya konmuş olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Belediyesi, özel fidanlık
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Füsün Erduran & Sebla Kabaş
Telefonu: (286) 218 00 18, 1281	e- posta adresi: fusunerduan@gmail.com

1. Envanter No	127
2. Değer Adı	Eski Su Değirmenleri
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Etnografya, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Su değirmenleri (<i>Mola aquaria</i>) Çanakkale yöresinin belki de antik Roma çağından beri vazgeçilmez mimari yapılarından biri olarak kullanılagelmiştir. M.Ö. 1. yüzyılda yaşamış antik coğrafyacı Strabon ve Roma çağının mimarlık tarihi konusundaki ünlü yazarı Vitruvius'un eserlerinde su değirmenlerinin antik çağda varlığı bilinmektedir. Çanakkale yöresinde bugün bilinen su değirmenlerinin çoğu son birkaç yüzyıla aittir. Su değirmenleri genellikle ırmak vadilerinde suyun gücünden faydalanmanın üst düzey olduğu noktalarda inşa edilmişlerdir. Çünkü kıyı alanlarda genellikle rüzgâr gücünden faydalanmak için yel değirmenlerinden faydalanılırken iç bölgelerde su değirmenleri tercih edilmekteydi. Çanakkale'nin birçok yöresinde genellikle un ihtiyacını karşılamak üzere her bir köyün kendine ait bir su değirmeni bulunduğu bilinmektedir. Bu bazı durumlarda değişmektedir. Bazen birkaç köye birden ortak hizmet veren su değirmenleri ile de karşılaşmaktayız. Yüzlerce su değirmeni arasında en ünlüleri Kemer-Su, Kırkgöz, Mıhlı Çayı ve Obaköy örnekleridir. Maalesef endüstrileşmenin olumsuz etkileri sonucu artık kullanım dışı kalan Çanakkale yöresinin su değirmenleri hızlı bir şekilde mimari çehresinden kaybolmaya ve taş yığınlarına dönüşmeye başlamıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Su değirmenlerinin son birkaç yüzyıla ait örneklerden çok sayıda Çanakkale kırsal bölgelerinde bulunmaktadır. Öncelikli olarak bunlara yönelik arkeolojik ve etnoarkeolojik çalışmaların yürütülmesi bilimsel anlamda bunlara sahip çıkmanın ilk adımıdır. Bununla beraber su değirmenlerin gelecek kuşaklara aktarılması adına bunların Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tescil edilmesi koruma adına önemlidir. Bundan sonraki aşama da bunların aslına uygun olarak onarılması ve eko turizm kapsamında değerlendirilmesi düşünülebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	128
2. Değer Adı	Eski Yel Değirmenleri
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Etnografya, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale kültürel mirasının en ilgi çekici yapıları olarak yel değirmenleri kabul edilebilir. En azından son 500 yıldır yöre ekonomisinde önemli bir yere sahip olan bu endüstriyel yapılar, en son 1970'li yıllarla birlikte kullanım dışı kalmaları ardından hızla yörenin önemli birer kültürel değeri olarak gündemden güne yok olmaya başladığına tanık olmaktadır. Son 30-40 yıl sürecinde yaşanan hızlı endüstrileşmenin bir sonucu olarak yel değirmenleri bölgenin mimari çehresinden ya tamamen silinmiş ya da yavaşça ortadan kaybolmaya başlayarak adeta taş yığınlarına dönüşmeye başlamıştır. Türkiye'de endüstriyel/kültürel mirasa karşı son yıllarda artan ilgi genellikle turizm çerçevesinde olmuş ve yok olmaya tutmuş yel değirmeni kalıntılarının onararak turizme kazandırılması düşüncesinden öteye geçmemiştir. Bu tür endüstriyel yapılar sadece insan geçmişine ışık tutan maddi kültür varlıkları olmayıp aynı zamanda üzerinde yaşadığımız topraklarda geçmiş dönemlerde yaşayan bireyleri ve onların toplumsal çevrelerini daha iyi anlamak için de önemli bilgi potansiyeli sunan somut belgelerdir. Yüzyıllardır yörenin mimari kimliği ve ekonomik yaşamının önemli bir parçası olarak hizmet ettiklerinden bu önemli mimari yapılara sahip çıkmak ve gelecek kuşaklara aktarmak önemli bir görevdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yel değirmenleri Çanakkale'nin kültürel mirasının en azından son 500 yıldır vazgeçilmez unsurları arasında yer aldığından bunları gelecek kuşaklar aktarmak için koruma ve yaşatma yanlısı bir yaklaşım benimsemek gerekmektedir. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tescil edilmesi çok önemli bir adım olacaktır ve bununla ilgili girişimler en kısa zamanda başlatılması bunların zamana karşı yarışına karşı önemli bir adım olabilir. Bundan sonraki aşama da bunların aslına uygun olarak onarılması böylece daha rahat bir ortamda gerçekleşebilecektir. Böylelikle bu kültürel mirasımızın önemli bir parçası olduğu fikrini halka aşlamamız daha kolay olabilecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	129
2. Değer Adı	Eski Zeytinyağı Fabrikaları
3. Değer Kategorisi	Kültür, Mimari, etnografya
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale'nin endüstriyel kültürel mimarisinin önemli bir parçası olan ve tarihi tanığı eski zeytinyağı fabrikaları özellikle Biga Yarımadasının batı kısımlarını oluşturan ve özellikle Behramkale ve Küçükkuyu arasında kalan alanlarda yoğunlukla karşımıza çıkmaktadır. Bu bölgeler tarih öncesi çağlardan günümüze kadar her zaman zeytin yetiştiriciliği ve zeytin kalitesi ile ön planda olmuştur. Bu bölgede sahil kesiminde çok sayıda geleneksel zeytinyağı üreten mimari yapılara ait kalıntılar bulunmaktadır. Bunların büyük bir çoğunluğu hala üretimle ilgili mekanik donanımlarını korumaktadır. Yöre geleneksel yaşamının ilgi çekici yapı türlerinden olan taş bina niteliğindeki zeytinyağı fabrikaları kültürel mirasımızın önemli bir parçası olarak bunlar yok olmadan önemle koruma altına alınması gerekmektedir. Bölgemizde büyük bir hızla yok olmaya başlayan kültür varlıklarımızdan zeytinyağı fabrikalarının “2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası” kapsamında kültür varlığı olarak koruma altına alınmasına yönelik çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Zeytincilik, Bölgenin tek ekonomik kaynağı olan sosyokültürel ve sosyoekonomik yaşamında önemli rol oynamıştır. Bursa Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından bölgenin doğal sit alanı ilan edilmiş olması bu önemi bir kez daha vurgulamıştır. Koruma Kurulu Müdürlüğünce de Fabrikaların tespit programına alınmış olması bunun diğer bir göstergesidir. Bu bağlamda, zeytinciliğin bir kültürel yaşam biçimine dönüştüğü bölgede zaman geçirmeden zeytinin işlevsel ürüne dönüştürüldüğü zeytinyağı fabrikalarının da korunması gerekmektedir. Bu zeytinyağı fabrikaların 2863 sayılı yasa ile ilgili yönetmelikler kapsamında kültür varlığı olarak tescilinin yapılması gereklidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu</p>
7. Yazarı: Mimar N. Ali Hacıoğlu	
Telefonu:	e- posta adresi: han49@mynet.com

1. Envanter No	130
2. Değer Adı	Ezine Arazi Kaynakları
3. Değer Kategorisi	Tarımsal Değerler, Çevre Değerleri
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ezine ilçesi toplam 72187 ha'lık bir alana sahiptir. Bu arazilerin %48.39'u işlemeli tarıma uygun, %51.61' i işlemeli tarıma uygun değildir. İlçenin %35.01'i orman, %13.83'ü de mera arazilerinden oluşmaktadır. Toplam arazi varlığının 49310 ha'ı (%69.94) orta, dik, çok dik ve sarp arazilerden oluşmakta, buna bağlı olarak arazilerin %28.45'i orta ve %58.59'u şiddetli ve çok şiddetli erozyon tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bir başka ifade ile orta, şiddetli ve çok şiddetli erozyon riski altındaki arazilerin toplam oranı %87.04' (61363 ha)'dır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ezine topraklarının yaklaşık yarısı işlemeli tarıma uygun, diğer yarısı ise işlemeli tarıma uygun olmayan VI. ve VII. sınıf arazilerdir. Bu nedenle, ilçe topraklarının en önemli sorunu eğim ve buna bağlı olarak erozyondur. Bu nedenle bu sorunun bilincinde olarak gerekli önlemleri almak gerekir. Her şeyden önce toprakla yeteneklerine göre kullanılmalı ve gerekli arazilerde kontur toprak işleme, şeritse ekim, teraslama gibi toprak koruma önlemleri alınmalıdır. İlçe sınırları içinde sulama yapılabilen 5 tane ova vardır ve sulu tarım yapılan alanlar giderek artmaktadır. İlçe topraklarının %7.15'inde drenaj-yaşlık ve çoraklık sorunu vardır. Sulama yapılan alanlarda geleneksel sulama yöntemlerinden kaçınılmalı ve bütür çiftçiler modern sulama yöntemlerini kullanmalıdır. Bilinçsiz ve yanlış sulama bu sorunların zamanla artmasına neden olabilir. Ayrıca bölge topraklarında yapılar analiz sonuçlarına göre bazı bölgelerde organik madde içerikleri yeterli değildir. Topraklara organik madde ilavesi yapılarak, toprakların bu nedenle oluşar olumsuz özellikleri düzeltiler. Aşırı gübrelemeden kaçınılmalı ve gübreleme analiz sonuçlarına göre yapılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Tarım İl/İlçe Müdürlükleri
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Orhan Yüksel
Telefonu: (286) 773 25 12	e- posta adresi: oyuksel@comu.edu.tr

1. Envanter No	131
2. Değer Adı	Ezine Peyniri
3. Değer Kategorisi	Gıda Bilimi ve Teknolojisi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ezine peyniri, Çanakkale'nin özellikle Ezine, Bayramiç ve Ayvacık ilçelerinin doğal bitki örtüsü ve su kaynaklarıyla beslenen inek, keçi ve koyun sütlerinin mevsimine göre belirli oranlarda karıştırılmasıyla elde edilen, tam yağlı, salamura tipi beyaz peynir olup tenekede olgunlaştırılmaktadır. Starter kullanılmadan üretilen Ezine peyniri diğer beyaz peynir çeşitlerinden farklı ve kendine özgü tat ve aromaya sahiptir. Bu amaçla Ezine peyniri üreticileri derneği tarafından Türk Patent Enstitüsü'ne başvurularak Ezine peynirine Coğrafi İşaret olarak Menşei işareti alınmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Coğrafi işaretin sağladığı avantajlar ürünün korunması, üreticinin korunması, tüketicinin korunması ve ülkenin milli ve kültürel değerlerinin korunması olarak sıralanabilir. Sonuç olarak coğrafi işaretler ürünün belirli bir bölgeden kaynaklandığını ve o bölgeye ait karakteristik özellikleri taşıdığını anlatmakla beraber, hem bölgesel hem de ulusal kalkınmaya katkıda bulunurlar. Ürüne dinamik pazarlama gücü katar ve karakteristik özelliklere sahip olmayan sahte ürünlerde kullanılmasını engelleyerek, tüketicilerin kandırılmasını önlerler. Geleneklerin ve kültürel mirasın bir parçası olan Ezine peyniri, küçük ve orta boy işletmelerde istihdam imkanı yaratarak yöresel ekonomiye katkıda bulunmakta ve büyük ölçekli firmaların dikkatini bu yöre üzerine çekerek yatırım yapmalarını sağlamaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ezine Belediyesi, Tarım İl Müdürlüğü
7. Yazarı:	Doç. Dr. Yonca Yüceer
Telefonu: (286) 2180018, 2272	e- posta adresi: yoncayuceer@comu.edu.tr

1. Envanter No	132
2. Değer Adı	Ezine ve Çevresi Türk Mimarlık Eserleri
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Mimar
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>XIII. yüzyıl sonlarına doğru Orta Anadolu'dan göçen Danişmendli Türkmenlerinin yerleşmeye başladığı Ezine ve çevresi XIV. yüzyıl başlarında Karasi beyliğinin, ardından da Osmanlı beyliğinin idaresi altına girmiştir. Osmanlı devri kayıtlarında “Ezine Pazarı” adıyla geçen yerleşimde inşa edilen yapıların çoğu yok olmuştur. Örneğin Ahi Yunus Zaviyesi artık ayakta değildir. Ahi Yunus’un türbesi ile Sefer Şah Mescidi ise yenilenmiştir. Ezine'nin ayakta kalabilmiş en erken tarihli yapısı durumundaki Abdurrahman (Ulu) Camii ve XVI. Yüzyıldan kalma Zeytinli Camii geç devirde onarım görmüşlerdir. Çifte hamam düzenindeki Sefer Şah Hamamı günümüzde geçirdiği restorasyonla sağlam durumdadır. Ezine yakınlarındaki Asılhan Bey köprüsünün sadece ayaklarına ait bazı kalıntılar mevcuttur. Buna karşılık Kemallı köyündeki Asılhan Bey Camii ve hamamı, Erken Osmanlı devrinin önemli anıtları olarak ayakta. Ezine'ye bağlı Akköy'de XIV. yüzyıldan Hebe Gazi külliyesinin camisi ve mektebi yıkılmıştır. Hamamın duvarları kısmen görülebilmektedir. Külliyenin çeşmesi ise ayakta. Köydeki XIX. Yüzyıl mescidi de yok olmaktadır. Akköy mezarlığındaki İshak Efendi Türbesi geç dönemden bir yapı olup, mimari bakımdan fazla bir değer taşımamaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Mevcut anıtlardan Kemallı köyündeki Asılhan Bey Hamamı metruktur. Korumaya alınarak restorasyonu yapılmalıdır. Akköy'deki hamam kalıntısı bir kazı ile açığa çıkarılarak korunmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Zekiye Uysal	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1741	e- posta adresi: zuysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	133
2. Değer Adı	Fernur Sözen
3. Değer Kategorisi	Eğitim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Küçükkuyu'nun başarılı bir iş kadını ve girişimcisi olan Fernur Sözen, eğitime ve toplumun güçsüz kesimlerine yönelik somut çalışmalarıyla adından çok söz ettirmektedir. 2006 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuyla bir protokol imzalayarak, denize 100 metre uzaklıkta 8 dönüm arazisini bağışlayıp, beş adet bina ve bir yönetim binasını teşrifatını da tamamlayarak babası Ferudun Sözen'in ismini taşıyan Sevgi Evlerini Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na (SHÇEK) bağışladı. 2006 yılının haziran ayında SHÇEK ile yapılan bir protokolle yine 8 dönüm arazi içinde 8 münferit dairenin yer aldığı "Hamiyet Sözen Sevgi Evi"ni teşrifatını da tamamlayarak SHÇEK'e bağışladı. Fernur Sözen, bu anlamlı çalışmasından 1 yıl sonra (2007) "Hamiyet Sözen Çocuk Yuvası Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yardım Derneği"ni kurarak çocuklarımızın yaşam kalitesini artırmaya yönelik sivil toplum kuruluşu çalışmalarına devam etti. Aynı yıl Küçükkuyu'da 16 derslikli, "Fernur Sözen İlköğretim Okulu" yapımını tamamlattırarak Milli Eğitim Bakanlığı'na bağışladı. Aralıksız çalışmalarını sürdüren Fernur Sözen bu defada 2008 yılının Ağustos ayında Milli Eğitim Bakanlığı ile yaptığı bir protokolle 12 derslikli "Fernur Sözen Lisesi" temellerini attı. İnşaatı devam eden yeni lise binasının ise 2009 yılının sonuna doğru tamamlanması bekleniyor. Sonuç olarak Fernur Sözen, ailesinin 6 kuşak süren çiftçilik ve daha da özelde zeytin ve zeytinyağı üretiminden sağladığı birikimi, kimsesiz çocuklara ve gençlere harcayarak ilimizin gelecek kuşaklarının sağlıklı bir ortam ve donanımda yetişmesini sağlayan, ekonomik ve entelektüel birikimini gelecek kuşaklara vakfeden ilimizin önemli bir değeridir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Belirtilen kişi değerinin ve ürettiği eğitim değerlerinin korunması, teşvik edilmesi ve onurlandırılması bu tarz yeni değerlerin ortaya çıkmasına yol açacaktır. Bu sebeple aşağıda öngörülen kurumların motive edici, koruyucu ve onurlandırıcı tavır ve eylemleri il çapında ihtiyaç duyulan bu tarz değerlerin artırılmasına önemli katkı sunacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı: Gökhan Bayram	
Telefonu: (286) 218 06 11	e- posta adresi: gokhanbayram@comu.edu.tr

1. Envanter No	134
2. Değer Adı	Gelibolu ve Çevresi Türk Eserleri
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Mimar, Etnografya
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gelibolu ve çevresi, XIV. yüzyılın ortalarından itibaren Türklerin eline geçmiştir. Gelibolu, giderek gelişip, Osmanlıların deniz üssü ve derya kaptanlığı merkezi olurken; çevresindeki Bizans yerleşmelerine de Türk nüfus yerleşmiş; ayrıca yeni köy ve kasabalar kurulmuştur. Şehrin Osmanlı deniz gücünün merkezi olması, limanı ve Bursa-Edirne güzergahında bulunuşu, ticari bakımdan da gelişmesine yol açmış; buna paralel olarak bir çok dinî ve sosyal amaçlı yapı inşa edilmiştir. Bununla birlikte Ulu Cami, Namazgâh, Sofuca Halil Mescidi, Kadı İskelesi Camii, Cerrah Hüseyin Mescidi, Yazıcızade Camii, Mevlevihane, Bayraklı Baba Yatırı, Emir Ali Türbesi, Şerbetçi Baba Türbesi, Mansur Bey Türbesi, Saruca Paşa Türbesi, Sinan Paşa Türbesi, Saruca Paşa Hamamı, Şengül Hamamı, Yakup Bey Hamamı, Pazar Hamamı, Kasap Hamamı, Has Ahmet Bey Hamamı, tersanenin harabesi ve yanındaki kule; başta Telli çeşme olmak üzere çok sayıda su yapısı mimari özelliklerini koruyarak, ya da onarım görmüş olarak günümüze ulaşabilmişlerdir. Şehrin, Safranbolu örnekleri kadar anıtsal ve gösterişleri evleri de önemli tarihî anıtlardır. Gelibolu'ya bağlı Bolayır ve Evreşe merkezleri ile bunlara bağlı köylerde XIV. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar değişik zamanlarda inşa edilmiş yapılar bulunmaktadır. Bunlardan Karainebeyli köyünde yer alan Hacı Murad Külliyesi (XVI. yy), Süleymaniye'deki han, Bolayır'da Gazi Süleyman Paşa Camii ve türbesi, Namazgahtepe'deki mermer mihrap, Bolayır tabyası, Adilhan köyündeki hamam harabesi, Kocaçeşme köyündeki çeşme önemli anıtlardır. Ayrıca Karainebeyli köyü camisindeki muhafaza edilmekte olan teberler gibi tarikat eşyaları yörenin değerleri arasındadır. Gelibolu ve bağlı köy ve kasabalarda yüzlerce tarihî mezar taşları barındıran mezarlıklar vardır. Bunlar tarihî mezarlıklar statüsüne alınmalıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu anıtlardan tescili eksik olanlar tescil edilmeli, koruma ve restorasyonları yapılarak birer arkeolojik ve kültürel-tarihî değer olarak gelecek kuşaklara aktarılmalıdır. Yerleşimlerdeki mezarlıklar hızla incelenerek kayıt altına alınmalı ve koruma çareleri aranmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. A. Osman Uysal
Telefonu: (286) 218 00 18, 1662	e- posta adresi: aouysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	135
2. Değer Adı	Gelibolu Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1346 yılında Karasi beyliğini topraklarına katan Osmanlı Devleti, burada bir deniz üssü kurmayı amaçlamıştı. Bu sırada Bizans İmparatorluğunda Kantakuzenos ile V.Justinianus 1341-1391 arasında taht kavgası sürmekteydi. Kantakuzenos, Orhan Bey'den yardım istedi. Bu yardımın karşılığında Kantakuzenos, Gelibolu'nun kuzeyinde Bolayır ve Kavak deresi arasındaki Kozan Ağzı'nın güneyinde yer alan Çimpe Kalesini (Çimenlik Hisar, Çimni) teklif etti. Orhan beyin birlikleri Kantekuzenos'un yanında Justinianus'e karşı galip geldiler. Böylece Avrupa yakasındaki Türk egemenliği, Çimpe Kalesine Süleyman Paşa kumandasındaki Türk birliklerinin yerleşmesi ile başlamış oldu. Bizans imparatoru kendi eliyle teslim ettiği bu toprak parçasını geri almak için çeşitli yollar denediysede başarılı olamamıştır. Bu sırada meydana gelen bir depremde Gelibolu Kalesinin surlarının bir kısmı yıkılmıştır. Bu durumu fırsat bilen Süleyman Paşa kumandasındaki Türk Birlikleri, Gelibolu'yu ele geçirmişlerdir. Süleyman Paşa tahkimatları yeniden yapılandırarak güçlendirmiştir. Daha sonraki dönemde ise Rum müverrihi(tarihçisi) Dukas'ın bildirdiğine göre, Gelibolu kalesi Yıldırım Bayezid tarafından yeniden yapılmıştır. Kalenin inşasına Saruca Paşa Tarafından 1390 yılında başlanmıştır. İnşa sırasında, dış kale yıkılarak bir tepe üzerinde yer alan, şehre ve limana hâkim konumda olan iç kale onarılmıştır. Çektirileri hem fırtına hem de düşmandan korumak amacıyla iç içe iki büyük havuzdan oluşan sun'î liman temizlenerek, koruma ve savunma için iki liman ağzına da üç katlı ikişer kule inşa edilmiştir. Aynı zamanda limanı gerektiğinde kapatmak için girişine üç sıralı zincir konmuştur. Burası Osmanlı'nın ilk düzenli tersanesi olmuştur. Ayrıca Gelibolu Tersanesinin yapılması Osmanlı Donanması'nın buraya yerleşmesini sağlamış bu da Bizans'ın Akdeniz'le ilişkisini keserek, Çanakkale Boğazı'nda Türk hâkimiyetinin oluşmasına zemin hazırlamıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Müze, Belediye, Üniversite ve Sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile hazırlanacak sergiler ve kültürel etkinlikler ile bir gelişim süreci yaşayacaktır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gelibolu Belediyesi
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	136
2. Değer Adı	Gelibolu Mevlevihanesi
3. Değer Kategorisi	Kültür Turizmi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gelibolu da mevcut bulunan Mevlevihane, Azade Mehmet Efendi tarafından 1620 yılında yaptırılmıştır. Fiziksel açıdan dünyanın en büyük Mevlevi hanesidir. Mevlevilik kültürünün yaşatıldığı Mevlevihaneler; sadece dini nitelikteki ibadet merkezleri olmayıp güzel sanatların da (musiki, sema ve dergâh hizmetleri) icra edildiği eğitim merkezleridir. Günümüzde bu merkezlerin birer tarihi müze olarak ülkemiz sınırları içerisinde yer alması, kültür turizmi açısından değerlendirilmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu tarihi müzelerden biri de Gelibolu’da bulunmaktadır. Türkiye’deki Mevlevihanelerle ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda, Türk sufiligi içinde önemli bir yere sahip olan Mevlevi kültürünün yaşadığı ve geliştiği Mevlevihanelerin sadece inanç açısından değil aynı zamanda “siyasi, sosyal ve özellikle ulusal meseleler (olaylar)” karşısındaki tutum ve davranışları üzerinde de çalışmalarına konu olduğu ortadadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Restorasyonu gerçekleştirilen Mevlevihane Gelibolu belediyesi ve Turizm İlçe Müdürlüğü tarafından yapılan çeşitli etkinliklerle tanıtılmakta ve korunmaktadır. İlgili kurumlar tarafından ve üniversitemiz tarafından yapılacak etkinliklerin yerel ulusal ve uluslar arası sempozyum, bienal, kongre gibi etkinliklerde Mevlevi hanenin kullanılması Gelibolu için bir değer olan Mevlevi hanenin tanıtımı ve korunmasına katkı sağlayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gelibolu Kaymakamlığı, Gelibolu Belediye Başkanlığı, Gelibolu Sanayi ve İş adamları Derneği, Gelibolu İlçe Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı: Öğr. Gör. Fadime Gümüş	
Telefonu: (286) 566 39 22	e- posta adresi: fatosgumus@yahoo.com

1. Envanter No	137
2. Değer Adı	Gelibolulu Mustafa Âli
3. Değer Kategorisi	Tarih, Dil ve Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>16. yüzyılda yaşamış olan Mustafa Âli, bir Osmanlı aydını, tarihçisi ve devlet adamıdır. Tarihi konulu birçok eser yazmış ve bunları resimletmiştir. İlk şiirlerini "Çeşmi" mahlasıyla yazmış, sonraları "Âli" adını kullanmıştır. Gelibolu'da başlayan öğrenim yaşantısı, sonraları İstanbul Rüstem Paşa, Haseki ve Semaniye medreselerinde devam etmiştir. Mustafa Âli, önceleri Doğu serdarları için tezkerecilik yapmış, daha sonra Halep, Bağdat gibi bazı Anadolu kentlerinde defterdarlık hizmetinde yer almıştır. Bu hizmetleri sırasında, çok sayıda tarih, edebiyat ve biyografi türünde eser yazmıştır. Osmanlı padişahlarının kendi veya kendinden önceki dönemlerin olaylarını nazım halinde yazdırma geleneği olan şehnamecilik alanında, Mustafa Âli'nin yazdığı Kühnü'l-Ahbâr adlı eseri, bu kurumla ilgili bilgi veren ilk kaynaktır. 1581'de Halep'te, Nasihatnâme türünde, Nushatü's-Selâtin'i yazmıştır. Osmanlı padişahlarının sünnet veya evlilik nedeniyle düzenledikleri düğün şenliklerinin anlatıldığı eserler olan Sûrnâme türünde de yazılmış eseri vardır. Sultan III. Murad'ın emriyle düzenlenen sünnet düğünü şenliğini anlatan eseri, 1583 yılının son altı ayında yazdığı Câmîü'l-Buhûr der Mecâlis-i Sûr adını taşır. Sanat Tarihi'nin önemli kaynak eserlerinden 1587 tarihli Osmanlı hattat, nakkaş, ressamların biyografisi olan Menâkıb-ı Hünerverân'ın da yazarıdır. Kühnü'l-Ahbâr, Menâkıb-ı Hünerverân, Hâlâtü'l-Kâhire Mine'l-Âdâtü'z-Zâhire, Fusûlü'l-Hallü ve'l-Akd fi Usûl'l-Harcı ve'n-Nakd, Nusretnâme, Fursatnâme, Nâdirü'l-Mehârib, Heft-Meclis, Zübdetü't-Tevârih, Mirkatü'l-Cihâd, Câmîü'l-Buhûr der-Mecâlis-i Sûr, Dîvan, Farsça Dîvan, Mihr ü Mâh, Mihr ü Vefâ, Tuhfetü'l Uşşâk, Riyâzü's-Sâlikin, Nushatü's-Selâtin, Mevâidü'n-Nefâis fi Kavâidi'l-Mecâlis, Mehâsinü'l-Âdâb, Hülâsatü'l-Ahvâl der-Letâif-i Mevâiz-i Sahîh-i Hâl, Tuhfetü's-Sulehâ, eserlerinden bazılarıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>16. yüzyıl Osmanlı aydını, tarihçisi, devlet adamı, toplum eleştirmeni ve şair olan Gelibolulu Mustafa Âli ve eserleri ile ilgili bir katalog hazırlanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakakale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Kaymakamlığı, Gelibolu Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Gül Sandikmen
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsandikmen@yahoo.com

1. Envanter No	138
2. Değer Adı	Gelibolu Toprakları ve Arazisi
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Antik çağdan beri Avrupa ile Asya arasında bir geçiş noktası pozisyonundaki Gelibolu, tarihi ve turistik büyük öneme sahiptir. Gelibolu arazileri yaklaşık 80970 ha alan kaplamaktadır. Gelibolu arazileri büyük ölçüde orman-funda sınıfına dahil olan alanlardan(34519 ha) oluşmaktadır. Ormanlık alanları 31626 ha ile kuru tarım alanları izlemektedir. İlçe arazileri düz, hafif, orta, dik, çok dik ve sarp olmak üzere çeşitli eğim gruplarına dağılmışlardır. 28121 ha arazi düz ve hafif eğimlidir. Orta, dik, çok dik ve sarp araziler 52849 ha (%65.27) alan kaplamaktadır. Toplam arazi varlığının büyük bir kısmı (42316 ha) VI ve VII. sınıf arazi kullanım kabiliyet sınıfına dahildir. 38654 ha alan ise I- IV sınıf kabiliyet sınıfına dâhil alanlardan oluşmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gelibolu ilçesi mevcut arazi varlığının % 49'u tarımsal amaçlı kullanılan alanlardan oluşmaktadır. Tarım arazilerinin özellikle yüksek eğimli alanlarında şiddetli ve çok şiddetli erozyon riski mevcuttur. Benzer olarak toplam arazi varlığının %57'lik kısmı şiddetli ve çok şiddetli erozyon riski altındadır. Bunun için tarım arazisi miktarı son derece kısıtlı olan Gelibolu ilçesinde tarım arazilerin öncelikle korunması, verimli ve sürdürülebilir kullanılması sağlanmalıdır. Bu amaçla ilçenin yarısına yakın kısmını oluşturan ormanlar yangınlara, orman açmalarına ve aşırı olatmaya karşı mutlaka korunmalıdır. Araziler yetenek ve niteliğine uygun olarak kullanılmalı, kullanım şeklinin gerektirdiği koruyucu ve verim artırıcı önlemler alınarak uygun tarım teknikleri ile işlenmelidir. Tarım arazilerinin amaçları dışında kullanımlarına izin verilmemelidir. Araziler yetenek ve niteliğine uygun olarak kullanılmalı, kullanım şeklinin gerektirdiği koruyucu ve verim artırıcı önlemler alınarak uygun tarım teknikleri ile işlenmelidir. Mümkün olan en kısa zamanda detaylı toprak etütleri yapılmalı ve ilçe toprakları haritalanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Tarım İl/İlçe Müdürlükleri
7. Yazarı: Arş. Gör. Yusuf Yiğini	
Telefonu: (286) 218001, 1318	e- posta adresi: yyusuf@comu.edu.tr

1. Envanter No	139
2. Değer Adı	Gelibolu Yarımadası Nüfus Potansiyeli
3. Değer Kategorisi	İnsan Kaynakları
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gelibolu yarımadası nüfusun kültürel ve sosyal açıdan zengin olduğu bir coğrafi mekândır. Bu alanda yaşamlarını sürdüren, yerli, göçmen, roman ve diğer kültürlerin çeşitli özelliklere sahiptir. Özellikle romanlar yöre kültürü ve ara eleman olarak yöre ekonomisine önemli katkıları olmakla birlikte, toplumsal olarak dışlanma ile karşı karşıya kalmışlardır. Bunların yetenek ve kültürlerini kaybetmeden (müzik, dans, sepetçilik, zanaatkarlık, vs.) toplum ile ekonomik ve sosyal entegrasyonunun sağlanması için desteklenmeleri yönünde uygulamalar yapılması uygun olacaktır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Öncelikle bu kültürü başka bir yere taşımadan olduğu yerde korumak ve kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri ile ilgili bir döküm oluşturmakla başlanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Belediyeler, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Doç. Dr. Selver Özözen Kahraman
Telefonu: (286) 218 00 18, 1604	e- posta adresi: sozozen comu.edu.tr

1. Envanter No	140
2. Değer Adı	Gökçeada Avlakları
3. Değer Kategorisi	Turizm, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Gökçeada Örnek Avlak ilan edilmiştir. Gökçeada, çeşitli av hayvanlarına zarar veren önemli yırtıcı türlerinin (tilki, sansar gibi) bulunmadığı bir bölgemizdir. Bu nedenle birçok av hayvanının üremesine ve çoğalmasına çok uygun bir arazidir. Gökçeada'da kınalı keklik, tavşan, bıldırcın ve ördek avı yapılmaktadır. Av turizmi açısından önemli bir değere sahiptir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Alternatif turizm çeşitleri arasında yer alan av turizmine önem verilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Gökçeada Avcılık ve Atıcılık Derneği</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven	
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	141
2. Değer Adı	Gökçeada Aydıncık Tuz Gölü
3. Değer Kategorisi	Çevre, Doğa, Turizm, Sağlık
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'nın güneyinde, Aydıncık sahilinde bulunan Tuz Gölü'nde yapılan kimyasal analizler bu gölün oluşturduğu koyu renk çamurun romatizma, sedef ve kireçlenme gibi rahatsızlıklara iyi geldiği söylenmektedir. Bu çamurun incelenmesinde kuvars bileşiminin, yoğun biçimde de kükürt, sodyum, potasyum, kalsiyum, demir, baryum, magnezyum, karbonat, sülfat ve bikarbonatın da bulunduğu anlaşılmıştır. Ayrıca mangan, titanyum, alüminyum ve silisyum açısından da zengin olduğu, 6,5 değerinde de metilen mavisi ile karşılaşmıştır. Bunun yanı sıra tuz gölü, pek çok canlı türü için de beslenme alanı oluşturur, flamingo, yaban ördeği, yaban kazı ve kuşlara da değişik dönemlerde yaşama olanağı sağlamaktadır. Yaz aylarında suyunun çekilmesiyle Tuz Gölü'nde siyah renkli çamur oluşumu gerçekleşir. Burada oluşan ve vücuda sürülen çamurdan en iyi arınma yöntemi ise hemen yanı başınızda bulunan deniz suyundan faydalanmaktır. Bu özelliklerinin yanı sıra insanların, kuş ve diğer hayvanların tuz ihtiyacını da karşılar.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tuz gölündeki çamurun kimyasal analizleri yapılarak sağlık sektöründe kullanılabilirliği araştırılmalıdır. Tuz gölü göçmen kuşlara ev sahipliği yaptığı bu alanda sürekli bir av yasağı konulmalıdır. Göçmen kuşlara ev sahipliği yapan tuz gölünün etrafında belirli bir mesafede yerleşim ve yapılaşmaya izin verilmemelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Sağlık Bakanlığı, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	142
2. Değer Adı	Gökçeada Bağcılık ve Şarapçılığı
3. Değer Kategorisi	Ekonomik Değer, Turizm değeri
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'nın iklimi, rüzgarı, arazinin topoğrafik yapısı ve toprak özelliği bağcılık için oldukça elverişlidir.geçmiş yıllarda şarabı ile ünlü Gökçeada'nın bağların yaşlanması ile birlikte bakımsızlık ve ihmalden giderek yok olmuştur. Uğurlu Köyü, Tepeköy ve diğer alanlarda sofralık ve şaraplık üzüm bağı mevcuttur. Ancak son beş yıldaki gelişmeye baktığımızda gelecek için Gökçeada bağcılığı ümit vermektedir. 2003 yılı dikim zamanında 15 bin fidan dağıtılarak Gökçeada'daki bağcılığın gelişmesi teşvik edilmiştir. Bu teşvik gelecek yıllar içinde de devam etmiştir. Tarım Bakanlığı tarafından Gökçeada'nın Ekolojik (organik) tarım pilot bölgesi seçilmesi ile bu çalışmalar aynı kapsamda yapılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bağ kütüğü yetiştiriciliğine devletin verdiği destek artırılarak devam etmelidir. Şarap fabrikası kurulması yönünde adımlar atılmalıdır. Ev şarapçılığı desteklenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, İlçe Tarım Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	143
2. Değer Adı	Gökçeada Çamaşırhaneleri
3. Değer Kategorisi	Turizm, Kültür, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da eski yerleşimli mahalleler ve tüm Rum köylerinde çamaşırhaneler bulunmaktadır. Eski zamanlarda kadınlar bu çamaşırhanelerde akan sularla çamaşırlarını bir arada yıkarlarmış. Günümüzde bu çamaşırhaneler kullanılmamaktadır. Çamaşırhanelerin önünde suyu biriktirecek minik havuzlar bulunmaktadır. Soğuk ve içilebilir suyun aktığı çamaşırhanelerden köy halkı ve ziyaretçiler faydalanabilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çamaşırhaneler restore edilerek koruma altına alınmalı ve yaz aylarında sembolik olarak çalıştırılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>
7. Yazarı:	<p>Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven</p>
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	144
2. Değer Adı	Gökçeada'lı Dimitri Fokas
3. Değer Kategorisi	Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1940-1944'de Atina'da Tıp Fakültesini bitirerek doktor olan Fokas memleketim ve ülkem dediği İmbros (Gökçeada)'da göreve başlamıştır. Gökçeada'da Hükümet tabibliği yapan Fokas'ın 1963'de gerçekleşen göçte adadan ayrılması için görevden alınarak başka bir yere tayini çıkartılmıştır. Ancak Fokas istifa ederek özel muayehane açarak adada yaşamaya devam etmiştir. Adadaki Türk ve Rum hastaların hastalıklarını bazen ücret alarak bazen ücretsiz tedavi eden Fokas'ın adada yaşayan birçok kişinin yaptığı müdahalelerle hayatını kurtardığı günümüzde anlatılmaktadır. Fokas, 1990 yılında vefat etmiştir ve memleketim dediği Gökçeada'ya gömülmüştür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada Sağlık Ocağı'na Fokas'ın ismi verilerek ismi yaşatılmalıdır. Fokas, Tıp Gününde çeşitli etkinlikler düzenlenerek adada anılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, T.C. Sağlık Bakanlığı</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven	
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	145
2. Değer Adı	Gökçeada Film Festivali
3. Değer Kategorisi	Sanat, Turizm, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada Belediyesi tarafından ilki 1998 yılında olmak üzere düzenlenen ve bir hafta süren Gökçeada Film Festivali, her yıl yapılan en kapsamlı etkinlik özelliğini taşımaktadır. Festivalde Türk sinemasının adından söz ettiren filmleri ve bu filmlerin oyuncularını ile sinema ve sanat dünyasının ünlü isimleri Gökçeada'da misafir olarak ağırlanmaktadır. Yıl boyunca ve yaz ayları süresince değişik tarihlerde ücretsiz olarak gerçekleştirilen konser ve etkinliklerde gerek Gökçeadalılar gerekse tatillerini geçirmek üzere adaya gelen misafirler hoşça vakit geçirmektedirler.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada Film Festivaline uluslararası bir nitelik kazandırılmalıdır. Köylerde doğal film platoları oluşturularak kısa süreli film gösterileri gerçekleştirilmelidir. Festivalde Gökçeada ve Gökçeada'daki yaşamı konu alan film gösterimi ve çeşitli yarışmalar düzenlenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	146
2. Değer Adı	Gökçeada Kahvehaneleri ve Dibek Kahvesi
3. Değer Kategorisi	Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'nın hemen hemen her köyünde meşhur dibek kahvesinin sunulduğu kahvehaneler bulunmaktadır. Zamanlarını bu kahvehanelerde geçiren köy sakinlerinin yanı sıra adaya gelen ziyaretçiler kahvehanelerde soluklanarak kahve içmek ve köylerin nostaljik havasını yaşamaktadırlar. Bu kahvehanelerin bir özelliği bay ve bayanların birlikte oturabildiği, oyun oynayabildiği, içki içebildiği ve tatlı yiyebildiği yerler olmalarıdır. Gökçeada'nın dibekte dövülerek elde edilen kahveden yapılan "dibek kahvesi" ünlüdür. Adını öğütme şeklinden alan dibek kahvesi Tepeköy ve Zeytinliköy'deki kahvehanelerden sunulmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada'daki bu kahvehane kültürü yaşatılmalıdır. Giderek azalan dibek kahvesi sunumu Gökçeadalı tüm yiyecek-içecek ve konaklama işletmecileri tarafından sahiplenilmelidir. Dibek kahvesi orijinalliğinin korunması amacıyla sertifikalanmalı ve bu şekilde satılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	147
2. Değer Adı	Gökçeada Kaleköy Kalesi
3. Değer Kategorisi	Tarih, Arkeoloji, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Cenevizliler tarafından inşa edilen kalenin surlarının bir kısmı halen ayakta. İskiter Kalesi, Çınarlı Ovası'na hakim bir tepededir. Kalenin bulunduğu mevkiden Aşağı Kaleköy, Yenibademli, Eskibademli ve Zeytinli Köyleri net olarak görülebilmektedir. Ayrıca, yapısı nedeniyle tıpkı bir yelkeni andıran ve ancak denizden ulaşılabilen Yelkenkaya' da buradan görülebilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kalenin ayakta kalan kısımları koruma altına alınmalıdır. Kapsamlı bir restorasyon çalışması da planlanabilir. Ziyaretçiler için kalenin tarihini anlatan tabelalar ve yerleşimini ifade eden çizimler oluşturulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	148
2. Değer Adı	Gökçeada Keçisi
3. Değer Kategorisi	Tarım, Hayvansal Üretim, Küçükbaş Hayvan, Organik Hayvancılık
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada keçi ırkı yüzyıllardır Ada üzerinde yaşamını sürdürmektedir. Bu nedenle Gökçeada'nın kısıtlı koşullarına çok iyi adapte olmuştur. Ada koşullarında ve mevcut yetiştiricilik sisteminde ekonomik bir değer sağlamaktadır. Bu ırkta süt verimi açısından varyasyon çok geniştir. Irkın içerisinde süt verimi bakımından çok iyi hayvanlar bulunmaktadır. Asıl et verimi yönünde popülasyonun iyileştirilmeye gereksinimi bulunmaktadır. Mevcut yetiştiricilik sisteminde bazı aksaklıklar bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi hayvan sayısının mera kapasitesinin üzerinde olmasıdır. Ayrıca meralar ıslah edilmeli ve bazı dönemlerde hayvanların elden beslenmelerinin sağlanması gerekmektedir. Bilindiği gibi Gökçeada organik tarım adası olarak anılmaya başlanmıştır. Ada'da organik hayvancılık için de yerli keçisi önemli bir değerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada keçisinin en kısa sürede tescil edilmesi ve gen kaynakları koruma kapsamına alınması gerekmektedir. Bu amaçla Tarım ve Köyşleri Bakanlığı nezdinde gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymaklığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Tarım İl Müdürlüğü, İlçe Tarım Müdürlüğü, Çanakkale Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Türker Savaş	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: tsavas@comu.edu.tr

1. Envanter No	149
2. Değer Adı	Gökçeada Kekik Balı
3. Değer Kategorisi	Ekonomik değer, Turizm değeri, Sağlık değeri
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kekik balı doğal koşullarda, kendine özgü Kekik aroması ile çok özgün bir baldır. Arıların kekik bitkisinin yoğun olduğu bölgelerdeki, kekik çiçeklerinin özünden oluşur. Bal, çok uzun süreden beri tedavi edici ve tadlandırıcı olarak kullanılmaktadır. Besleyici ve kuvvet vericidir. Mikropların üremesini önler. Gökçeada'da bolca kekik yetiştiği için kekik balı üretimi revaçtadır. Gökçeada'da yaklaşık 2.000 arı kovanı bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Serbest hayvancılık kontrol altına alınarak kekik üretimi desteklenmelidir. Kekik balının yanı sıra aynı bitkiden elde edilecek diğer ürünlerinde üretimine katkıda bulunulmalıdır. Ada kekik balının tahlilleri yapılarak, içeriğinin ve faydalarının ortaya çıkarılması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	150
2. Değer Adı	Gökçeada Kıyı Balıkçılığı
3. Değer Kategorisi	Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada coğrafik olarak Kuzey Ege'nin en verimli sularında bulunmaktadır. Bu bölge Karadeniz ve Meriç nehrinden gelen suların etkisi altındadır. Adanın bu özel konumu onu balıkçıların tercih ettiği bir alan yapmaktadır. Bu bölgede kıyı ve kıyı ötesi balıkçılık yapılmaktadır. Adada Kaleköy ve Kuzu Limanı olmak üzere iki adet balıkçı barınağı ile Uğurlu'da bir adet mendirek-liman vardır. Su altı mağaraları ve kumlu sahilleri adanın en önemli coğrafik yapıları arasındadır. Mercan, karides türleri, böcek, sünger, sinarit gibi türler Gökçeada'da yapılacak yetiştiricilik için yeni türler olabilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Adanın balık yetiştiriciliği potansiyeli değerlendirilmelidir. Adaya dışarıdan gelen trol ve gırgır tekneleri ada balıkçılığını olumsuz etkilediğinden gerekli önlemler alınmalıdır. Adada sadece biyolojik olarak değil sosyo-ekonomik yönde araştırmaların yapılıp en kısa zamanda bir envanter oluşturulmalıdır. Envanter ile toplanan veriler yerel yönetimler, üniversiteler, sahil güvenlik ve kooperatifle ortaklaşa değerlendirilip bir yönetim planı hazırlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, İlçe Tarım Müdürlüğü, Balıkçı Kooperatifleri, Sahil Güvenlik</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

Çanakkale İli Değerleri Envanteri

1. Envanter No	151
2. Değer Adı	Gökçeada Kiliseleri
3. Değer Kategorisi	Dini, Kültür, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da çok sayıda kilise ve şapel bulunmaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi, Katolik baskısından kaçan Ortodoks Rumların, adanın ıssız kesimlerine sığınıp dini yaşantılarını sürdürme isteğidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kiliselerin haftada bir gün açık tutularak ziyaretçilerin ziyaretine olanak sağlanarak turizme kazandırılması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Metropolitane
7. Yazarı: Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven	
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	152
2. Değer Adı	Gökçeada (İmroz) Koyunu
3. Değer Kategorisi	Tarım, Hayvansal Üretim, Küçükbaş Hayvan, Organik Hayvancılık
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada koyunu yüzyıllardır Ada üzerinde yaşamını sürdürmektedir. Bu ırk Gökçeada'nın kısıtlı koşullarına çok iyi adapte olmuştur. Ada koşullarında ve mevcut yetiştiricilik sisteminde önemli derecede ekonomik bir değer sağlamaktadır. Süt verimi bakımından tatminkar olduğu söylenen bu koyunlardan asıl et üretimi (kuzu) amaçlı yararlanılmaktadır. Elbette ki mevcut yetiştiricilik sisteminde bazı iyileştirmelere gereksinim bulunmaktadır. Örneğin hayvan sayısı mera kapasitesinin üzerindedir. Ayrıca yetiştiricilik açısından küçük bazı iyileştirmelere ihtiyaç bulunmaktadır. Ada'da organik hayvancılık için de yerli koyunu önemli bir değerdir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca Gen kaynakları koruma kapsamına alınmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada koyununda et verim yönlü çalışmalara gereksinim vardır. Bu amaçla Çanakkale Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği en kısa sürede ıslah amaçlı bir planlama yapmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Tarım İl Müdürlüğü, Tarım İlçe Müdürlüğü, Çanakkale Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Türker Savaş	
Telefonu☎286) 218 00 18	e- posta adresi: tsavas@comu.edu.tr

1. Envanter No	153
2. Değer Adı	Gökçeada Kumsalları
3. Değer Kategorisi	Çevre, Doğa, Turizm, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da irili ufaklı denize girilebilir onlarca kumsal bulunmaktadır. Bunlardan öne çıkanlar arasında “Aydıncık kumsalı” yaz aylarında adanın en gözde plajı konumundadır. İlçe merkezine uzaklığı 13 km.'dir. Tuzgölü'ne olan yakınlığı nedeniyle de daha bir ilgi çekicidir. Sahil uzunluğu yaklaşık 2 km'dir. Kamp yapma ve çadır kurma açısından uygun bir konumdadır. Rüzgar sörfüne ilgi duyanlar için de uygun bir mekan konumundadır. “Gizli Liman” adanın kuzey batısında yer alan yaklaşık 1 kmlik bir sahil uzunluğuna sahip ve hiçbir yerleşim yerinin olmadığı, arka yamaçlarının çam ormanı olduğu bir sahildir. “Laz Koyu” Gökçeada doğal yapısı nedeniyle birçok irili ufaklı koyu bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan bir tanesi de Laz Koyu'dur. Laz koyu doğal yapısı ve güzelliği ile ziyaretçilerin vakit geçirebileceği bir kumsaldır. “Yıldızkoy” adanın en güzel ve hatırdı kalabilecek koylarından biridir. Buraya Yukarı Kaleköy'den yürüyerek ulaşılabilceği gibi Yeni Bademli Köyü içerisinde de araçla ulaşılması mümkündür. Yıldızkoy'dan başlayarak Yelkenkaya arasında kalan kısım su altı güzellikleri sebebiyle TÜDAV'a (Türkiye Deniz Araştırmaları Vakfı) tahsis edilmiş ve Su Altı Milli Parkı olarak ilan edilmiştir. Bu park Türkiye'nin ilk ve tek Su Altı Milli Parkı'dır. “Mavi Koy”, yıldız koyun doğusundaki ilk koydur. Mavi koy iri taşlarla dolu bir koydur. Türkiye'nin ilk ve tek su altı milli parkı bu koydur.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Aydıncık kumsalının doğal yapısı korunmalı ve burayla ilgili koruma amaçlı imar planları oluşturulmalıdır. Gizli Liman'daki sahil halk plajı olarak planlanıp çevresinde günübirlik tesisler haricinde yerleşim ya da yapılaşmaya izin verilmeyerek korunmalıdır. Laz koyundaki sahil halk plajı olarak planlanıp çevresinde günübirlik tesisler haricinde yerleşim ya da yapılaşmaya izin verilmemelidir. Mavi koy yerleşim ya da yapılaşmaya izin verilmeyerek korunmalıdır. Tüдав tarafından su altı milli parkı olarak ilan edilen mavi koy ulusal kuruluşlar tarafından da milli park ilan edilmesi için adım atılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tüдав, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	154
2. Değer Adı	Gökçeada Marmaros Ormanı ve Şelalesi
3. Değer Kategorisi	Doğa, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Marmaros Ormanı için Dereköy'den Uğurlu istikametine giderken sağdadır. Bu bölge Çam Yetiştirme Alanı olduğundan girilmesi yaz aylarında özel izne tabidir. Marmaros Şelalesi için Dereköy'den Uğurlu istikametine giderken sağa ayrılan asfalt yoldan yaklaşık 7 km. sonra bölgeye ulaşılmaktadır. Bu noktadan sonra araçla gidilmesi mümkün değildir. Yolun sağ tarafında ormanın içerisinde yer alan ve ancak patika bir yoldan yaya olarak gidilebilen şelalede kış aylarında coşkun bir şekilde su akmasına rağmen yaz aylarında su miktarı azalmaktadır. Bu şelale aynı zamanda da trekking yapmaya uygun olup, adanın önemli bir mesire yeridir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Orman içinde yapılabilecek çeşitli üretim (ancılık vb.) olanakları için planlama yapılmalıdır. Şelaleye ulaşımında kullanılan patika yolun genişletilerek yürüme sporuna uygun hale getirilmesi sağlanmalıdır</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymaklığı, Gökçeada Belediyesi, Orman İşletme Şefliği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	155
2. Değer Adı	Gökçeada Mutfağı
3. Değer Kategorisi	Kültür, Turizm, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada mutfağı genelde Ege mutfağının izlerini taşımaktadır. Ancak kendisine özgü hazırlama ve pişirme yöntemlerine sahip olduğu çeşitli yiyecek ve yemeklere de sahiptir. Deniz ürünleri, kırmızı et, yabani otlar ve zeytinyağı kullanılan başlıca malzemelerdir. Mevsimine göre taze balık çeşitlerinin dışında, ahtapot, kalamar, karides, istakoz, yengeç ve denizkestanesi en çok kullanılan deniz ürünleridir. Adanın tepeleri yabani kekiklerle doludur. Bu kekikle beslenen hayvanların etleri çok lezzetli olmaktadır. Gökçeada, kırmızı etin Türkiye'de en lezzetli ve bol olduğu yer olarak bilinmektedir. Adada kuzu ve keçi etinden çeşitli yemekler yapılmaktadır. Ayrıca bol kekikle beslenen arıların ürünü kekik balı adaya özel tatlılardır. Cicirya Rumlara özgü bir çeşit peynirli pizzadır. Cicirya, özel mayalı hamur hazırlandıktan sonra üstüne keçi peyniri, nane, kekik ve süttten oluşan harç konup fırına atılarak hazırlanmaktadır. Vişinada ve yanında sunulan kuşburnu kurabiyesi yine adaya özgü eski tatlılardır. Sakızlı muhallebi ise Rum mutfağının olmazsa olmazlarından.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada mutfağını tanıtacak kitap, broşür vb. yayınlar çıkarılmalıdır. Gökçeada yemekleri ve mutfağı arşivlenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	156
2. Değer Adı	Gökçeada Organik Tarımı
3. Değer Kategorisi	Ekoloji, Tarım, Ekonomi, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da 2002 yılından bu yana "Gökçeada Organik Tarım Projesi" yürütülmektedir. Gökçeada ekolojisi bozulmamış bir adadır ve tarıma elverişli topraklarının büyük bir bölümü günümüze kadar kimyevi gübre ve ilaç gibi kimyasallarla tanışmamıştır. Gökçeada'da organik tarım bilincini yerleştirmek ve adanın ekolojisinde önemli bir yer tutan zeytin ve zeytinyağını ekolojik olarak üretmek, bunun yanı sıra arıcılık bağcılık ve sebzeçilik alanlarında organik üretim yapılması amaçlanmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada Kaymakamlığınca organik ürün üreticileri desteklenmelidir. Organik tarım konusunda gerek çiftçiler gerekse tüketiciler eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir. Gökçeada ekolojisine uyum sağlayan ürünlerin üretilmesi sağlanmalı ve özellikle zeytin alanları genişletilmelidir. Ekolojik tarıma bağlı olarak eko-turizmin canlandırılması ve Gökçeada'nın organik bir ada haline gelmesi konusunda çaba harcanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlçe Tarım Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	157
2. Değer Adı	Gökçeada Osmanlı Kültürel Mirası
3. Değer Kategorisi	Tarih, Kültür, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1453'te İstanbul'un alınmasıyla birlikte Osmanlı hakimiyetine geçen Gökçeada, 1466-70 ve 1912-23 yılları arasındaki kısa dönemler hariç kesintisiz olarak Türk idaresinde bulunmuştur. Adada yapılan araştırmalar neticesinde Osmanlı döneminden kalma 1 cami, 4 çamaşırhane, 1 çeşme, 1 mezar taşı tespit edilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada'da varolan bu eserler sosyokültürel ve jeopolitik açıdan değerlendirilmelidir. Osmanlı arşivleri, nüfus, tapu ve vakıflar arşivlerinde kapsamlı araştırmalar yapılarak Gökçeada'nın Türk dönemi tarihi hakkında yeni bilgilere ulaşılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven	
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	158
2. Değer Adı	Gökçeada Peynir Kayalıkları
3. Değer Kategorisi	Mitoloji, Doğa, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Peynir Kayalıkları Kuzu Limanı'nın hemen solunda yer alır. Üst üste sıralanmış peynir kalıplarını andıran ilginç kaya oluşumlarıyla dikkat çeker. Burayı karadan görmeniz mümkün değildir. Ancak, tekne ile denizden görme şansınız vardır. Adanın hatırdı kalabilecek görsel güzelliğe sahip doğal oluşumlarından birisidir. Bu ilginç kaya oluşumlarının bir efsanesi vardır; Efsane, sayısız keçi ve koyuna sahip olan zengin, inatçı, cimri ve yaşlı bir kadınla ilgilidir. Yaşlı kadın, cennete gidebilmek amacıyla bir çok yuvarlar kalıp peynir yapmış ve bunları üst üste sıralamış. Ama kimseyle paylaşmamış. Tanrı, ona kızmış ve cezalandırmış. Mart ayının birinde, yağmur, kar ve şiddetli rüzgarlar göndermiş yaşlı kadının üzerine. Kadın ve peynirler donmuşlar. Peynir kalıpları taşa dönüşmüş. Daha sonra insanlar bu kayalara, peynir kayaları demişler.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Peynir kayalıkları başlangıç düzeyindeki dağcılar için uygun bir yer olabileceğinden bu alan dağcılık sporuna uygun olarak düzenlenmelidir. Denizden gezilemek için belirli günlerde tekne turları düzenlenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	159
2. Değer Adı	Gökçeada Rum Köyleri
3. Değer Kategorisi	Turizm, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da Kaleköy, Eski Bademliköy, Zeytinliköy, Tepeköy ve Dereköy olmak üzere 5 tane Rum köyü bulunmaktadır. Kaleköy: Gökçeada'nın en eski köylerindedir. İlçe Merkezine uzaklığı 4 km.'dir. Kaleköy'de Ada'nın en eski tarihi mekanlarından birisi olan ve Cenevizlilerden kalan kale yıkıntıları bulunmaktadır. Kaleköy adanın en eski limanıdır. Eski Bademli Köyü: İlçe merkezine 4 km. mesafededir. Mimari özellik taşıyan evleriyle görülmeye değerdir. Çamaşırhane ve eski okul binası gezip görülmesi gereken mekanlardandır. Adanın balkonu olarak adlandırılan Eski Bademli köyünde güneşin batışını izlemek amacıyla Gökçeada ziyaretçilerinin sıklıkla uğradığı bir köydür. Zeytinliköy: İlçe Merkezine 3 km. mesafededir. Bir tepenin yamacında, zeytin ağaçları arasında kurulmuş, daha çok Rum vatandaşlarımızın yaşadığı şirin bir köydür. Yaz, kış Adanın en çok ilgi çeken mekanlarından. Tepeköy: İlçe Merkezi'ne uzaklığı 10 km. civarındadır. Adanın, en yüksekte kurulmuş köyüdür. Rum vatandaşlarımızın yoğun halde yaşadığı köylerden biridir. Her yıl 15 Ağustos'ta Rum vatandaşlarımız tarafından kutlanan Meryem Ana etkinliklerinde dünyanın dört bir tarafından Rumlar Tepeköy'e akın eder. Dereköy: Adanın en eski köylerindedir. İlçe merkezine 16,5 km. uzaklıktadır. 1950-60'lı yıllarda nüfus ve hane olarak Türkiye'nin en büyük köyüdür. Yaklaşık 1950 hanedir. Günümüzde terkedilmişliği ve boş binaları ile dikkat çeker. Burada bulunan tarihi çamaşırhane de görülmesi gereken mekanlardandır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tüm Rum köylerinde köy kültürünü ve insanların yaşam tarzını yansıtacak eşya ve çeşitli malzemelerin sergileneyeceği köy müzesi kurulmalıdır. Tüm köylere bulunan kilise, şapel, çamaşırhane gibi yıkılmaya yüz tutmuş mekanlar restore edilerek koruma altına alınmalıdır. Köylerde düzenlenen panayırların sürekliliğinin devamı için çaba harcanmalıdır. Kaleköy Kalesi restore edilerek turizme kazandırılmalıdır. Zeytinliköy'de bulunan eski zeytinyağı fabrikası ve yel değirmenleri restore edilerek turizme kazandırılmalıdır. Tepeköy'de bulunan su değirmenleri restore edilerek turizme kazandırılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymaklığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Metropolithane</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven	
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	160
2. Değer Adı	Gökçeada'da Fener Rum Patriği Bartholomeos'un Evi
3. Değer Kategorisi	Turizm, Kültür, Din
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bartholomeos 1940'da Gökçeada'nın Zeytinli Köyü'nde dedesine ait bir evde dünyaya gelmiştir. Bu ev, iki katlıdır, alt kat kahvehane, üst kat ise ev olarak kullanılmaktadır. Ev taş bir yapıdır ve bu eski taş yapı sıklıkla bakımdan geçirilerek ayakta kalmayı başarmıştır. Bartholomeos'un dedesi evinin altındaki kahvehane köy halkına kahvecilik ve berberlik hizmeti vermekteydi. Bartholomeos, yaz tatillerinde dedesinin kahvehanesinde çalışırdı. Bartholomeos bir makalesinde evini, "köyün adı Ayii Theodori (Zeytinliköy) ve Kastri Dağı eteklerinde kurulmuş taştan yapılmış bir ev" olarak anlatmaktadır. Bartholomeos, "Bir Patrik Çocukken" adlı kitabında Gökçeada'daki evi için "Baba evi, hepimiz için muhterem bir ev, kutsal bir yerdir. Bir insan nerede olursa olsun, kaderi onu nereye sürüklerse sürüklesin ruhun gözleri ile, baba evinin ona şevkatli bir anne gibi kucak açtığını bağrına basmak için onu beklediğini görür." demektedir. Bartholomeos, bu sözlerine dayalı olarak her yıl dört beş kez Gökçeada'ya gelip baba evinde kalmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Bartholomeos'un evi tanıtılarak turizme kazandırılmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Patrikhane
7. Yazarı: Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven	
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	161
2. Değer Adı	Gökçeada Rüzgarı
3. Değer Kategorisi	Turizm, Coğrafya, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada Paros, Naksoz ve Rodos gibi Ege Adalarının üzerinden geçen kuzey-güney yönünde esen rüzgar koridoru üzerindedir. Rüzgar şiddeti 4-5 beafort (11-16, 17-27 deniz mili) civarındadır. Rüzgar tüm yıla yayılmıştır ve homojendir. Bu özellikleri dolayısı ile Gökçeada rüzgarı, rüzgar sörfü gibi turizm amaçlarını ya da rüzgardan elektrik elde edilmesi gibi ekonomik amaçlar için kullanılabilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Rüzgar sörfü turizminin Gökçeada'da yaygınlaştırılması ve Türkiye ve dünya çapında tanıtılması için uğraş verilmelidir. Örneğin; Gökçeada rüzgar sörfü web sitesinin hazırlanması, online seyahat acenteleri ve tur operatörleri ile anlaşarak Gökçeada rüzgar sörf turizmi pazarlanmalıdır. Her yıl Gökçeada'nın rüzgar sörfü potansiyelini tüm dünyaya tanıtacak bir rüzgar sörfü festivali düzenlenmelidir. Adanın elektrik ihtiyacını karşılayacak rüzgar enerjisi üniteleri kurulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 8874410-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	162
2. Değer Adı	Gökçeada Sualtı Mili Parkı
3. Değer Kategorisi	Turizm, Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada sualtı parkı, Gökçeada'nın kuzeydoğu kıyısında, Kaleköy ile Kuzulimanı arasındaki kıyı kuşağında yer almaktadır. Park alanı, Yıldız Koyu'ndan Yelkenkaya'ya kadar kuş uçuşu 1 millik kıyı zonuna sahiptir. 21 Şubat 1999 tarih ve 23618 sayılı gazetede yayınlanarak Tüdev öncülüğünde kurulmuştur. Gökçeada Sualtı Milli Parkı Türkiye'nin ilk ve tek sualtı milli parkıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Sualtı Milli Park alanı geliştirilmelidir. Park çevresi korunmalıdır. Sualtı Milli Parkında dahş için gerekli düzenlemeler, tesisler ve rehberler planlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Balıkçı Kooperatifleri, Sahil Güvenlik</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	163
2. Değer Adı	Gökçeada Tıbbi Aromat Bitkileri
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Sağlık, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da insan sağlığına faydası olan çeşitli şifalı bitkiler yetişmektedir. Gökçeada'nın şifalı bitkilerinden öne çıkanlar, kekik, rezene, adaçayı, defne, reyhan, ısırgan, ıhlamur, ıtır, melisa, nane, papatya ve zeytindir. Bu bitkilerden sadece zeytin, adaçayı ve kekik işlenebilmektedir. Diğer bitkiler ise ada halkı tarafından toplanıp tüketilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ada'da bol miktarda bulunan şifalı bitkilerin envanteri çıkartılmalıdır. Adada bulunan bitkilerin işlenerek tüketime sunulması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Sağlık Bakanlığı, T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	164
2. Değer Adı	Gökçeada Yeni Bademli Höyük
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'nın ilk sistemli arkeolojik kazısı olma ünvanını taşıyan Yeni Bademli Höyük, Kaleköy istikametinde olup ilçe merkezine 3 km. mesafededir. Yolun sol tarafında bulunmaktadır. Orta büyüklükte bir höyük olan Yenibademli Höyük, doğu-batı yönünde 120 m, kuzey-güney yönünde ise 130 m. kadar bir alanı kapsamaktadır. Yüksekliği araziden 9 m., deniz seviyesinden ise 18 m. kadardır. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleriyle 1996 yılından itibaren Hacettepe Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Halime Hüryılmaz Başkanlığında Gökçeada Kaymakamlığı ve Belediyesi'nin katkılarıyla yürütülen kazı çalışmaları neticesinde Höyük'teki yerleşmenin günümüzden en erken 5000 yıl önce ilk iskan edildiği anlaşılmıştır.</p>
5. Değerin Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Gökçeada'daki antik çağdaki oluşum ve yapılar hakkında kesin ve net yargılara varmak için somut kanıtlara ulaşılması gerekmektedir. Yeni Bademli Höyük kazılarına hız verilmelidir. Kazıdan çıkan eserler adada açılacak bir müzede sergilenmelidir. Somut kanıtların elde edilmesiyle Gökçeada'nın prehistorik dönemlerdeki önemi vurgulanarak adanın tanıtım stratejisinde bu unsurlara yer verilmelidir Gökçeada turizm pazarlamasında arkeolojiden faydalanılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	165
2. Değer Adı	Gökçeada Zeytinciliği
3. Değer Kategorisi	Ekonomi, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gökçeada'da en yaygın olan sektör zeytincilik ve zeytinyağı üretimi olduğundan, ilçede 2002 yılında organik tarımda bazı kişi ve kuruluşlar organik tarım sertifikası sahibi olmaya hak kazanarak ilk adımlar atılmıştır. Adada potansiyel olarak çokça yetişkin ve şu anda verimli zeytin ağacı mevcut olup verimli sezonlarda zeytinyağı üretimi 2000 tona kadar ulaşabilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Adada faaliyet gösteren zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin tamamı organik tarım kapsamına alınmalıdır. Organik zeytinyağı sertifika sahibi olmaları için müracaatlar alınarak diğer işlemler tamamlanması için çalışmalara devam edilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gökçeada Kaymakamlığı, Gökçeada Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İlçe Tarım Müdürlüğü,</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. H. Rıdvan Yurtseven
Telefonu: (286) 887 44 10-12	e- posta adresi: ryurtseven@comu.edu.tr

1. Envanter No	166
2. Değer Adı	Granikos Savaş Alanı
3. Değer Kategorisi	Tarih, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Granikos Savaş alanı, Biga İlçesinin yaklaşık 5 km. kuzeyinde, Çınarköprü köyü ile Gümüşçay beldesi arasındadır. M.Ö. 334 yılında burada yapılan savaş, Büyük İskender'e Asya'nın kapılarını açmıştır. Granikos Savaşı tarihin akışını değiştiren en önemli savaşlardan biri kabul edilmektedir. Bütün önemli tarih kitaplarında söz edilen ve hatta Mars'ta bir bölgeye adı verilen (Granicus Valles) bu savaş alanıyla ilgili sistemli araştırmalar son yıllarda başlamıştır. Pennsylvania Üniversitesi'nden C. Brian Rose ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nden Reyhan Körpe'nin birlikte yürüttükleri Granikos yüzey araştırması projesi (<i>Granicus River Valley Survey Project</i>), sadece savaş alanının tam yerini saptamayı değil, bölgenin tarihi ve arkeolojik potansiyelini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Araştırmalarda savaş alanının Kocabaş Çayının doğusundaki ovada, yaklaşık 4-6 m. kalınlığında alüvyon altında bulunduğu anlaşılmıştır. Bölge şimdilik herhangi bir tahribat ile karşı karşıya değildir. Buradaki doğal panorama savaşın yapıldığı zamandan bu yana neredeyse bozulmadan kalmıştır. Şu anda sit alanı olarak koruma alınmamış olan bölgenin bir an önce tescilinin yapılması gerekmektedir. Bölgenin savaş alanı olarak tanzim edilmesi, savaş alanı turizminin Türkiye'de yaygınlaştırılması kapsamında değerlendirilmesi ve turizm firmalarının tur paketleri içine alınması için gerekenlerin yapılması, bölgenin ekonomisine katkıda bulunacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, (Tarih, Arkeoloji, Turizm dalından uzmanlar), Proje sınırlarında kalan Köy Muhtarlıkları, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Biga Kaymakamlığı.</p>
7. Envanteri Dolduran	
Adı & Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Fatih Yavuz & Arş. Gör. Reyhan Körpe	
Telefonu: (286) 218 0 018, 1718	e- posta adresi: mehmetusc@yahoo.com

1. Envanter No	167
2. Değer Adı	Gülpınar Kalkolitik Dönem Yerleşimi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ayvacık İlçesinde Gülpınar beldesinde antik çağın Apollon Smintheus Kutsal Alanı (Smintheion) kazıları sırasında bu alanda Çanakkale yöresinin en erken tarihli yerleşimlerinden bir ortaya çıkarılmıştır. Kalkolitik dönemi temsil eden bu yerleşim M.Ö. 5000 tarihine aittir. Prof. Dr. Coşkun Özgünel başkanlığında gerçekleştirilen Gülpınar kazıları sırasında ortaya çıkarılan bu tarih öncesi yerleşim Çanakkale için olduğu kadar batı Anadolu kültür tarihini aydınlatma konusunda da çok önemli bir yere sahiptir. Kalkolitik Gülpınar prehistorik yerleşimde yaşayan insanlar tarım, balıkçılık, hayvan besiciliği ve avcılık ile uğraştıkları anlaşılmıştır. Yapılan kazı çalışmaları Kalkolitik dönem Gülpınar yerleşimi insanların o dönemde balıkçılık yaptıkları ve istiridye ve midye gibi deniz ürünlerini yediklerini göstermiştir. O dönem insanların ayrıca yoğun bir şekilde tarımla uğraştıklarını kazılar sırasında ele geçen koyun, keçi ve inek kemiklerinden anlaşılmaktadır. Yine kazılarda ele geçen hayvan kemikleri geyik avcılığının da çok yaygın olduğunu göstermiştir. Kalkolitik Gülpınar'da peynir ve diğer süt ürünleri üretiminin ileri aşamada olduğunu göstermektedir. Kalkolitik Gülpınar köyü insanların çok gelişmiş bir çanak-çömlek teknolojisine ve dokumacılık ve hasırcılık bilgisine sahip oldukları da kazılardan bilinmektedir. Gülpınar kazıları bu bakımdan Troya'nın ilk iskan edildiği dönemlerde daha önceki dönemlerde yörede ne tür kültürlerin var olmuş olabileceğini göstermektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu bakımdan 2004 yılından beri yürütülmekte olan Gülpınar kazılarıyla birlikte Troya'nın ilk kurulduğu yıllardan yaklaşık 2000 yıl daha öncesinde Çanakkale de ne tür insanların nasıl yaşadığını öğrenmeye başladık. Gülpınar'ın kazısının devam ettirilmesi sonucunda Çanakkale kültür tarihi aydınlatılmaya devam edecektir. Bu alanda kazıların daha kapsamlı sürdürülmesi gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	168
2. Değer Adı	Gümüşçay (Polyksena) Antik Lahit
3. Değer Kategorisi	Arkeolojik değer
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga'nın Gümüşçay Beldesinde bir tümüşlüste ele geçen Kabartmalı lahit M.Ö. 510-500 tarihlerine verilmektedir. Bu tarihler için Dünya'daki tek kabartmalı lahit örneğidir. Bir sanduka ve kapaktan oluşan lahdin uzunluğu: 3.22 cm, genişliği: 1.60 cm, yüksekliği: 1.78 cm.dir. Lahit üzerindeki dört yanındaki kabartmalı sahneler son derece etkileyicidir. Bir uzun yüzdeki kabartmalar konusunu Troya Efsanesinden alır. Burada Troya kralı Priamos'un kızı Polyksene Akhilleus'un mezarı başında askerlerin kolları üzerinde oğlu Neoptolemos tarafından boğazına bıçak saplanarak kurban edilmektedir. Sahnenin sol tarafında bu dehşet sahneyi saçlarını başlarını yolarak izleyen olasılıkla Polyksene'nin ailesi yer almaktadır. Bu sahneyle bağlantılı kısa yüzde bir ağacın altına oturmuş yaşlı bir kadın(belki Polyksene'nin annesi Hekabe) yanında ise saçlarını yolan kadınlar yer alır. Diğer uzun yüzde ise Tahta oturmuş bir genç kızın düğün şenlikleri olarak yorumlanan bir sahne vardır. Kızın arkasında ve önünde ellerinde müzik aletleri ve hediyeler bulunan genç kızlar yer alır. Sahnenin sağ yanında ise ayakları üzerinde yükselmiş askerler, dans eden bir kadın ve ayakta kadınlar yer alır. Kısa yandaki sahne de ise bir kline(mermer yatak) üzerine karşılıklı oturmuş iki kadın arkalarında hizmetçiler yer alır. Bu bir sadıç sahnesi olarak yorumlanır. Sadıç geline düğün öncesi öğütler vermektedir. Lahit bulunduğu üst yan kısımda bir insan girebilecek kadar delik vardı. Ve yıllar önce kırıldığı anlaşılmaktaydı. Bu nedenle lahtın içinde herhangi bir bulgu ele geçmemiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Lahit için Türkçe ve İngilizce ciddi yayınlar yapılarak tanıtılmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Arkeoloji Müzesi
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	169
2. Değer Adı	Hayri Çizel
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>“Çanakkale Savaşlarının ressamı” olarak ünlenen Hayri Çizel, Çanakkale Savaşları’nda cephede düşmana karşı savaşmış ve genç bir ressam olarak savaş sırasında Çanakkale’yi resimlerine aktarmıştır. İlk resim derslerini Edirne Lisesi’nde öğrenim gördüğü sırada, okulun resim öğretmeni, ressam Hasan Rıza’dan almıştır. İstanbul’da Sanayi-i Nefise Mektebi’nde, Ömer Adil, Salvator Valeri ve Joseph Warnia Zarzecki’nin öğrencisi olmuştur. Mezun olduktan sonra, Çanakkale Savaşı için Gelibolu Yarımadası’na yedek subay olarak gitmiştir. Savaş sırasında, siperlerde fırsat buldukça çok sayıda kroki ve çizim yapmış ve bu çalışmalarını suluboyaya aktararak bir albüm hazırlamıştır. İki buçuk yıl boyunca Edirne’den Kafkas cephesine kadar gittiği yerleri gözleme dayalı olarak resmetmiştir. Savaşın geçtiği alanlar, köyler, çadırlar ve askerlerin konumlanışları hakkında belgesel nitelik taşıyan resimleri Ruşen Eşref Ünaydın’ın “Mustafa Kemal Çanakkale’yi Anlatıyor” adlı kitabında kullanılmıştır. Sanatçı, devlet tarafından Almanya’ya gönderilmiş ve Münih’te Hans Hofmann Atölyesi’nde resim çalışmıştır. Hayri Çizel yurda dönünce, İstanbul Erkek Lisesi olmak üzere, İstanbul’daki çeşitli ortaöğretim kurumlarında resim öğretmenliği yapmıştır. Sanatçı, savaş ve kahramanlık resimlerinden başka Anadoluhisarı, Kanlıca, Göksu, Kurbağaldere, Kızıltoprak, Moda, Eyüp gibi İstanbul’un değişik görünümünü sunduğu izlenimci tarzda manzaralar, Edirne, Bursa ve Ankara’dan görünüm resmetmiş, iç mekânlar ve portreler çalışmıştır. 13 Ekim 1950 tarihinde yaşama veda etmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>“Çanakkale Savaşlarının ressamı” olarak ünlenen Hayri Çizel’in, Çanakkale görünümü sunan ve Çanakkale Savaşlarını konu alan resimleri ile ilgili bir kitap/katalog hazırlanması, hem resimlerin tanıtılması, hem de korunması için önemlidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Gül Sarıdikmen
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsaridikmen@yahoo.com

1. Envanter No	170
2. Değer Adı	Hektor
3. Değer Kategorisi	Mitoloji, Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Troya'lı kahraman Hektor, batı dünyasının ilk ozanı olarak kabul edilen ve M.Ö. 8. yüzyılın sonlarına doğru yaşamış olduğu kabul edilen Homeros'un Troya savaşlarını anlattığı İlyada destanında cesareti ile ön plana çıkmış en önemli kahramanlardan biridir. Hektor'un mezarının gerçekten de Ophryneion antik kentinde (bugünkü İntepe/Erenköy) bulunup bulunmadığı konusu arkeoloji dünyasında çokça tartışılmaktadır. Antik Yunan ve Roma yazılı kaynaklarından anladığımız kadarıyla Troya'lı veya Anadolu'lu kahraman Hektor, ölümü sonrasında Ophryneion kentinde inşa edilen bir mezara gömülmüştür. Birçok antik yazarın eserinde Hektor'un kemiklerinin ve dolayısıyla mezarının burada olduğu; kahraman için burada kutsal bir koruluğun bulunduğu belirtilmektedir. Bu görüşü destekleyen önemli ve daha net bir veri de, Roma imparatoru Augustus'un M.S. 18 yılında Troya'ya gelişi sırasında Hektor'un mezarına ziyareti ve yaptırdığı yazıttır. Çanakkale bölgesinde 19. yüzyılın ikinci yarısı boyunca büyükkelçi olarak görev yapan amatör arkeolog Frank Calvert tarafından kazılan bu tümülüsün Hektor'un mezarı olabileceği yönünde görüşler vardır. Mitolojiye göre Akha ve Troya orduları arasında geçen ve on yıl süren bu savaş sonunda Troya kralı Priamos'un oğlu Hektor yaşamını kaybetmiş ve büyük olasılıkla Troya yakınlarında yer alan Ophryneion'da gömülmüştür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Troya'lı kahraman Hektor, Asyalılık ve Anadolu'luluk sembolüdür. Hektor'un mezarının bulunduğu yer olarak kabul edilen Ophryneion antik kentinin yer aldığı İntepe/Erenköy'de onun adına anıtsal bir heykel yapılması kültürel mirası takdir etme adına önemli bir çaba olacaktır. "Hektor Tümülüsü ve Koruluğu" olarak bilinen alanda Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bünyesinde görev yapan Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izniyle yeni çevre düzenlemeleri ve hatta kurtarma kazı çalışmaları yapılması önemli sonuçlar doğurabilir. Antik yazılı kaynakların tanıklık ettiği Hektor ve Ophryneion ilişkisini ortaya koyabilmenin en önemli yollarından biri de burada arkeolojik kazı çalışmaları yapmaktan geçmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi, İntepe Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	171
2. Değer Adı	Hektor Ayini
3. Değer Kategorisi	Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>İlk kez 2006 İntepe Sempozyumu ve Bağbozumu Şenlikler’inde özgün bir senaryo ile uygulamaya konan kültürel etkinliktir. Etkinlikte Troya savaşları sırasında Akileus tarafından öldürülen Troya kralı Priamos’un oğlu Hektor’un cenaze töreni ayini canlandırılmıştır. Canlandırmada antik giysili Troyalılar ve Troyalı askerler özgün bir müzik eşliğinde bir savaş arabasının taşıdığı Hektor’un cenazesini İntepe Meydanı’ndan tören yürüyüşü ile Hektor Tümülüsü’ne götürürler. Korteje yöre halkı ve misafirler de katılır. Tümülüse varıldığında Güneş batmak üzeredir. Kortej bu güzel manzarayı da İntepe’den izlemiş olur. Tümülüse ulaşan kortej Törenle ateşin yakılışını ve ağıtları ve cesedin yakılışını izler. Katılanlara şarap ve et dağıtılır. Yenir içilir ve yine yürüyerek İntepe Meydanına dönülür. 2007 yılı İntepe Sempozyumu ve Bağbozumu Şenlikler’inde de tekrarlanan bu ayin çok etkili olmuş birçok TV kanalında haber olarak verilmiş ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tarafından belgeseli yapılmıştır.</p>
5. Değerin Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Hektor Ayini yörenin sahip çıkması gereken kültürel bir değerdir. Her yıl aynı zamanda geliştirilerek tekrarlanmalı, halka mal edilmeli. Turizm açısından yararlanılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	172
2. Değer Adı	Hero ve Leandros
3. Değer Kategorisi	Mitoloji, Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Hero ve Leandros Hellespontos'un (Çanakkale Boğazı) önemli iki mitolojik kahramanıdır. MS 6. yy.da Grek şairi Mousaios Hero ile Leandros'un öyküsünü anlatmıştır. Bu öykü Türkçeye ve pek çok yabancı dile çevrilmiştir. Abydos (Nara) kentinde yaşayan delikanlı Leandros, Sestos (Akbaş limanı) kentindeki bir Aphrodite rahibesi olan Hero'ya aşık olmuş; bu gizli aşk yüzünden her gün Hellespontos'un karşı kıyısına yüzerek geçmiştir. Hero, geceleri yüzerek kendisine ulaşan Leandros'a Sestos'taki kulesinden ışık tutmuştur. Ancak Çanakkale Boğazı'nın fırtınalı bir gecesinde ışık sönmüş; Leandros azgın dalgalar arasında karşı kıyıya ulaşamadan can vermiştir. Gün ağarınca Hero, sevgilisinin kıyıya vuran cansız bedenini görüp canına kıymıştır. Bu öykü antik sanatta, özellikle Roma İmparatorluk Dönemi eserlerinde, kabartmalar, kandiller ve sikkeler üzerinde betimlenmiştir. Modern sanatta da Hero ile Leandros'un öyküsünü anlatan kompozisyonlara rastlamaktayız.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Hero ve Leandros Çanakkale Boğazı'na ait kahramanlar olmasına rağmen, antik dönemden itibaren bilinen, sevilen ve işlenen öyküleri, İstanbul Boğazı'na, Kızkulesi'ne yakıştırılmış ve mal edilmek istenmiştir. Günümüzde Kızkulesi'nin duvarlarını süsleyen Hero ve Leandros resimleri bulunmaktadır. Oysa Çanakkale Boğazı'nın her iki kıyısına ait bu değer kentimiz tarafından sahiplenilmelidir. Eceabat'ta, Akbaş limanının bulunduğu yerde, elindeki kandiliyle sevgilisini bekleyen Hero'nun bir heykeli ile Nara burnunda yüzmeye hazırlanan Leandros heykeli, dünyaca tanınan bu iki kahramanın Çanakkaleli olarak anılmasını sağlayacak; Çanakkale'nin her iki yakasını birleştiren ortak bir değer yaratacak ve kentimiz için hoş bir görüntü kazandıracaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Eceabat Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Sencan Altınoluk
Telefonu: (286) 218 00 18, 1702	e- posta adresi: zsecan@hotmail.com

1. Envanter No	173
2. Değer Adı	İbrahim Bodur
3. Değer Kategorisi	İnsan Kaynakları
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>İbrahim Bodur 1928 yılında Çanakkale’de doğdu. Robert Kolej’de ekonomi ve edebiyat bölümlerini aynı sürede bitirerek üstün başarıyla mezun oldu. Amerika Birleşik Devletleri’nde gerekli programları alarak İş İdaresini bitirdi. 1951 yılında, Türkiye'nin ilk 3,200 iğlik 80 numara penye pamuk ipliği fabrikası olan Bodur-Eğinlioğlu Edirnekapı Pamuk İpliği Fabrikası'nı kurdu. 1955 yılında Çanakkale Seramik Fabrikaları Limited Şirketi'ni kurdu. 1957 yılında Türkiye'nin ilk seramik fabrikalarının temelini attı. İlk kurulan limited şirketi, bugünkü Çanakkale Seramik Fabrikaları Anonim Şirketi'ne dönüştüren Bodur, Türkiye'nin ilk halka açık şirketini kurmuş oldu. Bodur, 1952 yılından itibaren 30 kuruluşun oluşun Kale Gurubu'nu oluşturdu. Yurt içinde ve yurt dışında önemli şirketlere kurucu ortak olarak katıldı. Siemens, Roca ve General Elektrik gibi birçok önemli kuruluşla ortaklıklar kurdu. 1952 yılında İstanbul Sanayi Odası'nın kuruluş faaliyetlerine katıldı. 1962 yılında İstanbul Sanayi Odası meclis üyeliğine seçildi ve 38 yıl bu görevde kaldı. Türkiye Odalar Birliği (TOB) Başkanlık Divanında 6 yıl süre ile Başkan ve Başkan Vekilliği görevi, iki dönem TOB Konsey Başkanlığı, iki dönem TOB Genel Kurul Başkanlığı, 1975 yılında İSO Meclis Başkanlığı ve Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği'nin (TÜSİAD) ilk altı kurucusundan biri olarak görev yaptı.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Elli yılı aşan sınıai ve iktisadi meslek hayatı boyunca, sosyal ve kültürel alanlarda da faaliyet göstererek bir çok vakfın kurulmasına hizmet etmiş, sağlık ve eğitim alanlarında da önemli yardımlar ve yatırımlar yapmış olan Bodur, sanayinin özellikle sivil organizasyonlarda temsilciliğini yaparak bazı alanlarda sanayicilere rekor süreyle başkanlık yapmıştır. Bu yönüyle Bodur, ilimizde yükselmiş bir değer olarak bilgi ve tecrübelerinden istifade edilmeli, deneyimleri kitaplaştırılmalı, bu tarz yeni sanayicilerin çıkması noktasında kendisi referans alınmalıdır. Bununla birlikte Bodur'un hayatını anlatan bir müze kurulmalıdır. İstanbul'da Sabancı Müzesi Model alınarak yapılacak müze girişimcileri ilimiz girişimcilerini şevklendirecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası, Çanakkale Ticaret Borsası, Çanakkale Sanayici ve İşadamları Derneği, Kale Gurubu</p>
7. Yazarı:	Gökhan Bayram
Telefonu: (286) 218 06 11	e- posta adresi: gokhanbayram@comu.edu.tr

1. Envanter No	174
2. Değer Adı	İda (Kaz) Dağı Mitolojisi
3. Değer Kategorisi	Turizm, Kültür, Mitoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bu çalışma mitlerin tanımı ve işlevlerinden yola çıkarak İda/Kaz Dağı mitolojisinin yansıttığı kadın kültüründeki dönüşümleri yorumlamayı amaçlamaktadır. Bu dönüşüm çok tanrılı dinlerle tek tanrılı dinlerin kadına karşı tavrını yansıtmaktadır: Antik Yunan mitleri kadınları özgür, güçlü ve cinselliklerini açık açık yaşayabilen bireyler olarak yansıtırken, Hristiyanlık ve İslam'da, yani tek tanrılı dinlerde kadın cinsellik ve doğurganlık fonksiyonlarından arındırılmakta, erkeğe göre ahlaki bir üstünlük taşıyan azize mertebesine yükseltilmektedir. Mitlerin kültürel modeller sunduğu düşünülürse kadın kültürü özgürlük alanından ahlaki ve dini baskıya dayalı bir alana kaymaktadır. Bu ise günümüz koşullarında büyük bir değer kaybı demektir. İda/Kaz Dağında antik kültür değerleri, mitler ve sanat objeleri vasıtasıyla yeniden yaratılırsa büyük bir turizm potansiyeli oluşacak, Efes, Meryem Ana kutsal alanında olduğu gibi yeni bir turistik Mekke kazanılmış olacaktır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu değer, kültürel bir dönüşüm yaratacağı düşünülerek ve turistik potansiyeli göz önüne alınarak her şeyden önce bir proje haline getirilmeli, ulusal ve uluslararası düzlemde ortaklar bulunmalıdır. Bu projenin taşıyıcısı hiç kuşkusuz Üniversite ve akademik çevreler olacaktır. Üniversite önderliğinde bu proje yerel yönetimlere, kültür bakanlığına, turizm bakanlığına götürülerek finansal yardım istenebilir. Proje eğitim alanı haline getirilerek tanıtımı da sağlanmalı ve halk tarafından da benimsenmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Proje ortağı üniversiteler, İlgili bakanlıklar, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Sevinç Özer	
Telefonu: (286) 2180018, 1825	e- posta adresi: sozertr@yahoo.com

1. Envanter No	175
2. Değer Adı	İda (Kaz) Dağı Güzellik Yarışması
3. Değer Kategorisi	Sanat, Mitoloji, Kültür, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Antik Yunan mitolojisinde, İda/Kaz Dağı'nda aslında Troya kralının oğlu olan çoban Paris'in hakem olduğu güzellik yarışmasından bahsedilir. Adaylar, Zeus'un kıskançlığıyla meşhur karısı gök tanrıçası Hera (Juno), savaş tanrıçası ve şehirlerin koruyucusu Athena (Minerva) ile aşk ve güzellik tanrıçası Afrodit (Venüs)'tir. "En güzeline" yazılı olan elmayla başlar herşey. Helen'e duyulan aşk, devamında yıllarca süren Troya savaşı. Paris'in Yargısı'nda, İda Dağı'nda Paris, haberci tanrı Hermes'in getirdiği haberle Olimpos'un üç önemli tanrıçası olan Hera, Athena ve Afrodit arasında seçim yapacaktır. Her üç tanrıça da Paris'ten en güzel kendisini seçmesini ister ve çeşitli vaatlerde bulunurlar. Ancak, kazanan Afrodit olacaktır. Karşılığında Paris'e, kral Menelaus'un güzel karısı Helena'yı vadedmiştir. Elmayı sahiplenmek isteyen üç güzel kadın ve seçimi yaparak elmayı veren Paris, ressamların sevdiği bir konu olmuş ve yüzyıllar boyunca resimlere aktarılmıştır. Avrupa resminde, mitolojik konulu resimler arasında sanatçılar tarafından Antik Yunan vazo resimlerinden başlayan örneklerle yüzyıllar boyunca farklı ülkelerden, farklı sanat anlayışı, yorum ve tekniklerle, "Paris'in Yargısı" teması resimlere aktarılmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bölgede, şenlikler kapsamında güzellik yarışması yapılmaktadır. Bölgeye bu mitolojiyi anlatan bilgilendirme levhaları asılabilir. Konuyla ilgili resimlere yer verilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Bayramiç Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Gül Sarıdikmen
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsaridikmen@yahoo.com

1. Envanter No	176
2. Değer Adı	İklim ve Su Özellikleri
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Çevre, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale ili ve yakın çevresinde Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında geçiş özellikleri gözlenmektedir. Bu durum Çanakkale ili ikliminin hem Karadeniz ikliminin su kaynakları bakımından zenginliğini hem de Akdeniz ikliminin yaz kuraklığını etkisini taşıması anlamına gelmektedir. Çanakkale'nin iklim özellikleri; su kaynakları başta olmak üzere toprak özellikleri, bitki ve hayvanlar, turizm, tarım başta olmak üzere her konuyu etkilemektedir. Çanakkale ilinin Kaz Dağı güneyi ve kuzeyi ile zirve kısımları iklim özelliklerinin kısa mesafelerde nasıl değişebileceğinin tipik örnekleridir. Çanakkale ilini oluşturan Biga Yarımadası su kaynaklarının zenginliğiyle dikkat çekerken Gelibolu Yarımadası ve adalar kısıtlı su kaynaklarıyla ön plana çıkmaktadır. İklim özellikleri ve su kaynakları yaşamın devamını sağlayan su ve madde döngülerini sağlamaları açısından teme hareket noktalarıdır. Çanakkale ilinin iklim ve su kaynaklarının çeşitliliği doğal ve sosyal kaynaklarının çeşitliliği ve zenginliğinin temelini oluşturmaktadır. Bununla birlikte bu kaynakların çevre sorunlarına neden olmadan kullanılabilmesi için her sahayı kapsayabilecek ölçüm ve araştırmalara ihtiyaç vardır. Çanakkale ilinin iklim özellikleri ve su kaynakları bu kaynakların sürdürülebilir planlanmasına yetecek derecede bilinmemektedir. Çanakkale ilinin iklim ve su kaynakları özellikleri bilinmeden diğer kaynakların planlanması beraberinde çevre sorunlarını getirecektir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Sahip olunan potansiyelin taşıma kapasitesiyle birlikte ortaya konulması3. İklim özellikleri ve su kaynaklarının kullanımıyla ilgili bir politika oluşturulması4. Çanakkale ili ve kenti halkının yaşamında iklim özellikleri ile su kaynaklarının yerinin tekrar değerlendirilmesi5. İklim ortam kaynaklarının sınırsız olmadığının kavranması
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Üniversitesi, Hükümet, Çanakkale Valiliği, Belediyeler, Sivil Toplum Kuruluşları, Köyler, Bireyler
7. Yazarı: Prof. Dr. Telat Koç	
Telefonu: 218 00 18, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	177
2. Değer Adı	İlhan Demiraslan
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür, Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>24 Ağustos 1928 tarihinde Gelibolu'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. İç hastalıkları uzmanı olarak Artvin, Tire, Trabzon ve Tunceli'de görev yaptı. 25 Kasım 1980 tarihinde Trabzon'da öldü. Folklor Postası, Varlık, Sanat Emeği gibi çeşitli dergilerde şiirlerini yayımladı. Gerek Garip gerekse toplumsal yönelimi döneminde iken, her zaman halk şiiri çerçevesinden yola çıktığı için, açık, rahat, çarpıcı, duygu yüklü bir söyleyişe sahip şiirler yazdı. İlk kitabında çocukluk anılarından güç aldığı, delikanlılık yıllarının dünyasını dile getirdiği şiirler yazdı. Son eserlerinde ise, duygu şiirinden ayrılarak düşünce şiirine yöneldiği görüldü.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, İlhan Demiraslan'ın yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 217 13 03, 3100	e- posta adresi: hgecgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	178
2. Değer Adı	İmroz Antik Çağı
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Mitoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Türkiye'nin en büyük adası olan Gökçeada (İmbros), Megaloi Theoi/Büyük Tanrılar/Samothrake Tanrıları olarak da bilinen Kabeiroi'ya adanmış en büyük ikinci kutsal alana sahip olmasıyla antik çağda önemliydi. Öte yandan varlığı bilinen Hermes Imbramos Tapınağı, 19. yüzyıl sonunda adanın kuzeyinde konumlandırılmıştır. Antik Yunan mitolojisinde Akhilleus'un annesi Thetis'in sarayının Semadirek ve Gökçeada arasında, denizde olduğuna inanılırdı. Homeros'da ise Poseidon'un kanatlı atlarının barındığı ahırların Bozcaada ve Gökçeada arasında olduğunu görürüz. Homeros, adanın denizciler için de büyük önem taşıyan, bir "organize/düzenli kent" olduğuna dikkat çeker. M.S. 7. yüzyılda eserlerini vermiş olan Byzantium'lu Stephanus ise adayı şöyle tanımlamıştır: "İmbros, bir Trakya adasıdır; Kabeiroi ve Kariyalıların Imbramos dedikleri Hermes'in kutsal yeridir. Bir kenttir. Halkına Imbroslular denir." Tarihte İmbros'a dair en eski kayıt, Lemnos'la beraber adanın M.Ö. 512 yılında Pers kumandan Otanes'e teslim oluşu hakkındadır. Perslere karşı verilen mücadele sırasında Atina, İmbros'un askerî ve ekonomik önemini fark eder. M.Ö. 493 civarında, Genç Miltiades adayı Atina idaresine alır. Bu bakımdan Klasik Yunan çağında ada önem kazanmasına rağmen bu döneme ait arkeolojik kalıntılar kazı çalışmalarının yokluğundan pek iyi bilinmemektedir. Çanakkale Arkeoloji müzesinde bulunan Helenistik döneme ait mermer heykeltıraşlık eserleri adanın antik çağ sanatı konusunda bize bilgi veren en ilgi çekici buluntulardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Adanın tarih öncesi dönemlerine yönelik araştırmalar sistemli bir şekilde sürdürülmektedir. Hacettepe Üniversitesi Arkeoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Halime Hüryılmaz'ın Yeni Bademli Höyükte yürüttüğü sistematik kazılarla, adanın prehistorik dönem içindeki yeri önemli bir biçimde açığa çıkmaktadır. Bu bakımdan adanın antik çağına yönelik arkeolojik araştırmalara yoğunlaşılması bilgilerimizi arttıracaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Çiğdem Özbek
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi:

1. Envanter No	179
2. Değer Adı	İmroz Deniz Savaşı - Osmanlı'nın Son Deniz Başarısı
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Balkan Savaşları sırasında Osmanlı Devleti Ege Denizi'nde tarihi bir fırsatı kaçırdı. 16 Aralık 1912 tarihinde Gökçeada açıklarında Yunan donanması ile Osmanlı donanması karşı karşıya gelmiş ve Osmanlı donanması Yunanlıların en modern ve hızlı gemisi Averoff'u yaralamıştır. Osmanlı donanması Yunan donanmasını imha için yakaladığı fırsatı değerlendirememiştir. Bundan sonra Yunan donanması birer birer Ege adalarını ele geçirmiştir. Eğer Averoff batırılabilseydi, Ege adaları Osmanlıların elinde kalacaktı.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>İmroz Deniz Savaşı'nın gerçekleştiği 16 Aralık tarihi "Gökçeada Deniz Festivali" haline getirilmeli ve her yıl bu tarihte Türk denizciliğinin gelişimi bilimsel yöntemlerle ele alınarak değerlendirilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Boğaz ve Garnizon Komutanlığı Çanakkale Valiliği, Gökçeada Kaymakamlığı</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Mithat Atabay
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: matabay@comu.edu.tr

1. Envanter No	180
2. Değer Adı	İtepe (Erenköy) Bağcılığı
3. Değer Kategorisi	Tarım, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>anakkale’de bağcılık ve şarapçılık denince ilk akla gelen yerlerden biri olan İtepe (Erenköy) antik çağdan beri sürekli olarak kaliteli üzümü ve şarabı ile hep ön planda olmuştur. Özellikle toprak kalitesi ve iklim yapısı çağlar boyunca burada kaliteli üzüm üretimine yol açmıştır. Nitekim burada yer alan antik Ophryneion kentinin bastırıldığı metal paralar üzerinde üzüm salkımı ve şarap tanrısı Dionysos resimleri bulunması bunu doğrulamaktadır. Buda bize binlerce yıldır İtepe yöresin yerel ekonomisinde bağcılık ve şarap üretiminin önemli rol oynadığı ve bu bölgenin tipik bir yaşam biçimi olduğuna işaret etmektedir. Özellikle mübadele yıllarına kadar ev şarapçılığının burada çok yaygın olduğunu ve dolayısıyla 1924 ten sofralık üzüm üretiminin yaygınlaştırıldığı anlaşılmaktadır. Çanakkale Tekel Kanyak Fabrikası’nın özelleştirilmesiyle birlikte üzüm üreticilerinin ürünlerini artık satmada problemler yaşadıkları bilinmektedir. Nitekim bunun sonucu olarak son birkaç yıl içinde birçok çiftçinin bağlarını sökmeye başladıklarına tanık olmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Binlerce yıllık bu bağcılık ve şarapçılık geleneğinin yeniden canlandırılması için burada öncelikli olarak yöresel üzümünden şarap üreten bir fabrika kurulması gerekmektedir. Bu fabrika ürünlerinin tanıtılması için İtepe’de bulunan geleneksel mimari yapılardan biri tanıtım işlevli şarapevine dönüştürülebilir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi bağcılık ve şarapçılık alanında bir programı açılması bu konuya akademik boyut kazandırması gerekmektedir. Bunun yanı sıra ev şarabı üretimi özendirilerek İtepe (Erenköy) de oluşturulacak şarapevleri sayesinde turizm amaçlı değerlendirilebilir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İtepe Belediyesi ve S.S Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatif Birlikleri Merkez Birliği (KÖY-KOOPBİR) tarafından hazırlanan proje İtepe şarabı ve bağcılığına tekrar ön plana çıkaracağı beklenmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, İtepe Belediyesi
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	181
2. Değer Adı	İntepe (Erenköy) Şarabı
3. Değer Kategorisi	Tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Dünyanın bağcılık için en elverişli iklim kuşağında yer alan Türkiye, ne yazık ki üretilen üzümün sadece %2'sini şaraba dönüştürmektedir. Benzer şekilde İntepe'de de üzümlerin şaraba dönüşme oranı oldukça düşük olduğu gözlemlenmektedir. Sofralık şaraptan ziyade şaraplık üzümleri olan bölge, üzümlerini değerlendirememektedir. Bölge halkı, ekonomik getirisi her geçen gün azalan bağcılığı terk etmektedir. Ancak özellikle yabancılar tarafından tercih edilen İntepe (Erenköy) şarabının üretimi ve pazarlanması Çanakkale ekonomisinin de hareketlenmesine sebep olacaktır. Bölge halkının ev şarapçısına yöneldiği düşünüldüğünde bu şarapları profesyonel olarak üretim yapacak fabrikaların açılması gerekmektedir. Bununla birlikte pazarlamaya da ayrı bir önem vererek halihazırda hazır bir pazarı olan bu şarabın pazarlanmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Pazarlama karması elemanları ayrı ayrı ele alınarak İntepe şarabı ve bu şarabı satın alan pazar incelenmelidir. Böylece İntepe şarabı, geçmişten gelen şarap kültürünü ve ismini kullanarak bölgenin kalkınmasını sağlayacak bir değer haline gelebilir.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bölgesel olarak özellikli şarap üretimi için üzümleri bulunan halkın eğitilerek butik şarapçılığa yönlendirilmesi yapılabilir. Kentin adalar ve diğer bölgeleri de göz önüne alınarak doğal ve tarihi ile birlikte butik şarapçılığı vurgulanarak yerinde satış yapılabilir. Ürünle ilgili yeni tasarımlar yapılarak ambalaj, şişe gibi görsel özelliklerinde kent ön plana çıkartılabilir. Çanakkale seramikleri ile birleştirilerek özel seramik şişelerde İntepe şarabına değer eklenebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, İntepe Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Nilsun Sarıyer
Telefonu: (286) 335 87 38, 1194	e- posta adresi: nilsun@comu.edu.tr

1. Envanter No	182
2. Değer Adı	İntepe/Güzelyalı
3. Değer Kategorisi	Mimari, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Troya kazı tarihçesinde İntepe büyük rol oynar. Calvert ailesinin Erenköy'deki konağı, 19. yüzyıldan itibaren Troya ve Troas bölgesi araştırmacılarının merkezi gibidir. Erenköy'ün bu rölü, hem Heinrich Schliemann'nın 1870'deki ilk deneme kazıları ve daha sonrasında, hem de Troya'da İngiliz bir subayın 1856'de ilk kez yaptığı kazı öncesi için geçerlidir. Schliemann'nın 1871'de başlattığı büyük çaptaki kazıları sonrasında, 1873 yılında bulduğu „Priamos Hazinesi“nde de Erenköylüler büyük rol oynar. Çünkü Schliemann'nın en güvendiği kişi ile kazısında çalıştırdığı işçilerin çoğunluğu Erenköy'den gelmektedir. 1856'da Troya'yı arkeolojik bir amaç olmadan ilk kez kazan mühendis Brunton, aynı zamanda Güzelyalı'da da (günümüzdeki Tusan Otel'in olduğu yer) dünyanın ilk prefabrik hastanesi yapar. Mimarlık tarihi açısından bir referans noktası olan bu değer, mimarlık tarihi amaçlı gezilerin düzenlenmesiyle uluslararası bir karakter kazanabilir. Dünyanın ilk prefabrik hastanesinden geriye kalan çeşme yapısının yakınına yapılacak bilgilendirme noktaları, bölgede yaşayan kişilerin de bölgeyi daha iyi tanımalarına katkıda bulunarak, bu değerlerin korunmasında olumlu etkiler yaratabilecektir. Yine aynı zamanda buradan çok fazla uzak olmayan ve Troya araştırmalarında, ünlü “Priamos Hazinesi”nin Türkiye'den kaçırıldığı yer olan Karanlık Liman'da da, oraya konabilecek bilgi panolarıyla daha iyi tanıtılabilir. Böylelikle uzun vadeli Troya'ya gelen turistler için farklı kültürel ve turistik destinasyonlar yaratılabilecektir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Calvert ailesinin konağı tümüyle yok edilmiş olsa da, Güzelyalı'daki hastanenin giriş kapısındaki çeşme koruna gelmiştir, ancak modern duvarlar söz konusu bu yapıyı hem kapatmakta hem de tahrip etmektedir. Bu alanın düzenlenerek turizme açılması gerekir. İntepe'nin içindeki bir evin yerel tarih müzesi olarak düzenlenmesi.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	İntepe Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı: Doç. Dr. Rüstem Aslan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: rustem66@yahoo.de

1. Envanter No	183
2. Değer Adı	Jeolojik, Jeomorfolojik Yapı ve Toprak Özellikleri
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Çevre, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yaşam ortamımızı şekillendiren ve Çanakkale'ye özellik kazandıran potansiyeller arasında yapısal özellikler genel başlığı altında toplanabilecek jeolojik (kayaç ve tektonik özellikleriyle) durum ve yerşekilleri de (jeomorfolojik özellikler) bulunmaktadır. Çanakkale ili ve kenti konum özelliklerinde de vurgulandığı gibi jeolojik ve jeomorfolojik özellikler bakımından da kısa mesafelerde gözlenen değişkenlik ve buna bağlı olarak oluşan çeşitliliklerdir. Kaz Dağı zirvelerinde bulunan en eski (birinci zaman-paleozoyik) arazilerden en yeni alüvyon dolgulara (kuvarter) kadar her döneme ait kayalar bulunmaktadır. Bu sahalar; etkinliklerini değişik şiddetteki depremler ve sıcak su kaynaklarıyla devam ettiren faylar ile kesilmiştir. Bu temel üzerinde ve bu temelle etkileşim halinde akarsu, kurak-yarıkurak, buzul yakını bölgeler ve denizel ortam etkilerine bağlı olarak gerçekleşen süreç sonucunda şekillenen yerşekilleri (jeomorfolojik özellikler) Çanakkale için önemli bir doğal potansiyel oluşturmaktadır. Çanakkale ili alçak ovaları, değişik seviyelerdeki platoları, tepelik alanları ve yüksek dağlarıyla yerşekli özellikleri bakımından da kısa mesafelerde değişkenlik ve buna bağlı çeşitlilik göstermektedir. Çanakkale ilinin yapısal özelliklere bağlı olarak ele alınabilecek diğer bir değer ise toprak özellikleridir. Çanakkale ilinde diğer doğal ortam özelliklerinde görülen toprak özelliklerinde de vardır. Çanakkale'nin bütün potansiyelini temelde doğal ortam oluşturmaktadır. Çanakkale'nin doğal ortam potansiyelinin temel bileşenleri açısından jeolojik ve jeomorfolojik özellikler temel hareket noktasıdır. Toprak özelliklerinin şekillenmesinden tarımsal ürün çeşitliliğine, keyif alınan manzaralara kadar pek çok konuda jeolojik ve jeomorfolojik özellikler belirleyici olmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Sahip olunan potansiyelin taşıma kapasitesiyle birlikte ortaya konulması3. Karasal ortam kaynaklarının kullanımıyla ilgili bir politika oluşturulması4. Çanakkale ili ve kenti halkının yaşamında karasal ortamın yerinin tekrar değerlendirilmesi5. Karasal ortam kaynaklarının sınırsız olmadığı kavranması
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Hükümet, Valilik, Belediyeler, Sivil toplum, Köyler, Bireyler
7. Yazarı: Prof. Dr. Telat Koç	
Telefonu: (286) 2180018, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	184
2. Değer Adı	Karaağaçtepe (Protesilas) Prehistorik Yerleşimi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Sanat, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Eceabat İlçesi sınırları içinde günümüze değin tespit edilebilen en eski yerleşim Gelibolu Yarımadası'nın güney ucunda bulunan Protesilas/Karaağaçtepe höyüğüdür. Yerleşme tam olarak Seddülbahir'in 3 km kuzeydoğusunda, Morto Körfezi'ne yaklaşık 1 km uzaklıkta, Kirte Deresi'nin kuzey kenarında yer alır. Höyük 100- 126 m çapında ve ova seviyesinden yak. 8 m yüksekliktedir. Burada ilk kazı çalışmaları 1882 yılında Troia'nın efsanevi kazıcısı H. Schliemann tarafından gerçekleştirilmiştir. H. Schliemann Troia'nın etrafındaki tümülüsleri İlyada Destanı'nda adı geçen kahramanların mezarları oldukları düşüncesiyle kazmıştır. Karaağaçtepe'nin ise Troialılara karşı savaşan Protésilas'ın mezarı olduğunu düşünerek yerleşmeye bu ismi vermiştir. H. Schliemann'ın yaptığı kazı çok kapsamlı olmamış, 2,5 m derinliğinde bir açma açılmış ve burasının bir mezar olmadığı anlaşılınca kazıdan vazgeçilmiştir. H. Schlieman'ın yaptığı kazıdan yaklaşık 40 yıl sonra Fransız işgal kuvvetlerinin bir deniz subayı olan R. Demangel 1921- 1923 yılları arasında burada çalışmalar gerçekleştirmiştir. Demangel'in yaptığı çalışmalar sonucunda höyükte Troia'nın I. ve II. yerleşimleri ile çağdaş 4 prehistorik tabaka (I- IV) tespit edilmiştir. En üstte ise 1,5 m kalınlığında bir Bizans dolgununun olduğu belirtilmiştir. Demangel'in kazı çalışmasından sonra Karaağaçtepe'de uzun bir süre araştırma olmamıştır. 1982 yılında M. Özdoğan ve ekibi Marmara Bölgesi Yüzey Araştırmaları Projesi kapsamında höyük ziyaret edilmiş ve yüzeyden malzeme toplanmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bu höyükte gelecekte yapılacak kazı çalışmaları, Troas Bölgesi'nde çözümlenmesi gereken bir problem olan Kalkolitik Çağ'dan İlk Tunç Çağı'na geçişi daha da iyi aydınlatabilmesine yardımcı olacaktır. Ayrıca bilimsel verilerin yanısıra kazı sonucu ortaya çıkartılacak eserlerin teşhir edilmesi ile bölgenin tarihsel zenginliğine yeni bir renk katacaktır. Dış etkenlerden höyüğün korunması için mutlaka etrafına bir koruma çiti inşa edilmelidir. Daha iyi tanınmasını sağlamak için de bilgilendirme levhaları asılması yerinde olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Üniversite, Çanakkale Arkeoloji Müzesi
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Göksel Sazcı
Telefonu: (286) 2180018, 1701	e- posta adresi: gsazci@comu.edu.tr

1. Envanter No	185
2. Değer Adı	Karamenderes'in Doğal ve İstilacı Balıkları
3. Değer Kategorisi	Biyoloji (Zooloji), Hidrobiyoloji, Ekoloji, Su Ürünleri
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Karamenderes Çanakkale'nin önemli iç su kaynaklarından biridir. Karamenderes'in özellikle Ezine İlçesine bağlı Pınarbaşı köyü yakınlarından toplanan tatlı su balık türleri incelendiğinde akarsuda başlıca sazangiller (=Cyprinidae) familyasına ait olan türlerin yaygın olduğu belirlenmiştir. Karamenderes Çayı'nda doğal olarak başlıca <i>Anguilla anguilla</i> (L., 1758), <i>Cobitis fabirae</i> Atalay-Ekmekçi & Nalbant, 1998, <i>Barbus tauricus escherichi</i> Steindachner, 1897, <i>Chalcalburnus chalcoides</i> (Güldenstädt, 1772), <i>Gobio gobio</i> (L., 1758), <i>Leuciscus cephalus</i> (L., 1758), <i>Rhodens amarus</i> (Bloch, 1782) türleri belirlenmiştir. Önceki kayıtlardan farklı olarak <i>Cyprinus carpio</i> ve istilacı bir tür olan <i>Carassius gibelio</i> bölgede ilk kez kaydedilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Karamenderes Çayı'daki doğal türler tanıtılmalı, özellikle yerel halk tarafından olmak üzere korunmalıdır. Karamenderes balık çeşitliliği aralıklı olarak izlenmeli, bu türleri tehdit eden faktörler belirlenerek bertaraf edilmesi için çalışmalar yapılmalıdır. Bu değerlerle ilgili bir BAP projesi yürütülmektedir. Proje sonuçlarını takiben uygun strateji geliştirilecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım ve Köy İşleri Müdürlüğü, T.C. Çevre Orman İl Müdürlüğü, Devlet Su İşleri, Bayramiç Belediyesi, Ezine Belediyesi, Karamenderes havzasında bulunan köylerin muhtarlıkları</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Şükran Yalçın-Özdilek	
Telefonu: (286) 2171303, 3152	e- posta adresi: sozdilek@comu.edu.tr

1. Envanter No	186
2. Değer Adı	Kaymakam Köprülü Hamdi Bey
3. Değer Kategorisi	Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>I. Dünya Savaşı sırasında Edremit'te kaymakamlık yapan Köprülü Hamdi Bey, 1919'da Yunanlıların Ayvalık'ı işgali üzerine ilk Kuva-i Milliyecilerden biri olarak ortaya çıkmış, Akbaş Cephanelik baskınıyla Ulusal Kurtuluş Savaşına adını yazdırmıştır. Kaymakam Köprülü Hamdibey ve Dramalı Rıza Ulusal Kuvvetlerin gereksinimi olan silâh ve cephanenin sağlanması için Akbaş Cephaneliği'nin basılmasında başrol oynamıştır. Hamdi Bey ve Dramalı Rıza'nın Ulusal direniş mücadelesini yürüttükleri yerleşke Yenice'dir. Yenice'de bir belde Kaymakam Hamdibey'in adını taşımaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yenice Baskını ve Kaymakam Köprülü Hamdi Bey Agonya yöresinde Ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında tarihe geçmiş olaylardır. Yöre halkı olarak, bizler için fedakarlıktan kaçınmayan bu olayların kahramanlarının unutulmaması gerekir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar</p>
7. Yazarı: Öğr. Gör. Durgut Erdim	
Telefonu: (542) 315 99 30	e- posta adresi: terdim@comu.edu.tr

1. Envanter No	187
2. Değer Adı	Kaz (İda) Dağı
3. Değer Kategorisi	Ekoloji, Çevre, Mitoloji, Etnografya, Arkeoloji, Doğa, Coğrafya, Tarih, Mimari, Tarım, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Geçmişten günümüze Troas (Biga yarımadası) bölgesinde, -yerleşme, coğrafi konum, iklim, flora ve fauna, mitoloji, eko-sistem ve tarih içinde binlerce yıllık kültürlerin oluşması ve çatışmalarıyla Kaz Dağı çok önemli bir yer tutar. Biyo-çeşitlilik yönünden kuzey yüzünün, güney yüzünden daha fazla olması, kuzey yüzünün önemini daha da artırmaktadır. İnsanlığın doğal ve kültürel evrensel değeri, efsanelerin kutsal dağı İda Dağı'dır. İda Dağın etrafı Troya başta olmak üzere; Adramytium, Antandros, Assos, Lemponia, Gargaria, Kebren, Skepsis gibi çok önemli antik yerleşimlerle çevrilidir. Bayramiç'teki Hadimoğlu Konağı, 1357-1365 yıllarında yapıldığı düşünülen Hacı Bali Camii ve 1792 tarihinde yaptırılan Camii- Cedid (Karşıyaka Camii) görülmeğe değer eserlerdir. Yenice İlçesindeki Etnografya müzesi, Pazarköy'deki Mültezim Konağı, Yenice-Hamdibey'de Kuvâ-yı Milliye Kahramanı Köprülülü Hamdi Bey'in heykeli görülmeğe değer yerlerdir. Türkmen kültürünü enyansıtın Tahtakuşlar Etnografya Müzesi diğer önemli değerli Kaz Dağı ile özdeş olmuş yerlerdir. Kaz Dağı'nda halen geleneksel yaşam biçimlerini bozmadan devam ettiren Türkmen köylüleri, her yıl Ağustos Ayının son onbeş günü Sarıkız tepe'de geleneksel Sarıkız şenliklerinin yöresel kıyafet ve adetlerine uygun olarak yayla yaşantısında çadırlar kurarak, "Sarıkız Şenlikleri" olarak kutlamaktadırlar. Afrodit'in güzel seçildiği, tarihte bilinen ilk güzellik yarışmasının yapıldığı Ayazma'da halen her yıl Ağustos ayında bu gelenek devam ettirilip Kaz Dağı Güzeli seçilmektedir. Kaz Dağı; Bayramiç'te Ayazma, Çandır, Muhteşem Süleyman, Dalak suyu, Güre'de Pınarbaşı gibi ören yerleri ile Şahindere Kanyonu, Hasanboğuldu, Sutüven Göletleri ve su kaynakları gibi doğal güzellikleri, taş evleri ile dikkat çeken köyleri, tepe noktalarındaki orman gözetleme kulelerinin yer aldığı manzara noktaları, şifalı suları, kaplıcaları, Sarıkız Şenlikleri ile dikkat çeken Sarıkız Tepesi gibi daha bir çok zenginliklere ev sahipliği yapmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Dağın bir yüzünün Milli park, diğer yüzünün Orman işletme Müdürlükleri'nde olması bir çelişkidir. Tamamen milli park olarak tescili gerçekleştirilmelidir.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı: M. Şahabettin Kalfa	
Telefonu: (543) 835 60 51	e- posta adresi: kalfa43@mynet.com

1. Envanter No	188
2. Değer Adı	Kaz Dağı'nın Bitki Çeşitliliği
3. Değer Kategorisi	Bitkisel Zenginlik, Ekonomik, Doğa Koruma
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kazdağı, jeolojik yapısı ve değişik iklim özelliklerinin etkisi ile zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Kazdağı'ndan 101 familyaya ait yaklaşık 800 bitki taksonu kayıtlıdır. Bunların 71 tanesi Türkiye için endemik olmakla birlikte sadece Kazdağı'na has endemik sayısı 23 adettir. Güney yamaçlar Akdeniz iklimine özgü <i>Pinus brutia</i> (Kızılcım) ve <i>P. nigra</i> ssp. <i>pallasiana</i> (Karaçam) ormanları ve maki ile kaplıdır. Daha nemli olan kuzey yamaçlarında ise bu dağa özgü endemik <i>Abies nordmanniana</i> ssp. <i>equi-trojani</i> (Kazdağı Göknarı) ve <i>Fagus orientalis</i> (Doğu Kayını) ormanları yer alır. Kazdağı Göknarı, <i>Pinus nigra</i> ssp. <i>pallasiana</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Acer platanoides</i>, <i>A. campestre</i>, <i>Quercus cerris</i>, <i>Q. frainetto</i>, <i>Q. petraea</i> ssp. <i>iberica</i>, <i>Populus tremula</i>, <i>Sorbus aucuparia</i>, <i>S. umbellata</i>, <i>Castanea sativa</i>, <i>Fagus orientalis</i>, <i>Pyrola minor</i>, <i>P. chlorantha</i> ve <i>Crataegus monogyna</i> gibi ağaç ve çalı türleri ile birlikte karışık olarak bulunmaktadır. Dağın en yüksek zirveleri olan Baba Dağı, Karataş Tepe ve Sarıkız Tepe'si bölgeleri ise yastık formunda bitki toplulukları ile nadir ve endemik bitkiler bulundurulur. Özellikle zirveler civarında <i>Allium kurtzianum</i>, <i>Armeria trojana</i>, <i>Asperula sintenisii</i>, <i>Astragalus idea</i>, <i>Bromus spyleus</i>, <i>Centaurea odyssei</i>, <i>Cirsium steirolepis</i>, <i>Dianthus arpadianus</i> var. <i>trojanus</i>, <i>Ferulago idaea</i>, <i>Festuca ustulata</i>, <i>Hieracium idea</i>, <i>Hypericum kazdaghense</i>, <i>Linum boissieri</i>, <i>Matthiola trojana</i>, <i>Nepeta sibthorpüi</i> ssp. <i>tumeniana</i>, <i>Saxifrage sancta</i>, <i>Sideritis trojana</i>, <i>Silene balanthoides</i>, <i>Thymus pulvinatus</i> ve <i>Verbascum scamandri</i> gibi "Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabına" göre CR (çok tehlikede) ve EN (tehlikede) tehlike kategorilerine giren endemik bitkiler yetişmektedir. Kazdağı, Milli Park olarak, küçük bölümler halinde Tabiatı Koruma Alanı olarak ve Gen Koruma ve Yönetim Alanı statüleri ile koruma altında olmakla birlikte, turizm etkinlikleri, kontrolsüz ve aşırı şifalı bitki toplama ve sıklıkla çıkan yangınlar gibi tehditlerle karşı karşıyadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Öncelikle endemik ve nadir bitkilerin <i>in-situ</i> koruma kapsamında doğada kendi habitatlarında korunması amacıyla, halkın eğitimi ve bilinçlendirilmesi için uzman kişilerce geziler düzenlenerek bitkilerin yerinde tanıtılması, bu değerlerin korunması ve yok olmasının önlenmesi bakımından çok önemlidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Yerel yönetimler, Valilik Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı: Doç. Dr. İsmet Uysal	
Telefonu: (286) 218 0018, 1868	e- posta adresi: iuyosal@comu.edu.tr

1. Envanter No	189
2. Değer Adı	Kaz Dağı'nın Coğrafyası
3. Değer Kategorisi	Doğa, coğrafya, çevre, kültür, ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kaz Dağı dağ tanımlamasına uygun bir yerşekli olarak Çanakkale ve Biga Yarımadasının doğal ve sosyal potansiyelinin şekillenmesinde temel belirleyici coğrafi özelliktir. Kaz Dağı temel çekirdeğinde temel araziler (başkalaşmış ve sertleşmiş eski jeolojik zamanlara ait) bulunan, çevreye doğru daha genç arazilere geçilen, akarsu başta olmak üzere dış kuvvetler yanı sıra kırılmalar (faylar) ile şekillenmiş, 0 m den 1774 m'ye (Karataş Tepe) çıkan, yaklaşık 2 000 km² alana oturan bir dağdır. Kaz Dağı konum ve yükselti özelliklerine bağlı olarak yatay (kuzey-güney) ve dikey (yükseldikçe) doğrultuda hızla değişen iklim özelliklerine sahiptir. Kaz Dağı yükseltisi ve konumu nedeniyle çevresine göre fazla yağış aldığı için Biga Yarımadası ve çevresindeki yerleşmelerin (Çanakkale başta olmak üzere) su kaynağıdır. Kaz Dağı'nın yerşekli özelliklerine bağlı olarak şekillenen iklim değişkenliği bitki ve hayvan varlıklarında da değişkenlik, çeşitlilik ve bunlara bağlı olarak zenginlik oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak Kaz Dağı doğal zenginlikleri kadar sosyal, kültürel ve ekonomik zenginlikleri barındırmaktadır. Kaz Dağı belirtilen bu potansiyelinin sohbetler, sempozyumlar, makaleler, projeler, siyasi söz vermelerde bilindiğinin ifade edilmesine rağmen kaynakları doğru kullanılmayan bir coğrafi ortamdır. Kaz Dağı bütünlük bir planının olmaması nedeniyle hızla yok olma yolundadır. Kaz Dağı kaynaklarını yok olması ya da bozulması yalnız Kaz Dağını ilgilendirmemektedir. Bu nedenle Kaz Dağı temelli olarak Biga Yarımadası kaynaklarını sürdürülebilir kullanımı amaçlı ve akarsu havzalarını esas alan çalışma, planlama ve uygulamaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Havzaların özelliklerinin belirlenmesi3. Havza yönetimi planlarının oluşturulması4. Toplumun bütün kesimlerinin doğal ve sosyal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda bilgilendirilmesi5. Toplumun bütün kesimlerinin kaynakların belirlenmesi, planlanması ve bu planların uygulanması sırasında sürecin içinde olmasının sağlanması6. Kaz Dağı kaynaklarının bozmadan kullanımının her yönü ile daha ekonomik olduğunun topluma anlatılması.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Hükümet, Valilik, Belediyeler, Sivil toplum, Köyler, Bireyler
7. Yazarı:	Prof. Dr. Telat Koç
Telefonu: (286) 2180018, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	190
2. Değer Adı	Kaz Dağı Ekoturizm Taşıma kapasitesi
3. Değer Kategorisi	Ekoturizm, Koruma-Kullanma, Taşıma Kapasitesi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Son yıllarda turizm aktivitelerinin çevreye zarar vermeden ve sürdürülebilir olarak gerçekleştirilmesi öne çıkan bir konudur. Kültürel, tarihi ve doğal yapısıyla öne çıkan Kaz Dağı, kitlesel olarak değil planlı ve kontrollü düzeyde ziyaret edilmeli ve bu konuda paydaşlar arasında güç birliği sağlanmalıdır. Bölgede bulunan konaklama tesislerinin çok küçük bir kısmı atıksu tasfiye ve atık yönetimi ile enerji tasarrufu konusunda üzerlerine düşeni yerine getirmeye çalışmaktadır. Koruma-kullanma dengesi gözetilerek gerek tesis sayısı gerekse çevre kalitesine duyarlı önlemlerin alınması yönünde atılacak adımlara önem verilmesi gerekmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Eğitim faaliyetleri, turizm planlaması ve ilgili kuruluşlar arasında kurulacak bir güç birliği sayesinde Kaz Dağı'nın sürdürülebilir bir şekilde ekoturizm amaçlı kullanılması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Turizmciiler, Sivil Toplum Kuruluşları, Tur Operatörleri
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel Özdilek
Telefonu: (286) 2180018, 2179	e- posta adresi: hgozdilek@comu.edu.tr

1. Envanter No	191
2. Değer Adı	Kaz Dağı Köknarı
3. Değer Kategorisi	Doğa, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kazdağı köknarı (<i>Albies nordmanniana</i> ssp.<i>equi-trojani</i>), çamgiller (Pinaceae) familyasından Türkiye'de yalnızca Kazdağı'nda yetişen endemik bir köknar alt türü. 30 metreye kadar boylanabilir. Tomurcukları bol reçnelidir. Yan sürgünlerin uçlarındaki tomurcukların sayısı 5-7 arasındadır. Kozalaklar tepenin en üst ucunda bir yıl önceki sürgünler üzerinde oluşurlar. Sürgün üzerinde dik dururlar ve 15-20 cm boylanabilirler. Silindir şeklinde olan kozalakların dış pulları, iç puldan daha uzun ve uçları geriye doğru kıvrıktır. Yaşlı ağaçlarda ise kabuk kalın ve çatlaklıdır. İğne yaprakları uzun sürgünler üzerinde tek tek ışığa yönelik olarak tarak biçiminde dizilmişlerdir. İğne yapraklar sürgün ucuna doğru daralırlar. Işık yapraklarının uçları sivri diğerleri ise küt veya kertikli. Yapraklar yassı ve iki yüzlüdür. Yaprığın üst yüzü hafif olukludur, alt yüzünde ise iki tane belirgini gümüşü renkte beyaz stoma bandı bulunur. İğne yapraklar sürgünler üzerinde uzun süre, 7-10 yıl kalır. Düştüğü veya koparıldığında, sürgün üzerinde yuvarlak, iç içe iki daire halinde çukurca bir iz bırakır. Kazdağı köknarının gövde kabuğu açık gri renkli, ince ve düzgündür. Genç yaşlardan itibaren kazık kök yaparlar. Toprak ve rutubet istekleri fazladır. Işık istekleri azdır, gölgeye dayanıklıdır. Hızlı büyür. Endemik bir türdür. Türkiye'de Kazdağlarında bulunur (http://tr.wikipedia.org)</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Korunmalı, uzaktan algılamayla takibedilmeli. Yaprak ve meyve figürü, amblem, elışı ve takılarda kullanılabilir. Kent içinde ve dışında parkları, bahçeleri ve ormanları zenginleştirmek için yaygınlaştırılmalı</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Garnizon Komutanlığı, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	192
2. Değer Adı	Kaz Dağı'nın Yabani Hayvan Çeşitliliği
3. Değer Kategorisi	Biy çeşitlilik, Doğa, Ekosistem
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kaz Dağı bir dağ sırası olup, büyük ölçüde Biga Yarımadası'nda yer alır. Çanakkale ve Balıkesir illeri sınırları içerisinde bulunan bu dağ sırası coğrafik olarak Ege ve Marmara Bölgeleri arasında yer almaktadır. Yabani hayvan çeşitliliği bakımından henüz tam olarak bilgi sahibi olmadığımız Kaz Dağı'nın, ancak küçük bir kısmını kapsayan 21.300 hektarlık milli park kısmı hayvan çeşitliliği açısından ayrıntılı olarak çalışılabilmiştir. Bu çalışmalar sonucunda milli parkın, omurgalı türleri bakımından oldukça zengin tür çeşitliliğine sahip bir rezerv alanı olduğu tespit edilmiştir. Milli park sınırları içerisinde 11 kadar iç su balığı türü, 38 kadar iki yaşamlı (Amfibi) ve sürüngen türü, yaklaşık 30 kuş ve 40 kadar memeli türü tespit edilebilmiştir. Bu türlerin önemli bir kısmı uluslar arası anlaşmalarla korunmaktadır. Türkiye'de envanteri henüz mevcut olmayan omurgasızlar grubundan ise 200 den fazla tür tespit edilmiştir. Bu türlerden 7 tanesi endemiktir. Kaz Dağı'nın bütününe yönelik çalışmalar tamamlandığında bu tür çeşitliliğinin artacağı tahmin edilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yeterli olmamakla birlikte Kaz Dağı'nın küçük bir kısmının milli park olarak ilan edilmesi hayvan çeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Biy çeşitlilik bakımından çok önemli olan dağın kuzey kesimlerinde de daha etkin koruma çalışmalarının yapılması ve yaban hayatı koruma sahası gibi çeşitli koruma statülerinin ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte milli parkta tespit edilen yabani hayvanların mevcut durumlarını koruyabilmeleri için milli park statüsü içerisinde yapılan uygulamaların tam olarak hayata geçirilmesi gerekmektedir. Yerel idareler tarafından yönetsel olarak gerekli hassasiyet gösterilmekle birlikte kaçak avcılık, hava kirliliği, tarımsal aktivitenin yoğunluğu ve buna bağlı olarak zirai ilaç kullanımı, piknikçiler tarafından oluşturulan katı atıklar hayvan çeşitliliği üzerinde olumsuz etki oluşturabilecek unsurlardır. Ayrıca Milli parkta "Ekosistem Yönetimi" esasına dayalı bir yönetim planı oluşturulamamıştır. Ekolojik temeller baz alınarak hazırlanacak böyle bir plan, biy çeşitliliğin korunması bakımından büyük önem taşımaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Yerel yönetimler, Valilik, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Prof. Dr. Cemal Varol Tok
Telefonu: (286) 218 0018, 1793	e- posta adresi: cvtok@comu.edu.tr

1. Envanter No	193
2. Değer Adı	Kemal Bilbaşar
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür, Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1910 yılında Çanakkale'de doğan Bilbaşar, orta öğretimini 1929 yılında Edirne Öğretmen Okulu'nda tamamlamış, iki yıl ilkokul öğretmenliği yapmıştır. Yüksek öğretimini Gazi Eğitim Enstitüsü Tarih-Coğrafya Bölümünde tamamlamış, 1935 yılında mezun olmuştur. Nazilli ve İzmir Karataş Ortaokullarında öğretmenlik yapan Bilbaşar 1961 yılında emekliye ayrılmış, bir süre siyasetle uğraştıktan sonra 1966'da İstanbul'a yerleşmiş, kendini tümüyle yazmaya vermiştir. Yazar 21 Ocak 1983'te ölmüştür. Kemal Bilbaşar edebiyatla ilgilenmeye Gazi Eğitim Enstitüsü'nde başlamış, ilk öykülerini İzmir'de Cahit Tanyol ve İlhan İleri ile birlikte çıkardıkları <i>Aramak</i> dergisinde yayımlamıştır (1939). Bu dönemde Halkevlerinin açtığı öykü yarışmasında ilk ödülü kazanan yazar, 1945-1952 yılları hariç, sürekli öykü yayımlamış, radyo oyunları yazmış, pek çok gazete ve dergide öykü, roman ve makaleleri çıkmıştır. Tiyatro, senaryo ve ders kitapları da yazan Bilbaşar, 1961 den sonra daha çok roman türüne ağırlık vermiştir. Bilbaşar 1939 yılında <i>Budakoğlu</i> öyküsüyle Ankara Halkevi Öykü yarışmasını, <i>Cemo</i> adlı romanıyla 1967 yılı Türk Dil Kurumu Roman Ödülü'nü, 1970 yılında da <i>Yeşil Gölge</i> adlı romanıyla May Roman Ödülü'nü kazanmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, Kemal Bilbaşar'ın yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgeccgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	194
2. Değer Adı	Kestanbol Jeotermal Sahası
3. Değer Kategorisi	Jeotermal Enerji, Yenilenebilir Enerji, Termal Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Jeotermal enerji, sıcaklığına bağlı olarak birçok alanda değerlendirilmekle birlikte Türkiye’de daha çok bölgesel ısıtma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde ilk merkezi ısıtma sistemleri jeotermal enerjiye dayalı olarak kurulmuştur. Doğru uygulama ve teknoloji seçimi yapıldığında, jeotermal merkezi ısıtma sistemleri ilk yatırım ve işletme giderleri açısından en ucuz, çevreye en duyarlı sistemlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dünyada her konuda hızlı yenilikler olurken jeotermal enerjinin kullanılmasında da araştırmalar ve yenilikler çok hızlı gelişmektedir. Bu sektörde hizmet vererek ve bu gelişmeleri çok yakından takip ederek, kendi kaynaklarımızın özelliklerine uygun değerlendirmeleri gerçekleştirme, yenilikleri uygulama ve bilgi alışverişi sağlamanın getireceği faydalar büyüktür. Bu nedenle, Ayvack ilçesi sınırları içerisinde yeralan Tuzla Jeotermal kaynağı yöre ekonomisi için son derece önemli bir değerdir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Alper Baba	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: alperbaba@comu.edu.tr

1. Envanter No	195
2. Değer Adı	Kilisetepe/Maydos Yerleşimi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Sanat, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Günümüzde Eceabat ilçesinin tam ortasında yer alan Kilisetepe höyüğü Gelibolu Yarımadası'nın en büyük höyüklerinden biridir. İsmi daha önceleri üzerinde bulunan kiliseden alan höyüğün yüksekliği ise 25-30 m civarındadır. Kilisetepe'nin varlığı uzun zamandır bilinmektedir ancak üzerinde ilk bilimsel çalışmalar M. Özdoğan'ın 1982 yılında yaptığı yüzey araştırmaları ile gerçekleştirilmiştir. Bölge tarihini aydınlatma bakımından çok önemli olan Kilisetepe'nin en önemli özelliği yörenin en önemli yerleşmesi olan Troya'da çok zayıf temsil edilen kültür katmanlarının burada çok güçlü olmasıdır. Arkeolojik maddi kalıntıların yanı sıra yazılı kaynaklar da Eceabat tarihi hakkında bize bilgi verir. Yazılı kaynaklarda ismi Maydos Kale, Myndos, Maidos, Maito, Maita ve Hagios Dimitrios olarak geçer. Maydos'un ilk kurulduğunda bir Thrak yerleşmesi olduğu söylenir. Daha sonra ise M.Ö. 7. yüzyılda Midilli Adası'ndaki (<i>Lesbos</i>) Mytilene yerleşmesinden gelen Aeoller'in kontrolüne geçmiştir. Antik çağın ünlü Pers savaşlarında Maydos önemli rol oynamıştır. Ünlü Pers Kralı Xerxes Sestos (Akbaş) yakınlarından Çanakkale Boğazı'nı geçerken Maydos Pers egemenliği altına girmiştir. Hatta Maydos halkı bu eylemde Xerxes'e lojistik yardımda bulunmuşlardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Burada yapılacak olan bilimsel kazılarla bölgede az bilinen Kalkolitik Dönem'den İlk Tunç Çağı'na geçiş ile İlk Tunç Çağı'ndan Orta Tunç Çağı'na geçiş daha iyi anlaşılacaktır. Ayrıca höyüğün stratejik konumu nedeni ile komşu ülke ve yerleşimlerden buluntuların ortaya çıkması yüksek muhtemeldir. Bu buluntular sayesinde Tunç Çağı'ndaki yerleşimler arası iletişim daha iyi anlaşılacaktır. Eceabat'ın ortasında kalması nedeni ile höyük ağır bir tahribatla karşı karşıyadır. Yapılacak olan kazılar sayesinde höyük daha iyi kontrol altına alınabilecek ve dış etkenlerden oluşabilecek müdahaleler minimuma indirgenecektir. Ayrıca höyüğün etrafına ya da üzerine yerleştirilecek olan bilgilendirme levhaları ile daha iyi tanınması sağlanmış olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eceabat Belediye
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Göksel Sazcı
Telefonu: (286) 2180018, 1701	e- posta adresi: gsazci@comu.edu.tr

1. Envanter No	196
2. Değer Adı	Kilitbahir Osmanlı Kasabası
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kilitbahir, Çanakkale boğazının Gelibolu yarımadası yakasında kurulmuş bir yerleşmedir. Burasının çekirdeğini teşkil eden kale (M.1463-64); İstanbul'un fethinin ardından yeni bir haçlı tehlikesine karşı, Anadolu yakasındaki Sultaniye (Çimenlik) kalesiyle birlikte Fatih tarafından yaptırılmıştır. Kendine özgü bir plana sahip kale, Kanuni zamanında ve geç dönemlerde ilavelerle genişletilmiş ve zaman zaman onarılmıştır. Kalenin güney tarafına geç devirlerde tabyalar eklenmiştir. Kalenin dışındaki yapılardan Kırklar Camii yıkılmıştır. Buna karşılık Fatih Camii onarımlar görerek günümüze ulaşmıştır. Cahidi Sultan Camii ve Türbesi, Tabib Hasan Camii, Uşşakî Dergahı, Yakub Bey Hamamı, Kırklar (Piyale Paşa) Hamamı ile başta Damat İbrahim Paşa Çeşmesi olmak üzere çok sayıda çeşme ve geleneksel konutlar, yerleşimin diğer tarihi anıtlardır. Bunlardan Yakub Bey ve Piyale Paşa hamamları ile Uşşakî Dergahı harap durumdadırlar. Cahidi Sultan Camii haziresi ile bitişiğindeki mezarlıkta çok sayıda mezar taşı bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bugün müze işlevi gören kale ve son restorasyonlarla kurtarılan tabyalara karşılık; köydeki iki hamam, Uşşakî Dergahı, çeşmelerin çoğu ve mezarlık haraptır. Henüz mimari nitelikleri anlaşılabilir durumdaki hamamlar ve dergahın konservasyon ve restorasyonu yapılmalı; çeşmeler daha bakımlı hâle getirilmelidir. Mezarlıkta ise, temizlik ve çevre düzenlemesi yapılarak; yerleşim, kalesi, tabyaları ve diğer anıtlarıyla birlikte bir bütün olarak tarihe tanıklık eder görünümüne kavuşturulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik, Üniversite, Belediyeler, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. A. Osman Uysal
Telefonu: (286)218 00 18, 16 62	e- posta adresi: aouysal@comu.edu.tr

1. Envanter No	197
2. Değer Adı	Kilitbahir Ağadere Mecruhın Hastanesi ve Şehitliği
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Savaşları sırasında Ağadere’de Osmanlı Ordusu’na sağlık hizmetleri vermek üzere bir hastane kurulmuştur. Burası Kilitbahir Köyü’nden Eceabat’a giderken Silahlı Kuvvetlerin tesislerini geçtikten sonra solda yer alan Ağaderesinde bulunmaktadır. Oldukça geniş bir sahayı içermektedir. Hem sargı yeri hem de ağır yaralılar için tedavi yeri olarak kullanılmıştır. Savaş sırasında yörenin vadi içerisinde bulunması nedeniyle Maydos Hastanesi de saldırılar karşısında buraya taşınmıştır. Bu vadiye tedavileri sırasında şehit olanların defnedildikleri şehitlik de bulunmaktadır. Ancak bugün hem şehitlik hem de hastane yeri ihmal edilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ağadere Hastanesi’nin bölgeye gelen ziyaretçiler için yeniden kurulması ve savaş şartlarının doğal ortamında gösterilmesi savaşta yaşanan acıları anlamak ve anlatmak için büyük önem taşımaktadır. Ayrıca şehitliğin ihya edilmesi gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Gelibolu Tarihi Milli Parkı Müdürlüğü Çanakkale Valiliği, Eceabat Kaymakamlığı</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Mithat Atabay	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: matabay@comu.edu.tr

1. Envanter No	198
2. Değer Adı	Kilitbahir Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Kilitbahir Kalesi 1462 yılında İstanbul kuşatması esnasında Papalık Donanmasının Bizans İmparatorluğuna yardım etmesini önlemek amacıyla Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmıştır. Kale-i Sultaniye'nin tam karşısında bir tepenin eteğinde kurulan ve günümüze kadar orijinalliğini koruyan kaleye çeşitli eklemeler olmuştur. Yapı aşamalı olarak düzenlenmesi itibari ile bir dış kale, dış kalenin çevrelediği iç kale bedeni ve ana kule olmak üzere üç kısımdan oluşmaktadır. Kalenin mimari kurgusu, Osmanlı kaleleri içinde farklı bir yere sahiptir. Fatih dönemi mimarisinde geometrinin kullanımını yansıtan kale topçuluk teknolojisi ile de bütünleşen yeni çağ askeri mimarisinin adeta bir şeması ve öncüsü sayılabilir. Kale iç ve dış duvarlarından ve avlu içinde 7 katlı üçgen bir kuleden oluşmaktadır. Saha sonra ilk kez 1541 yılında Kanuni Sultan Süleyman tarafından restore edilmiş, bu restorasyon sırasında güney kısmını çevreleyen bir sur duvarıyla dış uçta bir kule (Sarıkule) inşa edilmiştir. Kale 1870 yılında Sultan Abdülaziz tarafından ikinci kez restore edilmiştir. Kuzey bölümünün orijinal dış deniz duvarı günümüzde yoktur. Bu bölümün kuzey parçası 1893-1894 yıllarında II. Abdülhamit tarafından yeniden inşa ettirilmiştir. Dış Sur duvarları (dış kale) 4 metre, ikinci dış kale 18 metre, iç kale 30 metre yüksekliğindedir. Duvar kalınlıkları 4-6 metre arasındadır. Deniz duvarlarının güney kısımları top mazgalı olarak kullanılmıştır. Kale tümüyle kaba yontulmuş taşlarla inşa edilmiştir. Açıklık kısımları kiremit kemerli olup kapı ve pencereler beyaz mermerden yapılmıştır. Bu kale son kez 2004 yılında onarılmıştır. Bugün Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı halka açık müze olarak kullanılmaktadır. Kale 1915'te boğazı koruma görevini yapmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Müze olarak işlevlendirilen kale korunma konusunda zaman zaman sorunlarla karşılaşmaktadır. Müteahhit restorasyonları kaleyi özgün yapısından uzaklaştırmaktadır. İç kale restore edilerek işlevsel hale getirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Eceabat Kaymakamlığı, Kilitbahir Muhtarlığı</p>
7. Yazarı: Dr. Veysel Tolun	
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	199
2. Değer Adı	Kebren Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bayramiç ilçesinin 15 km güneyinde, Çaldağ ve Akpınar köyleri arasında 570 m yükseliğe sahip Fıgla tepe üzerinde yer almaktadır. Kazdağlarının batı eteklerine, Bayramiç ovasına ve Ezine ovasına hakim birdurumdadır. Kuruluşu arkeolojik verilere göre M.Ö 7. yüzyıla kadar geriye inmektedir. Kentin en parlak dönemi M.Ö 6. yüzyıl ile 4. yüzyıl arasındadır. Bu zamana ait 3.5km bulan sur duvarları yer yer toprak seviyesinde izlenebilmektedir. M.Ö 4. yüzyıl başındaki, Sparta kralı Derkylidas ile Keprene arasında geçen savaş, Ksenophon tarafından detayları ile anlatılması önemlidir. Gümüş madeni ve hayvancılıkla zenginleşen kent, bölgenin ilk Sikke basan kenttir. Kent; Pionia, Gargara, Antandros, Assos ve Lamponya ya giden antik yolların üzerinde bulunmaktadır. M.Ö. 310 yılında Aleksandria Troas kentinin kurulması ile Kebren halkı bu kentte taşınması ile önemini yitirmiştir. Kentin İlk kuruluşu Troya'luların zamanına kadar gittiği tahmin edilmekte ve ismini Troya kralı Priamos'un oğullarından "Keprianos" tarafından kurulduğu için Kebren ismini aldığı sanılmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bayramiç ve Ezine Ovasına hakim bir durumda olması ile ve ayrıca Kaz dağları eteklerinde bulunması ile önemli bir seyir terası niteliğindedir. Antik çağdaki arazi kullanımının en ayrıntılı izlenebildiği önemli noktalardan olduğundan, sur duvarlarının veya kent de bazı yapıların kazısının yapılarak onarılması ile turizme kazandırılması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi, Bayramiç Kaymakamlığı, Bayramiç Belediyesi, Zeytinli ve Çaldağ Köyleri muhtarlığı</p>
7. Yazarı:	Arkelolog Musa Tombul (Çanakkale Arkeloloji Müzesi)
Telefonu: (286) 217 67 40	e- posta adresi: musatombul@hotmail.com

1. Envanter No	200
2. Değer Adı	Kocabaş Jeotermal Sahası
3. Değer Kategorisi	Jeotermal Enerji, Yenilenebilir Enerji, Termal Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Jeotermal enerji, sıcaklığına bağlı olarak birçok alanda değerlendirilmekle birlikte Türkiye’de daha çok bölgesel ısıtma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde ilk merkezi ısıtma sistemleri jeotermal enerjiye dayalı olarak kurulmuştur. Doğru uygulama ve teknoloji seçimi yapıldığında, jeotermal merkezi ısıtma sistemleri ilk yatırım ve işletme giderleri açısından en ucuz, çevreye en duyarlı sistemlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dünyada her konuda hızlı yenilikler olurken jeotermal enerjinin kullanılmasında da araştırmalar ve yenilikler çok hızlı gelişmektedir. Bu sektörde hizmet vererek ve bu gelişmeleri çok yakından takip ederek, kendi kaynaklarımızın özelliklerine uygun değerlendirmeleri gerçekleştirme, yenilikleri uygulama ve bilgi alışverişi sağlamanın getireceği faydalar büyüktür. Bu nedenle, Lapseki ilçesine bağlı Kocabaş sıcak su kaynağı yöre ekonomisi için son derece önemli bir değerdir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Alper Baba	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: alperbaba@comu.edu.tr

1. Envanter No	201
2. Değer Adı	Koçali ve Kestanbol Antik Sütün Ocakları
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Teknoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Antik çağ boyunca anıtsal mimari yapılarda kullanılan büyük boyutlardaki sütünlerin nasıl ocaklardan çıkarıldığı ve nerede bu işin yapıldığı konusu bize bilgi veren en önemli mekanlardan bir kaç Ezine ilçesinin Koçali, Kestanbol ve Kayacık civarında bulunmaktadır. Granit açısından çok zengin olan Çığır Dağı masifi ve çevresi özellikle Roma İmparatorluğu dönemi boyunca sütün üretimine sahne olmuştur. 7 adet anıtsal granit sütün bitiş halde Koçali köyü yakınındaki ocakta taşınmadan bırakılmışken benzer durum Kestanbol yakınındaki ocaklarda da mevcuttur. Burada da 11 adet anıtsal boyutta granit sütün bulunmaktadır. 1853 yılında burasını ziyaret eden gezgin Charles Newton Koçali köyünde bulunan bu 7 sütünü “Yedi Uyuyanlar” olarak adlandırmıştır. Arkeolojik araştırmalar bu anıtsal granit sütünlerin Roma İmparatorluk döneminde önce inşa edilen bir yol vasıtasıyla bugünkü Geyikli beldesi Dalan köyünde bulunan Aleksandria Troas antik kenti limanına taşınarak buradan Ege ve Akdeniz dünyasının diğer önemli kentlerine ihraç ediliyordu. Gerçekte bugün kısmen kumlarla kaplı antik Alexandria Troas limanı civarında bu tür granit sütunların varlığı bilinmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Antik çağ teknolojisi açısından bakıldığında Koçali ve Kestanbol civarında bulunan granit sütün ocakları yöre için önemli bir arkeolojik değerdir. Arkeolojik anlamda bu ocaklarla ilgili çok sistemli bir arkeolojik araştırma İtalyan arkeolog Gianni Ponti tarafından yapılmıştır. Fakat bu tür mekanların turizm potansiyeli yeterince değerlendirilememektedir. Çanakkale yöresine ziyaret eden yerli ve yabancı turistler programlarını ağırlıklı olarak Troya ve Assos örenyerleri ile sınırlamaktadırlar. Bunu bir dereceye kadar Aleksandria Troas ve Smintheion izlemektedir. Özellikle, bu bölgede geliştirilecek ekoturizm projeleri kapsamında bu ilgi çekici Koçali ve Kestanbol sütün ocakları değerlendirilebilir. Çünkü bu mekanlar antik çağ teknolojisine ilgi duyanlar için önemli bir görsel kaynak niteliğindedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Turizm firmaları
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	202
2. Değer Adı	Köy Hayırları
3. Değer Kategorisi	Sosyoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Örf, adet, gelenek ve görenekler kültürün somut görünümleridir. Tarihsel kültürel birikim “biz atalarımızdan böyle gördük” sözleriyle özetlenir. Kültürel değer olarak yardımlaşma, dayanışma, paylaşım örnekleri Türk kültüründe geniş bir yelpazede yer almaktadır. Çanakkale İlinde ilkbahar mevsimiyle başlayıp son bahar mevsimine kadar uzayan zaman aralığında yaygın bir gelenek olarak yaşatılan “köy hayırlarının” tarihçesinin asırlara tekbül ettiğine inanılmaktadır. Merkez İlçe, Biga, Lapseki, Bayramiç, Çan, Yenice, Ezine ve Ayvacık İlçeleri kırsalında çok eskiden beri düzenleyenler yanında sosyal etki sonucu yeni düzenlemeye başlayan köylerin adları sıralanamayacak kadar çoktur. Köy hayırları gerek köy içi gerek komşu köylerle gerekse daha uzak çevrelerden katılanlar arasındaki kaynaşmayı, etkileşimi arttırmakta, gelenek ve adetlerin birer kültürel değer olarak sürdürülmesini sağlamanın yanında, birlikte üretilmesine de yaramaktadır. Hayır günü için köy bir bayram havasına bürünmekte; günler önceden hem topluca hem de ayrı ayrı aileler olarak çevre temizliği yapılmakta, ikram edilecek geleneksel ve mevsime uygun yiyeceklerin hazırlıkları yapılmaktadır. Keşkek ve nohutlu-etli pilav köy hayırlarının en geleneksel yemeklerindedir. Genel olarak dua edilmesi yanında, “yağmur duası” ilaveli uygulamalar da yaygındır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale bölgesi sosyo-kültür yapısının bir iç dinamik unsuru olarak çağımızın hızlı ve yoğun tüm sosyal değişme rüzgarlarına direnen, Türk tarih ve kültürünün, en saf paylaşım ve dayanışma örneklerinden olan köy hayırlarının, öncelikle sosyo-kültürel özelliklerinin ayrıntılı bir taraması yapılmalı, yaşatılması için gerekirse mahalli idarelere yardım edilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı: Öğr. Gör. Elmaziye Töre Temiz	
Telefonu: (286)2171303, 3025	e- posta adresi: etore@comu.edu.tr

1. Envanter No	203
2. Değer Adı	Kumkale Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1657’de, IV. Mehmet döneminde Venedik, Papalık ve Malta gemilerinden oluşan düşman donanması Kepez ile Kafır Bucağı koyu arasında Osmanlı donanmasını yenilgiye uğratmıştır. Bu yenilgi Boğazın tahkimi için yeni tedbirleri mecburi kılmıştır. Bundan dolayı Çanakkale Boğazı’nın Ege denizine açılan kısmında karşılıklı olarak iki kale inşa edilmiştir. Anadolu yakasındaki kaleye Kumkale denmiştir. Kale inşasının masrafları IV. Mehmet’in annesi Turhan Sultan tarafından karşılanmıştır. Kale sadrazam Köprülü Mehmet Paşa kontrolünde Mimar Mustafa Ağa ile Frenk Ahmet Paşaya inşa ettirilmiştir. 1657 yılında başlayan kalelerin yapımı 1659 yılında bitmiştir. Evliya Çelebi, bu kalelerin kareye yakın ölçülerde olduğundan ve köprülü Mehmet paşanın kalelere güçlü toplar yerleştirdiğinden söz etmektedir. Kalelerin yapımından sonraki dönemde Boğazı geçmek için harekete geçen Venedik Donanması, kalelerden açılan top ateşi sonucunda yok edilmiştir. Bu kaleler konumu dolayısıyla 1660’lardan sonra Çanakkale’yi ele geçirmek isteyenlere karşı Osmanlı ordusunun savunmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca, Karadeniz’deki ticaretten, gümrük gelirleri sağlayarak başkent İstanbul’a önemli bir kaynak teşkil etmiştir. Doğal afetler ve savaşlar sırasında zarar gören her iki kale I.Dünya savaşında da etkili bir şekilde kullanılmıştır. Bunun sonucunda da, I.Dünya Savaşında İttifak güçlerinin top ateşinden önemli ölçüde zarar görmüşlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Askeri amaçlı kullanılan kale restorasyona muhtaçtır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Boğaz Komutanlığı, Kumkale Beldesi
7. Yazarı: Dr. Veysel Tolun	
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtulun@yahoo.com

1. Envanter No	204
2. Değer Adı	Küçükkuyu Beldesi
3. Değer Kategorisi	Turizm, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Küçükkuyu Çanakkale'nin Ege Kıyısı'nda ki tek turizm beldesidir. İklimiyle, coğrafyası ile ve yaşam tarzı ile tipik bir Ege kasabasını anımsatmaktadır. 1970 li yıllardan başlayan yoğun turizm atağında Küçükkuyu nasibini almıştır. 1989 yılında kurulan belediye yaptığı faaliyetler ile bölgesinde bir marka olmaya başlamıştır. Markamızın ana unsurları sürdürülebilir bir turizm anlayışında çevreye ve tarihsel dokuya zarar vermeden gelişmek ve bu arada zeytinciliği geliştirerek modern bir şekilde yapmak</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Küçükkuyumuzu turizm de tarihimize ve doğamıza zarar vermeden korumak Zeytinciliği daha modern şartlarda yapmak, teşvik etmek ve üretimi fazlalaştırmak amacı ile projeler üretilmelidir. Buna bağlı olarak ta turizm ve zeytin şehri olarak anımsanması sağlanmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Dr. Yusuf Aksoy	
Telefonu: (286) 752 5054	e- posta adresi: dryusufaksoy1@hotmail.com

1. Envanter No	205
2. Değer Adı	Küçükkuyu Zeytinciliği
3. Değer Kategorisi	Tarım, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Zeytin eski çağlardan beri bilinen kutsal ve mükemmel bir meyvedir. Zeytin ve zeytinden elde edilen zeytinyağı insan beslenmesinde son derece önemli bir yere sahiptir. Zeytin ve zeytinyağı bu sebeplerden dolayı bir ülkenin en önemli zenginlik kaynaklarından birisidir. İnsanların sağlığı, zinde bir hayat geçirmeleri için bu meyveye ve yağına ihtiyaçları vardır. Zeytinin yan ürünleri olan karasu ve prina ise sanayide kullanılmaktadır. İnsanoğlunun tarihinde yol arkadaşı, savaşlarda barışın simgesi, tufanlara direnen ve yok olmayan insanları beslemek, güzelleştirmek ve sağlık vermekle kendini görevlendirmiş kutsal dostumuz zeytin ağacı 39000 yıl öncesine uzanan geçmişi ile anavatanın Akdeniz Bölgesi olduğu biliniyor. Binlerce yıldır gıda, ilaç, merhem ve sağlık ürünü gibi amaçla kullanılan zeytin ve zeytinyağı, günümüzden 8 bin yıl önce Akdeniz Havzası'nda üretilmekteydi. Kutsal kitapların tamamı zeytinden kutsal bir bitki ve Allah'ın insanlara bahsettiği önemli bir nimet olarak bahseder. Kuran-ı Kerim'de birkaç ayette zeytinden bahis geçmekte hatta üzerine yemin edilmektedir. Akdeniz uygarlıklarında önemli bir yeri olan zeytinyağı, ticaretinde önemli girdisidir. Girit uygarlığı güçlü ticaret filosu ile 3000 yıl boyunca zeytinyağının yayılmasında önemli bir rol oynamıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Küçükkuyu'da çevreye zarar vermeden Zeytinciliği daha modern şartlarda yapmak, teşvik etmek ve üretimi fazlaştırmak amacı ile projeler üretilmelidir. Buna bağlı olarak tarım ve zeytin şehri olarak anımsanması sağlanmalıdır. Geleneksel metotların modernleştirilebilmesi ile sıhhi ve kaliteli üretimin entegre tesislerinde beraberinde oluşturulması ve yaygınlaştırılması gerekir.. Köylerde kooperatif kurularak zeytinliklere dönük günümüz tekniklerini kullanarak, elde edilen ürün miktarını artırmak, maliyeti azaltmak ve kaliteyi artırmak.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Üniversite; Belediye, Kaymakamlık, sivil toplum örgütleri, üreticiler, Tarım il müdürlükleri, Tarımsal kalkınma kooperatifleri, tüccarlar (esnafılar)</p>
7. Yazarı: Melike As	
Telefonu:	e- posta adresi: asmelike@hotmail.com

1. Envanter No	206
2. Değer Adı	Küçükkuyu Sosyal Faaliyetleri
3. Değer Kategorisi	Eğitim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Herkesin hayatta idealleri vardır. Benimde idealim çocukluğumdan beri sahipsizlere sahip çıkmak, kimsesizlere kimse olabilmektir. 16.02.2006 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuyla bir protokol imzalayarak, denize 100 metre uzaklıkta 8 dönüm araziye bağışlayıp, beş adet Sevgi Evi ve bir yönetim binası yapıp içinin de teşrifatını yaparak babamın adını verdiğimiz Ferudun Sözen Sevgi Evlerini SHÇEK'e bağışladık. 20 ayda bitirmeyi taahhüt ettiğimiz bu projeyi 8 ay gibi kısa bir sürede hayata geçirdik. 2007 yılında H.F.S. Çocuk Yuvası Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yardım Derneğini kurarak çocuklarımızın yaşam kalitesini arttırmayı hedefledik. Ulu önder Atatürk'ün "İsterim ki daima ideallerimi gençlere aşılaysınız ve daima korumak hususunda çalışsınız" sözlerini hep yüreğimde hissettim. 2007 yılı Mayıs ayında 16 derslikli Fernur Sözen İlköğretim Okulunu Milli Eğitim Bakanlığına bağışladık. İçinde doğup yetiştiğim topraklara vefa borcumu ödemek adına çıktığım bu yolculukta tek düşündüğüm Küçükkuyu ya katabileceğim değerlerdi. Kimsesizlerin kimsesi olabilmek sahipsizlere sahip çıkabilmek ve yaşadığım bu cennet coğrafyada İlim İrfan yuvaları yaratabilmek Ulu önder Atatürk'ün "İsterim ki Daima İdeallerimi Gençlere Aşılaysınız ve Daima Korumak Hususunda Çalışsınız." Sözlerini hep yüreğimde hissettim. 2007 yılı Mayıs ayında 16 Derslikli Fernur Sözen İlköğretim Okulunun Protokolünü yapıp, 8 ay gibi kısa bir sürede tamamlayarak Milli Eğitim Bakanlığına Bağışladık. 2008 yılının ağustos ayında Milli Eğitim Bakanlığıyla yapılan bir protokol gereği 12 derslikli Fernur Sözen lisesi'nin temelleri atılmıştır. HFS Çocuk Yuvasında yaşayan çocuklarımızla bu coğrafyada yaşayan çocuklarımızın el ele yürek yüreğe, çağdaş bir eğitim almalarını hedefliyoruz.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Korunmaya muhtaç çocuklara sahip çıkılması, Eğitim projelerinin başarısı, ancak toplumsal katılımı mümkün olacaktır. Devletin ilgili kurumlarının bu faaliyetlere sahip çıkması gerekiyor.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Eğitim kurumları, sosyal kurumlar, sivil toplum örgütleri, halk</p>
7. Yazarı: Fernur Sözen	
Telefonu:	e- posta adresi: f.sozen17@hotmail.com

1. Envanter No	207
2. Değer Adı	Külcüler ve Palamutoba Jeotermal Sahası
3. Değer Kategorisi	Jeotermal Enerji, Yenilenebilir Enerji, Termal Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Jeotermal enerji, sıcaklığına bağlı olarak birçok alanda değerlendirilmekle birlikte Türkiye’de daha çok bölgesel ısıtma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde ilk merkezi ısıtma sistemleri jeotermal enerjiye dayalı olarak kurulmuştur. Doğru uygulama ve teknoloji seçimi yapıldığında, jeotermal merkezi ısıtma sistemleri ilk yatırım ve işletme giderleri açısından en ucuz, çevreye en duyarlı sistemlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dünyada her konuda hızlı yenilikler olurken jeotermal enerjinin kullanılmasında da araştırmalar ve yenilikler çok hızlı gelişmektedir. Bu sektörde hizmet vererek ve bu gelişmeleri çok yakından takip ederek, kendi kaynaklarımızın özelliklerine uygun değerlendirmeleri gerçekleştirme, yenilikleri uygulama ve bilgi alışverişi sağlamanın getireceği faydalar büyüktür. Bu nedenle, Bayramiç ilçesi sınırları içerisinde yer alan Külcüler ve Palamutoba Jeotermal kaynakları yöre ekonomisi için son derece önemli bir değerdir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Alper Baba	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: alperbaba@comu.edu.tr

1. Envanter No	208
2. Değer Adı	Lamponia Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Antik kaynaklarda kentin adı değişik biçimlerde görülmektedir. Ayvacık İlçesi Küçükkuşu Beldesi sahil kesiminde kalıntıları bulunan Lamponia antik kenti antik Troas bölgesinin en önemli kentleri arasında yer almaktaydı. Güney Troas Bölgesi kentlerinden Lamponia, Kozlu Köyü'nün kuzeyinde, Kaz Dağları'nın batıya doğru uzanan eteklerindeki denizden yüksekliği 565 metre olan Kozlu Dağı'nın zirvesinde yer almaktadır. Denize hakim bir konuma sahip kentin kuzeyinde Ayvacık, güneyinde Midilli, güneybatısında Behram Köy, doğusundaysa Ahmetçe Köyü bulunmaktadır. Kente en yakın antik kentler batıda Assos doğuda Gargara'dır. Kentin isminin geçtiği M.Ö. 478-477 tarihli epigrafik kaynakta kentin Attika-Delos vergi listeleridir. Bu listelerde Lamponia'nın yılından beri birliğin üyesi olduğunu ve birliğe yüksek miktarda vergi ödediğini bilmekteyiz. Bugün kente ait en göze çarpan mimari yapı kalıntısı kentin etrafını çevreleyen surlara ait bölümlerdir. Lamponia M.Ö. 5. yüzyıldan M.Ö. 4. yüzyıla kadar gümüş ve bronz sikkeler basmıştır Lamponia'ya ait en geç sikkenin M.Ö. 350'ye tarihlenmiş olması bu tarihten sonra Lamponia'nın ortadan kaybolması şeklinde yorumlanabilir. M.Ö. 300'ler civarında Lamponia'nın Assos veya Gargara'ya katılarak sonlandığını düşünülmektedir</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kent ile ilgili herhangi bir yüzey araştırması ya da kazı çalışması yapılmamış olması nedeniyle arkeolojik veriler oldukça sınırlıdır. Bu yüzden antik Troas bölgesi tarihinin seçkin kentlerinden biri olan Lamponia'da kazı çalışmaları yürütülmesi gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi, Küçükkuşu Belediyesi</p>
7. Envanteri Dolduran	
Adı & Soyadı: Arş. Gör. Hüseyin Yaman & Arş. Gör. Tolga Özhan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: hsynymn@hotmail.com

1. Envanter No	209
2. Değer Adı	Lampsakos Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Bilim Kampları (Arkeoloji, Fizik, Coğrafya), Su Sporları
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ege Denizi'ni Marmara Deniz'ine bağlayan boğazın önemli noktasında yer alan Lampsakos, kuzeyde Parion güneyde ise Abydos kentleri ile komşudur. İlk adı Pityusa olan kent MÖ 7. yüzyılın ortalarında Phokaia kenti tarafından kolonize edilmiştir. Lampsakos adı Bitinya bölgesindeki yerli halkı Bebryker kralı Mandros'un kızı Lampsake'ye bağlanır Darius'un MÖ 513 yılında İskit seferinden döndüğü sırada Lampsakos' Hipporchos adlı tiran tarafından yönetilmekteydi. Perslerle ile iyi ilişkileri olan Lampsakos MÖ 498/7 yılında Pers İmparatoruna kaşı başlatılan isyanına katılır. MÖ 466/450 yılları arasında Themistokles'e tımar olarak verilen Lampsakos 453/2-428/8 yılları arasında Attik Delos Deniz Birliği'ne katılarak yıllık 12 talent vergi öder. MÖ 411 yılında birlikten ayrılır. MÖ 405 yılında Spartalı Lysandros Atinalıların elinde olan Lampsakos'u ele geçirir. MÖ 386-356 yılları arasında kent Atinalı Chares'in elinde kalır. M.Ö. 342 tarihinde yeniden Persler tarafından işgal edilen Lampsakos MÖ 334 yılında Makedonya krallığı ve daha sonra Roma İmparatorluğu topraklarına dahil olur. Bizans ve Osmanlı dönemlerinde Lampsakos giderek eski önemini yitirir. Antik Çağın zengin kentlerinden Lampsakos özellikle filozoflar ile ünlüdür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Ne yazık ki Antik Çağın ünlü ve zengin kenti Lampsakos'dan günümüze çok az antik kalıntı ulaşmıştır. Lampsakos'un ilk kuruluşundan günümüze değin kesintisiz iskana sahne olması antik eserlerin yok olmasını hızlandırmıştır. Bu yüzden bir çok ünlü filozofun yaşadığı Lapseki'de bilim turizmi için çalışmalar yapılmalıdır. Örneğin adı geçen filozofların doğum veya ölüm yıllarından biri seçilerek uluslar arası bilim tarihi konulu toplantılar yapılmalıdır. Çanakkale Boğazı kıyısında uzun kumsallı kıyıları ve sörf için uygun rüzgarı ise turizm açısından değerlendirilmelidir. Bilim, su sporları ve dinleme günümüzde de revaçta olan bilim kampları organize edilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Üniversite (Arkeoloji, Fizik, Coğrafya, Turizm ve Spor dalından uzmanlar), Lapseki Belediyesi, Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK.</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. Nurettin Arslan
Telefonu: (286) 218 00 18, 1692	e- posta adresi: narslan@hotmail.de

1. Envanter No	210
2. Değer Adı	Lampsakoslu Bilgin ve Düşünürler
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Felsefe
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Marmara Denizinin (antik <i>Propontis</i>) güney kıyısında stratejik anlamda önemli bir coğrafik noktada yer alan Lampsakos antik çağın en seçkin kentlerinden biridir. Lampsakos'un antik çağda Ege ve Karadeniz dünyalarını birbirine bağlayan ve Güney Marmara kıyısı boyunca devam eden deniz yolu üzerinde konumlanan Abydos, Parion, Priapos ve Kyzikos gibi önemli liman kentleriyle birlikte deniz ticaretinde önemli rol oynaması kentin o dönemde ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda yüksek bir düzeye ulaşmasına yol açmıştır. Refah yapı beraberinde bilim ve felsefenin de günlük Lampsakos yaşantısının bir parçası olmasına yol açmıştır. Antik yazılı kaynaklar göz önüne alındığında Lampsakos kenti ile özdeş olmuş ilk bilim adamı M.Ö. 5. yüzyılın ilk yarısında eserlerini vermiş tarihçi Kharon'dur. İonyalı düşünür veya doğa bilimcilerinden Anaksagoras'ın M.Ö. 430 yılında ömrünün son yıllarını geçirmek üzere Lampsakos'a gelmesi ve burada okul kurması ise bu kez kent bünyesinde felsefe ve bilimin gelişmesine önemli katkı sağlamıştır. Bu dönemde ayrıca Lampsakos'lu düşünürler arasında Anaksagoras'ın yakın dostu Yaşlı Metrodoros ön plana çıkmaktadır. Kentte bilim ve felsefenin önemli bir konuma gelmesine yol açan diğer önemli neden Aristoteles ve Theoprostos'tan sonra Atina'daki ünlü felsefe okulu <i>Lykeion</i>'un uzun bir süre yöneticiliğini yapan Straton'un Lampsakos'lu olmasıdır. Lampsakos'u Straton kadar ön plana çıkaran diğer karakter ise kentin yerlisi retorik ve tarihçi Anaksimenes'tir. Ünlü düşünür Epikuros'un M.Ö. 307 veya 306 yılında Lampsakos'a gelerek dersler vermesi ise kenti antik çağın en ünlü bilim ve felsefe merkezlerinden birisi konumuna dönüştürür. Bu olaydan sonra Lampsakos kenti özellikle Kolotes, Genç Metrodoros ve Polyaeus gibi Epikuros felsefesinin savunucuları ile ön plana çıkmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Lapseki ve Çanakkale insanı yaşadığı toprakların ve insanlığın ortak kültürel mirasına tarihine sahip çıkması adına bu topraklarda yaşayan antik çağ bilgin ve düşünürlerini onurlandırmak için tanıtım çalışmaları yapılmalıdır</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, T.C. Lapseki Kaymakamlığı, T.C. Lapseki Belediyesi, Sivil Tolum Kuruluşları, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	211
2. Değer Adı	Lapseki Bilim Parkı Projesi
3. Değer Kategorisi	
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Lampsakos kenti antik çağın en önemli bilim ve felsefe merkezleri arasında yer almıştır. Lampsakos dışardan bilgin ve düşünürler yetiştirerek dönemin ünlü başka kentlerinde yaşayan bilgin ve düşünürler için çekici bir yer haline gelmiştir. Lapseki Bilim Parkı Projesi Antik Çağ'da hayatının tümünü ya da bir kısmını Lampsakos'ta (Lapseki) geçirmiş, günümüz modern bilim ve düşünce hayatının temeli olan 12 bilim adamının anısını kendilerinden sonraki yüzyıllara ve nesillere aktarmak için tasarlanmıştır. Bu projenin hayata geçmesi ile birlikte yöresel kültür mirasına hak ettiği değer kazandırılması, bu mirasın sürdürülebilir kılınması ve evrensel anlamda tanıtılması amaçlanmaktadır. Bu parkta büstlerine yer verilmesi planlanan bilim ve düşünce adamların isimleri şunlardır: Bu parkta büstlerine yer verilmesi planlanan bilim ve düşünce adamların isimleri şunlardır: Kharon, Anaxagoras, Yaşlı Metrodoros, Straton, Anaksimenes, Epikuros, Genç Metrodoros, Kolothos, Polyaeus, Idameneus, Leontheus, Ksenophon. Bu bakımdan uygarlık tarihinde önemli görevler üstlenmiş Lampsakos ile özdeş olmuş karakterleri ölümsüzleştirmek, Lapseki halkını yaşadıkları topraklarının tarihi konusunda aydınlatma ve insanlığın ortak kültürel mirasına sahip çıkma adına bir Lapseki Bilim Anıtı önerisi önem taşımaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Önerilen "Lapseki Bilim Anıtı" doğa bilimleri temellerinin 2500 yıl önce bu topraklarda atıldığını, bir gün insanlığa ortak kültürel bir miras kaldığını gösteren canlı bir belge oluşturacaktır. Anıtın gerçekleşmesi halinde Lapseki bilim tarihinde unutulmuş yerini alacak, ortak kültürel mirasa bu topraklarda sahip çıkılması da insanlığın ortak mirası olan bilim ve kültüre bu topraklarda önem verildiğini belgelemiş olacaktır. Ayrıca, zaman içinde Lapseki'nin bu anıt sayesinde bilim turizminden nasibini alması ve hatta ortam sağlanırsa aynen eskisi gibi yine önemli bilgin ve düşünürler için bir çekim merkezi olması beklenebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Belediyesi
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan, Doç. Dr. Turan Takaoğlu, Arş. Gör. Erdem Salcan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi:

1. Envanter No	212
2. Değer Adı	Lapsekili Asteğmen Muharrem
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Lapsekili Asteğmen Muharrem Efendi, Arıburnu savunmasında büyük başarı göstermiş ve düşmanın kıydan daha içlere hareketini önlemiştir. Asteğmen Muharrem Efendi yaralanmış, emrindeki askerlerin tamamına yakını ise şehit düşmüştür. Vatani için her türlü fedakarlığı gösteren bu kahraman Asteğmen, o dönemde dost düşman herkesin takdirini kazanmıştır. Çanakkale Savaşları sırasında Arıburnu bölgesindeki muharebelerde 27.Alay Komutanı olan Şefik (Aker), Lapsekili Muharrem ve arkadaşları için “Alayımızın eratlarının yüzde elli nispetinde Biga kazasının; yüzde yirmisi ise Orta Anadolu ile Çanakkale’ye yakın köy ve kasabalı ahalisindendi.” derken, bu askerlerin vatan ve millet sevgisinin timsali olduklarını belirtmektedir. Şefik (Aker) Bey, bu kaza ve köylerin halklarının gerek savaş sırasında gerekse savaştan sonra 27.Alay sancağı altında Çanakkale Savaşlarına katıldıkları için çocukları ile gurur duyacaklarını belirtir. Bu erlerin komutanı olan Lapsekili Asteğmen Muharrem’in şahsında temsil edilen Çanakkaleli şehit ve gazilerimiz bugün büyük ölçüde unutulmuş bulunmaktadır. Bu unutulmuşluğu gidermek ve gelecek nesillere anlatmak amacıyla Lapsekili Muharrem ve arkadaşlarına Çanakkalelilerin sahip çıkması gerekmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Lapsekili Asteğmen Muharrem Efendi’nin yeni nesillere tanıtılması, canı pahasına emrindeki arkadaşlarıyla vatan savunması anlatılmalıdır. Lapseki’ye bir anıtının dikilmesi ve eğitim kurumlarından birine isminin verilmesi bu vatan kahramanımızın yaptıklarının gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Kaymakamlığı, Lapseki Belediyesi</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Mithat Atabay
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: matabay@comu.edu.tr

1. Envanter No	213
2. Değer Adı	Lapseki Meyve Üreticileri Birliği
3. Değer Kategorisi	Tarım, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Tarımsal Üretici Birlikleri, tarım sektöründe yapısal sorunların çözümü için etkin çiftçi örgütlerinin oluşturulması amacıyla 29/06/2004 tarih ve 5200 sayılı kanun kapsamında kurulmuşlardır. Birliklerin amaçları üretimi talebe göre planlamak, ürün kalitesini iyileştirmek, pazara uygun standartlarda ürün sevk etmek, ürünlerin ulusal ve uluslar arası ölçekte pazarlama gücünü artırıcı tedbirler almak üzere tarım üreticilerinin, ürün veya ürün grubu bazında bir araya gelerek ihtisaslaşmasıdır. Bu kanun kapsamında Türkiye’de 430, Çanakkale İli ve ilçelerinde ise 11 tane Tarımsal Üretici Birliği kurulmuştur. Lapseki Meyve Üreticileri Birliği 2005 yılında Çanakkale ilinde kurulan ilk üretici birliği olup üye sayısı 116 kişiye ulaşmıştır. Tarımsal üretim değerleri içerisinde meyve üretiminin çok önemli olduğu ilçede, meyve üreticilerinin problemlerini çözmesi, daha etkin pazarlama ağlarına ulaşması ve daha karlı üretim faaliyetinde bulunabilmesi için Lapseki Meyve Üreticileri Birliği çok önemli bir potansiyeldir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tarımsal Üretici Birliklerinin yasada belirlenen hedeflere ulaşması ve daha etkin bir şekilde faaliyet gösterebilmesi için; Birlikler yasasında düzenlemelere gidilmesi, birliklerin pazarlama imkanlarının geliştirilmesi, birliklerin finansal açıdan güçlendirilmesi ve yaptırım güçlerinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca eğitim kurumlarıyla işbirliği çerçevesinde yapılacak eğitim, araştırma ve yayım çalışmaları ile birlik fonksiyonlarının etkinleştirilmesi de birliğin gelişme stratejileri arasında yer almalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü (TEDGEM), Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü, Lapseki Tarım İlçe Müdürlüğü, Lapseki Meslek Yüksek Okulu</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Sibel Tan
Telefonu: (286) 218 0018, 2235	e- posta adresi:

1. Envanter No	214
2. Değer Adı	Lapseki Organik Tarımı
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Batı Marmara Bölgesinde organik tarım, Türkiye çapında değerlendirildiğinde fazla yaygın olmamakla beraber bölgenin bu konuda potansiyeli mevcuttur. Bölge illeri içerisinde Çanakkale organik tarım açısından değer illere göre daha avantajlı konumdadır. Lapseki’de organik tarım yalnızca bir işletmede yapılmaktadır ve yaygınlaştırılması mümkündür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Lapseki’nin kıyı kesiminde yer alan Çardak, Umurbey ve Lapseki delta ovalarında yoğun bir konvansiyonel tarımsal üretim vardır, ancak kirlenmenin daha az olduğu yer yer akarsu vadileriyle kaplı iç alanlarda organik meyve ve sebze yetiştiriciliği yapılabilir. Kestane ve doğadan toplanan diğer ürünler organik olarak sertifikalandırılabilir. Ayrıca Lapseki’nin Şahinli, Beyçayır, Dumanlı, Karaömerler, Yaylalar ve Hacıgelen dağ köylerinde organik keçi yetiştiriciliğine gidilerek, organik keçi peyniri ve yoğurdunun üretilmesinin dağ köylerini kalkındıracağı düşünülmektedir. Lapseki’nin dağ köylerinde organik tarımla birlikte yürütülecek agro-eko turizmle yöre halkının gelir seviyesi yükseltilebileceği gibi istihdam olanağı artırılarak birçok köyden de göç önlenir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşlar, İlçe Tarım Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Serap Soyergin
Telefonu: (286) 512 33 80, 122	e- posta adresi: serap@comu.edu.tr

1. Envanter No	215
2. Değer Adı	Lapseki Soğuk Hava Depoları
3. Değer Kategorisi	Tarım
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Lapseki 2008 yılı verilerine göre 24 çeşit meyveden toplam 52 419 tonluk üretimin gerçekleştirildiği bir ilçedir. Hem nitelik hemde nicelik açısından Türkiye ortalamasının üzerinde bulunan ilçede üretilen meyvelerin büyük bölümü yurt dışına ihraç edilmektedir. İklim şartlarına karşı hassas olan meyvelerin tüketime sunulana kadar uygun koşullarda depolanması gerekmektedir. Lapseki’de tarımsal ürünlerin soğukta muhafazasında kullanılan 6 adet önemli soğuk hava deposu bulunmaktadır. Bir çok bahçe ürününün yoğun olarak üretildiği en önemli yerlerden birisi olan Lapseki ilçesi, İstanbul, İzmir ve Bursa gibi büyük yerleşim yerlerine yakınlığı ve aynı zamanda kara, deniz ve hava yolları taşımacılığının rahatlıkla yapılabilirliği açısından depo yerinin seçiminde gereken özelliklerin tümüne sahip bir ilçedir. Lapseki ilçesinde genellikle ilçe merkezine yakın yerlerde tarım ürünlerinin soğukta muhafaza edilmesi amacıyla kullanılan Lider Tarım, Marmey, Meysan, Özerler, Ulubay soğuk hava depoları ve Umurbey Belediyesine ait olmak üzere toplam 6 adet soğuk hava deposu bulunmaktadır. Yöredeki depoların toplam kapasitesi ise 14.500 tondur. Mevcut depolarda yıllara göre değişmekle birlikte ortalama olarak 28.000 ton ürün depolanmaktadır. Depodan depoya değişen iç tüketime sunulan ürün miktarı 500-2500 ton/yıl (% 14-32) arasındadır. Dış tüketime sunulan ürün miktarı ise 1000-13500 ton/yıl (% 68-86) arasında değişmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Lapseki ilçesindeki soğuk hava depolarındaki faaliyetlerin sürekliliğinin sağlanabilmesi için işletme giderlerinin mümkün olduğunca minimum düzeyde kalması gerekir. Bu da ancak mevcut depolarda gelişmiş yöntemlerin kullanılması ve bu girdilerin dengeli bir şekilde değerlendirilmesi sonucu sağlanabilir. Bazı sezonlar kapasitelerinin altında çalışan depoların farklı ürünleri de muhafaza edebilme özelliğine sahip olmalıdırlar. Böylelikle tüm yıl boyunca depoların tam kapasiteye yakın çalışmaları sağlanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Kaymaklığı, Lapseki Belediyesi</p>
7. Yazarı:	<p>Yrd. Doç. Dr. Gıyasettin Çiçek</p>
Telefonu: (286) 512 33 80	e- posta adresi: giyas@comu.edu.tr

1. Envanter No	216
2. Değer Adı	Lapseki Su Kaynakları ve Sulu Tarım Arazileri
3. Değer Kategorisi	Tarım, Çevre, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ülkemizin Batı Marmara Alt Bölgesinde yer alan illerin su kaynakları potansiyeli ile yer altı su kaynaklarının kullanım durumu değerlendirildiğinde, su kaynakları varlığı bakımından Çanakkale ilinin % 15,2' lik su potansiyeli oranı, ile akarsu ve göl su yüzeyleri ihmal edilebilecek ölçüde az olan, Tekirdağ (% 5,6) ve Kırklareli (% 7,9) illerinden önceki sırada yer aldığı görülmektedir. Su kaynaklarının geliştirilmesinden sorumlu kamu kurumlarının Çanakkale sınırları içerisinde yapmış olduğu yatırımlar ilçe bazında irdelendiğinde ise ; Çanakkale ili sınırları içinde, işletme aşamasında bulunan dört adet DSİ baraj projeleri ile yer altı suyu projelerinden hiçbirisinin Lapseki arazilerine hizmet etmediği, toplam 7 olan DSİ gölet projelerinden sadece bir adedi (alansal bazda % 7.5), işletmedeki 28 adet TOPRAKSU gölet projelerinden biri (alansal % 7.9), toplam 42 adet yer üstü sulama tesisinden sadece ikisi (alansal % 1.2), Lapseki ilçe sınırları içerisinde bulunduğu görünmektedir. Benzer değerlendirmeler depolama tesisi tamamlanan veya inşa halinde bulunan DSİ baraj sulama projeleri bakımından da yapılabilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>İlçede tarımı yapılan ürünler arasında sulama gerektiren sebze ve meyve türlerinin ağırlığının çok fazla olduğu ve Lapseki'nin mutlaka sulu koşullarda yetiştiriciliği söz konusu olan şeftali ve domates gibi ürünlerle ülke çapında ün yapmış olduğu değerlendirmeye alınırsa, çok daha fazla sulama yatırımına ve daha geniş arazilerin sulamaya açılmasına gereksiniminin olduğu görülecektir. Bu bağlamda, inşa halindeki Umurbey sulamasının bir an önce işletmeye dahil edilmesinin, Bayramdere barajı ile Beybaşı göleti ve sulamalarının inşaatlarının süratli bir şekilde tamamlanmasının ve yeni kaynakların geliştirilmesine yönelik projelerin oluşturulmasının sağlanmasının önemi aşikar olmaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lapseki Kaymaklığı, Lapseki Belediyesi</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Recep Çakır	
Telefonu: (286) 512 3380, 123	e- posta adresi: rcakir@comu.edu.tr

1. Envanter No	217
2. Değer Adı	Manfred “Osman” Korfmann ve Kütüphanesi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1982 yılında Çanakkale bölgesindeki arkeolojik çalışmalarına başlayan ve 2005’deki ölümüne kadar bu çalışmalarını aralıksız sürdüren Manfred “Osman” Korfmann, yayınları ve gerçekleştirdiği projelerle Çanakkale Bölgesi için önem taşımaktadır. Özellikle 1988 yılından itibaren gerçekleştirdiği Troya kazıları ile Troya ve buna bağlı olarak yakın çevresinin gelişmesinde büyük katkı sağlamıştır. Ölümünden kısa bir süre önce Korfmann’ın büyük emekler vererek oluşturduğu kütüphanesini Çanakkale-Tübingen Troya Vakfı’na bağışlamıştır. Troya Vakfı, Çanakkale Belediye’sinden aldığı eski Tütün Deposu’nu restore ettirerek Manfred “Osman” Korfmann Kütüphanesi olarak 2007 yılında hizmete açmıştır. Yaklaşık 6000 binden oluşan bu uzmanlık kütüphanesi pek çok araştırmacıya hizmet vermektedir. Binasıyla da Çanakkale tarihi için önem taşıyan değerın geliştirilmesi ana amaçtır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Uzmanlık kütüphanesi koseptinin devam ettirilerek, kütüphanenin geliştirilmesi, yeni yayınların sağlanması. Bölge tarihi ve kültürü için önemli olacak sergi, konferans gibi projeler düzenlemek.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Tübingen Troia Vakfı, Çanakkale STK’ları
7. Yazarı:	Doç. Dr. Rüstem Aslan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: rustem66@yahoo.de

1. Envanter No	218
2. Değer Adı	Mehmet Ali Laga
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Türk ressamları arasında dördüncü kuşak asker ressamardan Mehmet Ali Lâga Trablusgarp'ta doğmuştur. Ressam Hasan Rıza ve Hoca Ali Rıza'nın öğrencisi olan Lâga, 1898'de Harbiye'den mülazım rütbesiyle mezun olmuştur. Aynı yıl görevli olarak Trablusgarp'a giden sanatçı 1907'de İstanbul'a dönmüş ve ertesi yıl II.Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle Kuleli Askeri İdadisi'ne resim hocası olarak atanmış, Balkan ve I. Dünya savaşlarına katıldığı dönemlerin dışında 1924'e kadar bu görevini sürdürmüştür. Emekli olduktan sonra, İstanbul Akaretler'deki özel atölyesinde resim çalışmalarını sürdürmüş, bir süre de Sanayi-i Nefise Mektebi'nde idare müdürlüğü yapmıştır. Mekteb-i Harbiye'de Hoca Ali Rıza'nın öğrencisi olan Lâga, İzlenimci Türk ressamları kuşağından albay Sami Yetik ile Kuleli'de öğrenciyken tanışmış, yakın bir dostluk kurmuş, Balkan Savaşı'nda birlikte çarpışmış ve esir buldukları Sofya'da birlikte resim yapmışlardır. Sanatçı, I. Dünya Savaşı sırasında, 1915-18 arasında, Çanakkale'de bulunmuştur. Sanatçının burada yaptığı çok sayıda kurşunkalem çizim günümüze ulaşan yapıtları arasındadır. 1917'de Çanakkale Savaşlarını resmetmek için Şişli'de kurulan atölyede çalışmamakla birlikte, resimleri, Şişli Atölyesi'nde çalışan ressamların eserleriyle 1918 Viyana Sergisi'nde yer almıştır. Sanatçının Çanakkale Deniz Müzesi'nde, Çanakkale Savaşları ve şehrin çeşitli yerlerinden görünümüler sunan belgesel nitelikli 97 deseni vardır. Bu çalışmalarının çoğu, kurşun kalemle yapılmış olup, bazılarında renkli kuru boya, suluboya ve sulandırılmış siyah çini mürekkep de kullanmıştır. Asker ressamlar kuşağından olan Lâga, İzlenimci anlayışta resimler yapmış ve genellikle manzara konusuna ağırlık vermiştir. Sanatçı, resimlerinde, görevli olarak bulunduğu Edirne, Çanakkale, Bursa gibi şehirler ile İstanbul'un doğasını ve mimarisini yansıtmıştır. 1947'de İstanbul'da vefat etmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Mehmet Ali Lâga'nın Çanakkale görünümüleri sunan ve Çanakkale Savaşlarını konu alan resimleri ile ilgili bir kitap/katalog hazırlanması, hem resimlerin tanıtılması, hem de korunması için önemlidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Gül Sarıdikmen
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsaridikmen@yahoo.com

1. Envanter No	219
2. Değer Adı	Metin Erksan
3. Değer Kategorisi	Kültür, Sanat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1929 yılında Çanakkale’de doğan Metin Erksan, 1950 yılında Atlas Film için Yusuf Ziya Ortaç’ın "Binnaz" adlı filmini senaryolaştırarak sinemaya adımını attı. 1952 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü’nden mezun oldu. Aynı yıl Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun senaryosundan "<i>Aşk Veyssel’in Hayatı-Karanlık Dünya</i>" adlı film Metin Erksan’ın ilk filmidir. 1957 yılında "<i>Dokuz Dağın Efesi</i>" ile büyük başarı kazandı. "<i>Gecelerin Ötesi</i>", "<i>Yılanların Öcü</i>", "<i>Acı Hayat</i>" gibi filmlerle toplumsal gerçekçilik türünden eserler verdi. Ve "Sinemacılar Kuşağı"nın üç önemli temsilcisinden biri olarak tarihe geçti. "<i>Susuz Yaz</i>", "<i>Suçlular Aramızda</i>", "<i>Sevmek Zamanı</i>" ve "<i>Kayı</i>" adlı filmleri büyük başarılar elde etti. "<i>Susuz Yaz</i>" adlı filmi 1964’de Uluslararası Berlin Film Festivali’nde "<i>Altın Ayı Ödülü</i>"nü kazandı. Ülkemizin dışında büyük ilgi toplayan ve birçok festivalde ödül kazanan Metin Erksan’a Mimar Sinan Üniversitesi Senatosu 1997 yılında "<i>Onursal Profesörlük</i>" unvanı verdi. Çanakkale’nin yetiştirdiği bu ünlü sanat adamı ne yazık ki, Çanakkale’de pek bilinmiyor.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Metin Erksan Çanakkale’li dünya çapında bir sanat adamıdır. Çanakkale’de her yıl “Metin Erksan Film Festivali” düzenlenmeli ve Türk filminin dünü bugünü ve yarını ele alınmalı, ayrıca festival kapsamında çeşitli sanat etkinlikleri yapılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Mithat Atabay	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: matabay@comu.edu.tr

1. Envanter No	220
2. Değer Adı	Mümtaz Zeki Taşkın
3. Değer Kategorisi	Sanat, Dil ve Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1915 yılında Bayramiç'te doğan Mümtaz Zeki Taşkın, Çanakkale Cumhuriyet İlkokulu'nu (1928) ve İstanbul İstiklâl Lisesi'ni (1936) bitirdi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrenimini tamamlamadan Emniyet Genel Müdürlüğü Basın Şubesi'nde göreve başladı (1941–1948). Muhsin Ertuğrul'un önerisiyle Ankara Küçük Tiyatro'nun müdürlüğüne getirildi (1947), bu görevini emekli olduğu 1965 yılına kadar sürdürdü. İstanbul'a yerleşerek İstanbul Şehir Tiyatroları basın danışmanı olarak çalıştı. Türk Tiyatrosu dergisini yönetti. 1972'den itibaren Milliyet (Karacan) Yayınlarının çocuk kitapları bölümünü yönetti. 1940 şiirini hazırlayanlardan biridir. Dadaistler gibi yazarak ekzotik rekler içinde kapalı şiirimizin kapılarını açmaya çalıştığı yıllarda (1930-1934), aşırı yeniler arasında yer aldı. Ardından Orhan Veli'nin Garip akımının izinden giden şiir denemeleriyle ortaya çıktı. Şiirleri sırasıyla Gençlik, Yeni Ses, Servet-i Fünun-Uyanış, Şadırvan, Kaynak, Türk Dili dergilerinde yayımlandı. Dadacılık, Garip, İkinci Yeni gibi değişik çizgilerde sürdürdüğü şairliğinden çok, çocuk edebiyatı alanına yaptığı önemli katkılarıyla tanındı. Oyun, radyo oyunu, masal, şiir, roman gibi dallarda pek çok kitap yayımladı. Şiir Kitapları: Allo Allo (1934), Köy Melodileri (1936), Varyete (1949), Çocuklarımıza Resimli Şiirler (1959). Mensur Eserleri: Akkurtlu Boğa Tarhan (1955), Altın Destanı (1984), Balık Çocuk (1973), Beş Çocuk Kayıp (1974), Bülbül (1980), Çitlembik Kız (1975), Efe Ali (1986), İstanbul Yemişi (1980), Kahkaha Sultan (1960), Ördek Ömer (1976), Türk'ün Altın Masalı (1963), Uykucu Mahmut (1979), Üç Ayaklı Sıpa (1987), Ülkü Öğretmen (1972). Oyunları: Bunu Ancak Türk Yapar (1962), Oyuncakçı Dede (1956), Yoklar Dağındaki Nar (1961). 1988'de Avustralya'ya yerleşen Mümtaz Zeki Taşkın 2003 yılında vefat etmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, Mümtaz Zeki Taşkın'ın yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgecgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	221
2. Değer Adı	Namık Kemal
3. Değer Kategorisi	Dil ve Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>21 Aralık 1840'ta Tekirdağ'da doğan Namık Kemal'in asıl adı Mehmed Kemal'dir, Namık adını ona şair Eşref Paşa vermiştir. Babası, II. Abdülhamid döneminde sarayda çeşitli görevlerde bulunmuş Mustafa Asım Bey'dir. Namık Kemal'in 9 Ağustos 1872'de başladığı Gelibolu mutasarrıflığı çok kısa sürmüş, 11 Aralık 1872'de bu görevinden -bilinemeyen bir nedenle- saray tarafından re'sen azledilmiştir. İstanbul'a dönen Namık Kemal, yeniden İbret'in başına geçmiş, kamuoyunu aydınlatma mücadelesini bir yandan kaleme aldığı toplumsal ve siyasal temalı yazılarla, diğer yandan da Gelibolu'da başladığı "Vatan yahut Silistre" piyesi gibi edebî türlerle sürdürmüştür. Ülkenin çağdaştırılması hususunda öneri ve görüşleri yönetimle çatışan; ancak uzlaşmayı değil, mücadeleyi seçen yeni aydın tipinin en önemli temsilcilerinden biri, hatta öncüsü Namık Kemal'dir. O, hürriyet ve vatan şairliği kadar, demokrasi mücadelesinin yılmaz bir savaşçısı olarak da öne çıkmıştır. 10 Ağustos 1867'de Namık Kemal, Ali Suavi, Âgah Efendi ve arkadaşları Paris'te Yeni Osmanlılar Cemiyet'ni kurmuşlar; Osmanlı İmparatorluğu'nu Batı karşısında düştüğü güçsüzlükten kurtararak çöküşü durdurmayı, toplumsal-siyasal-kültürel hayatı ve devletin yönetim biçimini Batı'ya göre yeniden düzenlemeyi hedeflemişlerdir. Sakız Adası mutasarrıflığı görevindeyken vefat eden Namık Kemal, önce buraya defnedilmiş, daha sonra vasiyeti üzerine, kabri Gelibolu ilçesi Bolayır beldesinde Süleyman Paşa'nın kabri yanına taşınmıştır. Oyunları: Vatan yahut Silistire (1873), Zavallı Çocuk (1873), Akif Bey (1874), Celaleddin Harzemşah (1885), Kara Belâ (1908). Romanları: İntibah (1876) ve; Cezmi (1880). Tarihsel Yapıtları: Devr-i İstila (1871), Barika-i Zafer, (1872), Evrak-ı Perişan (1872), Kaniye, 1874; Silistire Muhasarası (1874), Osmanlı Tarihi (1889) önemli yer tutar.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kemal'in yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gelibolu Belediyesi, Gelibolu Kaymakamlığı, Sivil Toplum Kuruluşları,</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgecgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	222
2. Değer Adı	Nara Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>18.yüzyıldan itibaren gelişen teknoloji ile birlikte boğazın savunması yetersiz kalmıştır. Bunu sonucunda, III. Selim Fransız mühendisi Jochereau de Sanit Dans'ı boğazın savunmasını iyileştirmek ve buradaki yapıları incelemek üzere görevlendirmiştir. Yaptığı çalışmalar sonucunda Jochereau de Sanit Dans, Nara burnuna bir kale yapılmasını önermiştir. İngiliz donanmasının 1807'de Çanakkale Boğazı'nı geçmesi III. Selim'in bu öneriyi dikkate almasını sağlamıştır. Böylece, boğazda karşılıklı olarak Anadolu yakasında Nara Burnu'nda Nara Kalesi ve Avrupa yakasında günümüzde Eceabat ve Gelibolu karayolu arasında kalan Bigalı Kalesi inşa edilmiştir. Kalelerin inşası ise ancak II. Mahmut döneminde tamamlanmıştır. Bundan dolayı yapılar Mahmudiye Kaleleri olarak anılırlar. Kalenin duvarlarında antik Abydos kentinin kalıntıları kullanılmıştır. Kale cephane deposu, dış duvar ve ana kuleden meydana gelmektedir. Ana kule 6 köşeli dairesel bir bina olup yüksekliği 9,5 metredir. Nara Kalesi 1983 yılında restore edilmeye başlanmış ve aslına uygun olarak 1985 yılında bitirilmiştir. Nara kalesi bugün Askeri saha içerisinde yer almaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Askeri alan içerisindeki kalenin ana kulesi kültürel etkinlikler için kullanılmaktadır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Boğaz Komutanlığı, Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı:	<p>Dr. Veysel Tolun</p>
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	223
2. Değer Adı	Neandria Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Neandria, Ayvacık İlçesi, Koçali Köyü yakınında, kuzeybatı-güney doğu yönünde uzanan Çıgırı Dağı (500 m.) üzerine kurulmuştur. Antik kentin kuzeybatıdaki en yüksek tepede Arkaik Çağ'da kurulduğu ortaya konmuştur. Arkaik Çağ'a ait sur duvarları yanında çatısı 7 sütun ile taşınan tek odalı yapının bir tapınak olduğu tahmin edilmektedir. M.Ö. 5. ve 4. yüzyılda büyüyerek tüm platoya kaplayan kent ızgara planlıdır. Su kaynakları yönünden oldukça zengin olan kentin etrafı yaklaşık 3 km. uzunluğunda surla çevrilmiştir. M.Ö. 310 yılında kurulan Aleksandria Troas'a Neandria halkının göçe zorlaması neden ile yerleşme terk edilmiştir. Neandria şehir sikkeleri üzerindeki otlayan at betimlemesi Aleksandria Troas sikkelerinde de kullanılır. Bu durum Neandrialıların Aleksandria Troas'ta söz sahibi olduğunu göstermektedir. Antik kaynaklardaki kıt bilgilerden Neandria'nın da Assos gibi bir Aeol yerleşmesi olduğu ve Attik Deniz Birliğine üye olduğu öğrenilmektedir. Assos kazılarında katılan Alman mimar ve arkeolog R. Koldewey 1889 yılında Neandria'da üç ay kazı yapar. Bu kazının en önemli buluntusu Arkaik Çağ'a tarihlenen ahşap sütunları aeol başlıklı tapınaktır. Bu yapı başlıkları ve planı bakımından tapınak mimarisinde önemli bir yere sahiptir. Neandria A. Akarcalı tarafından da ayrıntılı olarak incelenerek sonuçlar bir kitap halinde yayınlanmıştır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Neandria Troas bölgesinde iyi korumuş sur duvarları, manzarası ve çevresindeki antik taş ocakları ile bir çekim noktası haline getirilebilir. Antik yol ağları kullanılarak yürüyüş yapmak, fotoğraf çekmek, antik taş ocaklarını incelemek, bitki ve hayvan türlerini araştırmak isteyen belli yaş grupları için bir gezi programı yapılmalıdır. Bu program kapsamında Neandria ve çevresi, antik kalıntılar ve tabiat güzellikleri arasında yürüyüş yapmak isteyenlere sunulabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (Arkeoloji, Peyzaj, Jeoloji, Biyoloji, Turizm, Fotoğrafçılık ve Spor dalından uzmanlar),proje sınırlarında kalan Köy Muhtarlıkları, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ezine Belediyesi</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. Nurettin Arslan
Telefonu: (286) 2180018, 1692	e- posta adresi: narslan@hotmail.de

1. Envanter No	224
2. Değer Adı	Nusrat Mayın Gemisi
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Nusrat Mayın Gemisi, 1912 yılında Almanya'nın Kiel şehrinde Germania tezgahlarında inşa ettirilmiştir. Gemi 3 Eylül 1914'te Çanakkale'ye getirildi. 6 Mart gecesi Cevat Bey, Mayın Grup Komutanı Hafız Nazmi Bey'e "Oğlum! Sana çok önemli bir görev veriyorum. Vatanın selameti bu görevin başarıyla yerine getirilmesine bağlıdır. Yarın akşam, Nusratın son yirmi altı mayınınu şu gördüğün karanlık limanda kıyıya paralel olarak döküceksin. Düşman hareketinizi seçer, size saldırıya kalkışırsa kıyı topraklarımız önceden aldıkları talimata uygun olarak hareket edecek ve sizi himaye ateşiyle koruyacaktır. Kendinizi göstermemeye çaba harcayın. Allah yardımcınız olsun". Nusrat Mayın Gemisi 2001 yılı itibarıyla Mersin'de çürümeye terkedilmiştir. 2003 yılında Mersin Belediyesi tarafından müze haline çevrilmiştir. 18 Mart günü yaşananlar Türk tarihinde gerçek bir zaferdir. Bu zaferde Nusret Mayın Gemisi'nin başarısı tartışılmazdır. Görüldüğü gibi Nusrat Mayın Gemisi ve 18 Mart Zaferi bütünleşmiş ve bu zaferle birlikte anılan bir destana dönüşmüştür. Nusret Mayın Gemisi 2000 yılı itibarıyla hala Mersin'de bulunmaktadır. Geminin birebir örneği ise, Çanakkale'de Çimenlik Kalesi'nde bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Nusrat Mayın Gemisi'nin Turizm açısından ve ziyaretçiler tarafından daha çok ilgi görmesi için, özellikle 18 Mart günlerinde ve gecelerinde farklı sinevizyon gösterileri ile bu geminin savaşlarda çekilmiş kamera görüntüleri, fotoğrafları destansı bir hava içerisinde, o günün şartları da göz önünde bulundurularak destansı bir biçimde görsel şölen haline getirilip, ziyaretçilere izletilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Çanakkale Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü</p>
7. Yazarı: Gamze Aydın	
Telefonu: (542) 659 99 59	e- posta adresi: gamzeaydintr@hotmail.com

1. Envanter No	225
2. Değer Adı	Palamut Meşesi (Palamut Ağacı)
3. Değer Kategorisi	Çevre, Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Palamut meşesi, meyvesi büyük olan meşe türüdür. Esas olarak palamut, pelit ve kadeh (kupula) olmak üzere iki kısımdan meydana gelir. İki kısma birden palamut adı verilir. Tanen bakımından zengin olan palamut meyvesi sepcilikte ve boya sanayiinde kullanılır. Palamut meşesi (<i>Quercus ithaburensis ssp. macrolepis</i>), Fagaceae (kayınğiller) familyasından doğal olarak Anadolu'da yetişen meşe alt türüdür. Bir dönem 1970 lere kadar Çanakkale'nin ekonomisinde önemli bir yeri olan Palamut ağacı, ekonomik değeri için 1970'lere kadar anıt ağaçlar halinde korunmuş, ancak palamut ekonomik değerini yitirince 1970'lerden sonra kitleler halinde odun ve kömür yapılarak yok edilmiştir. Palamut meşesinin meyveleri silindirik şekilli, açık kahverenkli ve buruk lezzetlidir. Pelitlerin yer aldığı palamut kadehleri 2-6 cm çapında olup, üst kısmı trnak denilen üzeri tüylü, uzun, kalın ve kıvrık veya yatık çıkıntılarla örtülüdür. Pelitler, silindirik şekilli, takriben 2 cm uzunluğunda, ucu basık ve beyaz tüylü ve kestane dokusunda fakat biraz acıdır. Hayvan yemi olarak değerlendirilir. Palamut meşesinin meyveleri iki senede bir olgunlaşır. Olgunlaşma Eylül ve Kasım aylarında sona erer. Fakat olgunlaşma fazlalastıkça kadeh ve trnaktaki tanen miktarı azalacağından, palamutlar tam olgunlaşmadan Ağustos-Eylül ayları arasında toplanır. Palamut meşesi ağacı 5-10 yaşından itibaren meyve vermeye başlar. En çok ürün 25-30 yaşlarında alınır. Bir ağaçta ortalama olarak 25-50 kg ürün alınmakla beraber, yetişme ortamına göre bu miktar değişebilir. Palamut çeşitli hastalıkların (örneğin ishal) tedavisinde kullanılmak üzere ilaç hammaddesi olarakta kullanılmaktadır (tr.wikipedia.org).</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Var olan tüm palamut ağaçları korumaya alınmalı, yeni fidanlar üretilip kent içinde ve dışında parkları, bahçeleri ve ormanları zenginleştirmek için yaygınlaştırılmalı. Yaprak ve meyve figürleri takı yapımında kullanılmalı.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	226
2. Değer Adı	Parion Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Kültür, Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga İlçesine bağlı Kemer köyü sınırları içindedir. Bir liman kenti olarak kurulmuş olan kent, iki goğal limana sahip olması ile, her zaman önemini korumuştur. İlk kuruluşu kesin olarak bilinmemekle birlikte, Antik kaynaklar ve Arkeolojik verilere göre, kentin varlığı M.Ö 7 yüzyıl ortalarına kadar inmektedir. Strabon kent'in adının Priamos'un oğlu Paris den geldiğini ve kentin Miletoslu göçmenler tarafından kurulduğunu bildirmektedir. Tarihçi Herodot M.Ö. 6. yüzyıl da Perslerin hakiyeti altında olup, Perslerin İskitlere yaptığı seferde yer almışlardır. M.Ö. 5 yüzyılda Atina, Sparta savaşları sırasında, Atinalıların yanın da yer almıştır. Tarihçi Ksanefon, M.Ö. 411 deki Peleponnes savaşları sırasında, Atina donanmasının Parion limanında toplanarak buradan hareket etmesini göstermesi ile, kentin batı anadoludaki önemini vurgulamaktadır. Bu dönemde,Troas bölgesinin yönetim merkezi durumundaki Skepsis kenti ile Ticari ve yönetim anlamında yazılı anlaşmalar yapmıştır. Hellnistik dönemde bir süre bağımsız olarak hüküm sürmüş, M.Ö. 302 de Lysimakhos yönetimine, 241 den sonra Bergama krallığına, M.Ö. 133 den sonra Roma'nın hakimiyeti altına girer. Roma İmparatoru Augustus kente büyük önem vererek, özerklik anlamında destekler ve "Augustus'un Kenti" ünvanını verir. Erken Hıristiyanlık döneminde Piskoposluk merkezi durumundadır. Antik kent üzerinde Arkeolojik kalıntıların hemen hemen tamamı, temel seviyesinde korunmuş olup, 7 km bulan sur duvarları temel seviyesinde izlenebilmektedir. Kente su getiren mermer su küngleri dikkati çeken önemli kalıntı durumundadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Limanları yat turizmine açılarak İstanbuldan Ak denize inen yatçıların ziyaret merkezi haline getirilmeli, yeni dönem kazıları ile bazı yapılar onarılarak, kantin cazibesi arttırılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga Kaymakamlığı, Biga Belediyesi, Kemer Köyü Muhtarlığı, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Arkeolog Musa Tombul (Çanakkale Arkeoloji Müzesi)
Telefonu: (286) 217 67 40	e- posta adresi: musatombul@hotmail.com

1. Envanter No	227
2. Değer Adı	Peynir Helvası
3. Değer Kategorisi	Turizm, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yöresel gıdalar arasında önemi giderek artan ve geleneksel bir ürün haline dönüşme yolunda ilerleyen Çanakkale peynir helvası, ana girdisi tuzsuz taze peynir olan bir tatlı çeşididir. Üretimi yaklaşık 100 yıllık bir geçmişe sahiptir. Ancak ticari anlamda üretiminin 30–35 yıl öncesine dayandığı ifade edilmektedir. Marmara Bölgesi civar illerinde de benzer üretimi yapılan peynir helvasının çıkış noktası ve merkezi Çanakkale ilidir. Eskiden sadece yaz aylarında yapılan peynir helvasının üretimi günümüzde bütün bir yıla yayılmıştır. Bunun nedeni başlangıçta yalnız yöre halkı tarafından bilinen ve tüketilen bir değer iken, kendine has aroması, özgün lezzeti ve kalitesiyle zaman içerisinde tanınmışlığının artmasıdır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale peynir helvasını ülke çapında geleneksel bir lezzet haline dönüştürmek, onun uluslararası boyutta tanıtımını yapmak mümkündür. Sahip olduğu potansiyel talebi sürekli kılmak ve geliştirmek için üretim ve pazarlamasında hızla standardizasyona gidilmelidir. Marka farkındalığı kavramı göz ardı edilmeden, güçlü bir marka imajı oluşturularak, tüketiciler üzerinde marka sadakati yaratılmalıdır. Benchmarking (kıyaslama) yönetim stratejisi kullanılarak kestane şekeri gibi hazır bir ürün halinde satılabilirliğinin olasılığı araştırılmalıdır. Ulusal ve uluslararası düzeyde yapılan fuarlara Çanakkale ili olarak katılmaya özen gösterilmelidir. Bu fuarlarda açılan stantlarda oluşturulan geçici enformasyon merkezlerinde Çanakkale peynir helvası profesyonel kurumlar tarafından hazırlanmış görsel, yazılı dokümanlar hazırlanarak tanıtılmalıdır. Çanakkale ilinde düzenlenebilecek geleneksel, ulusal ve uluslararası festival ve şenliklerde, Çanakkale ile ilgili oluşturulan iyi tasarlanmış web sitelerinde yöresel bir değer olarak tanıtımı yapılmalıdır. Maliyetleri açısından tercih edilmediği durumlarda, basın yayın kuruluşlarının ürün hakkında ücretsiz haber yapmasını sağlama yönüne gidilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakakle Valiliği, Çanakkale Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı: Neslihan Kan	
Telefonu: (505) 643 66 40	e- posta adresi: neslihan.kan@hotmail.com

1. Envanter No	228
2. Değer Adı	Piri Reis
3. Değer Kategorisi	Tarih, Coğrafya
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Osmanlı denizcisi. Amerika'yı gösteren Dünya haritaları ve Kitab-ı Bahriye adlı denizcilik kitabıyla tanınmıştır. Gelibolu'lu olduğu için Çanakkale'nin en önemli değerlerindedir. Piri Reis eşsiz bir kartograf, denizci ve kaptandır. Amcası Kemal Reis ile birlikte, uzun yıllar Akdeniz'de korsanlık yaptılar. 1486'da Granada'nın (Gırnata) Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi üzerine 1487-1493 yılları arasında Granadalı (Gırnatalı) müslümanları İspanya'dan Kuzey Afrika'ya taşıdılar.1499-1502 yıllarında Osmanlı Donanmasında gemi kaptanı olarak Venedik Donanması'na karşı savaştı. Piri Reis Akdeniz'de yaptığı seyirler sırasında gördüğü yerleri ve yaşadığı olayları, Kitab-ı Bahriye adıyla dünya denizciliğinin de ilk kılavuzu olan kitabında anlattı. Piri Reis, 1511'de amcasının ölümünden sonra, Gelibolu'ya yerleşti. Burada, önce 1513 tarihli ilk dünya haritasını çizdi. Bu harita Kristof Kolomb'a ait bir haritanın da bulunduğu yirmi kaynaktan yararlanılarak hazırlanmış, 16. yüzyıl Avrupa ve Müslüman denizcilerinin coğrafya bilgilerini içeren değerli bir tarihi belgedir. Bu kaynaklar; sekiz 'Caferiye' haritası, dört Portekiz haritası, güney Asya'ya ait bir Arap haritası ve Kristof Kolomb'a ait bir Amerika haritasıdır. Caferiye haritaları, çok eskiye dayanan, Abbasi halifelerinden Me'mun zamanında kopyalanmış olan, Büyük İskender zamanına ait haritalardır. Piri Reis haritasını 1517 de Yavuz Sultan Selim'e sunmuştur. Piri Reis, 1523'deki Rodos seferi sırasında Osmanlı Donanması'na katıldı. 1526'da gözden geçirdiği Kitab-ı Bahriye'sini Kanuni Sultan Süleyman'a sundu. Piri Reis, 1528'de de ikinci dünya haritasını çizdi. 1552'de çıktığı seferin son durağı Basra'da, tamire ve dinlenmeye muhtaç donanmayı bırakıp ganimet yüklü üç gemi ile Mısır'a döndüğü için burada hapsedildi. 1554'te hizmette kusurla suçlanarak idam edildi.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Çanakkale'de Piri Reis adına bir denizcilik müzesi açılmalı. Piri Reis'in özgün teknesi ve anıtı bu müzede yer almalı.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Garnizon Komutanlığı
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	229
2. Değer Adı	Piri Reis Çeşmesi
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale-İzmir yolu üzerinde bulunan Piri Reis Çeşmesinin ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu arazisi içinde Rektörlüğün alt kısmında büyük ihtimalle Piri Reis Çeşmesi ile bağlantılı tarihi su yolu bulunmaktadır. Piri Reis'in Kitab-ı Bahriye isimli eserinde deniz kenarında bulunan bu çeşmeden, Osmanlı donanmasının su ikmalinin yapıldığı yazılmıştır. Çeşmenin yanındaki kitabe de bu bilgiyi doğrulamaktadır. Ayrıca çeşmenin yanındaki Piri Reis'in çizdiği haritasının örneği ve gemilerin bu çeşmeden nasıl su aldıkları resmedilmiştir. Dikdörtgen planlı olan çeşmenin içerisinde sivri kemerli ayna taşı ve önünde de yalak taşı bulunmaktadır. Uzun süre harap durumda olan bu çeşme 1993 yılında onarılmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Kısa bir süre sonra kendi haline terk edilen çeşme günümüzde yine harap durumdadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çeşmenin bulunduğu alan çeşme ile beraber değerlendirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Garnizon Komutanlığı, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	230
2. Değer Adı	Piri Reis Deniz Müzesi ve Galerisi
3. Değer Kategorisi	Bilim, kültür, deniz turizmi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>ÇOMÜ-Piri Reis Deniz Müzesinin kuruluş amacı denizleri ve canlı kaynaklarını insanımıza tanıtmak ve korumacılık bilincini gezi ortamı içinde gençlerde oluşturmaktır. Müzenin hedef kitlesi öğrenciler, balıkçılar ve deniz tutkunlarıdır. Ziyaretçilere deniz dünyasını yakından tanıma fırsatı veren, canlılarına dokunarak onları hissetmesini sağlayan Deniz Müzesi ve Akvaryumu aynı zamanda sergilediği nesli tükenmekte olan canlılar ile denizlerin bilinçsiz kullanım ve aşırı avcılık sonucu kirlenebileceği, canlı kaynaklarının tükenebileceği ve bu nedenle bilinçli olarak kullanılması gerektiği mesajını vermektedir. ÇOMÜ Terzioğlu Kampüsündeki Su Ürünleri Fakültesinde bulunan ve adını Gelibolu doğumlu ünlü denizcimiz Piri Reis'ten alan Deniz Müzesi ve Akvaryumu 2004 yılı sonunda hizmete açılmıştır. Piri Reis Deniz Müzesi'nde farklı tarihlerde Marmara, Karadeniz, Ege ve Akdeniz'den yakalanmış ve fiks edilmiş ve aralarında nesli tehlike altında olan örneklerin de bulunduğu 200'den fazla kemikli ve kıkırdaklı balık, 350 civarı omurgasız hayvan örneği, deniz memelilerinden 2 yunus ve 1 Akdeniz Foku iskeleti, deniz sürüngenlerinden Akdeniz kaplumbağası <i>Caretta caretta</i> ve deniz bitkilerine (algler) ait herbaryum koleksiyonu sergilenmektedir. Müzede ayrıca denizin farklı renk ve dokularını ziyaretçilere sergileyebilmek amacıyla Pasifik ve Atlantik Okyanus'undan elde edilmiş bazı egzotik yumuşakça türlerinin yer aldığı bir bölüm de bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Denizlerle ilgili doğal ve kültürel değerleri tanıtmak, denizlerin korunmasına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetlerine katkıda bulunmak, toplumsal ilgi ve hassasiyeti geliştirmek amacıyla kurulan Piri Reis Deniz Müzesi ve Akvaryumu, Vilayetin ve Turizm Sektörünün işbirliği ile dışarıdan gelen konuklarında ziyaret yerlerinden biri olmalıdır. Ayrıca kentin gereksinimi olan ve yakın gelecekte kurulması gereken Botanik Bahçesi ve Doğa Tarihi Müzesi gibi anlamlı buluşma mekanları içinde Piri Reis Deniz Müzesi ve Akvaryumu daha da geliştirilmiş olarak yer almalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İl Millî Eğitim, Kültür ve Turizm Müdürlükleri, Yerel Yönetim, Turizm Şirketleri ve STK'lar.</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Şükran Cirik	
Telefonu: (286) 218 05 42	e- posta adresi: cirik@comu.edu.tr

1. Envanter No	231
2. Değer Adı	Piri Reis Haritası
3. Değer Kategorisi	Tarih, Coğrafya
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Piri Reis Haritası günümüze kalan, Amerika kıtasını gösteren en eski haritalardan biridir. Osmanlı amirali Piri Reis tarafından 1513'de Gelibolu'da çizilmiş olup, Avrupa ve Afrika'nın batı kıyılarını ve Güney Amerika'nın doğu kıyılarını gösterir. Aralarında Kristof Kolomb'a ait bir haritanın da bulunduğu yirmi kaynağı bütünleştirerek hazırlanmış, 16. yüzyıl Avrupa ve Müslüman denizcilerinin coğrafya bilgilerini içeren değerli bir tarihi belgedir. Piri Reis 1528'de Amerika'yı gösteren ikinci bir harita yapmıştır. Kenar notları ilk haritanın, bir kısmı Akdeniz'de ele geçirilmiş İspanyol ve Portekiz gemilerinde bulunmuş olan, yaklaşık 20 haritanın bir birleşimi olduğunu belirtmektedir. Bunların arasında sekiz 'Caferiye' haritası, dört Portekiz haritası, güney Asya'ya ait bir Arap haritası ve Kristof Kolomb'a ait bir Amerika haritası vardır. Caferiye haritaları, çok eskiye dayanan, Abbasi halifelerinden Me'mun zamanında kopyalanmış olan, Büyük İskender zamanına ait haritalardır. Piri Reis haritasının Kristof Kolomb haritasından kaynaklandığının önemli bir delili, Küba'nın yokluğudur. Kristof Kolomb seyahatnamelerinde Küba'nın bir ada değil, kıtanın uzantısı olduğunu yazmıştır ve Piri Reis haritasında da Küba bu şekilde gösterilir. Haritada "Antilya" olarak değinilen Karayipler hakkında çeşitli bilgiler verilir. Bir kenar notunda adı geçen "Izle de Spanya", (günümüzde Dominik Cumhuriyeti ve Haiti'nin bulunduğu) Hispanyola adasına karşılık geldiği anlaşılabilir de, bu kenar notunun yanındaki adanın şekli Japonya'ya benzemektedir. Macellan'ın seyahatlerinden önceki dönemde Atlas Okyanusu'nun batı kıyısında Asya olduğu kanısı yaygındı. Çin'e varmak amacıyla yola çıkan Kristof Kolomb'un yanına Uzak Doğu Asya haritaları almış olduğu bilinir, bu Kolomb'un Doğu Asya kıyılarını gösteren haritalara kendi keşfettiği yerleri eklemiş olması muhtemeldir. (tr.wikipedia.org).</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Piri Reis haritaları Çanakakale'nin tanıtımında yaygın olarak kullanılmalı. Parklarda, bahçelerde, duvar panolarında, anıtlarda, sehpalarda, masa örtülerinde, elbiselerde, tabaklarda, tepsilerde; her yerde.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakakale Valiliği, Çanakakale Belediyesi, Çanakakale Onsekiz Mart Üniversitesi</p>
7. Yazarı:	<p>Prof. Dr. Osman Demircan</p>
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	232
2. Değer Adı	Pirina
3. Değer Kategorisi	Çevre, Tarım; Ekonomi, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Ülkemizde zeytinin kuru katı kısmı “pirina” olarak bilinmekte ve özellikle Ege kıyı bölgelerinde yakıt amacı ile tüketilmektedir. Yaklaşık olarak 100 kg zeytinden 24,5 ile 31,5 kg arası kuru pirina elde edilmektedir. Elde edilecek pirina kompostu ile her yıl yaklaşık 14,500 ile 18,500 ha arasında tarım arazisinin fiziksel özelliklerinin iyileştirilebileceği ortaya çıkmaktadır. Yerel materyallerin tarımda kullanıma potansiyelinin artırılması önemlidir. Pirinanın toprağa uygulanma şeklinin bilinmesi de tarımda kullanımı açısından önem kazanmaktadır. Pirina direk fabrikadan çıktığı şekilde mi (ham), azotlu mineral gübre ile karıştırarak mı, yoksa önceden kompost yapılarak mı toprağa verilmelidir? Bu amaçla TÜBİTAK tarafından desteklenen çalışmada şimdiye kadar aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Pirinanın toprağa direk uygulanması, iki ay gibi bir sürede toprağın agregat stabilitesini arttırmaktadır. Kumlu tın toprakta %1,2 olan agregat stabilitesi % 4 pirina uygulaması ile %24’ e ve %8 pirina uygulaması ile % 51,3’ e ulaşmıştır.2. Pirinanın toprağa direk uygulanması kumlu tın toprağın yarayışlı nem içeriğini düşürmektedir fakat kompost yapılarak uygulanması toprakların yarayışlı nem içeriğini arttırmaktadır.3. Pirina ile yaptığımız denemelerde pirinanın toprağa gerek ekim sırasında ve gerekse ekim yapmadan önce karıştırılması mısır, ayçiçeği, fasulye ve domates gelişimini azaltmıştır. Pirina ile beraber ilave azotlu ve fosforlu inorganik gübre verilmesi de pirinanın bitkiye olan zararlı etkisini azaltmamıştır. Bu nedenle pirinanın toprağa doğrudan karıştırılması önerilmemektedir.4. Pirina kompost yapıldıktan sonra kumlu tın ve tın tekstürdeki topraklara karıştırıldığında ise mısır, ayçiçeği, fasulye ve domates bitkilerinin gelişmeleri artmıştır.
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Pirina kompostu geliştirilmelidir. Bu amaçla Türk Patent Enstitüsü’ne patent başvurusu yapılmıştır. Pirina kompostunun ticari olarak üretilmesi ve pazarlanması Çanakkale İline ekonomik anlamda katkı sağlayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Valilik, Belediye</p>
7. Yazarı:	<p>Doç. Dr. Yasemin Kavidir</p>
Telefonu: (286) 2180018, 1314	e- posta adresi: kavdirya@comu.edu.tr

1. Envanter No	233
2. Değer Adı	Priapos Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga'nın Karabiga Beldesindeki Priapos antik kenti, Biga ilçesinin 10 km. kuzeyinde, beldenin hemen doğusundaki burun üzerindedir. Priapos kenti adını aynı adlı bereket, tarım ürünlerinin ve bahçelerin koruyucusu tanrıdan almıştır. Bu yüzden Karabiga'da yer alan bu antik kent özellikle doğu kökenli olan tanrı Priapos kültü ile bilinmektedir. Özellikle büyük İskender'in Anadolu'ya gelişi sonrası Priapos kültü çok geniş coğrafyalara yayılmaya başlamıştır. Priapos antik kentinin M.Ö. 670 yılında kurulduğu sanılmaktadır. Antik kentin kırmızı tuğladan örülmüş surlarının önemli bir kısmı ayakta. Osmanlı döneminde de liman olarak kullanılan bu küçük kasabanın yapılarında özellikle antik kentten getirilen taşlar kullanılmıştır. Beldenin güney ve güney doğusunda Priapos ile Parion kentleri arasındaki antik yollar civarında tümülüsler ve yerleşimler tespit edilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Zamanın acımasızlığı mimari kalıntıları yok etmektedir. Gerekli önlemlerin alınması gerekir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Karabiga Belediye Başkanlığı</p>
7. Yazın:	<p>Dr. Veysel Tolun</p>
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	234
2. Değer Adı	Refet Angın
3. Değer Kategorisi	Eğitim
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Gelibolu'da Emmiyet Amiri Hafız Şerif Bey'le Halime Hanım'ın üç çocuğundan en büyüğü olarak 1915'de dünyaya geldi. Babası bir Kuvay-i Milliye üyesidir. İlkokul denemesini mahalle mektebinde yaşayan Angın, bu sistemdeki eğitime ancak iki gün dayanabilmiştir. Okuma yazmayı annesinden öğrenen Refet Angın, Cumhuriyetin ilanı ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu'ndan sonra Gelibolu'da açılan iki okuldan biri olan Cumhuriyet Okulu sınavını kazanarak okula üçüncü sınıftan başlamış, henüz küçük bir çocukken öğretmen olmaya da karar vermişti. Mustafa Kemal Atatürk ile yolları bir çok kez kesişen Refet Angın, birinci karşılaşması olan ilk okul yıllarında Atatürk'ün "<i>Büyüyünce ne olacaksınız çocuk?</i>" sözüne, "<i>Öğretmen</i>" diye cevap verir. İkinci karşılaşmalarında ise Öğretmen Okulu öğrencisidir ve Atatürk'e "<i>Bakan sözümü tuttum Paşam. Öğretmen olacağım işte</i>" dediğinde, Atatürk onun Gelibolu'daki küçük kız olduğunu derhal hatırlar ve bunu belirterek, ne öğretmeni olmak istediğini sorar. 'Matematik' cevabını alınca "<i>Hayır tarih öğretmeni olacaksınız. Çünkü nesillere tarihlerini öğretmek en önemli vazifedir</i>" sözü üzerine Refet Angın, tarih öğretmeni olmaya karar verir. 1955 - 1975 yılları arasında Ankara'da görev yapan Angın, Ankara Bahçelievler Deneme Lisesi Müdüreliliğini de yürütür. Daha sonraki meslek hayatını İstanbul'da sürdüren Angın, Atatürk'ün 100'üncü yaş kutlamalarında görevlendirilir. İlk Öğretmenler Gününde ise yılın öğretmeni seçilir. Tarih öğretmenliğinden 1982'de emekli olan Refet Angın, Yıldız Teknik Üniversitesi senatosunun 29 Haziran 2006 tarihinde aldığı kararla onursal doktora unvanını, yapılan bir törenle almıştır. Halen Bakanlık Danışmanı olarak görevini sürdürmektedir. Ayrıca İstanbul Kâğıthane'de adına kurulmuş bir ilkokul vardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Cumhuriyet dönemi ilk kadın öğretmeni olan Refet ANGIN isminin Çanakkale ve Gelibolu ile bütünleşmesini sağlayıcı çalışmaları başlatmak; adına Çanakkale'de bir okul açmak; Kent müzesinde kendisi ile ilgili bir köşe oluşturmak.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Millî Eğitim Müdürlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediye Başkanlığı, Gelibolu Belediye Başkanlığı</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Mustafa Aydın Başar
Telefonu: (286) 217130, 3162	e- posta adresi: mbasar@comu.edu.tr

1. Envanter No	235
2. Değer Adı	Reşat Nuri Güntekin
3. Değer Kategorisi	Dil ve Edebiyat
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Reşat Nuri'nin Çanakkale macerası 1895 yılında babasının tayininin askerî hekim olarak Çanakkale'ye çıkmasıyla başlamıştır. Yazarın çocukluk yıllarını geçirdiği Çanakkale, onun edebiyata ilgisinin oluşmasında etkili olmuştur. Ünlü romanlarından Çalikuşu'nun Feride'si, "Gülbeşeker" lakabını, Çanakkale'de öğretmenlik yaptığı günlerde almış, Çanakkale halkının sevgisini kazanmıştır. Çanakkale, yazarın bir başka eseri "Eski Hastalık'ta da geçer. Gizli El romanında, Çanakkale muharebesindedir kahramanı bu kez. Harabelerin Çiçeği ve diğer romanlarında da yazarın çocukluğunun en güzel dönemini yaşadığı Çanakkale'nin izlerini bulmak mümkündür. Daha sonraları Çanakkale milletvekili olarak TBMM'de görev yapan Reşat Nuri, Çanakkale'yi eserlerinde yaşatan ve kentimizi tanıtan önemli bir değerdir</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çocukluğunda bir süre yaşadığı evin Reşat Nuri Güntekin Kültür Evi olarak hizmete açılması; yazarın ve eserlerinin tanıtıldığı seminerlerin, anma günlerinin düzenlenmesi.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, M.A. Ersoy İl Halk Ktp</p>
7. Yazarı:	Öğr. Gör. Zeynep Aydın Yılmaz
Telefonu: (286) 2171303, 3114	e- posta adresi: zeynoyilmaz@comu.edu.tr

1. Envanter No	236
2. Değer Adı	Salbaş Ağacı-Çardak
3. Değer Kategorisi	Tarih, Kültür, Doğa, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Türkler Anadolu'dan Rumeli'ye geçerken Salbaş mevkisini kullanmışlardır. Bugün Salbaş diye adlandırılan mevki o zamanlar gür ormanlarla kaplı bir arazi durumundaydı. Rumeliye geçerken sallarını burada yapmışlardır. O günün tek mirası olarak bugün Salbaş Ağacının gövdesi dimdik ayakta durmaktadır. Çardak'ta Rumeli'ye geçiş için ilk salın Salbaş ağacından yapıldığına inanılmaktadır. Ağacın en belirgin özelliği gövdesinin genişliğidir. Ağaç üç kişi el ele tutuşa çevreleyemeyecek genişliktedir ve üç yıl önce dallarını taşıyamayarak çökmüştür.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tarihi değeri olan bu ağacın değeri belgelenecek, çağdaş yaşam koşullarına uyarlanarak korunması tarihi mirasın muhafazası açısından çok önemlidir. Koruma önlemleri alınırken uluslar arası yasal düzenlemelere ve 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Kanunu" dikkate alınarak uygulanmalı ilgili kurumlarla işbirliğine gidilmeli ve bu tarihi tabiat varlığının tanıtımları etkin bir şekilde yapılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Vakfı, Lapseki Belediyesi, Lapseki Kaymakamlığı, Lapseki İlçe Tarım Müdürlüğü</p>
7. Envanteri Dolduran	
Adı & Soyadı: Daniş Tanrıöver	
Telefonu:	e- posta adresi:

1. Envanter No	237
2. Değer Adı	Sâmih Rifat
3. Değer Kategorisi	Tarih, Dil ve Edebiyat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Sâmih Rifat Çanakkale'ye ve Cumhuriyetimizin yüce değerlerine yaşamının son nefesine kadar hizmet etmekten daima onur duymuş, ama unutulmuş- ya da unutturulmuş- önemli bir devlet, düşünce ve şiir adamıdır. 1874'te İstanbul'da doğumuyla başlayan ve 03 Aralık 1932'de Ankara'da son bulan 58 yıllık yaşamına birçok başarı sığdıran Sâmih Rifat, Ulusal Kurtuluş yıllarıyla, Cumhuriyet Dönemi'nde tüm varlığı ile büyük uyanışı destekler ve son nefesine dek, daima Atatürk'ün yanında yer alır. İkinci Meşrutiyet'in ilanından sonra; Biga Mutasarrıf (Vali) Vekilliği, 1908-1911 yılları arasında Çanakkale Mutasarrıflığı, Ulusal Kurtuluş hareketine gönülden katılan, 1923-1931 yılları arasında üç dönem Çanakkale Milletvekilliği yapan ve Türk Dili Tetkik Cemiyeti Kurucu Üyesi ve ilk başkanı olan, Cumhuriyetimizin değerleri uğruna yaşamını veren; ünlü devlet ve düşünce adamı, dilci, edebiyatçı ve hatip olan, Gazi Mustafa Kemal Hazretleri'nin övgüsüyle şereflenmiş Sâmih Rifat'ın anısına sahip çıkılmalıdır. O; kendine ve içinde yaşadığı topluma saygılı, ilkeleri ve değerleri için ölecek kadar cesur, dürüst, yürekli, azimli ve sevgi doludur. Evli ve üç çocuk babası olan Sâmih Rifat; edebiyatımızda, “Garip” adıyla bir çığır açan şairlerimizden Oktay Rifat Horozcu'nun babasıdır. Ağabeyi de, udi ve bestekâr Ali Rifat Çağatay'dır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>İnkılâp Tarihi'mizi okurken; ulusumuza canı pahasına hizmet eden yüzlerce, binlerce çalışkan ve fedakar kahramanlar da karşımıza çıkar. O kahramanlar; yalnız milletlerin tarihinde değil, kalplerinde de yer tutar. Gösterdiği hizmetler karşılığında adlarının unutulmaması için gelecek kuşaklara birer insanlık ve ulusal onur örneği olarak gösterilir. Sâmih Rifat'ın adının yüceltilerek ebedileştirilmesi, Cumhuriyetimizin değerlerine sahip çıkan özverili çalışmalarının genç ve gelecek kuşaklara duyurulması; O'na hem vefa örneği gösterilmesini, hem de bir minnet borcunun ödenmesini sağlayacak yol ve yöntemlerini, bu kentte görev yapan üst düzey yetkililer elbette bulacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakakle Valiliği, Çanakakle Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
7. Yazarı: M. Şahabettin Kalfa	
Telefonu: (543) 835 60 51	e- posta adresi: kalfa43@mynet.com

1. Envanter No	238
2. Değer Adı	Sandal Ağacı
3. Değer Kategorisi	Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale’de özellikle Gelibolu savaş alanlarında bol miktarda bulunan sandal ağacının değeri sürekli yeşil kalması, zor yanması ve gövdesinin turuncumsu renkteki güzelliğinden kaynaklanır Alm. Sandelbaum (m), Fr. Santal (m), İng. Sandal. Familyası: Fundagiller (Ericaceae). Türkiye’de yetiştiği yerler: Marmara, Ege ve Akdeniz bölgesi. Mart-nisan aylarında çiçek açan, 2-4 m boylarında, orman açıklıkları ve çalılıklarda yer alan ağaççıklardır. Dallar kırmızımımsı renktedir. Yapraklar 10-15 cm boyunda, kenarları dişsiz, oval şekillidir. Çiçekler beyaz renkli salkım durumunda toplanmışlardır. Meyveleri küre şeklinde toparlak olup, 5-6 mm çapında, turuncu renktedir. Kullanıldığı yerler: Yalnız meyve rengi ve yapraklarının farklılığı ile Kocayemişten ayrılır. Meyveleri yenmez. Odunu çok serttir, mobilyacılıkta kullanılır. Çanakkale’de kırsal kesimde her alanda bulunan, yaz-kış yeşil kalan ve yapraklarının güzelliği nedeniyle çiçekçiler tarafından kutlama çiçekleri arasında yeşil yaprakları kullanılan bir bitkidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kent içinde ve dışında parkları, bahçeleri ve ormanları zenginleştirmek için yaygınlaştırılmalı</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Garnizon Komutanlığı, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	239
2. Değer Adı	Saniye Can
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1932'de Çanakkale'de doğdu. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra Ankara'da bulunan ablasının yanına giden Saniye Can, aile dostlarının teşvikiyle Ankara Radyosu Yurttan Sesler Korosu şefi Muzaffer Sarısözen ve saz sanatçısı Emin Aldemir'den dersler aldı. 1953'te sınavla kadrolu sanatçı oldu. Radyo çalışmalarının yanısıra Nezahat Bayram, Aliye Akkılıç, Yıldız Ayhan, Turhan Karabulut, Mustafa Geceyatmaz gibi sanatçılarla turnelere çıktı, saz da çaldığı için Anadolu'da büyük ilgi gördü. 1950 yılından itibaren Muzaffer Sarısözen yönetimindeki yurttan sesler korosunda görev yaptı. Yurt genelinde birçok konserler verdi. çanakkaleli olan saniye Can, radyo mikrofonlarından seslendirdiği türkülerle iz bıraktı. yöresinden ve yine kendisi gibi türk halk müziği sanatçısı olan annesi Refia Beralp'ten (Refia Can) derlediği türkülerle türk halk müziği repertuarına birçok türkü kazandırdı. "gökte uçan teyyare", "karanfilin moruna", "balıkesir yolunda", "karyolamın demiri", "annem entari almış" bunlardan bazılarıdır. Türk halk müziğine yaptığı katkılarla unutulmaz isimler arasına girmiştir. 1972'de İstanbul Radyosu'na atanan Saniye Can buradan emekli olduktan sonra Çanakkale'ye yerleşmiş ve 2 Temmuz 1996'da vefat etmiştir (http://sozluk.sourtimes.org).</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yerel radyo ve televizyonlarda adına sık sık programlar yapılmalı. Okullarda müzik derslerinde gençliğe öğretilmeli, adı ve büstü değişik yerlere konarak yaşatılmalı</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakakle Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları.</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	240
2. Değer Adı	Seddülbahir Kalesi
3. Değer Kategorisi	Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1659'da Çanakkale Boğazı'nın Ege denizine açılan kısmında karşılıklı olarak inşa edilen iki kaleden Avrupa yakasındaki kaleye Seddülbahir (Hâkâniyye) Kalesi denilmiştir. Kale inşasının masrafları IV. Mehmet'in annesi Turhan Sultan tarafından karşılanmıştır. Kale sadrazam Köprülü Mehmet Paşa kontrolünde Mimar Mustafa Ağa ile Frenk Ahmet Paşaya inşa ettirilmiştir. Evliya Çelebi, bu kalelerin kareye yakın ölçülerde olduğundan ve köprülü Mehmet paşanın kalelere güçlü toplar yerleştirdiğinden söz etmektedir. Kalelerin yapımından sonraki dönemde Boğazı geçmek için harekete geçen Venedik Donanması, kalelerden açılan top ateşi sonucunda yok edilmiştir. Bu kaleler konumu dolayısıyla 1660'lardan sonra Çanakkale'yi ele geçirmek isteyen düşmanlara karşı Osmanlı ordusunun savunmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca, Karadeniz'deki ticaretten, gümrük gelirleri sağlayarak başkent İstanbul'a önemli bir kaynak teşkil etmiştir. Doğal afetler ve savaşlar sırasında zarar gören kale I.Dünya savaşında da etkili bir şekilde kullanılmıştır. Kale Çanakkale savaşlarında Topçu Yarbayı Mecit Bey komutasında Ertuğrul koyuna İngilizlerin 19 – 25 Şubat 1915'te yaptığı çıkarmaya karşı koymuştur. Bunun sonucunda da, I.Dünya Savaşında İttifak güçlerinin top ateşinden önemli ölçüde zarar görmüşlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Koç üniversitesine İTÜ tarafından restorasyonu gerçekleştirilmekte olan kale, Mili Park Müdürlüğü, Muhtarlık, Üniversite ve Sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ile hazırlanacak geçici sergiler ve kültürel etkinlikler ile bir gelişim süreci yaşayacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gelibolu Milli Park Müdürlüğü, Çanakkale İl Kültür Müdürlüğü, Koç Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Seddülbahir Köy Muhtarlığı</p>
7. Yazarı:	Dr. Veysel Tolun
Telefonu: (536) 450 94 43	e- posta adresi: vtolun@yahoo.com

1. Envanter No	241
2. Değer Adı	Selahattin Batu
3. Değer Kategorisi	Sanat, Kültür, Edebiyat, Tiyatro
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>25 Aralık 1905'te Eceabat'ta doğdu. 1921'de Gelibolu Lisesi'nden mezun olduktan sonra, İstanbul Yüksek Veteriner Okulu'nu bitirdi. Almanya'da dört yıl kalarak doktorasını verdi ve dönüp Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi'ne öğretim üyesi oldu. Emekli oluncaya kadar zootekni profesörü olarak görev yaptı. TBMM'nin VII. Döneminde Çanakkale milletvekili olarak bulundu. Milletvekilliği sona erince Veterinerlik Fakültesindeki görevine döndü. 24 Mayıs 1973'te İstanbul'da öldü. Varlık ve Hisar dergilerinde yayınlanan şiirlerini Bursa'da Yeşiller (1949), Rüzgârlı Su (1962) adlı yapıtlarında topladı. Tiyatro alanında da çalışmaları olan sanatçı, beş perdelik Güzel Helena adlı yapıtıyla Bregenz Uluslar arası Tiyatro Eserleri Yarışması'nda 74 eser arasında ikincilik kazanmıştır. Sanatçının deneme ve gezi yazısı türünde de eserleri vardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, Selahattin Batu'nun yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgecgel@comu.edu.tr

1. Envanter No	242
2. Değer Adı	Seramik
3. Değer Kategorisi	Kültür, sanat, teknoloji, turizm, ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Seramik keşfedildiği günden buyana birçok alanda insan ihtiyaçlarına cevap veren, çağımızın ve geleceğin en önemli malzemelerinden birisidir. İnsan yaşamındaki serüvenine kullanım kabı olarak başlayan seramiğin dekoratif amaçlı kullanımı yanında, teknolojik kullanımı da gün geçtikçe artmaktadır. Seramik, iletişim sektöründe kullanılan fiber optiklerden cep telefonu parçalarına, geleneksel cam bardaklardan uzay mekikleri pencerelerine, elektriksel özellikleriyle titreşebilen sonar, ultrasonik aletler vb. yerlerde kullanılan piezoelektrik seramiklere, fosforlu seramik ürünlerden sensörlere, tıbbi alanda kullanılan biyoseramiklerden elektronik ve dijital alanda kullanılan elektronik seramiklere, kompozit seramik malzemelerden kesici ve aşınmaya dayanıklı seramiklere, cam, tuğla-kiremit, çimento, yer ve duvar karolarından sağlık gereçlerine kadar geniş bir ürün yelpazesiyile insan ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Arkeolojik veriler göz önüne alındığında Çanakkale bölgesinde seramik kullanımının oldukça eskilere dayandığı görülmekte olup, kentin adını çanak çömlek üretimiyle bağlantılı olarak aldığı söylenmektedir. Günümüzde ise kentte modern sistemlerle çalışan fabrikalar mamül ve hammadde sunumuyla dünya seramik sektöründe ilk sıralarda yer alarak Çanakkale andını ulusal ve uluslararası platformlara seramik üretimiyle taşımaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bölgenin seramik üretiminde kullanılan zengin hammadde kaynaklarının bilinçli kullanılması, seramik üretimi ve teşhiri için uygun alan ve mekanların tahsis edilmesi, geçmişten günümüze Çanakkale’de üretilen seramiklerin kitap, katalog, müze gibi görsel sunumlarla tanınmasının sağlanması, bölgede geçmiş üretimlerin özüne sadık, günümüzün ve geleceğin koşullarına hitabeden tasarımların üretilmesi, park ve meydanlarda seramik heykellere ve düzenlemelere yer verilmesi, mimari projelerde bütünlüyci sanatsal öge olarak seramiğin kullanılması, ileri teknoloji seramikleri üretimi konusunda bilinç oluşturulup yatırımların desteklenmesi.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Seramik Atölyeleri, Seramik Fabrikaları</p>
7. Yazarı: Adı & Soyadı: Öğr. Gör. Halide Okumuş	
Telefonu: (286) 416 77 05	e- posta adresi: halideokumus@yahoo.com

1. Envanter No	243
2. Değer Adı	Skepsis Antik Kenti
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, kültür, tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bayramiç İlçesinin 18 km Doğusunda bulunan Kurşunlu Köyü sınırları içindeki Kurşunlu tepede bulunmaktadır. Kent Arkeolojik belgelere göre M.Ö. 7. yüzyıl da kurulduğu tahmin edilmekte, Kazdağlarından elde edilen kereste, madencilik, hayvancılık ve Karamenderes Çayı boyunca uzanan verimli tarım arazileri nedeni ile, Troas bölgesinin liman kentlerinin mallarını iç kesimlere sevkini sağlayan antik yolların kontrol noktasında olması nedeni ile, Troas bölgesinin antik çağdaki en önemli kenti durumundadır. Kentin en parlak dönemi M.Ö 6. yüzyıl ile 3. yüzyıl arasındır. Özellikle 5. yüzyıl kenti yönetmiş olan Kraliçe Mania, hem kıyı kentlerini hakimiyeti altında tutması, hemde iç bölgelerde Mysia ve bölgeyi hakimiyeti altında tutan Pers'li sadraplarla izlediği akılcı politikalarla kenti Toas bölgesinin yönetim merkezi haline getirmiştir. Kent halkı 4. yüzyıl sonunda Antigonos tarafından kurulan Aleksandria Troas kentine taşınır. Lysimakhos tarafından da tekrar Skepsis halkı topraklarına geri gönderilmiştir. Erken hristiyanlık döneminde dini bir merkez olarak varlığını sürdürür. Nu gün antik kentin Bizans döneminde iskan görmüş küçük bir alanı Bayramiç Baraj gölü altında kalmıştır. Strabon Skepsis haşkinin Dardanie'liler olduğunu ve kenti, Aenias oğlu Askonios ve Hektor'un oğlu Skandrios tarafından kurulduğunu söylemektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Şehri önemli lılan yapılarının bir kısmı kazılarak onarılmalı, Bayramiç baraj göleti altında kalan kalıntılara, su altı dalış alanları haline getirilerek turizmin hizmetine sunulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakale Valiliği, Çanakale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bayramiç Kaymakamlığı, Bayramiç Belediyesi, Kurşunlu ve Üzümlü Köyü muhtarlıkları Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Arkeolog Musa Tombul (Çanakale Arkeoloji Müzesi)
Telefonu: (286) 217 67 40	e- posta adresi: musatombul@hotmail.com

1. Envanter No	244
2. Değer Adı	Sualtı Kültürel Mirası
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Turizm, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Konumu gereği Ege Bölgesi ile Marmara ve Karadeniz bölgesi coğrafyalarını birbirine bağlayan geçiş sağlayan Çanakkale Boğazı (Dardanelles) çağlar boyunca denizcilik ve gemi ulaşımında önemli rol oynamıştır. Bu yüzden Çanakkale kıyıları ve denizleri antik çağdan Çanakkale Savaşları ve sonrasına kadar geniş bir zaman dilimini kaplayan dönemlere ait bir çok gemi batığı ile doludur. Böylesine zengin bir kültürel mirasa sahip olan Çanakkale’de bu değeri korumaya yönelik herhangi bi çaba görülmemektedir. Bilinçsiz dalışlar ve amatör arkeoloji meraklıları Çanakakle’nin sualtı kültürel mirasına önemli ölçüde zarar vermektedir. UNESCO’nun yan kuruluşu ICOMOS tarafından sualtı kültürel mirasın korunması ile ilgili tüzükler çok açık olmasına rağmen bunlar ayönelik bilinçli bir koruma stratejisi mevcut değildir. Çanakakle bu sahip olduğu sualtı kültürel mirası değerine sahip çıkmak zorundadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale kıyılarında bulunan antik çağdan Çanakakle savaşlarına kadar olan geniş bir dönemi kapsayan batıklarla ilgili envanterleme çalışması yapıp bunlar sistemli bir şekilde kayıt altına alınmalıdır. Bu tür envanterleme çalışması ardından seçilen bu batıklardan önemlilerine yönelik T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı Eski Eserler ve Müzeler müdürlüğünden alınacak resmi izin ardından “Arkeologlar” tarafından bilimsel çalışmalar gerçekleştirilmelidir. Bu aşamada sualtı kültür mirasına zarar vermeden bilinçli ve programlı dalışlar gerçekleştirilmeye yönelik bilinç yaratılabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Çanakakle Onsekiz Mart Üniversitesi Arkeoloji Bölümü, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü, Bölgedeki balıkçılık ve Sualtı dalışı ile ilgilenen kooperatif ve dernekler, Boğaz ve Garnizon Komutanlığı, Sahil Güvenlik, Liman Başkanlığı.</p>
7. Yazarı:	M. Şahabettin Kalfa
Telefonu: (543) 835 60 51	e- posta adresi: kalfa43@mynet.com

1. Envanter No	245
2. Değer Adı	Su Ürünleri Üretim Birimleri
3. Değer Kategorisi	Su Ürünleri, Gıda, Çevre
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale sahip olduğu zengin iç su kaynakları bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Fakat son yıllarda su kaynaklarının bilinçsiz kullanımı, kirlilik ve aşırı avcılık gibi nedenlerle canlı çeşitliliğinde önemli derecede azalma gözlenmektedir. Bu zenginliğin devamının sağlanması ve üretime katkıda bulunmak amacıyla sucul canlıların kontrollü koşullar altında üretimi ve belirli dönemlerde doğal ortamlara salınması büyük önem arz etmektedir. Küresel ısınma günümüzün en önemli sorunlarından bir tanesidir. Karbon dioksit (CO₂) ise küresel ısınmaya neden olan en önemli sera gazıdır. Atmosfere CO₂ salınımını azaltmaya yönelik çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu anlamda sucul mikroorganizmalar olan mikroalgler üzerine pek çok çalışma gerçekleştirilmektedir. Mikroalgler fotosentez sonucu atmosferdeki CO₂'i organik madde şeklinde hücre içinde depolamakta ve küresel ısınmanın önlenmesine katkıda bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Özellikle katı yakıt (kömür) ile çalışan termik santraller, gerekli arıtım sistemlerinin kurulmasına rağmen atmosfere önemli miktarda CO₂ girişi yapar. Bu işletmelerdeki CO₂ içeren baca gazının çeşitli işlemlerden sonra temel besin kaynağı güneş ve CO₂ olan mikroalglerin üretildiği kültürlerle verilmesi, bu gazın atmosfere salınım miktarını önemli derecede azaltacaktır. İlerleyen dönemlerde CO₂ gazını çok daha verimli kullanan tüp veya panel fotobiyoreaktörler gibi diğer sistemlerin kullanımı da mümkündür. Kirliliğin artması ve ekolojik dengenin giderek bozulmasına paralel olarak denizlerdeki ekonomik deniz balıkları popülasyonu hızla azalmaktadır. ÇOMÜ Su Ürünleri Fakültesi'nde bulunan tatlı su ünitesinde alabalık, sazan, tilapia, akvaryum balıkları ve kerevit yetiştiriciliği başarıyla sürdürülmektedir. Dardanos yerleşkesindeki balık üretim serasında ise alternatif deniz balıkları yetiştiricilik ve larva çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda üniteye kalkan, levrek, çipura, karagöz, sarpa, kefal, lüfer ile alabalık adaptasyon ve yetiştirme olanakları araştırılmaktadır. Ayrıca bu türlerin kültür ortamlarına adapte edilmesi suretiyle yetiştiricilik yapan müteşşebislere yeni türlerin üretim olanağı sağlanmaktadır. Gerek mikroalg gerek balık olsun üretilen ürünlerin kalitesi de en önemli unsurlarındandır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, KOBİ'ler, Sanayi Kuruluşları
7. Yazarı: Doç. Dr. Tolga Göksan & Yrd. Doç. Dr. Musa Bulut	
Telefonu: (286) 218 0018, 1541	e- posta adresi: tgoksan@comu.edu.tr

1. Envanter No	246
2. Değer Adı	Tatlısu İstakozu (Kerevit)
3. Değer Kategorisi	Su ürünleri, ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Tatlısu istakozu yada kerevit ülkemizde doğal olarak dağılım gösteren ekonomik su ürünleri arasında yer almaktadır. 1965 yılında ekonomik anlamda değerlendirilmeye başlanan bu tür, ülkemizde fazla tüketilmemekle birlikte tamamına yakını ihraç ürünü olarak ülkemiz ekonomisine girdi sağlamaktaydı. Özellikle 1984 yılında üretim miktarı 8000 tonu bulmuş ve ihracattan elde edilen 7,5 milyon dolarlık gelirle Dünya üretiminin yaklaşık %70'ini karşılıyor duruma gelmiştir. Bu dönemden sonra gerek hastalık gerekse aşırı avlanmada dolayı kerevit üretimimiz hızla düşmüş ve 2007 yılı itibariyle 816 ton kadardır. Ayrıca üretimin büyük çoğunluğunu sağlayan bir çok göl ve gölette kerevit nesli tükenmiş yada halen hastalık belirtilerine rastlanılmaktadır. Bu nedenlerden dolayı hastalık etkeni taşımayan kerevitlerden oluşan yeni üretim alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çanakkale ili bu noktada oldukça elverişli şartlara sahiptir. 6 önemli akarsu, 4 doğal göl, 6 baraj gölü ve 35 gölet ile içsu kaynakları bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Çanakkale Yenice ilçesi'nde bulunan Merkez Sulama Göleti'nde bulunan tatlısu istakozunun, üniversitemiz Su Ürünleri Fakültesi tarafından yapılan araştırmalarda yaklaşık 12 yıldır varlığını sürdürdüğü ve hastalık etkeni sayılabilecek bulguları taşımadığı tespit edilmiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale ili mevcut içsu kaynaklarında bilimsel veriler ışığında bilinçli kerevit aşılama çalışmaları yapılarak, içsu balıkçılığına çok büyük bir ivme kazandırılmış olacak hem bölgeyi önemli bir kerevit üretim merkezi haline getirerek hem de büyük bir istihdam olanağı sağlayarak ülke ekonomisine büyük bir katkı sağlanabilecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Tarım İl Müdürlüğü, Su Ürünleri Kooperatifleri</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Selçuk Berber
Telefonu: (286)218 00 18, 2034	e- posta adresi: selcukberber@comu.edu.tr

1. Envanter No	247
2. Değer Adı	Telli Baba Çeşmesi
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Nevşehirli İbrahim Paşa'nın damadı Kaptan-ı Derya Kaymak Mustafa Paşa'nın Gelibolu'da yaptırdığı çeşmedir. Çeşme Kalender Baba Türbesi'nin karşısında bulunan Telli Çeşme Sokağı'ndadır. XVIII. yüzyılın başlarında yaptırılmış olan bu çeşmenin zengin bir taş işçiliği bulunmaktadır. Kıvrık dallar Rûmiler, stalaktitli frizler ve selvi motifleri ile bezeli olan bu çeşme yapıldığı dönemin özelliklerini taşımaktadır</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çeşmenin çevre düzenlemesi yapıp tanıtım levhası oluşturulabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Gelibolu Kaymakamlığı, Gelibolu Belediyesi</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	248
2. Değer Adı	Tenedos Antik Çağı
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Tarih, Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Arkeolojik çalışmalar Bozcaada'da ilk insan izlerinin en azından Erken Tunç Çağına (M.Ö. 3000-2000) kadar uzandığını göstermektedir. Bu tarihten itibaren özellikle adanın antik çağ denizciliğinde önemli rol oynamaya başladığı görülmektedir. Bozcaada'nın en batı kısmında bugünkü kasabanın bulunduğu alanda bulunan iki doğal koyun çok yakınında yer alan Erken Tunç Çağına ait bir yerleşimin varlığı Çanakkale Arkeoloji müzesince burada 1990'lı yıllarda yapılan arkeolojik kazılarda ortaya konmuştur. Coğrafi konumu gereği Bozcaada'nın özellikle Geç Tunç Çağında tekrar büyük önem kazandığı söylenebilir. Ünlü ozan Homeros'un yaklaşık olarak M.Ö. 1200 gerçekleştiği düşünülen Troya Savaşları ve sonrasını anlattığı iki önemli destanında Bozcaada veya antik adıyla Tenedos birkaç kez karşımıza çıkmaktadır. MÖ 8. yüzyıl sonuna doğru yaşamış olan ozan Homeros'un Tenedos'ta da tanrı Apollon Smintheus'a ait bir tapınağın varlığından bahsetmesi, adanın Apollon tapınımının başlıca merkezleri arasında olduğunu göstermektedir. Arkeolojik araştırmalar adanın Demir Çağında da önemli derecede iskân gördüğünü göstermektedir. MÖ 5. yüzyılda yaşamış tarihçi Herodotos ada da Aeol halkının yaşadığı bir kasabanın varlığından bahseder. Tenedos'un Arkaik ve Klasik dönemleri ile ilgili arkeolojik verilerin büyük bir çoğunluğu mezarlık alanında ele geçmiştir. Arkaik ve Klasik döneme ait bulgulardan Tenodos'un şarap üretiminde önemli bir konuma ulaştığı ileri sürülebilir. Roma döneminde ise Tenedos'un önemini büyük ölçüde kaybettiği bilinmektedir. Birkaç yüzyıllık gerileme dönemi ardından Bizans çağının erken yüzyıllarından itibaren ada tekrar eski önemini kazanmaya başlar.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bozcaada ile ilgili mevcut arkeolojik bilgilerin büyük bir çoğunluğu kurtarma kazıları ve arkeolojik yüzey araştırmalarına dayanmaktadır. Bu yüzden burada sistemli arkeolojik kazı çalışmalarını başlatılması antik çağda ada ile bilinmeyen birçok soruyu cevaplamamıza fırsat tanıyacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediye Başkanlığı</p>
7. Yazarı:	Doç. Dr. Turan Takaoğlu
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	249
2. Değer Adı	Tenedos’lu Kleostratos
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Astronomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale Boğazı girişinde önemli bir konumda yer alan Bozcaada, antik adıyla Tenedos, yerlisi olan Kleostratos matematik ve astronomi alanında antik çağın en önemli gözlemcilerinden biridir. M.Ö. 6. yüzyılda yaşamış ünlü gök bilimci Kleostratos’un genellikle Koç ve Yay ile başlayan burçlar kuşağını ve güneş takvimini ilk bulan kişi olarak kabul edilir. Bazıları da onu astronomide oktaeteris ya da sekiz yıllık çevrimi ortaya koyan bilim adamı olarak tanımlar. Bu buluşların aşında Babil’de gerçekleştiği ve İonyalı tüccarlar vasıtasıyla Ege dünyasına ulaştırıldığı ve Kleostratos tarafından ünlendirildiğini kabul edenler de vardır. Kleostratos’un yaşadığı dönemde Thales, Anaksimender ve Anaksimenes gibi İonyalı bilginler astronomiye karşı hep ilgi duymuşlardır. İonya M.Ö. 6. ve 5. yüzyıllarda bilim ve felsefenin doğduğu bir bölge olarak bilinmektedir. Kleostratos astronomi ile ilgili bilgileri büyük olasılıkla Thales’den direk olarak almış olmalıdır. Ünlü İonyalı bilgin ve doğa bilimcisi Thales’in Tenedos’ta öldüğü ve ardından halefi olan Kleostratos’un adada bir astronomi okulunu sürdürdüğü yönünde önemli bilgiler vardır. M.S. 1. yüzyılda yaşamış doğa Bilimcisi Plinius, <i>Doğa Tarihi (Naturalis Historia II.6.31)</i> adlı eserinden Kleostratos’un yaklaşık olarak M.Ö. 520 civarında Tenedos’ta astronomik gözlemler yaptığını doğrulamaktadır. Plinius bu eserde önce Anaksimender’in ekliptik’in oblik açıda olduğunu 58. Olimpiyatlar (M.Ö. 548-544) sırasında ortaya koyduğunu ve ardından Kleostratos’un gündönümün tam vaktini ortaya koyarak özellikle Koç ve Yay olmak üzere burçlar kuşağında (<i>Zodiac</i>) simgelerini tespit ettiğini aktarmaktadır. Kleostratos’un <i>Astrologia</i> olarak adlandırılan ve daha çok farklı yıldızların ve takımyıldızların hareketleri ile ilgili bir eser yazdığını biliyoruz.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bozcaada insanının yaşadığı topraklarında yetişen ünlü antik bilgin Kleostratos’un tanıtılması konusunda çalışmalar yapılmalı. Temsili bir bilim anıtı ile adanın antik çağdaki önemi vurgulanabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bozcaada Kaymakamlığı, Bozcaada Belediye Başkanlığı</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Turan Takaoğlu	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1693	e- posta adresi: takaoglu@comu.edu.tr

1. Envanter No	250
2. Değer Adı	Teoman Alpay
3. Değer Kategorisi	Sanat, kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Büyük bir Türk müziği bestekarı olan Teoman Alpay, 1933 yılında Çanakkale’de doğdu. Çanakkale 18 Mart İlkokulu, Çanakkale Ortaokulu ve Çanakkale Lisesi’nde okudu. Liseyi Balıkesir Lisesi’nde bitirdi. Ankara Devlet Konservatuarı Kompozisyon Bölümü mezunudur (1959). Ankara’da Basın Yayın Genel Müdürlüğü’nde memur iken radyo sınavını kazanarak ud sanatçısı olarak Ankara Radyosu’na girdi ve müzik yayınları şefliğine kadar yükseldi. ‘Nasıl Geçti Habersiz, Kaçamazsın, Samanyolu, Buruk Acı, Kiskanırım Seni Ben, Gökyüzünde Yalnız Gezen Yıldızlar, Kadın, At Kadehi Elinden, Sevmekten Kim Usanır, Kalbimi Kıra Kıra’ gibi eserleri yıllarca en sevilen şarkılar arasında yer almış ve sanatçığa pek çok ödül kazandırmıştır. Sanatçı, 1970’den sonra Çanakkale’ye yerleşmiş ve DSİ idaresinden emekli olmuştur. Çanakkale Belediye Meclisi’nin 09.06.1992 tarih ve 567 sayılı kararıyla Esenler Mahallesi’nde bir caddeye Teoman Alpay’ın ismi verilmiştir. Alpay’ın ayrıca "Samanyolu", "Sevmekten Kim Usanır" gibi birçok eseri bulunuyor. Ruhsar Alpay’la evli olan Teoman Alpay, 2 çocuk babası idi. 13 Şubat 2005 günü ölen Alpay’ın cenazesi, SSK Hastanesi’nden alınarak, Necippaşa Camisi’nde kılınan namazla kaldırılmıştır (http://sozluk.sourtimes.org).</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yerel radyo ve televizyonlarda adına sık sık programlar yapılmalı. Okullarda müzik derslerinde gençliğe öğretilmeli, adı ve büstü değişik yerlere konarak yaşatılmalı</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Osman Demircan
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	251
2. Değer Adı	TİGEM Tarım İşletmeleri-Hanay Tepe
3. Değer Kategorisi	Tarım, Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>19. yüzyıldan itibaren Çanakkale’de yaşayan Calvert ailesi, Troas’daki arkeolojik çalışmalar için büyük önem taşımaktadır. Troya’daki arkeolojik çalışmalar 1863 yılında Frank Calvert tarafından başlatılmıştır. Calvert ailesinden Frederik Calvert ise, daha çok ticaret ve tarımla uğraşmıştır. Günümüzde TIGEM Tarım İşletmesi olarak bilinen büyük bir alan Frederik Calvert tarafından satın alınmıştır. Araziye bir çiftlik evi de yapan Calvertler 19. yüzyılın en modern tarım tekniklerini burada denemişlerdir. Bu nedenle burası burada kurulabilecek Çanakkale Bölgesi Tarım Tarihi Müzesi, bölgedeki tarımla ilgili etnografik ve diğer tarım aletlerinin tümüyle kaybolmadan bir araya getirilmesini sağlayabilecektir. Söz konusu bu müzede çevre köylerin tarımsal değerleri bir kültür tarihi konsepti ile sunulabilecek ve böylece bölgede yaşayan kişilerin kendi tarihlerini de içselleştirmesi sağlanabilecektir. Buranın diğer bir önemi ise; Frank Calvert’in yine aynı arazi içinde olan tarih öncesi yerleşmesi Hanay Tepe’yi 1863 yılında kazmış olmasıdır. Burası Anadolu’daki kazısı yapılan ilk tarih öncesi yerleşme olması nedeniyle Türkiye arkeoloji tarihi için büyük önem taşımaktadır. Eski kazılar ve daha sonraki defneci kazıları ile büyük oranda tahrip edilen bu prehistorik höyük, bu değerle birlikte daha iyi şekilde korunabilecek ve sonraki kuşaklara aktarılacaktır. Troya ve Troas bölgesi araştırmaları için de önem taşıyan Calvert çiftlik evi, yıkılmış da olsa, evin kalıntılarının bulunduğu alanda yapılacak düzenlemelerle Troya turistlerinin bu bölgeye de gelmesi sağlanabilecektir. Çünkü burası, Schliemann’ın 1873 yılında gizlice Türkiye dışına çıkardığı ünlü Priamos Hazinesi’nin, Troya’da bulunması sonrasında sepetler içinde birkaç gün saklandığı yer özelliği de taşımaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Söz konusu değer, Troya Tarihi Milli Parkı içinde yer aldığı için koruma ile ilgili büyük bir sorun yok. Ancak buraya kurulacak bir Tarım ve Ziraat Müzesi projesi ile, değerın daha iyi bir şekilde geliştirilmesi söz konusudur.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi</p>
7. Yazarı:	<p>Doç. Dr. Rüstem Aslan</p>
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: rustem66@yahoo.de

1. Envanter No	252
2. Değer Adı	Troya
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Sanat, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Antik yazar Homeros'un meşhur destanı İlyada'ya mekan olmuş Troya yerleşmesi Biga Yarımadası'nın kuzeybatı ucunda, Çanakkale Boğazı'nın girişinde yer alır. Burası ilk kez Alman maceraperest Heinrich Schliemann tarafından 1871 yılında kazılmaya başlanmış ve aralıklarla ölümü olan 1890 yılına kadar devam etmiştir. Bu kazıların en büyük Troya hazineleri ve Troya'nın bilinen dokuz döneminin ortaya çıkartılmasıdır. H. Schliemann'ın ölmünden sonra son yıllarda birlikte çalıştığı mimar Wilhelm Dörpleid tarafından 1893-1894 yıllarında gerçekleştirilen kazılarla birinci dönem kazıları sona ermiştir. Birinci dönem kazılarından yaklaşık 40 yıl sonra, 1932 yılında, Amerika Cincinnati Üniversitesi'nden Carl W. Blegen tarafından Troya'da ikinci dönem kazıları başlatılmış ve bu kazılar 1938 yılına kadar devam etmiştir. İkinci dönem kazıları sonucunda Troya'nın bilinen dokuz dönemi daha da detaylandırılmış ve Troya Ege dünyasından bilinen buluntularla değerlendirilmiştir. Çünkü C.W. Blegen daha önce Ege'de çalışmış ve Troya'yı da buradan edindiği tecrübelerle kazmıştır. İkinci dönem kazılarından tam 50 yıl sonra 1987 yılında yapılan bir ön araştırmadan sonra 1988 yılında, Almanya Tübingen Üniversitesi'nden Manfred Osman Korfmann tarafından Troya'da üçüncü dönem kazıları başlatılmış ve bu kazılar ölümü olan 2005 yılına kadar devam etmiştir. 2006 yılından itibaren ise yine aynı üniversiteden Ernst Pernicka tarafından yürütülen üçüncü dönem Troya kazıları halen devam etmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Maalesef Troya'dan çıkan eserler dünyanın 50'den fazla kentine yayılmıştır. Hem bu eserleri geri isteyip orijinal yerinde sergilemek hem de yılda Troya'ya gelen 250.000- 500.000 ziyaretçiyi görsel olarak daha da iyi bilgilendirmek için ören yerine mutlaka bir müze inşa edilmelidir. Bunun yanısıra aralıklarla yaklaşık 150 yıl sürdürülen Troya kazılarında ortaya çıkan mimari buluntuların restorasyonuna daha çok ağırlık verilmelidir. Tüm bu işlerin koordineli çalışabilmesi için mutlaka bir alan yönetimi oluşturulmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Üniversite, Çanakkale Troia Vakfı, Çanakkale Arkeoloji Müzesi, Belediye
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Göksel Sazcı
Telefonu: (286) 218001, 1701	e- posta adresi: gsazci@comu.edu.tr

1. Envanter No	253
2. Değer Adı	Troya Tarihi Milli Park
3. Değer Kategorisi	Kültür, Arkeoloji, Tarih, Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Troya'nın etrafındaki 10 x 10 km'lik bir alanı kaplayan bölge, içinde barındırdığı tarih öncesi, tarihsel değerler ve özellikle Troya Savaşı mitolojisinin geçtiği yerler ile büyük bir turistik potansiyele sahiptir. Bu özellikleri nedeniyle Türkiye'nin hazırlanan ilk milli park planı olan bu değer, ancak 1996 yılında resmen onaylanmıştır. 1996 yılı sonrasında yeni bir Troya Tarihi Milli Park Uzun Devreli Gelişme Planı hazırlanmış ve sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından onaylanmıştır. Söz konusu bu alan, Antik Dönem'den beri Troya Savaşları'na atfedilen mezar tepeleri ve Troya Savaşı'nın geçtiği topraklar olması nedeniyle büyük ilgi görmüştür. Özellikle Avrupalı araştırmacı ve turistlerin gösterdiği bu yoğun ilgi 20. yüzyıla kadar azalmadan devam etmiştir. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın 2004 yılında yeniden düzenleyerek modern bir hale getirdiği Troya Tarihi Milli Parkı Uzun Devreli Gelişim Planı, öncelikle bu alanın her anlamda yeniden değerlendirilmesini öngörmektedir. Böylelikle hem arkeolojik ve tarihi doku daha iyi korunabilecek, hem de Troya merkezli turizm potansiyeli bölgedeki köylere yönlendirilerek, bölge köylülerinin kalkınması sağlanacaktır. Buna bağlı olarak tarımsal ve diğer ürünlerin yerlerinde pazarlanması, gelen turistlerin bir ya da birkaç gün bölgede kalmaları sağlanabilecek böylece turizm girdileri kalıcı bir şekilde bölgeye yönlendirilmiş olabilecektir. Bununla bağlantılı olarak kültür turizmi, bölge insanlarının da kültürel anlamda eğitimine de büyük katkıda bulunabilecektir. Uzun Devreli Gelişim Planı'nda, Milli Park olması nedeniyle getirilen bazı kısıtlamalar, ortaya çıkarılacak ekonomik fırsatlarla ve konseptlerle ortadan kaldırılabilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Milli Park statüsü nedeniyle koruma ile ilgili büyük sorunlar olmasa da 2005 yılında onaylanan Uzun Devreli gelişim planının uygulanamaması, tarımsal alanlardaki kontrolsüz çalışmalar nedeniyle bazı tahribatlara yol açmaktadır. Bu nedenle hazır haldeki UDG'nin biran önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı
7. Yazarı: Doç. Dr. Rüstem Aslan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: rustem66@yahoo.de

1. Envanter No	254
2. Değer Adı	Troya Müzesi Projesi
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1863 yılından itibaren arkeolojik olarak kazılmaya başlayan Troya örenyeri, hem arkeolojik buluntuları, hem kazı tarihçesi, hem de Homeros'un İlyada Destanı'ndaki Troya Savaşı'nın geçtiği yer olması nedeniyle dünya kültür tarihinde büyük bir yer kaplamaktadır. Bu özellikleri nedeniyle de burası 1998 yılında UNESCO'nun Dünya Kültür Mirası Listesi'ne alınmıştır. Yılda yaklaşık 500 000 kişinin ziyaret ettiği bu örenyeri, öncelikle bir tarih öncesi yerleşmesi olduğu için, etkilyeci mitolojisine denk düşen kalıntılara sahip değildir. Bu nedenle yaklaşık 15 yıldır, Troya örenyerini hemen bitişiğinde, dünyanın 44 farklı ülkesine dağılan Troya buluntularının bir araya getirmeyi amaçlayan bir Troya Müzesi planlanmaktadır. Konsept olarak Troya örenyeri ile bir bütünlük arz etmesi planan bu müze projesi, hem örenyerinin daha iyi bir şekilde düzenlenmesini sağlayacak, hem de buraya gelen turist sayısını büyük oranda artıracaktır. Söz konusu müze sonrasında, Troya'dan kaçırılan eserlerin yeniden çıktıkları topraklara dönebilmesi için uluslar arası alanda etik bir baskı yaratabilecektir. Kültürel, turistik ve diğer alanlardaki etkisi nedeniyle bu müze, Troya'ya gelen turistlerin en azından bir gün bölgede kalmalarını sağlayacak ve böylece Çanakkale turizmin önünü açabilecektir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Troya Müze alanı olarak kamulaştırılan alanda yapılacak müze projesini elde etmek için uluslararası bir müze yarışması açmak ve elde edilen projeyi uygulamak.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Valiliği</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Rüstem Aslan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: rustem66@yahoo.de

1. Envanter No	255
2. Değer Adı	Troya Meşesi
3. Değer Kategorisi	Doğa
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Makedonya Meşesi olarak da bilinen bu meşe türü Troas bölgesine yani Çanakkale'ye özgü bir meşe türüdür. Yer-yer güney doğu Avrupa da ve Niğde, Konya civarlarında doğal yayılım gösterir. Lübnan Meşesi'ne çok benzer. 10-12 m yüksekliğinde yuvarlak geniş tepeli ağaçlar oluşturur. Nisan- Ekim ayları arasında yaprakları yeşildir. Ekim- Kasım aylarında yapraklar dökülmeden önce kahverengileşir (güverir). Yaprakları, ağaç gövdeleri, ve palamutları, palamut meşesine göre yarı-yarıya daha küçüktür. Yaprakları dikenli gibi ve daha serttir. Kadeh pulları küçüktür ve palamutları iki yılda bir olgunlaşır. Troya ve Dardanos kültürlerinde yaprakları ve palamutları altın takılara dönüştürülerek yaygın kullanılmıştır.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Islah edilip özel tarlalarda yetiştirilip meyvesi ve dalları değerlendirilebilir. Kent içinde ve dışında parkları, bahçeleri ve ormanları zenginleştirmek için yaygınlaştırılmalı. Yaprak ve palamut motifleri mutlaka yeniden altın-gümüş takılarda kullanılmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Prof. Dr. Osman Demircan	
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: demircan@comu.edu.tr

1. Envanter No	256
2. Değer Adı	Tuzla Osmanlı Kasabası
3. Değer Kategorisi	Sanat, Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Osmanlı arşiv kayıtlarında <i>Kızılcı Tuzla</i> ya da <i>Tuzla-i Bebrâmiye</i> adıyla anılan bugünkü Tuzla Köyü, bölgenin en önemli ticari Ortaçağ yerleşimleri arasında yer aldığı görülür. Köy, tuz ticareti dolayısıyla daha erken çağlarda kazandığı önemi, gemilerin yol güzergâhında önemli bir merkez olması dolayısıyla XIX. yüzyılda da korumuştur. 2 km. doğusundaki Antik Gülpınar Apollon Smintheus Tapınağı ve köyün çevresinde yer alan Bizans yapı kalıntıları köyün çevresindeki yerleşimin çok eskilere indiğini gösterir. XIV. yüzyılın ortalarında Çanakkale ve çevresinin fethini gerçekleştiren I.Murat, Bursa, Edirne ve Avrupa'daki ele geçirilen topraklarda yaptığı gibi, Tuzla'da da Türk iskânının gelişebilmesi adına burada cami, medrese ve bu yapılara gelir sağlaması için bir ılıca inşa ettirmiştir. Bir külliye teşkil edecek şekilde düzenlenmiş olan yapı topluluğundan cami, yeni Türk yerleşiminin merkezini teşkil etmekteydi. Caminin hemen güneyindeki tepede yer alan medrese, kasabadaki ilim faaliyetleri yanında yeni feth edilmiş gayri müslim topraklarda İslam dininin yaygınlaşmasını sağlayacak kolonizatör dervişlerin ikametine hizmet verdiği anlaşılmaktadır. İlica'nın ise çok önemli bir sağlık tesisi olmasının yanı sıra cami ve medresenin giderlerini karşılamaya yönelik bir ticari yapı olarak tasarlandığı görülmektedir. Yeni yerleşim, bugün köyün batı yakasını yer almakta olup, Osmanlı yerleşimi Tuzla bakımsız ve harap bir durumdaki köyün doğu kısmındadır. Medrese tamamen toprak altındadır ve bir kazı faaliyetiyle gün ışığına çıkarılmayı beklemektedir. Kısmen ayaktaki ılıca da onarım ve restorasyon işlemlerine muhtaçtır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Eski Tuzla Kasabasında yer alan tarihi ılıca burada önemli doğal bir su kaynağının varlığına işaret eder. Bu su kaynağının çıktığı yer bugün mevcuttur. Burada kurulacak bir sağlık tesisi Tuzla köyünde sağlık turizminin gelişmesi adına çok önemli bir adım olacaktır. Ayrıca yine Eski Tuzla'daki cami medrese ve ılıcadan oluşan tarihi yapıların restorasyonu ve korumasının gerçekleştirilip Türk Kültürüne ve Tuzla'ya kazandırılması gereklidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları.
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Alptekin Yavaş
Telefonu: (286) 218001, 1694	e- posta adresi: alptekinyavas@hotmail.com

1. Envanter No	257
2. Değer Adı	Tuzla Jeotermal Sahası
3. Değer Kategorisi	Jeotermal Enerji, Yenilenebilir Enerji, Termal Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Jeotermal enerji, sıcaklığına bağlı olarak birçok alanda değerlendirilmekle birlikte Türkiye’de daha çok bölgesel ısıtma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde ilk merkezi ısıtma sistemleri jeotermal enerjiye dayalı olarak kurulmuştur. Doğru uygulama ve teknoloji seçimi yapıldığında, jeotermal merkezi ısıtma sistemleri ilk yatırım ve işletme giderleri açısından en ucuz, çevreye en duyarlı sistemlerdir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dünyada her konuda hızlı yenilikler olurken jeotermal enerjinin kullanılmasında da araştırmalar ve yenilikler çok hızlı gelişmektedir. Bu sektörde hizmet vererek ve bu gelişmeleri çok yakından takip ederek, kendi kaynaklarımızın özelliklerine uygun değerlendirmeleri gerçekleştirme, yenilikleri uygulama ve bilgi alışverişi sağlamanın getireceği faydalar büyüktür. Bu nedenle, Ayvacık ilçesi sınırları içerisinde yeralan Tuzla Jeotermal kaynağı yöre ekonomisi için son derece önemli bir değerdir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Çanakkale Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ’ler</p>
7. Yazarı: Doç. Dr. Alper Baba	
Telefonu: (286) 218 00 18, 2127	e- posta adresi: alperbaba@comu.edu.tr

1. Envanter No	258
2. Değer Adı	Türk Saanen Keçisi
3. Değer Kategorisi	Tarım, Hayvansal üretim, Küçükbaş hayvan
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Türkiye’de İsviçre kökenli yüksek süt verimli Saanen keçisinin yerli keçilerle melezlenmesi çalışmaları farklı yörelerde başlamasına ve yürütülmesine rağmen, Çanakkale son altı yıllık dönemde bu ırkın damızlık merkezi konumuna gelmiştir. Çanakkale’de yerli keçilerin Saanenleştirilmesi projesi 1978 yılına dayanmaktadır. O zamanki Ezine Üvecik Tarım Lisesinde başlanan projedeki keçi sürüsü 1995 yılında ÇOMÜ’ye devredilmiştir. ÇOMÜ’de 2001 yılında, hem eldeki keçi sürüsünde, hem yetiştirici elindeki sürülerde teknik anlamda hem de tanıtımı amacıyla başlanan yoğun çalışmalar sonucunda Türk Saanen dendiğinde Çanakkale akla gelmeye başlamıştır. Elde edilen keçi ırkı entansif veya yarı entansif koşullara uygun yüksek süt verimi ve verimliliği ile karakterize edilen bir ırktır. Bu keçilerin ortalama laktasyon süt verimi 240 günde 500 p’dır. Türk Saaneninden doğuran keçi başına 1,7 oğlak elde edilebilmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale’de Türk Saanen yetiştiricisi desteklenerek, mevcut sürülerin muhafaza edilmesi sağlanmalıdır. 2006 ve 2007 Yıllarında uygulanan suni tohumlama devam ettirilerek, genetik varyasyon daha da artırılmalıdır. Yurtdışından getirilen sperma ile suni tohumlamaya paralel olarak Birlik en kısa sürede Üniversite’den yardım alarak ıslah programını oluşturmalı ve uygulamaya geçirmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tarım İl Müdürlüğü, Çanakkale Ziraat Odası, Çanakkale Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği,</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Türker Savaş
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: tsavas@comu.edu.tr

1. Envanter No	259
2. Değer Adı	Türk Resminde Çanakkale Savaşları
3. Değer Kategorisi	Sanat, Tarih, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale şehrini ve savaşlarını konu olan çok sayıda resim vardır. Ressam Mehmet Ali Lâga (1878-1947) ve Hayri Çizel (Hasan Hayreddin Çizel) (1891-1950) bizzat Çanakkale’de savaşa katılarak, savaşı ve şehri resimlerine aktarmışlardır. 1917’de Şişli’de açılan ve “Şişli Atölyesi” olarak anılan bir atölyede, Çanakkale Savaşları’nı konu alan çok sayıda resim yapılmıştır. Atölyede çalışan resamlara, savaş ortamını yansıtmak için hendekler kazılmış, silahlı bir manga asker, atlar ve top arabası getirilmiştir. Modellik yapan askerler, Genelkurmay tarafından görevlendirilmiştir. Türk resminin önde gelen isimlerinden İbrahim Çallı (1882-1960), Mehmet Ruhi Arel (1880-1945), Ali Cemal Benim (1881-1939), Hikmet Onat (1885-1977), Bahriyeli İsmail Hakkı Bey (1863-1926), Namık İsmail (1890-1935), Diyarbakırlı Tahsin (1847-1937) gibi sanatçılar, Çanakkale Savaşlarını konu alan resimler yapmışlardır. Şişli Atölyesi’nde yapılan resimler, atölye dışında çalışan bazı ressamın da savaş dışı resimleriyle birlikte 1917’de İstanbul’da Galatasaraylılar Yurdu’nda “Savaş Resimleri ve Diğerleri” adı altında ve 1918’de Viyana’da sergilenmiştir. Berlin’de de sergi açılması düşünülmüş, ancak gerçekleşmemiştir. İstanbul’daki sergi için Osmanlıca katalog, ayrıca, 1918 Viyana Sergisi için de Almanca olarak “Katalog Der Ausstellung Türkischer Maler” adını taşıyan bir katalog hazırlanmıştır. Çanakkale Savaşlarını konu alan çok sayıda resim vardır. Çanakkale Deniz Müzesi, İstanbul Deniz Müzesi, Harbiye Askeri Müze başta olmak üzere, pek çok resmi ve özel koleksiyonda konu ile ilgili resim bulabilmek mümkündür. Bahsi geçen resimler, sanatsal değerleri yanında, Çanakkale Savaşları’nın görsel belgeleri arasında da değerlendirilebilir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	Çanakkale Savaşlarını ve Çanakkale’yi konu alan resimlerden oluşan bir kitap/katalog hazırlanmalıdır.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Üniversite, Belediye, Valilik, Bakanlıklar, Sivil Toplum Kuruluşları
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Gül Sarıdikmen
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: gulsaridikmen@yahoo.com

1. Envanter No	260
2. Değer Adı	Umurbey Ovası
3. Değer Kategorisi	Çevre, Tarım, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Umurbey ovası ve çevre arazileri yaklaşık 1700 hektarlık alanı kapsamaktadır. Topraklarının büyük bir kısmını bahçe tarımı ve sebze üretimi yapılan alanlar oluşturmaktadır. Lapseki ilçesine bağlı Umurbey Beldesi, son yıllarda ihracata yönelik özellikle kiraz ve şeftali üretimiyle ön plana çıkmış yüksek tarımsal potansiyele sahip bir yöredir. Sebze tarımı çok yaygın olmamakla birlikte domates üretimi öne çıkmaktadır. Eğimi yüksek ve sulama imkânı bulunmayan yamaç arazilerde tahıl tarımı da yapılmaktadır. Umurbey Ovası'nın yaklaşık 900 ha alanı kapsayan kısmını eğimi %0–6 ya kadar olan araziler oluşturmaktadır. Çalışma alanının Çanakkale boğazı kıyılarına olan sınırını yaklaşık 90 ha olan tuzlu-bataklık alanlar oluşturmaktadır. Tuzluluğun etkisi ovanın iç kısımlarına doğru azalmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yüksek tarımsal potansiyele sahip Lapseki İlçesi Umurbey Ovası toprakları yetenek ve niteliğine uygun olarak kullanılmalı, kullanım şeklinin gerektirdiği koruyucu ve verim artırıcı önlemler alınarak uygun tarım teknikleri ile işlenmelidir. Tarım arazilerinin amaçları dışında kullanımlarına izin verilmemelidir. Kullanım şeklinin gerektirdiği koruyucu ve verim artırıcı önlemler alınarak uygun tarım teknikleri ile işlenmelidir. Umurbey Ovası ve çevre arazileri kapsayan topraklarda saptanan sorunlardan tuzluluk tarımsal üretim açısından önemli yer tutmaktadır. Tuzluluk sorunu denize olan yakınlık ve topoğrafik yapı nedeniyle Fenerovası bölgesinde çok yoğundur. Tuzluluğun nispeten daha az olduğu denizden daha uzak kısımlarda drenaj kanalları açılması ve kaliteli sulama suyu kullanılması yönünde çalışmalar yapılmalı, özellikle Karacayır ve Çatalazmak mevkiilerinde ağır bünyeden kaynaklanan drenaj sorunları, drenaj sisteminin iyileştirilmesi ile aşılmalıdır. Çalışma alanında sulama suyu için açılan sığ kuyularda kalite sorunu bulunduğundan, sulama suyu kalitesi konusunda dikkatli olunmalıdır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri, Lapseki Belediyesi, Lapseki Kaymakamlığı
7. Yazarı:	Prof. Dr. Hüseyin Ekinci & Arş. Gör. Yusuf Yiğini
Telefonu: 286218001, 1311	e- posta adresi: hekinci@comu.edu.tr

1. Envanter No	261
2. Değer Adı	Umurbey Ovası Çevre Kalitesi
3. Değer Kategorisi	Umurbey Ovası, toprak kalitesi, ağır metaller
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bahar aylarında tarımsal üretim için yapılan gübreleme sonucu Umurbey Ovası'nda incelenen bazı suların nitrat bakımından problem oluşturabilecek seviyede oldukları saptanmıştır. Boğazdan tuzlu su girişiminin meydana geldiği yer altı suyu temin edilen kuyularda su kalitesi ile ilgili bazı sıkıntılar gözlenmiştir. Öte yandan, Akçaalan Köyü Değirmen Geçemeği, Umurbey Çayı taşkın alanı ve Umurbey Çayı deltasından alınan bazı toprak örneklerinin bakır, demir, kurşun ve çinko bakımından toplam ağır metal derişimleri dünyada bildirilen sınırların üzerinde değerlere sahiptir. Bu eski dönemlerde işletilen maden yataklarına bağlanabilir. Su ve çevre kalitesi açısından kirlenmenin boyutları saptanmalı ve gerekli ise temizleme çalışmaları gerçekleştirilmelidir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Tarımsal topraklarda toprak kalitesinin korunması gerekmektedir. Ürün deseni, sulama ve gübrelemede uygun seçimlerle kirliliğin etkilerini sınırlı tutmak mümkündür. Umurbey Ovası'nda saptanan toprak kirliliği de uygun tekniklerle yönetilebilir veya gerekli ise toprak iyileştirilmesi yoluna gidilmelidir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Valiliği, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Tarımsal İşletmeler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Hasan Göksel Özdilek
Telefonu: (286) 2180018, 2179	e- posta adresi: hgozdilek@comu.edu.tr

1. Envanter No	262
2. Değer Adı	Ümit Sedaroğlu
3. Değer Kategorisi	Arkeoloji, Mimari
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Türk arkeolojisinin önemli isimlerinden bir olan Prof. Dr. Ümit Sedaroğlu (1932-2005) 20 yılı aşkın bir süredir başkanlığını yaptığı Assos antik kenti kazıları ile Çanakkale kültüre tarihinin araştırılmasına sağladığı katkılar ile çok önemli bir yere sahiptir. Ankara üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü'nü bitiren Ümit Sedaroğlu Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın asistanı olarak Türk arkeolojisine hizmet etmeye başladı ve arkeoloji hayatının ilk yıllarında Smyrna, Phokaea, Pitane, Kyzikos, Daskyleion, Erythrae gibi önemli kazılara katıldı. Ümit Sedaroğlu, yayınladığı <i>Aşağı Fırat Havzasında Araştırmalar</i>, <i>Assos Behramkale</i>, <i>Eski Çağda Tıp</i>, <i>Lykia ve Karia'da Roma Dönemi Mimarlığı</i>, <i>Ausgrabungen in Assos 1990</i>, <i>Ausgrabungen in Assos 1991</i>, <i>Ausgrabungen in Assos 1992</i> gibi kitapları yanı sıra çok sayıda restorasyon projelerini de yürütmüştür. Bu projeler arasında Çanakkale Aynalı Çarşı projesi özellikle Çanakkale kenti için önem arz eder. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen/Edebiyat Fakültesinde Arkeoloji bölümünün kurulması ardından bu bölüme dışardan lisans ve yüksek lisans düzeyinde dersler vererek önemli destek sunmuştur. Assos kazıları süresince Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi arkeoloji bölümü öğretim üyesi ve öğrencilerinin araştırma ve deneyim kazanmalarına katkı sağlamıştır. Assos kazılarının Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi tarafından yürütülmesinde de Prof. Dr. Ü. Sedaroğlu'nun katkısı inkâr edilemez. Kazı ve restorasyon çalışmaları yanı sıra, toplumda tarihi değerleri koruma bilincinin oluşması konusunda büyük çaba sarfederek bir çok konferanslar vermiştir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	2005 yılında aramızdan ayrılan Prof. Dr. Ümit Sedaroğlu için bir anı kitabı yayınlamak gerekir.
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacı Belediyesi
7. Yazarı: Doç. Dr. Nurettin Arslan	
Telefonu: (286) 218 00 18, 1692	e- posta adresi: narslan@hotmail.com

1. Envanter No	263
2. Değer Adı	Wollastonit Minerali
3. Değer Kategorisi	Seramik, Sanayi, Teknoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Teorik olarak bileşimi %48,25 CaO ve %51,75 SiO₂ den oluşan Wollastonit minerali, lifli doğal kalsiyum metasilikattır (CaSiO₃). Nadiren saf olarak bulunur. Sentetik olarak da üretilebilmektedir. Özgül ağırlığı 2,9 ; Mohs sertliği 4,5; erime noktası 1540 C°, molekül ağırlığı 116 dır. Hidroklorik asitle tepkimeye sokulduğunda kompozisyonu bozulmaz ve bileşimindeki silikatlardan jel oluşturmadan ayrılır. Pek çok endüstriyel kullanım alanında kendine yer bulabilmektedir. Özellikle seramik ve çimento sanayisinde önemli bir yeri vardır. Yıllık tüketim miktarı yaklaşık 1300000 tondur. Seramik sanayisinde çamur ve sırların üretiminde kullanılabilen wollastonit, çamur bünyelerde eritici olarak görev alıp, pişme sıcaklığının düşürülebilmesini sağlar. Yapısında karbonat bulunmasına karşın, pişme sırasında gaz çıkışı gerçekleştirmez ve bu nedenle tek pişirim özelliğindeki çamurlarda bile rahatlıkla kullanılabilirler. Wollastonit düşük ısılarda sinterleşebilen, yüksek ısıya dayanıklı, mekanik direnci yüksek, su emmesi kontrol edilebilen, rahatlıkla preslenebilen ve yalıtım özelliği olan bir mineraldir. Bazı kristalleri uzun dalga ultraviyole ışık altında floresan özellikler gösterir ve 1120 C° de genleşme katsayısı değişerek psuedowollastonite dönüşür. İlk kez 1935 yılında Kaliforniya’da (A.B.D.) çıkartılan monaklinik kristal sisteminde beyaz çubuk şekilli bir mineral olan ve Amerika Birleşik Devletlerinde 1952 yılından beri kullanılan wollastonit için 2. Dünya Savaşının sonuna dek ekonomik anlamda işlenmesiyle ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Rezervleri Türkiye’de Çanakkale, Bursa, Balıkesir) de bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale’de Bayramiç Yeşiller Köyü, Çan Etili, Yenice Kurtlar Köyü Wollastonit yatakları bulunmaktadır. Kale Madencilik Bayramiç’de 1988 yılına kadar yalnızca kendi ihtiyacı için wollastonit ocağı işletmiştir ve ruhsat sorunları nedeniyle işletme kapanmıştır. 10 mikron wollastonitinin tonu 610 \$ dır. Yurdunuzda şimdiye dek herhangi bir ihracat gerçekleştirilmediyse de yeterli miktardaki zengin rezerv varlığı, wollastonitin zenginleştirilmesiyle ciddi gelir getirebilecek bir ihracat kolu oluşturulabilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Araştırma Merkezleri, Sanayi, M.T.A., KOBİ ler</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. M. Fatih Karagül
Telefonu: (286) 218 0015, 1461	e- posta adresi: fkaragul@comu.edu.tr

1. Envanter No	264
2. Değer Adı	Yalova Zabitan Şehitliği
3. Değer Kategorisi	Tarih
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Çanakkale savaşları sırasında şehit olan askerlerimiz başta Gelibolu yarımadası olmak üzere pek çok yere defnedilmişlerdi. Anadolu yakasında şehit olan askerlerimiz için ilk tören üç farklı şehitlikte 1916 yılında yapılmıştı. Savaştan uzunca bir süre geçtikten sonra Gelibolu yarımadasında pek çok şehitlik tapıldı ve yapılmaya da devam etmektedir. Bunlar Gelibolu Tarihi Milli Parkı Uzun Devreli Plan çerçevesinde milli park sınırları içinde kalan arazide yer almaktadır. Yalova Zabitan Şehitliği Milli Park sınırları dışında kalmaktadır ve o nedenle de ihmal edilmiştir. Yalova Zabitan Şehitliği'nde subayların mezar taşları bile okunmaktadır. O nedenle ihmal edilmiş olan bu şehitliğin düzenlenmesi tarihe bir saygı olacaktır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Dönemin gazetelerinde yer alan bilgiler derlendiğinde Yalova Zabitan Şehitliği'nde ebedi istirahatgahına çekilmiş olan şehitlerimizin hayatları ile ilgili önemli bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca Milli Savunma Bakanlığı ile ATESE Arşivi'ndeki veriler de ele alınarak tarihin unutulmuşluğu ve yok olması önlemiş olacaktır.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eceabat Kaymakamlığı, II. Kolordu Komutanlığı, Çanakkale Valiliği</p>
7. Yazarı:	Yrd. Doç. Dr. Mithat Atabay
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: matabay@comu.edu.tr

1. Envanter No	265
2. Değer Adı	Yedinoktalı Gelin Böceği (<i>Coccinella septempunctata</i> L.)
3. Değer Kategorisi	Doğa, Çevre, Tarım, Ekoloji
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Aynı ekosistemin elemanı olan Edremit körfezi ile Kazdağında yükselti farkından kaynaklanan iklimsel değerlerin yaratmış olduğu farklı ekolojik ortamlar Yedi noktalı gelin böceğinin yaşamını devam ettirmesine olanak sağlamaktadır. Yaz aylarında sıcaklıklardan korunmak için Kazdağının zirvesine göç eden Yedinoktalı gelin böceği kışı da burada korunmuş alanlarda geçirerek ilkbaharda tarım alanlarına yeniden göç etmekte ve bitkisel üretimde ürün kayıplarına neden olan zararlılarla beslenerek onların zarar yapmasını önlemektedir. Bu yararlı böceğin Kazdağı Milli Park alanı içinde korunmuş olması bu yöredeki etkinliğini arttırmakta ve zararlı böcekleri baskı altına alarak doğal dengenin korunmasını sağlamaktadır. Gerek zararlı böcekleri baskı altına alarak doğal dengenin korunması ve gerekse bitkisel üretimde ürün kaybını azaltarak ekonomik değer yaratmaktadır. Ayrıca Yedinoktalı gelin böceği çok zengin bitki ve hayvan türünü barındıran Kazdağı Milli Park alanının insan yaşamını kolaylaştırmanın somut bir örneğini teşkil etmektedir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kazdağı Milli Park alanında bulunduğu süre içinde korunan Yedinoktalı gelin böceğinin sağladığı katkılar dikkate alınarak tarım alanlarında geçirdiği dönemde zarar görmemesi ve korunması için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu böceğin tanıtılması ve yararı hakkında insanların bilinçlendirilmesi ve doğal denge ve çevrenin korunması açısından önemi kavratılmalıdır. Milli parkların sağladığı değerlerle doğa ve eğitim programları kapsamındaki geliştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Milli Parklar, İlgili Tarım Kuruluşları, STK (Doğa Koruma Dernekleri, Biyolojik Mücadele Derneği)</p>
7. Yazarı:	Prof. Dr. Ali Özpınar
Telefonu: (286) 218 00 18	e- posta adresi: aozpınar@comu.edu.tr

1. Envanter No	266
2. Değer Adı	Yenice Agonya Evleri
3. Değer Kategorisi	Mimari, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Biga yarımadasında kuzey-güney, doğu-batı geçiş noktasında yer alan Yenice ve çevresi; Agonya (halk arasında Avunya) olarak bilinen biri büyük iki vadinin içerisinde yer alır. Özellikle Marmara Denizi güney kıyılarını, Kuzey Ege'ye bağlayan geçiş noktasında bulunması, coğrafi olarak geniş ve çeşitli türlerdeki ağaçların bulunduğu çevre, yerleşik hayatı seçmiş Yörük topluluklarının yurdu olmuştur. Yenice Agonya evlerinin yapısal malzemesini coğrafi koşullar ve topografik malzemeler belirlemiştir. Kerpiç ve ahşap temel yapı malzemesi olmuştur. Tipolojik olarak, ortak nokta avlulu ve hayatlı oluşudur. Özellikle meskenlerin iç mekânlarında bulunan ahşap işçiliği (tavanlar, kapılar, kapı göbekleri, raf ve baca(şömine) üzerleri) estetik açıdan değerlidir.</p>
5. Değer Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kurumsal(yerel yönetim): Ortak özellik ve el işçiliği bozulmamış meskenlerin kültürel –sanatsal aktivite merkezine/lerine dönüştürülmesi.</p> <p>Kurumsal-bireysel: Bu değerdeki yapıların gerekli onarımlarının yapılarak turizm alanında değerlendirilmesi sağlamak, bu alana teşvik etmek (ev pansiyonculuğu, butik otel vb.). Turizm işletmeciliği, doğa turizmi, etnografya konularında girişimcileri bularak eğitim faaliyetlerinde bulunmak.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Belediyesi, Yenice Kaymaklığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları, KOBİ'ler
7. Yazarı: Öğr. Gör. Mehmet Engin Özen	
Telefonu: 0286 474 2868, 121	e- posta adresi: engin17tr@yahoo.com

1. Envanter No	267
2. Değer Adı	Yenice Çal Köyü Pomak Kültürü ve Çorapları
3. Değer Kategorisi	Etnografya, Sanat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Bir ülkede ulusal kültür bütünlüğünün oluşmasını sağlayan bölgesel kültür öğeleri, kendini oluşturan bireylerin sahip oldukları değerler bütünüyle ortaya çıkmaktadır. Bu toplumlar yerleşim bölgelerini değiştirdikçe dahi yeni bölgelere sahip oldukları bu bütünü de taşımaktadır. Yurdumuzda pek çok yerde olduğu gibi, göç yoluyla yerleşmiş olan örneklerden biri de Pomak kültürüdür. Pomaklar yaşadıkları yörelerde yeni değerlerle birlikte yüzyıllardır yaşamakla birlikte kendi geleneklerini de devam ettirmektedir. Geleneksel sanatlarımız içinde kendine has karakteristik özellikler ortaya koyan Pomak el sanatları, hızla ilerleyen modernleşme anlayışından gereken payını almış ve eski önemini kaybetmeye başlamıştır. Çanakkale ili Yenice ilçesine bağlı Çal köyündeki Pomaklar eskiye oranla az da olsa el örgüsü çorap üretimi halen devam ettirmekte ve ürettikleri çoraplar kendilerine has teknik, renk ve kompozisyon özellikleri taşımaktadır. Var olan değerlerin genç kuşaklara bir gelenek olarak aktarılması, kültürel yapının yaşatılması açısından büyük önem taşımaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale iline bağlı birçok ilçe ve köylerde yaşayan ve yüzyıllardır kendi gelenek ve değerlerini koruyan Pomakların, kültürel yapıları ve el sanatlarına (dokuma, çorap, geleneksel giyim-kuşam vb) sahip çıkmak, yozlaştırılmadan korunmasında ve bilimsel araştırmalarla belgelenmesinde gereken önemi ve desteği vermek gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Valiliği, Yenice Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Köy muhtarlıkları</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Fatma Nur Başaran & Öğr. Gör. Hanife Yarmacı	
Telefonu: (312) 212 64 60, 124 (286) 474 28 68, 131	e- posta adresi: nurbasaran@hotmail.com hanifegunes@comu.edu.tr

1. Envanter No	268
2. Değer Adı	Yenice Halıları
3. Değer Kategorisi	Sanat, Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yenice yöresi halı dokumaları daha çok küçük boyutlu olup nadir olarak büyük ebatlı dokumalar vardır. Genelde seccade boyutlarında olan bu halılar Batı Anadolu halıcılığın etkilerini göstermektedir. Yenice halıları gerek renk gerekse motif bakımından Bergama halılarının özelliklerini yansıtmaktadır. Aynı şekilde yüzey bölünmeleri de Bergama halılarının etkisini göstermektedir. Halılarda kullanılan motifler daha çok geometrik motiflerdir. Yine geometrik şemaya uydurulmuş bitkisel motiflerde vardır. Üçgenler, yıldızlar, çokgenler, geometrikleştirilmiş çınar yaprakları, kestane yaprakları bunlara örnek olarak verilebilir. Yenice yöresi halıları daha çok seccade boyutludur. Büyük taban halıları nadirdir. Halılarda Türk Gördes düğümü kullanılmıştır. Ortalama düğüm sıklıkları desimetrekarede 572 düğümdür. Bu düğümlerin ortalama halı kalitesi olarak 22 x 26'dır. Halıların kilimlikleri, boyutlarına göre daha geniş dokunmuştur. Bu kilimliklerde bazen bir veya iki adet üçgen muskalar vardır. Kilimliklerindeki renkler dokumanın içinde kullanılan renklerle aynıdır. Halıların hav (düğüm) yükseklikleri 7-10 mm.dir. Halılarda hemen hemen bütün renkler kullanılmıştır. Kırmızı, mavi, sarı, yeşil kahverengi, siyah ve beyaz ağırlıklı olarak kullanılan renklere sahiptir. Yenice yöresi halıları, genel olarak geometrik kompozisyonlardan oluşmuştur. Yörede motiflere, yanış, naniş, örnek gibi isimler verilmektedir. Bitkisel ve hayvansal objeleri geometrikleştirerek, stilize ederek kullanmışlardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Çanakkale yöresi, Türk dokuma sanatında önemli dokuma merkezlerden biridir. Yenice yöresinde de önemli dokumaların olmasına karşın bugüne dek pek tanınmamıştır. Bu gün ise yörede dokumacılık yapılmamaktadır ve var olanlarda yavaş yavaş kaybolmaktadır. Bu dokumaların derlenerek koruma altına alınması ve dokumacılığın canlandırılması için projeler yapılması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Belediyesi, luşları, KOBİ'ler
7. Yazarı: Öğr. Gör. Coşkun Yanar	
Telefonu: (286) 474 28 68-115	e- posta adresi: cyanar@comu.edu.tr

1. Envanter No	269
2. Değer Adı	Yenice Issız Cuma Camii
3. Değer Kategorisi	Sanat, Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yenice Issız Cuma Camii'nin kesin tarihi bilinmemekle beraber bölgeye ilk gelen Türkler tarafından yapıldığı düşünülmektedir. Yörede kendi özelliği bakımından da tek olması, ahşap malzemeli olması, özellikle ahşap direkli olması, bakımından da önemli bir yere sahiptir. Issız Cuma Camii son cemaat yeriyile birlikte dikdörtgen bir plana sahiptir. Camii ahşap direkli olup kırma çatılıdır. Caminin üst örtüsü kiremittir ve saçak kısmı bulunmaktadır. Camii zeminden 85 cm aşağıdadır. Caminin içine merdivenden inilerek girilmektedir. Caminin batı cephesinde altta iki tane ve üstte bir tane dikdörtgen pencereler vardır. Doğu cephesinde altta iki tane ve mihrap cephesinde iki tane penceresi vardır. Yine Kuzey cephesinde girişte sol tarafta bir penceresi daha vardır ve toplam 8 tane penceresi mevcuttur. Mihrap cephesi duvarında bir tane ve batı cephesi duvarında üç tane duvara oyulmuş, kitap koymak için olsa gerek, dolap yerleştirilmiştir. Pencerelerin ahşap parmaklıkları mevcuttur ve pencerelerin ahşap kapakları vardır. Mihrap kısmı duvar içersine girmiş şekildedir ve herhangi bir özelliği yoktur. Yine caminin içinde bir ahşap kürsü bulunmaktadır. Son cemaat yerinin iki tane sağında ve iki tane solunda dört adet sütun ve sütunların başında dört adet konsol vardır. Yine bu sütunlarda iç mahfildekiler gibi gayet gösterişli bir şekilde durmaktadır. Bu sütunlarında orijinal olduğu söylenmektedir. Konsollar zararlı olmayacak şekilde yarılmışlar ve bu da onların tarihi değerini ortaya koyduğunu göstermektedir. Son cemaat yerinin sağ ve sol köşelerinde birer direk vardır. Aynı şekilde son cemaat yerinin batı cephesinde de bir direk vardır. Ayrıca bu kısımda da üç tane giriş bulunmaktadır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Yenice Issız Cuma Camii kesin tarih bilinmemekle beraber eski bir yapı olduğu kesindir Yörede kendi özelliği bakımından da tek olması, ahşap malzemeli olması, özellikle ahşap direkli olması, bakımından da önemli bir yere sahiptir. Bu değerler göz önüne alındığında Issız Cuma Camii korunması gereken eserler arasında yerini alması gerekmektedir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Belediyesi, Yenice Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Yazarı: Öğr. Gör. Coşkun Yanar	
Telefonu: (286) 474 28 68-115	e- posta adresi: cyanar@comu.edu.tr

1. Envanter No	270
2. Değer Adı	Yenice Kültür Evi (Etnografya Evi) Projesi
3. Değer Kategorisi	Etnografya, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Yenice yöresi, gerek doğal gerekse kültürel varlıklar bakımından çok önemli eserlere sahip bir açık hava müzesi gibidir. Eski camileri, konakları, geleneksel mimarisi, mezar taşları, günlük kullanım araç gereçleri, dokumaları, giyim kuşamlarıyla ve bunlar gibi daha birçok etnografik değerlere sahiptir. Yenice'nin kültürel değerlerine sahip çıktığını gösteren en önemli olay 23 Ağustos 1997 tarihinde kurulan Yenice Etnografya Müzesidir. ok zengin eserlere sahip olan Yenice'nin etnografya müzesi bu ihtiyaçlara yeterli cevabı verememekte ve daha birçok korunması ve tanıtılması gereken eser müzeye kazandırılmamaktadır. Bu el sanatları ürünlerimizin tamamen yok olmadan, biran önce daha detaylı bir şekilde araştırılması, incelenmesi ve numunelerin korunması gerekmektedir. Ortaya çıkarılan ürünlerin yapılacak "Kültür Evi" vasıtasıyla tanıtılması, gelecek nesillere aktarılması, sahiplenilmesinin yanı sıra yöreye gelen ziyaretçiler için yöreyi tanıtan, yörenin özelliğini taşıyan hediyelik ürünlerin oluşturulması; bu ürünlerin tekrar üretilmesi sağlanarak, yöre halkı için istihdam olanağının oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla, Yenice Belediyesi, Yenice Kaymakamlığı, Sivil Toplum Kuruluşlarıyla ve Yenice MYO işbirliği ile gerçekleştirilecek olan Kültür Evi Projesi, yörenin istihdam olanaklarını artırmakla ekonomik açıdan hizmet vereceği gibi sosyo-kültürel ihtiyaçlara da cevap verecek bir öneme sahip olacaktır. Satış, sergi ve hizmet alanlarından oluşacak olan Kültür Evi Yenice Meslek Yüksekokulu yerleşke alanı içinde Çanakkale-Balıkesir karayoluna dönük olarak, yöresel özelliklere uygun taş bina şeklinde, inşa edilecektir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Kültür evinin kurulmasıyla yöredeki etnografik eserlerin daha iyi araştırılması, korunması ve tanıtımı sağlanacaktır. Proje kapsamında; Çanakkale Yenice yöresi etnografik esreleri daha kapsamlı bir şekilde araştırılıp toparlanacak, incelenerek ve yeni yapılan Kültür Evine yerleştirilecektir. Ayrıca Yenice Etnografya Müzesi'ndeki etnografik eserlerde buraya aktarılacak ve burada sergilenecektir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yenice Belediyesi, Yenice Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları</p>
7. Envanteri Dolduran	
Adı & Soyadı: Öğr. Gör. Murat İldirir & Öğr. Gör. Coşkun Yanar	
Telefonu: (286) 474 2868	e- posta adresi: muratildirir@comu.edu.tr

1. Envanter No	271
2. Değer Adı	Yersistemi Bakışı ve Çanakkale
3. Değer Kategorisi	Doğa, Coğrafya, Çevre, Kültür, Ekonomi
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>Dünya geneli ve doğal olarak ayrılabilir iklim kuşakları, doğal bölgeler, akarsu havzaları gibi alan ölçeklerinde katı (taşlar, toprak vb.), sıvı (deniz, göl, akarsu vb. su ortamları), gaz (atmosfer özellikleri), canlı (bitki ve hayvanlar) ve sosyal (insan ve etkinlikleri) küreler ile bunlar arasındaki etkileşimden oluşan bir sisteme “Yersistemi” denilmektedir. Bu doğal ortamdaki ilişkiler bütünü ifade etmektedir. Çanakkale yersistemi alt bileşenleri bakımından zengindir. Çanakkale ilinde yersistemi bileşenleri küreler kısa mesafelerde önemli değişiklikler göstererek çeşitlilik ve zenginliğin altyapısını hazırlamaktadır. Yersistemi kavramının Çanakkale’nin bir değeri olarak tanımlanmasının temel nedeni çeşitlilik ve değişkenliğin her yönüyle çok belirgin olduğu Çanakkale’de kaynaklara yersistemi mantığıyla bakılmaması durumunda önemli sorunların yaşanma olasılığının varlığıdır. Çanakkale ilinde yaşanan çevre sorunlarından pek çoğu henüz geri dönülmez noktada değildir. Bununla birlikte Çanakkale ilinde kaynak kullanımında yersistemi bileşenleri ve işleyiş tarzı bilinerek hareket edilmez ise kaynaklarda hızlı bir bozulmanın olması beklenir.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<ol style="list-style-type: none">1. Ayrıntılı bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi2. Yersistemi kavramının ve ayrıntılarının ortaklaştırılması3. Yersisteminin işleyiş yasalarının anlatılarak güncel uygulamalar ile ilişkisinin örneklenmesi
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar, Köyler, bireyler
7. Yazarı: Prof. Dr. Telat Koç	
Telefonu: 2180018, 1789	e- posta adresi: tkoc@comu.edu.tr

1. Envanter No	272
2. Değer Adı	Yeşilyurt (Küçükkuyu) Köyü
3. Değer Kategorisi	Turizm
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>yeşilyurt köyünden özellikle bahsetmek gerekir. Birleşmiş Milletler, 2002 yılını, uluslararası ekoturizm yılı ilan etti. Bizim Turizm Bakanlığımız da, aynı yıl 12-14 Nisan tarihleri arasında Turizm Şurası düzenleyerek, Türkiye’ de 2002 ‘ yi, Eko Turizm Yılı ilan etti. Her platformda şu iddiayı tekrarlarım: Teori ve pratik, yani kitaplarda yazılanlarla, yaşamın gerçekleri her zaman aynı yönde ilerlemiyor. hatta çokçası, çelişiyor. Aynı yıl yani Bakanlığın, 2002’ yi, Eko Turizm yılı ilan ettiği sene, dönemin turizm Bakanı ile bir Televizyon programında beraberdik. Çünkü bunları anlattığım yıllarda, bölgede Turizmin “T” si yoktu. Sonra yapılaşma ile ilgili sorunlar çıktı. Yeşilyurt’a ilgi başlayınca, rant kaygısı da gündeme geldi. Geleneksel yapı dokusunun dışında katli apartman yapılmaya başlanınca, buna karşı mücadele başlattık. Önceleri zorla, giderek, ikna yoluyla, bu mücadele başarıya ulaştı. Şimdi geldiğimiz noktada iki temel değer var Yeşilyurt Köyünde: Birincisi ve esasen daha önemlisi, Köylünün tamamına yakını, turizmden ekmek yiyor. Kendi el ürünlerini, ürettikleri yiyecekleri güzel bir şekilde değerlendiriyor. Köylerinin korunmasında, çevrenin temiz tutulmasında özen gösteriyor. Yani Soft Turizmin, ana unsurunun temel dokusunu oluşturuyorlar. çünkü biliyoruz ki, soft turizm, bulunduğu çevre ile, doğası ve insani ile bir bütün oluşturur ve anlam kazanır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Onbeş yıl önce Yeşilyurt Köyü, Anadolu’ nun 40 bin tane köyünden herhangi biri idi. Bölgedeki benzerleri gibi, zeytincilikle geçinen ve Ege’ nin karakteristik özelliklerini taşıyan bir köy. 25 yıl önce, bağlı ilçemiz Ayvack’ ta Avukatlığa başladığımda, hemen hemen bütün hafta sonlarını kendi köyüm olan Yeşilyurt’ ta geçiriyordum. Birgün köylülerimle sohbet ederken şunları anlattığımı, halen hatırlayan köylülerim var Diyordum ki; “ bu köyün geleneksel yapısını ve mimari dokusunu çok iyi koruyalım. Köyümüzde bir turizm merkezini neden kuramıyalım? bunu yapan batılların bizden çok fazla özellikleri mi var? ben ileriki yıllarda, bu hamleye, bir otel yaparak katkıda bulunmayı hayal ediyordum....”.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı: Mehmet Öngen (Hukukçu-Turizmci)	
Telefonu:	e- posta adresi: mehmet@ongencountry.com

1. Envanter No	273
2. Değer Adı	Yıldız Ecevit
3. Değer Kategorisi	Sanat, Dil ve Edebiyat, Kültür
4. Değerin Kısa Öyküsü	<p>1946 yılında Gelibolu'da doğdu. Üç yıl Viyana'da kaldı. Lisans eğitimini, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda yaptı. Lisansüstü eğitimini Akara Üniversitesi DTCF Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda tamamladı. 1986-2000 yılları arasında Ankara Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1996 yılında profesör oldu. Ankara ve Bilkent Üniversitelerinde Alman Edebiyatı, Avangard Edebiyat ve 20. yüzyıl dünya romanı alanlarında dersler verdi. Uluslararası Germanistler Birliği üyesidir. Türk ve Alman edebiyatlarıyla ilgili çok sayıda çalışması vardır.</p>
5. Değeri Koruma ve Geliştirme Stratejisi	<p>Bir sanatçı her şeyden önce yapıtlarıyla yaşar. Bu nedenle, Yıldız Ecevit'in yapıtlarının kentimizdeki tüm okullara ve kütüphanelere girmesi sağlanmalıdır. Kentin değişik mekânlarına (cadde, sokak, park, okul vb.) sanatçının adı verilebilir, büst ve heykeli yerleştirilebilir.</p>
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	<p>Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Valiliği, Sivil Toplum Kuruluşlar, KOBİ'ler</p>
7. Yazarı: Yrd. Doç. Dr. Hulusi Geçgel	
Telefonu: (286) 2171303, 3100	e- posta adresi: hgeccel@comu.edu.tr

RESİMLER

Adatepe Köyü (4)

Adatepe Zeytinyağı Müzesi (5)

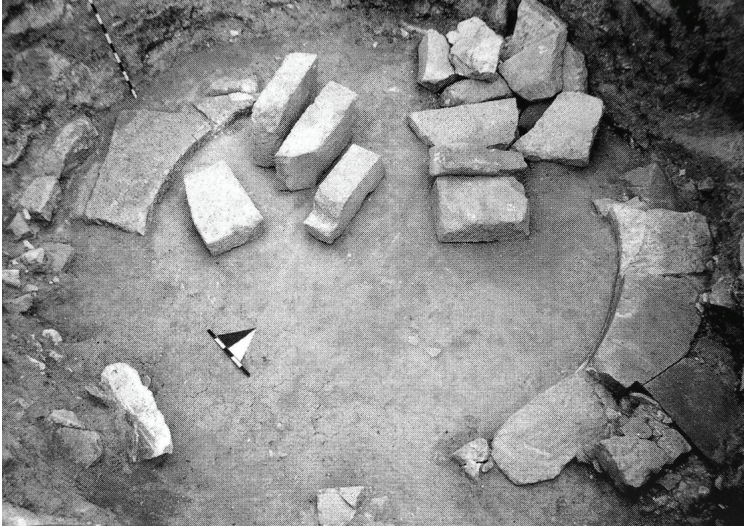
Aincias (6)

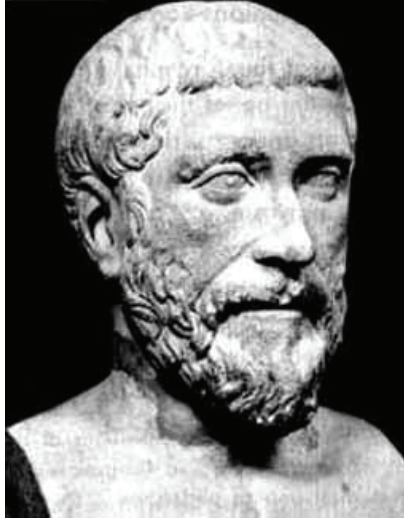
Akköy Osmanlı Seramik Atölyeleri (9)

Aleksandria Troas Antik kenti ve Aziz Paulus (10)

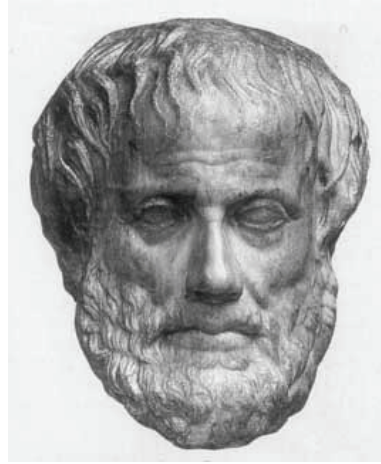
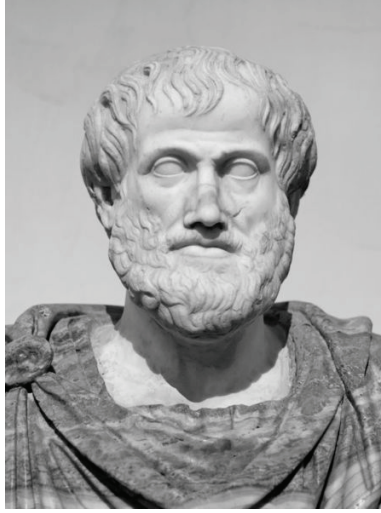
Altıkulaç Köyü Çingenetepe tümülüsü (11)

Anaksagoras (12)

Apollon Smintheus Kutsal Alanı (Smintheion), Gölþınar/Ayvacak (13)

Aristoteles (15)

Assos Antik Kenti (17)

Atatürk Çanakkale'de (18)

Atikhisar Kalesi (20)

Aynalı Çarşı (21)

Ayvacak Halısı (23)

Babakale Osmanlı Kasabası (26)

Babakale Geleneksel Bıçakçılığı (27)

Balaban Çeşmesi (28)

Behramkale Osmanlı Kasabası (31)

Biga Geleneksel Hasır ve Sepetçiliği (33)

Bigalı Kışpet Ustası İrfan Şahin (39)

“Bir Yolcuya” Şiiri (41)

Çanakkale İli Değerleri Emvanteri

Bozcaada (42)

Bozcaada Aya Paraskevi Ayazması (43)

Bozcaada Bağevleri (45)

Bozcaada Kalesi (48)

Bozcaada Yerel Tarih Müzesi (56)

Cevat Çobanlı (57)

Cevat Paşa Okulları (58)

Cezayirli Hasan Paşa Kışkısı (59)

Coşkun Özgünel (60)

Çanakkale Eski Su Deposu (82)

Çanakkale Kent Müzesi ve Arşivi (88)

Çanakkale İli Değerleri Emvanteri

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (94)

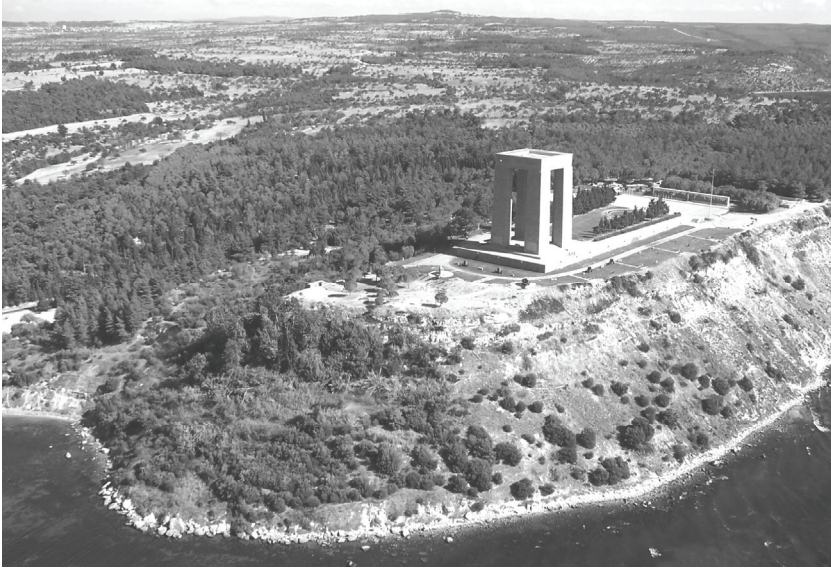
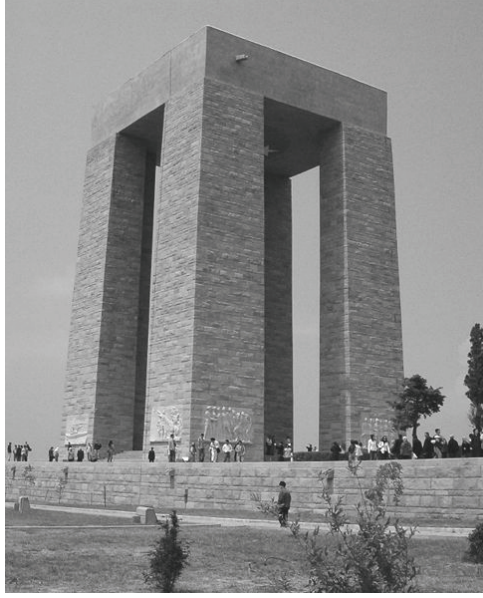
Çanakkale Osmanlı Camileri (95)

Çanakkale Saat Kulesi (98)

Çanakkale Surp Kevork Ermeni Kilisesi (102)

Çanakkale Şehitler Anıtı/Abidesi (103)

Çanakkale Tarihî Okul Binaları (104)

Çanakkale Ulupınar Gözlemevi (108)

Çimenlik Kalesi (112)

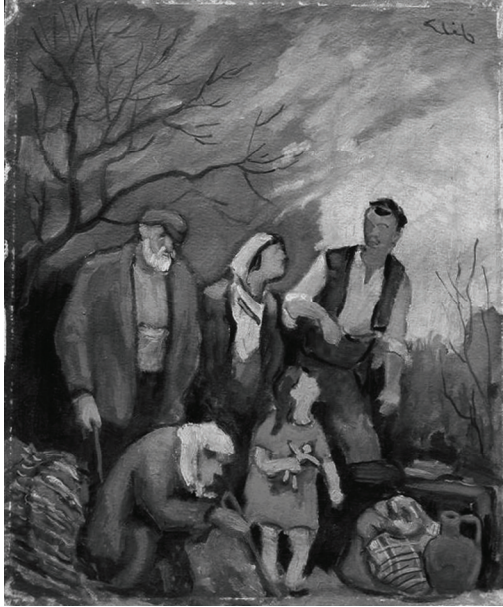
Dardanos Tümülsü (114)

Deniz Fenerleri (117)

Ece Ayhan (121)

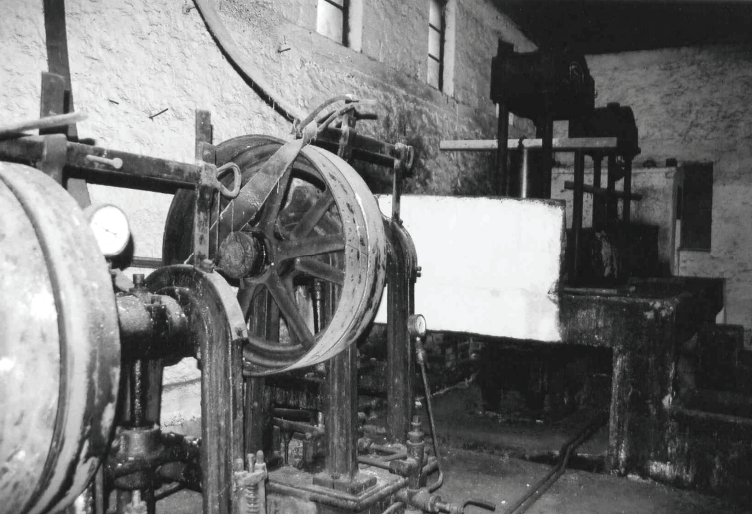
Elif Naci (126)

Eski Su Değirmenleri (127)

Eski Yel Değirmenleri (128)

Eski Zeytinyağı Fabrikaları (129)

Gelibolu ve Çevresi Türk Eserleri (134)

Gelibolu Mevlevihanesi (136)

Gökçeada Çamaşırhaneleri (143)

Gökçeada Kaleköy Kalesi (147)

Gökçeda Osmanlı Kültürel Mirası (157)

Gökçeada Peynir Kayalıkları (158)

Gökçeada Rum Köyleri (159)

Hektor (170)

Hero ve Leandro (172)

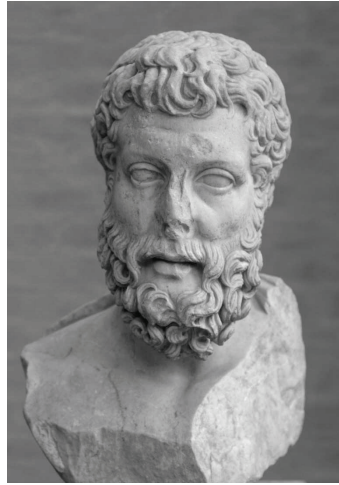
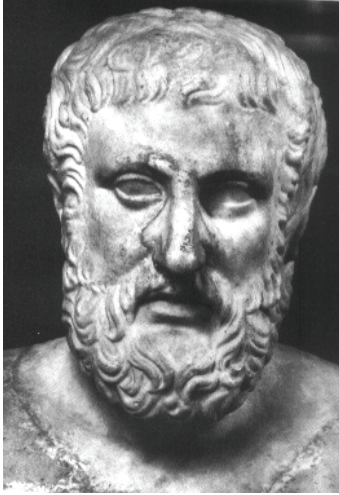
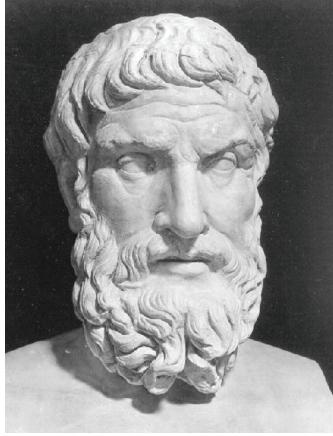
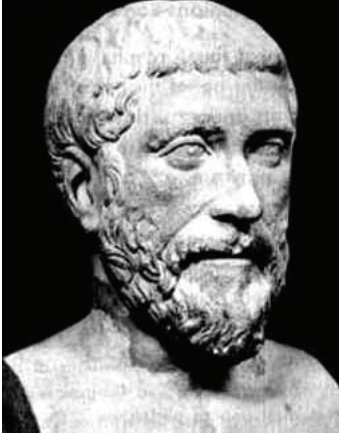
İda (Kaz) Dağı Güzellik Yarışması (175)

Kilitbahir Kalesi (198)

Koçali ve Kestanbol Antik Sütün Ocakları (201)

Lampsakoslu Bilgin ve Düşünürler (210)

“Lapseki Bilim Anıtı” Projesi (211)

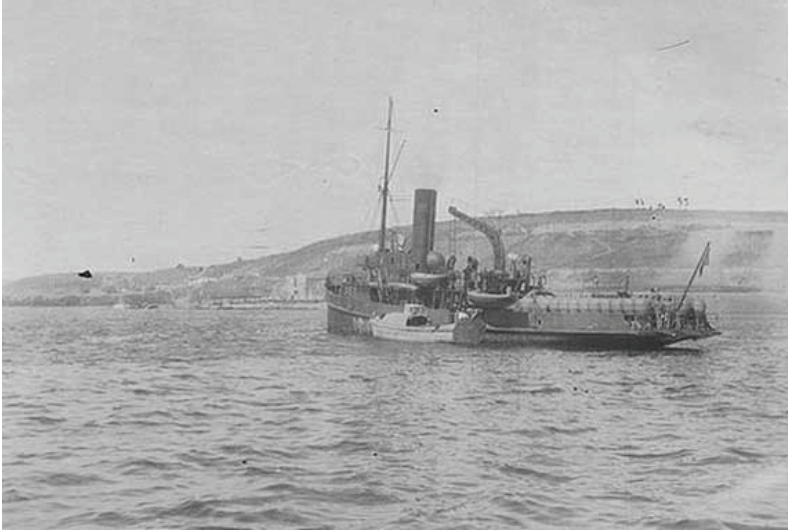
Manfred "Osman" Korfmann (217)

Namık Kemal (221)

Nara Kalesi (222)

Nusrat Mayın Gemisi (224)

Parion Antik Kenti (226)

Piri Reis Deniz Müzesi ve Galerisi (230)

Sâmih Rıfat (237)

Teoman Alpay (250)

Troya (252)

Tuzla Osmanlı Kasabası (256)

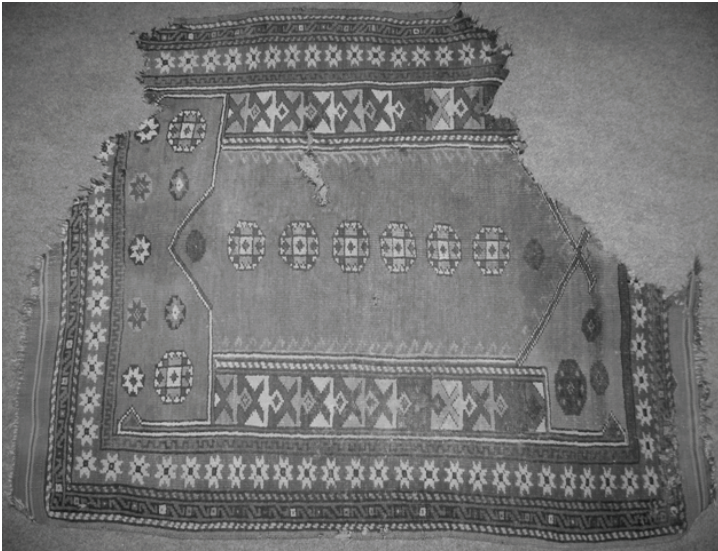
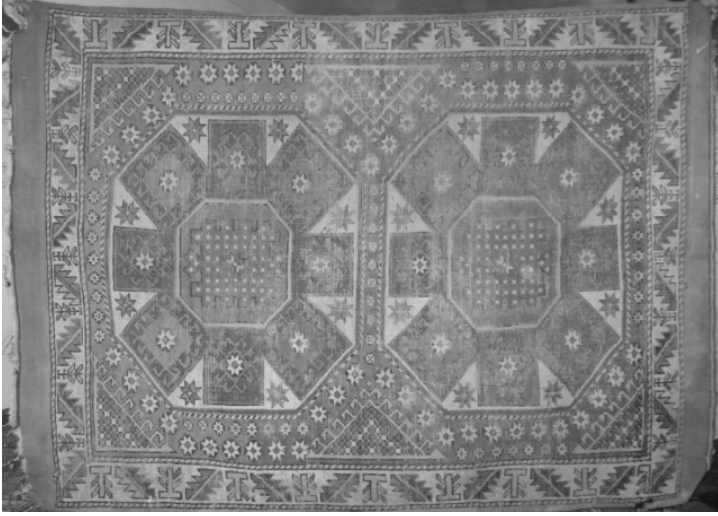
Ümit Serdaroglu (262)

Yenice Agonya Evleri (266)

Yenice Çal Köyü Pomak Kültürü ve Çorapları (267)

Yenice Hahları (268)

Yenice Issız Cuma Camii (269)

Yenice Kültürevi (etnografya evi) Projesi (270)

Ek.1

Bir sonraki genişletilmiş baskı için değer önerileri aşağıdaki form ile cids2008@comu.edu.tr adresine gönderilebilir.

1. Envanter No	
2. Değer Adı	
3. Değer Kategorisi	
4. Değerin Kısa Öyküsü	
5. Değerin Koruma ve Geliştirme Stratejisi	
6. Değer Stratejisini Uygulayacak Kurumlar	
7. Yazarı	
Telefonu:	e- posta adresi:

* **Not:** Değer Kategorileri: Çevre değerleri; mitolojik değerler, etnografik değerler, arkeolojik değerler, Doğal değerler, Coğrafi değerler, Tarihi değerler, Kültürel değerler, sanatsal değerler, Tarımsal değerler, Mimari değerler, Ekonomik değerler, Ekolojik değerler, turizm değerler, İnsan kaynakları değerleri, Stratejik değerler, Sosyal değerler, yer altı ve yer üstü değerleri, eğitim değerleri, sağlık değerleri ve diğer değerler verilebilir.

